

GEAMENDEERDE PROGRAMMABEGROTING 2021–2024

Inhoud

Aanbiedingsbrief	5
Beleidsbegroting	11
Programmaplan	13
Programma 1 Werken	15
Sub-programma 1.1 Economie sterk water gerelateerd	16
Sub-programma 1.2 Innovatieve landbouw en aquacultuur	27
Sub-programma 1.3 Florerende kleinschalige bedrijvigheid	32
Sub-programma 1.4 Arbeidsmarkt in balans	40
Sub-programma 1.5 Vakantie-eiland toonaangevend in water	45
Programma 2 Wonen	49
Sub-programma 2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau	51
Sub-programma 2.2 Wonen naar wens	61
Sub-programma 2.3 Leefbare kernen met betrokken inwoners	75
Sub-programma 2.4 Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn	86
Programma 3 Verblijven	97
Sub-programma 3.1 Schouwen-Duiveland vakantie-eiland	98
Sub-programma 3.2 Krachtige toeristische hoofdstructuur	106
Sub-programma 3.3 Toerisme is sterk divers en profiteert van water	110
Sub-programma 3.4 Evenementen en activiteiten aan het water	117
Programma 4 Bestuur en Burgerzaken	127
Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen	135
Overzicht van de kosten van overhead	139
Vennootschapsbelasting	141
Onvoorzien	143
Paragrafen	145
Paragraaf 1 Lokale heffingen	147
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	161
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	175
Paragraaf 4 Financiering	189
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	193
Paragraaf 6 Verbonden partijen	203
Paragraaf 7 Grondbeleid	229
Paragraaf 8 Demografische ontwikkeling	243
Paragraaf 9 Sociaal Domein	247
Corona en de gevolgen voor onze samenleving en onze organisatie in 2021	255

Financiële begroting	263
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	265
Overzicht van baten en lasten	266
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	269
Overzicht vervangingsinvesteringen 2021-2024	272
Overzicht incidentele lasten en baten	276
Overzicht structurele mutaties reserves	277
Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting	279
Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting	281
Overzicht te honoreren prioriteiten 2021-2024	286
Overzicht nog niet te honoreren prioriteiten 2021-2024	288
Uitvoering amendementen Masterplannen stads- en dorpsvisies	289
Financieel overzicht uitvoering amendementen Masterplannen stads- en dorpsvisies	293
Masterplannen nog niet belegd	295
Overzicht verloop van de reserves	297
Overzicht verloop van de voorzieningen	299
Geprognosticeerde meerjarige balans 2021-2024	301
Bijlage financiële begroting	
Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	303
Verdelingsprincipe taakvelden	305
Kerngegevens	309
Reeds lopende uitbreidingsinvesteringen 2020-2024	311
Grote projecten binnen sub-programma's, niet zijnde investeringen	313

Aanbiedingsbrief

AAN DE LEDEN VAN DE GEMEENTERAAD

INLEIDING

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2021-2024 ter vaststelling aan.

In deze aanbiedingsbrief gaan wij in op:

- de kernboodschap van de begroting;
- resultaten Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte;
- corona en hoe we daar mee omgaan;
- de dynamische context waarbinnen deze begroting is opgesteld;
- de opbouw van de Programmabegroting;
- de budgettaire ruimte voor de formele begrotingsperiode 2021-2024 en ook een doorkijk vanaf 2025;
- de mogelijkheden tot vergroting en de aanwending daarvan, waaronder de dekking van een tekort als gevolg van de financiële consequenties van de komende herverdeling van de algemene uitkering gemeentefonds;
- de verwerking van de zeven amendementen die uw raad heeft aangenomen bij het vaststellen van de Kadernota 2021.

KERNBOODSCHAP BEGROTING

Het opstellen van de programmabegroting is nooit eenvoudig en zeker dit jaar niet. De wisselende financiële signalen vanuit de Rijksoverheid o.a. over de vergoeding voor de kosten van het sociaal domein, corona, de geplande herverdeling van het gemeentefonds, de forse ambitie van uw raad en de opdrachten voortvloeiend uit de al eerder genoemde bestuursopdracht, maakten het tot een zeer ambitieuze uitdaging. Wij zijn er trots op dat wij u een financieel sluitende Programmabegroting 2021-2024 kunnen aanbieden. Hierdoor blijven we investeren voor én in onze samenleving!

BESTUURSOPDRACHT CREËREN BUDGETTAIRE RUIMTE

Na de behandeling in november 2019 van de programmabegroting 2020-2023 hebben we forse slagen gemaakt met de Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte. We zijn er samen met uw raad in geslaagd om in de 1e fase van deze bestuursopdracht € 3 miljoen structurele ruimte te realiseren. De bij de begroting geplande investeringen voor onze samenleving konden daarmee doorgang vinden. Tevens kwam hierdoor perspectief op het beëindigen van het preventief provinciaal financieel toezicht.

De uitdaging was vervolgens om de financieel gecreëerde gezonde situatie te continueren. In de parallel aan deze begroting lopende 2^e fase van deze bestuursopdracht is daar invulling aan gegeven.

De financiële opbrengst van de voorstellen van de 2e fase bedraagt vanaf 2024 ruim € 2,53 miljoen structureel. We realiseren ons dat deze voorstellen burgers, maatschappelijke organisaties, ondernemers, verenigingsleven en gasten raken.

Uw raad heeft op 21 september 2020 besloten een aantal van deze voorstellen te amenderen. Er zijn scherpe keuzes gemaakt die soms pijn doen maar die nodig zijn om financieel gezond te blijven. Wij hebben hierbij goed naar uw argumentatie geluisterd. Het amenderen heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling met € 279.000, waardoor de financiële opbrengst uiteindelijk uitkomt op structureel € 2,25 miljoen ingaande 2024.

CORONA EN HOE WE DAAR MEE OMGAAN

De onzekerheden die de coronacrisis met zich meebrengt, waren voor uw raad aanleiding om naar vermogen en bevoegdheden te doen wat nodig was (en is) voor onze samenleving. De behandeling van het 2^e deel van de bestuursopdracht heeft u daarom uitgesteld tot september 2020. De situatie blijft onzeker; toch hebben we enigszins zicht gekregen op de financiële risico's die onze gemeente loopt. Dit zijn risico's om bij de afweging van de besteding van vrij besteedbare middelen te betrekken.

Wij hebben daarom in het hoofdstuk Paragrafen een onderdeel aan deze programmabegroting toegevoegd. De pandemie heeft grote gevolgen voor onze lokale samenleving als geheel en de gemeente als organisatie. In dit hoofdstuk gaan we in op de risico's voor onze samenleving, in economisch en sociaal-maatschappelijk opzicht. De financiële risico's die de gemeente zelf loopt hebben we ook opgenomen.

U kunt dit onderdeel leggen naast de lijst van uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid en de amendementen die u heeft aangenomen bij het vaststellen van de Kadernota 2021.

Wij willen u hiermee een zo compleet mogelijk beeld geven voor uw afwegingen ten behoeve van de allocatie van de vrij besteedbare middelen.

Vooruitzichten op post-corona

Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) doen met het Centraal Bureau voor de Statistiek en Planbureau voor de Leefomgeving een studie over de effecten van de crisis: welke negatieve maar ook positieve gevolgen zijn er en hoe ziet werken als één overheid er post-corona uit en wat is daar voor nodig. Doel van dit onderzoek is zo snel mogelijk herstellen van de crisis. Onze gemeente werkt namens P10 mee aan dit onderzoek.

Leed en na-ijl effecten

De economische effecten van de coronacrisis lijken op het moment van aanbieden van deze begroting mee te vallen als we naar de beurzen kijken. In de reële economie hebben veel bedrijven en ondernemers het echter moeilijk en zien we een heel ander beeld. De eerste twee steunpakketten van het Rijk verzachten wel maar veel ondernemers maken zich zorgen over het voortbestaan van hun bedrijf. Bedrijven doen inmiddels minder beroep op de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk. Tegelijkertijd hebben nog veel bedrijven en instellingen ondersteuning nodig. Het Kabinet heeft daarom een 3^e steunpakket aangekondigd dat tot de zomer van 2021 duurt.

Wetenschappers worden steeds positiever over het beschikbaar komen van een goed werkend vaccin of medicijn. Daarbij wordt de uitrol van een breed vaccinatieprogramma in het voorjaar of de zomer van 2021 als reëel haalbaar genoemd.

Helaas kennen we leed van inwoners uit onze gemeente die zwaar getroffen zijn door het virus en vaak een lange weg van herstel moeten gaan. En van ouderen in verzorgingshuizen die

lange tijd de fysieke ontmoeting met hun familie hebben moeten missen. En het leed en verdriet van onze inwoners die een geliefde of naaste moeten missen als gevolg van het virus.

Ouderen en kwetsbaren uit onze lokale samenleving zullen nog enige tijd moeten leven met de dreiging van het virus. Medisch en verzorgend personeel, leerkrachten, politie, BOA's en onze mensen van de buitendienst en binnendienst die zich intensief met corona bezig houden, zullen zich weer moet opladen voor de winterperiode die er nog steeds anders uit ziet dan die van voorgaande jaren.

We hebben enorme waardering voor de weerbaarheid, flexibiliteit, positieve instelling en het doorzettingsvermogen van iedereen op ons eiland. Ondernemers, maatschappelijke organisaties, medisch en verzorgend personeel, leerkrachten, politie, vrijwilligers maar ook al onze gemeentelijke medewerkers zijn op een bewonderingswaardige manier met de crisis tot nu toe om gegaan. En onze inwoners, in de rol van ouder, begeleider, werknemer, vrijwilliger, etc. bewogen mee. Daar hebben wij diep respect voor. De komende periode vraagt veel van ondernemers, maatschappelijke organisaties en verenigingen. Zij hebben te maken met schade of verlies en de maatregelen die in het najaar/winterseizoen en waarschijnlijk voorjaar (nog) blijven gelden.

Voor ons als gemeentebestuur is een aantal zaken extra van belang. Waarschijnlijk krijgen we de komende periode te maken met minder vacatures en meer werkloosheid. Voor mensen persoonlijk een drama; voor ons als gemeentebestuur betekent dit klaar staan met een goede toegang tot voorzieningen.

Veel rekeningen van bedrijven staan nog open. Inning van uitgestelde betalingen en heffingen veroorzaakt bij onvoldoende afstemming een forse aanslag op de liquiditeit van bedrijven. Voor ons als gemeentebestuur de opgave om onze invloed aan te wenden voor het invullen van nog komende steunpakketten en ook dit punt op de agenda te zetten met als doel deze bedrijven niet alsnog om te laten vallen.

DYNAMISCHE CONTEXT

De discussie met het Rijk over de herverdeling van het gemeentefonds en de meerkosten voor het sociaal domein is nog niet afgerond. Daarmee is er geen stabiel financieel beleid en perspectief voor gemeenten.

In het kader van de crisis hebben gemeenten veel kosten gemaakt of risico's genomen. Ondanks de toezegging van het Rijk om ruimhartig te compenseren, zijn voor een groot deel van deze kosten en risico's de compensatiemaatregelen nog niet bekend.

De afgelopen periode is er enige duidelijkheid ontstaan over de normering van de Poly- en perfluoralkylstoffen in de bodem (PFAS) en de rekenmethodiek van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Dit schept enige ruimte in afwegingskaders maar met name de PAS heeft nog steeds gevolgen voor projecten in de buurt van Natura 2000-gebieden. Dit speelt met name voor de Kop van Schouwen waar de meest stikstofgevoelige habitattypes liggen, maar ook voor grotere projecten nabij Oosterschelde of Grevelingen.

Het komt aan op goed en slim programmeren van projecten, als we willen blijven investeren in de kwaliteit en leefbaarheid van de kernen van onze mooie gemeente. Vorig jaar is dit onderwerp ook aangehaald in de aanbiedingsbrief. Slim programmeren van de plannen uit de Masterplannen Stads- en dorpsvisies bijvoorbeeld. Door deze te combineren met werken op het gebied van verduurzaming, energietransitie en klimaatadaptatie. Dit leidt tot een multiplier op

onze eigen (beperkte) financiële middelen, we kunnen dus meer doen voor minder geld. Om deze kans goed uit te nutten is enige flexibiliteit in de programmering van de komende jaarschijven nodig, anders gaat dit niet zonder meer lukken. Er liggen immers nog een paar andere grote opgaven voor ons, de transitieopgaven voor energie en klimaatadaptatie. Het Rijk stelt voor deze opgaven geld beschikbaar.

Daarnaast zijn grote herstelfondsen aangekondigd door het Rijk en Europa om de coronacrisis in economisch opzicht snel te boven te komen. De eerste uitwerkingen laten de inzet van zowel Rijk als Europa zien: snel economisch herstel maar tegelijkertijd een versnelling van de transitie- en verduurzamingsopgaven. Om hier maximaal op in te spelen is bereidheid tot enig schuiven met projecten in de geprogrammeerde jaarschijven helpend.

Daarnaast blijven we ons inzetten voor het aanspreken van andere subsidiebronnen zoals het Interbestuurlijk Programma (IBP), Interreg, OP Zuid, POP/Leader (Europa), Monumentensubsidies en stimuleringsregelingen (Rijk) en de Regiodeal/Aanjaaggelden (provincie Zeeland). Het afgelopen jaar is ons dat goed afgegaan. Successen uit het verleden zijn geen garantie voor de toekomst, maar de ingrediënten voor herhaling zijn wel voorhanden.

De doorkijk naar 2025 en verder (korting apparaatskosten algemene uitkering, meerkosten Integraal Huisvestingsplan en de oplopende kapitaallasten voor de stads- en dorpsvernieuwingsprojecten tot en met 2028) leert ons dat we nu al moeten anticiperen om voor die periode middelen vrij te maken en een sluitend meerjarenperspectief te presenteren.

BESCHIKBARE BUDGETTAIRE RUIMTE 2021 – 2024 EN AANWENDING DAARVAN

Met de realisatie van de Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte hebben we budgettaire ruimte gecreëerd. Dit was o.a. nodig om de oplopende tekorten op het sociaal domein en de verwachte negatieve gevolgen van de herverdeling van het gemeentefonds op te vangen. In de budgettaire ruimte in de programmabegroting zijn de resultaten van de 1^e fase en van het sluitend maken van de meerjarenbegroting verwerkt. De programmabegroting 2021-2024 geeft de volgende budgettaire ruimte:

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte	869	260	997	1.134

Op 21 september 2020 heeft uw raad het raadsvoorstel Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2 vastgesteld. De uitkomst hiervan betrekken wij bij de integrale afweging van nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen. Ook betrekken wij hierbij het voorlopig geraamde extra tekort van € 50 per inwoner dat wij verwachten vanuit de herverdeling van het gemeentefonds en een nog aankomend raadsvoorstel over de RUD. Hiermee rekening houdend bedraagt de voor integrale afweging beschikbare budgettaire ruimte 2021-2024 in de programmabegroting (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte in programmabegroting	869	260	997	1.134
Besluitvorming raad bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2	2.171	2.277	2.260	2.254
Deel ICT uit bestuursopdracht reeds verwerkt in budgettaire ruimte	-98	-187	-164	-159
Aankomend raadsvoorstel RUD	-15	-15	-15	-15
Besluitvorming raad bestuursopdracht creëren	-2.171			

	2021	2022	2023	2024
budgettaire ruimte fase 2 toevoeging algemene reserve				
Herverdeling gemeentefonds met een extra verlaging van € 50 per inwoner		-840	-1.683	-1.683
Budgettaire ruimte inclusief bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2	756	1.495	1.395	1.531

Hierbij wijzen wij u ook op de na 2024 laatste uitname uit het gemeentefonds voor de apparaatskostenkorting (€ 256.000), de oplopende (kapitaal)lasten van de uitvoering van de amendementen van de masterplannen stads- en dorpsvisies (€ 320.000) en de oplopende kosten voor de uitvoering van het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) (€ 600.000). Totaal betekent dit na 2024 oplopend naar 2029 nog een extra structurele last van € 1,2 miljoen, waardoor de budgettaire ruimte na 2024 gefaseerd afloopt naar € 346.000. Wij stellen u voor om deze lasten mede te betrekken bij uw integrale afweging.

Voor de voorgestelde te honoreren prioriteiten 2021-2024 doen wij het onderstaande dekkingsvoorstel, waarbij wij ook een doorkijk geven naar na 2024 (x € 1.000):

Prioriteiten	2021	2022	2023	2024	Na 2024
Ten laste van de budgettaire ruimte	952	812	782	448	487
Ten laste van de reserve Strategische Visie	110				
Ten laste van algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf	200				
Ten laste van bestaande budgetten	28	5	5	5	5

Honorering van de ten laste van de budgettaire ruimte komende prioriteiten 2021-2024 geeft het volgende resultaat (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024	Vanaf 2025 oplopend naar 2029
Beschikbare budgettaire ruimte voor integrale afweging	756	1.495	1.395	1.531	346
Prioriteiten ten laste van de budgettaire ruimte	-952	-812	-782	-448	-487
Budgettaire ruimte na prioritering	-196	683	613	1.083	-141

Uit bovenstaande tabel blijkt er in 2021 sprake is van een negatief saldo. Voorgesteld wordt dit saldo te dekken uit de Algemene reserve. De jaren 2022 tot en met 2024 geven een positief saldo. Een doorkijk na 2024 oplopend naar 2029 laat zien dat onze budgettaire ruimte nadelig wordt. Dit betrekken wij bij het opstellen van de kadernota voor de programmabegroting 2022-2025. Dan is ook duidelijkheid over de definitieve uitkomst van de herverdeling gemeentefonds en zijn de structurele effecten van Corona mogelijk duidelijker.

Zoals u in de conclusies van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt lezen, vallen we conform de vastgestelde Kadernota risicomangement meerjarig in categorie C, minst financieel gezond. Om financieel gezonder te worden is inzet nodig om het eigen vermogen te vergroten en de vaste schulden en de belastingdruk te verlagen. Wij stellen dan ook voor om een deel van deze positieve saldi te gebruiken om ons eigen vermogen te vergroten en inzet te doen om onze vaste schulden te verlagen (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte na prioritering	-196	683	613	1.083
Onttrekking algemene reserve	196			
Toevoegen aan algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit		-373	-385	-862
Budgettaire ruimte na verwerking saldo via de algemene reserve	0	310	228	221

Door deze toevoeging, samen met de toevoeging van € 2,3 miljoen van 2020 en 2021 uit het raadsvoorstel creëren budgettaire ruimte, komt het solvabiliteitsratio nog niet van categorie C naar categorie B, maar laat wel een lichte verbetering zien (van 16,2% naar 18,6%).

AMENDEMENTEN AANGENOMEN BIJ KADERNOTA

Tijdens de behandeling van de Kadernota heeft uw raad zeven amendementen aangenomen. Wij hebben de inhoud van deze amendementen betrokken bij het opstellen van de voorliggende programmabegroting. De inhoudelijke overwegingen en ons voorstel treft u in de beleidsprogramma's bij de betreffende onderwerpen waar de amendementen betrekking op hebben.

SLOT

Met de gemaakte keuzes bieden wij u een meerjarig sluitende begroting aan. Wij stellen u voor de programmabegroting 2021 - 2024, bestaande uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, vast te stellen. Wij zien de behandeling door uw raad met belangstelling tegemoet.

Zoals in de kernboodschap gesteld, was het opstellen van de voorliggende begroting een hele opgave. Tijdens het opstellen speelde de coronacrisis met alle daaruit voortvloeiende onzekerheden. Tegelijkertijd was er sprake van een blijvend forse ambitie van ons college en uw raad. Bovendien liep, parallel aan het opstellen van de begroting, de Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte. We zijn daarom eens te meer trots dat we u dit resultaat voor kunnen leggen. We beseffen daarbij terdege dat dit niet had gekund zonder de forse inspanning van onze ambtenaren. Wij hechten er daarom aan, vanaf deze plaats, onze dank uit te spreken richting onze medewerkers voor het vele werk dat is verzet en de goede samenwerking die er is geweest.

Wij wensen u voor de komende periode allen gezondheid en kracht toe, mede in het besef dat velen van u elkaar en ons college wijsheid en Gods zegen toewensen.

Zierikzee, 22 september 2020

Burgemeester en wethouders van Schouwen-Duiveland,

M.K. van den Heuvel
secretaris

J. Chr. van der Hoek MBA.
burgemeester

Beleidsbegroting

Programmplan

Programma 1

WERKEN

WAT HOUDT HET PROGRAMMA IN?

Werk is een belangrijke factor voor onze inwoners bij het participeren in onze lokale samenleving. Om lokaal werk te realiseren is economische ontwikkeling nodig.

De gemeente wordt omringd en doorsneden door water; dat water is de motor achter vele innovaties, economische ontwikkelingen en kansen die hieruit voortkomen. We noemen dit watereconomie. We profileren ons bewust hiermee. Het behoud van kwaliteit en diversiteit staan hierbij centraal.

Vooraf dankzij het water is Schouwen-Duiveland een "vakantie-eiland". Maar water heeft ons meer te bieden. Slimme en innovatieve concepten in de combinatie van land en water maken nieuwe economische ontwikkelingen mogelijk op het gebied van onder meer aquacultuur, landbouw, visserij, energie, zorg en kennisontwikkeling op het gebied van water. Dit draagt bij aan een vitale economie die weer een positieve factor voor het behoud van lokaal werk, zowel voor bestaande als nieuwe werkgelegenheid. Belangrijk voor onze ondernemers en inwoners.

IN WELKE GEMEENTELIJKE BELEIDSSTUKKEN IS HET BESTAANDE BELEID OMSCHREVEN?

- Uitvoeringsprogramma Strand 2018-2021
- Nota Zonering en Ontwikkelingskader Strand (2012)
- Nota Cafetariamodel Strandpaviljoens (2012)
- Horecavisie 2018
- Detailhandel Structuurvisie (2014)
- Nota Kamperen 2013, geëvalueerd 2017
- Watersportvisie (2009)
- Structuurvisie en Gebiedsvisie Brouwersdam (2012)
- Nota Recreatiewoningen (2011)
- Notitie Ecolodges (2013)
- Notitie Recreatief Nachtverblijf Noordzeestrand (2016)
- Agenda Toerisme 2018–2026
- Energieagenda 2018–2023
- Waterplan Schouwen-Duiveland 2007
- Beleidsmodules "Luchtkwaliteit" en "Geluid en stilte" (2008), "Licht en duisternis", "Energie en klimaat", "Externe veiligheid" en "Bedrijven en milieuzonering" (2009), "Bodem" (2010)
- Beleidskeuzenotitie Participatiewet 2014–2018
- Hoofdlijnen uitvoering Participatiewet voor de komende jaren
- Beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening 2013–2014
- Structuurvisie Buitengebied in beweging (2009)
- Kaders positionering de Zuidhoek (2016)
- Strategische koers De Zuidhoek, positionering binnen de Participatiewet
- Nota Grondbeleid gemeente Schouwen-Duiveland 2018

SUB-PROGRAMMA 1.1

Economie sterk water gerelateerd

Portefeuillehouder : D.P.W. Joppe, P. Schot en J.G. Smit

Sub-Programmahouder : B. Bruinsma

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Watergebonden bedrijvigheid is, naast recreatie, een belangrijke pijler onder de Schouwen-Duivelandse economie. Dit sub-programma gaat over sterk watergerelateerde economische onderdelen, zoals visserij, watergebonden bedrijvigheid en energie.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Funciemenging (verhouding banen en woningen – bij 50% evenveel banen als woningen)	%	LISA	49,0

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?**Wat willen we bereiken - doelstelling**

We versterken de watereconomie.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We stimuleren ondernemers en instellingen om gebruik te maken van het Aanjaagfonds Zeeuwse Investeringsagenda	Doorlopend	Doorlopend		

We stimuleren ondernemers en instellingen om gebruik te maken van het Aanjaagfonds Zeeuwse Investeringsagenda

De provincie zet het Aanjaagfonds Zeeuwse Investeringsagenda in 2020 en 2021 (totale looptijd 4 jaar) voort. Daarvoor hebben Gedeputeerde Staten evenals in 2019, naast bijdragen uit de private sector, aan alle Zeeuwse gemeenten gevraagd een bijdrage van € 1 per inwoner voor 2020 te leveren. Gelet op de inhoud van projecten die het Aanjaagfonds ondersteunt, het belang hiervan voor de Zeeuwse economie en leefbaarheid stellen we ook voor 2020 een bijdrage van € 34.000 beschikbaar. Deze jaarlijkse bijdragen heeft uw raad al eerder tot en met 2022 beschikbaar gesteld.

Wij betrekken bij de uitvoering van dit agendapunt het door uw raad aangenomen amendement Oprichten van Stimuleringsfonds Ondernemerscollectieven (A6 bij Kadernota 2021). Er zijn Zeeuws breed al vele subsidie- en ondersteuningsmaatregelen in het kader van Corona zoals het door de provincie ingestelde fonds en de SOS-begeleiding vanuit Impuls Zeeland (incl. financieringsmogelijkheden en de ondersteuning via Dockwize. Daarnaast blijven het Zeeuwse Investeringsfonds (Invest Zeeland) en de subsidierondes Aanjaaggelden van kracht. Daarbij faciliteert onze gemeente al bij aanvragen van onze ondernemers. De suggestie van een Miljonairsfonds via Stichting Renesse zullen we nader onderzoeken in het 4e kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021. De uitkomsten leggen we voor aan uw raad. Daarbij betrekken we de vraag hoe een dergelijk fonds aanvullend kan werken op het door het Rijk aangekondigde derde steunpakket dat veel meer ziet op duurzaam herstel, het eventueel verleggen van activiteiten, veranderingen in de bedrijfsvoering en omscholing van personeel.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We willen komen tot een regulering van het ruimtegebruik van water.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren onderzoek uit naar het ruimtegebruik van water	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op het meervoudig gebruik (tijdsvensters) van het rond om ons liggende water en maken gebruik van de sublieme waterkwaliteit	Vorbereiding	Ontwerp	Realisatie	

We voeren onderzoek uit naar het ruimtegebruik van water

Het onderzoek naar ruimtegebruik van de wateren vindt op onderdelen plaats binnen de samenwerking van Living Lab Schouwen-Duiveland. We gaan bij alle betrokken partijen na of we afspraken kunnen maken over tijdsvensters en/of in meer lagen gebruik maken van het water voor diverse functies. Bouwstenen voor de Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland, de Oosterscheldevisie, opgesteld door Rijkswaterstaat, provincie Zeeland en de Oosterscheldegemeenten en het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen 2020–2030.

We zetten in op het meervoudig gebruik (tijdsvensters) van het rond om ons liggende water en maken gebruik van de sublieme waterkwaliteit

De onderzoeksvragen voeren we uit via de structuur van Living Labs Schouwen-Duiveland waarbij één van de sporen is onderzoek naar de kansen voor aquacultuur en onderzoek naar combinatieweek van hangcultuurmosselen en zeewier. In dat kader heeft Hogeschool Zeeland in samenwerking met overige onderzoeks- en kennisinstellingen een onderzoeksvoorstel opgesteld dat in het nieuwe studiejaar 2020–2021 gaat starten.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We versterken watergebonden bedrijvigheid.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We bepalen een zoeklocatie voor een water gerelateerd bedrijventerrein	Vorbereiding	Ontwerp	Realisatie	
We stimuleren infrastructuur voor aquacultuur (watergebonden bedrijventerrein)	Vorbereiding	Ontwerp	Realisatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Watersport gerelateerde bedrijvigheid en dienstverlening rond jachthavens blijven we planologisch mogelijk maken.

We bepalen een zoeklocatie voor een water gerelateerd bedrijventerrein

Vanwege de gebleken behoefte nemen we in de Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland een zone op voor een water gerelateerd bedrijventerrein.

We stimuleren infrastructuur voor aquacultuur (watergebonden bedrijventerrein)

Op het moment dat een zoeklocatie voor een water gerelateerd bedrijventerrein (met name voor aquacultuur) aangewezen is, werken we de financiële en planologische haalbaarheid verder uit. Hiervoor zijn aanvullende onderzoeken en exploitatieopzetten nodig om het belangrijke onderdeel van aan- en afvoer van vers zoutwater concreet te maken. De voorbereidende onderzoeken zijn voor een deel onder te brengen als onderzoeksvragen in het Living Lab

Wat willen we bereiken - doelstelling

Het waterbeheer is in 2040 van een hoogwaardige kwaliteit en de basis voor de water economie.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We participeren actief in de projecten Getijdecentrale/doorlaat Brouwersdam	Ontwerp	Ontwerp	Ontwerp/ Voorbereiding	Voorbereiding /Realisatie
We benutten de potentie van de verbeterde waterkwaliteit en begeleiden via het Bestuurlijk Overleg Grevelingen de uitvoering van het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen 2020-2030	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We bewaken de uitvoering van een nulmeting van de effecten van de doorlaat Grevelingen	Realisatie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stellen een gemeentelijke Ruimtelijke adaptatie strategie op	Ontwerp/ Realisatie			
We voeren de gemeentelijke Ruimtelijke adaptatie strategie uit		Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
<i>We zetten ons maximaal in tot uitgifte door het ministerie van LNV van 35 hectare oestergronden aan de Grevelingen vissers</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

We nemen de belangen van de schaal-, schelpdier- en overige visserij mee bij besluiten waar de gemeente een adviesrol heeft of in gehoord wordt.

We participeren actief in de projecten Getijdecentrale/doorlaat Brouwersdam

In maart 2020 heeft de Minister van Infrastructuur en Water het besluit genomen om over te gaan naar de MIRT-3 fase voor het project Getij Grevelingen. Concreet betekent dit dat de planuitwerkingsfase wordt gestart door het werkverband Getij Grevelingen. Deze fase zal naar verwachting tot en met 2022 met duren. De initiatiefnemer van het Tidal Technology Centre is in financiële problemen geraakt en niet meer in staat om de testcentrale in de Grevelingendam af

te bouwen. Samen met de ministeries van EZK, I&W en de provincies Zuid-Holland en Zeeland zoeken we naar mogelijkheden om het initiatief afgebouwd en geëxploiteerd te krijgen. Hiervoor wordt een marktconsultatie uitgevoerd.

We benutten de potentie van de verbeterde waterkwaliteit en begeleiden via het Bestuurlijk Overleg Grevelingen de uitvoering van het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen 2019

In maart 2020 hebben provincie Zeeland, gemeente Goeree-Overflakkee en onze gemeente, gehoord de provincie Zuid-Holland en in nauwe afstemming met onze regionale partners het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen 2020–2030 vastgesteld. Dit ontwikkelplan dient nadrukkelijk om aan hand van een toetsingskader voor de komende periode van 5 jaar te kunnen bepalen aan welke projecten en initiatieven de in het Grevelingenfonds beschikbare middelen worden besteed. Inmiddels is een projectenlijst opgesteld waarbij nadrukkelijk aandacht is besteed aan de projecten die een bijdrage leveren aan de compensatieopgaven voor Getij Grevelingen. Deze zogenoemde synergieprojecten dragen bij aan de doelstelling en afspraak om de kosten voor compenserende maatregelen als gevolg van terugbrengen van het beperkt getij te verlagen door de bijdrage aan natuurdoelstellingen die de projecten vanuit het Ontwikkelplan leveren.

We bewaken de uitvoering van een nulmeting van de effecten van de doorlaat Grevelingen

In het project Getij Grevelingen is een uitgebreid grondwaterpeilnetwerk voorzien om de effecten van beperkt getij op de Grevelingen voor het omliggende land te monitoren en eventuele maatregelen te treffen. Bij deze monitoring worden de agrariërs en terreinbeheerders in het gebied nadrukkelijk betrokken. Deze monitoring start bij aanvang van de planuitwerkingsfase met een nulmeting voordat de uitvoeringswerkzaamheden voor de doorlaat plaatsvinden. De resultaten van de monitor volgen we nauwlettend.

We stellen een gemeentelijke Ruimtelijke adaptatie strategie op

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie verplicht de overheden ervoor te zorgen dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht. Inmiddels is een stresstest gehouden voor onze gemeente en is geïnventariseerd welke effecten klimaatverandering op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hitte hebben voor de doelgroepen recreatie, natuur, landbouw/visserij en bebouwd gebied. Zeeland breed heeft er een dialoog plaatsgevonden wat nu verwerkt wordt tot een Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie die ook de basis zal zijn voor onze gemeentelijke strategie. De Zeeuwse strategie staat gepland voor medio 2021. De gemeentelijk strategie zal ook in 2021 gereed zijn.

We voeren de gemeentelijk Ruimtelijke adaptatie strategie uit

Aan de hand van de resultaten van de stresstest en de risicodialoog bepalen we op welke wijze de gemeente de openbare ruimte na 2020 moet gaan inrichten om in 2050 klimaatbestendig en water robuust te zijn, conform de richtlijn van het Rijk uit het Deltaprogramma Klimaatadaptatie. Inmiddels houden we hier bij de uitvoering van werken in de openbare ruimte al rekening mee. Ook aan de bewustwording van klimaatverandering en –adaptatie wordt al ruim aandacht besteed via de activiteiten uit het Interreg-project Star2Cs, waarbij een interactieve klimaatwand, een interactieve kennisbank, spelregels en hulpmiddelen bij het houden van een verdiepende klimaatdialoog en een onderzoek naar de relatie klimaatadaptatie met N2000- en stikstofvraagstukken wordt onderzocht.

We zetten ons maximaal in tot uitgifte door het ministerie van LNV van 35 hectare oestergronden aan de Grevelingen vissers

We stellen alles in het werk om bij de minister van LNV te bewerkstelligen dat de 35 hectare oestergronden die tot voor kort als compensatie(gronden) aan de Grevelingen vissers zouden worden uitgegeven alsnog aan deze vissers kunnen worden uitgegeven. Als de minister hiermee instemt, werkt het college na consultatie van de Grevelingen vissers een voorstel uit tot aanleg van openbare infra zoals steigers/loswal.

Wat willen we bereiken – doelstelling

Schouwen-Duiveland is in 2040 energieneutraal.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de Energieagenda 2018-2023 uit	Doorlopend	Evaluatie	Doorlopend	Doorlopend
We gaan met het bedrijfsleven op zoek naar mogelijkheden om energie te besparen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We passen de subsidieregeling isolatiefonds aan	Realisatie			
We voeren de aangepaste subsidieregeling Isolatiefonds uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We dragen zorg voor een goede ontsluiting van de informatie en ondersteuning voor inwoners en ondernemers die energiebesparende maatregelen willen treffen of zelf energie willen opwekken	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Voor het opwekken van duurzame energie leggen we de focus op de mogelijkheden voor zonne-energie en energie uit water	Doorlopend	Evaluatie	Doorlopend	Doorlopend
Grootschalige zonnepaneelontwikkelingen en eventuele ontwikkelingen met wind maken we alleen mogelijk op voorwaarde van stevige participatie door de lokale samenleving	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stimuleren zonne-energie op water als dit bijdraagt aan slim en handig meervoudig ruimtegebruik	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We blijven elektrisch rijden stimuleren door het in samenwerking met de markt realiseren van extra laadinfrastructuur en bij kleinschalige mobiliteitsprojecten elektrisch vervoer te faciliteren	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We geven als gemeente het goede voorbeeld door waar reëel mogelijk elektrisch of met waterstof te gaan rijden en bij aanbestedingen de markt uit te dagen om de CO2-prestatieladder toe te passen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We informeren en stimuleren ondernemers om wettelijk verplichte duurzaamheidsinvesteringen te doen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We leggen geen bovenwettelijke milieueisen op maar stimuleren het bedrijfsleven actief tot duurzaam en maatschappelijk ondernemen door tijdens bedrijfsbezoeken op mogelijkheden en voordelen te wijzen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stimuleren bedrijven die bijdragen aan een circulaire economie.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We onderzoeken de mogelijkheden voor stimuleringsmaatregelen om nieuw te vestigen bedrijven die CO2-neutraal zijn in het bijzonder te verwelkomen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie
<i>We voeren een CO2-nulmeting uit met aansluitend een verfijning door een CO2-balans</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Energiezuiniger openbare verlichting (versneld verLEDden).
- Onderzoek getijdencentrale Brouwersdam.
- Ondersteunen (van het voortzetten) van het project Tidal Technology Centre.
- Energiebesparing gemeentelijke gebouwen.
- Uitvoering Energieakkoord particuliere woningbouw en bedrijven.
- Faciliteren en ondersteunen Energiecoöperatie “Energie werkt Schouwen-Duiveland”.
- Faciliteren en ondersteunen mobiliteitsplatform SDopWeg.
- Deelname aan het Zeeuws Klimaat Fonds.
- Inzet op behoud van het vrije uitzicht bij eventuele nieuwe windenergieplannen op zee voor onze kust.

We voeren de Energieagenda 2018–2023 uit

De gemeente heeft als doel om in 2040 energieneutraal te zijn. Om deze ambitie te bereiken wordt iedere keer een 5 jaarlijkse energieagenda met projecten en maatregelen opgesteld. De eerste energieagenda 2018–2023 is in uitvoering. De uitvoering doen we gezamenlijk met inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties. Hiertoe is voor de periode 2018–2022 jaarlijks een bedrag van € 40.000 opgenomen in de begroting.

Met de overige Zeeuwse gemeenten werken we, mede voortkomend uit het landelijk Energieakkoord, samen aan het stimuleren van energiebesparing bij particuliere woningbouw. Deze samenwerking levert efficiencyvoordelen op. Voor de uitvoering van de samenwerking (uitwerking projecten en de uitvoering daarvan) draagt onze gemeente financieel bij.

Daarnaast zijn wij via de gemeentelijke samenwerking betrokken bij het opstellen van een regionale energiestrategie (RES) als opgave vanuit het Nationale Klimaatakkoord. Hierin zal uiteindelijk vertaald worden wat we als gemeente exact moeten bijdragen aan de energietransitie van Nederland. In september 2020 wordt deze strategie ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Aan de totstandkoming (proceskosten) van deze RES dragen wij als gemeente financieel bij. In het kader van het klimaatakkoord moet iedere gemeente voor eind 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) opstellen waarin wordt aangegeven welke wijk met welk alternatief voor 2030 van het aardgas af gaat. Het proces voor het opstellen van deze TVW wordt deels regionaal en lokaal opgepakt. Op 4 juni 2020 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het plan van aanpak. Het budget is door uw raad bij de besluitvorming over de programmabegroting 2020–2023 beschikbaar gesteld.

We gaan met het bedrijfsleven op zoek naar mogelijkheden om energie te besparen

De ambitie om energieneutraal te zijn in 2040 kan alleen gerealiseerd worden als onze inwoners en bedrijven deze ambitie ondersteunen en hieraan meewerken. Daarom gaan we in de komende periode in overleg met de bedrijven op welke wijze zij kunnen bijdragen. Energiebesparing bij bedrijven en verenigingen met een hoog energieverbruik (meer dan 50.000 kWh en / of meer dan 25.000 m³ aardgas) wordt gestimuleerd door middel van een voucherregeling. De gemeenteraad heeft hier voor de komende drie jaar (tot 2022) € 50.000 per jaar voor beschikbaar gesteld vanuit het budget dat beschikbaar is voor de isolatiesubsidie voor particulieren. Ook is een stimuleringslening ingesteld voor alle bedrijven en verenigingen waar

zij via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) in aanmerking kunnen komen voor een laagrentende lening voor het uitvoeren van duurzame maatregelen.

We passen de subsidieregeling isolatiefonds aan

Van alle woonadressen in Gemeente Schouwen-Duiveland is het voorlopige energielabel in kaart gebracht. De isolatiesubsidie is zodanig aangepast dat deze alleen beschikbaar is voor woningen die ouder zijn dan 1975 en een lager energielabel hebben dan label C. De WOZ waarde is hierbij losgelaten.

We dragen zorg voor een goede ontsluiting van de informatie en ondersteuning voor inwoners en ondernemers die energiebesparende maatregelen willen treffen of zelf energie willen opwekken

In 2021 zetten we het gemeentelijk energieloket www.duurzaambouwloket.nl met daarin informatie over energiebesparing en duurzame energieopwekking voor bewoners en bedrijven voort. Daarnaast ondersteunen we het Platform Energiek Zeeland met het geven van onafhankelijke energieadviezen voor bewoners. In aanvulling daarop communiceren we maandelijks in de Wereldregio over duurzaamheid door middel van de Duurzaam Doen pagina.

Voor het opwekken van duurzame energie leggen we de focus op de mogelijkheden voor zonne-energie en energie uit water

Om onze energievraag duurzaam te krijgen focussen we ons op zonne-energie en energie uit water. Onze prioriteit ligt bij het voorzien van de daken van zonnepanelen met name bij bedrijven. We hebben niet genoeg dakoppervlak om geheel in onze energievraag te voorzien. Aangezien we geen verdere uitbreiding van windlocaties willen, verdient het realiseren van zonneparken nadere aandacht. In samenwerking met de netbeheerders (Tennet en Enduris) werken we aan het toekomstbestendig maken van ons elektriciteitsnet (o.a. door 150 KV station). Dit zal verder uitgewerkt worden in het nog op te stellen ruimtelijk beleid duurzame energievoorziening. Daarnaast houden we gezien het vele water dat we om ons heen hebben, de ontwikkeling van energie uit water goed in de gaten omdat wij daar op termijn kansen zien, zodat we kansrijke ontwikkelingen ook kansen willen bieden in onze gemeente. In 2019 is een start gemaakt met onderzoek naar kansrijke locaties voor thermische energie uit oppervlaktewater. Op basis van dit onderzoek is 1 juli 2020 in samenspraak met Zeeuwend en Zeeuwind een start gemaakt voor een participatief praktijkonderzoek voor aquathermie in Zierikzee. Voor de uitvoering van deze pilot is een bijdrage toegekend van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Deze pilot wordt uitgevoerd in samenspraak met de Kopgroep Aquathermie Zeeland.

Grootschalige zonnepaneelontwikkelingen en eventuele ontwikkelingen met wind maken we alleen mogelijk op voorwaarde van stevige participatie door de lokale samenleving

Zoals al eerder aangegeven hebben we niet genoeg dakoppervlak om geheel in onze energievraag te voorzien. Aangezien we geen verdere uitbreiding van windlocaties willen, verdient het realiseren van zonneparken nadere aandacht. Gezien de impact op de directe omgeving vinden we het belangrijk dat de opbrengst van een dergelijk park ook ten goede komt aan onze bevolking en vinden wij participatie door de lokale samenleving een voorwaarde om mee te werken aan dergelijke ontwikkeling. Het kader hiervoor was neergelegd in het ontwerp Omgevingsvisie landelijk gebied. Aangezien dit proces stop is gezet wordt nu een Beleidsvisie Duurzame Energie voorbereid waarin een participatieregeling voor grootschalige energieopwekking met ruimtelijk impact zal worden uitgewerkt. In deze visie zal ook het kader worden neergelegd voor landschappelijk inpassing en meervoudig ruimtegebruik.

We stimuleren zonne-energie op water als dit bijdraagt aan slim en handig meervoudig ruimtegebruik

Zon op land heeft vaak grote gevolgen voor doorzichten in ons open landschap. We denken dat zon op water een mogelijkheid is om die gevolgen te verkleinen. Binnenwater in sloten en watergangen is verdiept in het landschap aanwezig. Daarnaast kost zon op water geen kostbare landbouwgrond. Bij initiatieven moet wel duidelijk zijn dat de huidige functie van het water niet in gevaar komt en dat de landschappelijke impact kleiner is. Vooralsnog werken we mee aan zon op water in het hoogbekken en eventueel het laagbekken van het Krammersluizencomplex en willen we een pilot naar de haalbaarheid van zon op water in de primaire watergang in de polder Schouwen uitvoeren.

We blijven elektrisch rijden stimuleren door het in samenwerking met de markt realiseren van extra laadinfrastructuur en bij kleinschalige mobiliteitsprojecten elektrisch vervoer te faciliteren

Aan de hand van het Plan van Aanpak Duurzame Mobiliteit van het Mobiliteitsplatform SD Op Weg pakken we de ambities op rondom sociale, zakelijke en toeristische mobiliteit en willen we die verduurzamen. In de uitvragen ten behoeve van de vervanging van gemeentelijke voertuigen nemen we verduurzaming mee en gaan we in gesprek met de markt om te komen met innovatieve plannen voor onze mobiliteit.

In samenspraak met de andere gemeenten in Zeeland, de provincie en andere partijen werken we aan een Roadmap Laadinfra Zeeland Elektrisch. Ook dragen we bij aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur.

We informeren en stimuleren ondernemers om wettelijk verplichte duurzaamheidsinvesteringen te doen

Tijdens ondernemersbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken wijzen we ondernemers op het bestaan van de omschreven verplichting. Vanuit onze Energieagenda en in relatie tot het eilandmarketingplan en het nog op te stellen acquisitieplan, verbeteren we de online informatievoorziening op dit vlak aan onze ondernemers via een ondernemersloket. We doen dit in samenwerking met onze regionale partner Economische Impuls Zeeland (EIZ) en koppelen dit aan de door Impuls opgezette verduurzamingsprogramma voor bedrijven. Het benodigde bedrag van € 10.000 is bij de behandeling van de programmabegroting 2020-2023 door uw raad niet gehonoreerd. Dit is de reden dan wij dit bedrag hebben opgenomen in de uitbreidingsinvesteringen voor 2021.

We leggen geen bovenwettelijke milieueisen op maar stimuleren het bedrijfsleven actief tot duurzaam en maatschappelijk ondernemen door tijdens bedrijfsbezoeken op mogelijkheden en voordelen te wijzen

In vergunningen en ontheffingen leggen we geen bovenwettelijke milieueisen op. In ondernemersbijeenkomsten en tijdens bedrijfsbezoeken gaan we in op maatschappelijk verantwoord ondernemen en reiken we (extra) mogelijkheden aan om aan dit onderwerp invulling te geven op een manier waar de ondernemer ook bij wint. Ook door middel van de duurzaamheidsvouchers voor bedrijven en verenigingen wordt breed aandacht besteed aan verduurzaming en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

We stimuleren bedrijven die bijdragen aan een circulaire economie

We benutten de kansen van de provinciale subsidieregeling in de vorm van innovatievouchers voor circulair en energieneutraal bouwen. We stimuleren deze ontwikkeling actief door een bijdrage in de vorm van gemeentelijke subsidie. We doen dit vanuit de Agenda Toerisme voor recreatiebedrijven, maar ook voor het MKB en bedrijven op de bedrijventerreinen. Samen met

experts op het gebied van duurzaamheid gaan we met ondernemers na op welke wijze investeringen in duurzaamheid zou efficiënt en effectief mogelijk zijn uit te voeren. Binnen de aanpak voor energiebesparing bedrijven is de uitreiking van een jaarlijks duurzaam ondernemen prijs gepland. Voor de verduurzaming van het Bedrijvenpark Zierikzee Zuid is een provinciale subsidie aangevraagd en toegekend.

We onderzoeken de mogelijkheden voor stimuleringsmaatregelen om nieuw te vestigen bedrijven die CO₂-neutraal zijn in het bijzonder te verwelkomen

Samen met de Ondernemerskring Schouwen-Duiveland (OSD) en EIZ onderzoeken we de mogelijkheden die kunnen bijdragen aan het stimuleren van de vestiging van energie neutrale en 'groene' bedrijven. Het huidige pakket aan mogelijkheden om nieuw te vestigen ondernemers extra te interesseren voor vestiging in onze gemeente is, ook in vergelijking met andere gemeenten, toereikend. Omdat ook in de afgelopen jaren actief acquireren van bedrijven buiten de gemeente en buiten de provincie niet tot resultaten heeft geleid laten we het opstellen van een acquisitieplan los. De ervaring leert dat we ons beter kunnen focussen op starters in nieuwe veelbelovende vormen van bedrijvigheid, zoals aquacultuur en de creatieve industrie. Wij hebben de voor de uitvoering eerder opgevoerde maar niet gehonoreerde budgetten daarom niet meer opgevoerd op de lijst uitbreidingsinvesteringen 2021-2024.

We zetten in op verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed

Om het maatschappelijk vastgoed structureel te verduurzamen is het noodzakelijk dat het onderhoud en beheersplan uitgebreid wordt met maatregelen voor duurzaamheid. In 2019 en 2020 hebben we een onderzoek uitgevoerd voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed en hebben we het energieverbruik van de gemeentelijke gebouwen en voorzieningen in kaart gebracht. Op basis van dit onderzoek hebben we een routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed opgesteld dat in oktober 2020 zal worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor het uitvoeren van onderzoeken, maatwerkadviezen en energielabeling ten behoeve van het energiemanagement is voor de jaren 2021 tot en met 2023 een bedrag van € 25.000 nodig. We hebben deze bedragen daarom opnieuw opgevoerd op de lijst van uitbreidingsinvesteringen.

Voor nieuw te bouwen gebouwen binnen onze gemeente onderzoeken we of het mogelijk is een materialenpaspoort aan te maken. Dit onderzoek is uitgesteld naar het derde en vierde kwartaal 2020 omdat we willen aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen in het kader van het materialenpaspoort.

We voeren een CO₂-nulmeting uit met aansluitend een verfijning door een CO₂-balans

Voor onze inwoners hebben we niet helemaal inzichtelijk wat onze CO₂ uitstoot is en wat onze CO₂ invang capaciteit is. Door de CO₂ uitstoot en invang capaciteit in kaart te brengen is het mogelijk om de doelen op dit gebied zuiverder/beter te bepalen. Hiervoor voeren we een CO₂-nulmeting uit. Voor deze nulmeting stellen we een budget beschikbaar van € 50.000 incidenteel en dit bedrag dekken we uit de reserve strategische visie.

Aansluitend nemen we de CO₂-data op in een CO₂-balans. Dit middel zetten we in om zo te monitoren of en in hoeverre we onze lange termijn doelstellingen behalen met het beleid. Deze balans vertalen we zo dat hij voor iedereen leesbaar en begrijpelijk is en vervolgens wordt gedeeld met de gemeenteraad. Voor het jaarlijks monitoren via een CO₂-balans stellen we € 50.000 structureel beschikbaar, te dekken uit de budgettaire ruimte.

Voor zowel de realisatie van de CO₂-nulmeting als de CO₂-balans huren we externe deskundigheid in.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 1.1

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

PZEM

Na verkoop in 2017 van de delen van Delta en Delta Netwerkbedrijf zijn belangen van de provincie Zeeland en met name Zeeuwse gemeenten achtergebleven en ondergebracht in PZEM. Ook voor de afsplitsing van het waterbedrijf Evides loopt een traject. Doel hiervan is om de eigendom van het Zeeuwse aandeel in het waterbedrijf bij de Zeeuwse aandeelhouders onder te brengen, en daarmee de risico's die een bedrijf loopt dat onderdeel uitmaakt van een commercieel concern te vermijden.

Doelstellingen van PZEM zijn om de energieproductie zo duurzaam mogelijk te laten verlopen en zo mogelijk maatschappelijk verantwoord over te dragen. Voor de elektriciteitsproductie beschikt PZEM over een gevarieerde productiemix met gas, wind, biomassa en kernenergie. Ongeveer 40 procent van de elektriciteit wordt duurzaam opgewekt en met een uitstoot van 100 à 125 gram CO₂ per kWh heeft PZEM de laagste emissiefactor van de grote nergieproducenten in Nederland.

De flexibele capaciteit van PZEM is van belangrijke waarde om de leveringszekerheid in Nederland te ondersteunen, wanneer wind en zon het laten afweten. Met de Sloecentrale kan PZEM gebruik maken van een schone, moderne en flexibele gasgestookte centrale. Middels diverse gasopslag en – transportcontracten is ook een optimale beschikbaarheid en aanvoer van gas voor de centrales en voor klanten verzekerd.

Daarnaast neemt PZEM duurzaam opgewekte elektriciteit af van een aantal grote en kleinere windparken, middels langjarige afnamecontracten (PPA's). PZEM streeft naar een gebalanceerde groei van opwek- en verkoopactiviteiten. In deze strategie zien PZEM een duidelijke rol waar het gaat om het inspelen op de behoefte aan kennis en kunde op het gebied van balancering. PZEM zal in dit kader de nadruk leggen op het uitbreiden van gasgeneratie en het aantrekken van PPA's.

Tevens volgt PZEM de ontwikkelingen op het gebied van waterstof en het afvangen van CO₂ nauwgezet om ook hier haar verantwoordelijkheid tijdig te kunnen nemen. De verwachting is dat, na jaren van krimp, het innovatieve karakter van de werkzaamheden van PZEM weer gaat leiden tot een toename van werkgelegenheid.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	946	1.782	553	562	547	546
Totaal baten sub-programma	591	556	392	389	389	389
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-355	-1.226	-161	-173	-158	-157
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-355	-1.226	-161	-173	-158	-157

SUB-PROGRAMMA 1.2

Innovatieve landbouw en aquacultuur

Portefeuillehouder : A.M.J. van Burg en P. Schot

Sub-Programmahouder : C.E. Henderson

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

De landbouw vervult in onze gemeente een belangrijke rol in ons grote buitengebied. De landbouw verzorgt voor het overgrote deel de stoffering van ons landschap. Bedrijven hebben een weg gevonden voor een bestendige toekomst. Meekunnen in noodzakelijke schaalvergroting en marktgerichte innoverende productie. Of als beheerder van ons landschap en als gastheer voor de beleving van ons buitengebied en onze authentieke producten. Door intensieve samenwerking van ondernemers, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties is er een klimaatbestendig perspectief voor de landbouw in het kader van de toenemende verzilting, behoud en verbetering van bodemvruchtbaarheid, omgaan met hevige regenval, beschikbaarheid van zoet water en kansrijke teelten in bestaande of nieuwe markten met passende afzetcombinaties.

Dankzij kennisontwikkeling op het gebied van water en het ondernemerschap van onze agrariërs zijn we in staat duurzame oplossingen te realiseren voor verdroging en verzilting als gevolg van klimaatverandering. De aquacultuur in en om het water is vermaard vanwege de hoge kwaliteit en gekend bij onze inwoners en vele gasten. En daarom in ruime mate te vinden op lokale menukaarten, aangevuld met streekproducten. Met hoogwaardige wieren en algen en verwerking naar op natuur gebaseerde toepassingen in de medische, farmaceutische en voedingsindustrie profileren we ons met een nieuwe niche die de bijzondere goede waterkwaliteit rondom ons eiland mogelijk maakt.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We geven ruimte aan innovatie in (zilte) landbouw, (binnen- en buitendijkse) aquacultuur en verbindingen met andere functies.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We gaan met Agrarisch Schouwen-Duiveland (ASD/ZLTO) in overleg over de vraag hoe we de agrariërs kunnen ondersteunen in innovatie en nieuwe teeltechnieken	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We volgen de uitwerking van LTO en ASD van de nationale bijenstrategie en gaan in gesprek met ASD/ZLTO en bijenhoudersvereniging over het realiseren van meer biodiversiteit	Doorlopend /Evaluatie			

Activiteit	2021	2022	2023	2024
in het buitengebied				
We zetten in op duurzame teelten als wieren- en algenteelt, creëren faciliteiten om deze teelten in kennis te ondersteunen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Ingediende initiatieven beoordelen en doorlopen van de planologische procedures.
- Uitvoering gebiedsvisie Schelphoek met aanleg zeewierteelt.
- Bij initiatieven geven we planologische ruimte aan innovaties binnen de landbouw, zoals zilte of brakke landbouw en verbindingen met andere functies.
- Faciliteren innovatieve nieuwe zilte teelten (Zeevenkel en Zeebanaan), onder andere door cofinanciering POPIII/Leader-beschikking.

We gaan met ASD/ZLTO in overleg over de vraag hoe we de agrariërs kunnen ondersteunen in innovatie en nieuwe teeltechnieken

In het project Living Labs Schouwen-Duiveland participeert ASD/ZLTO intensief bij de thema's zoete, zoute, zilte teelten en duurzame buitendijkse voedselproductie waarbij we inzetten op onderzoek naar innovatie. Dit project doen we samen met het onderwijs, andere overheden en ondernemers. Waar mogelijk benutten we de kansen voor financiële ondersteuning met Europees en rijks geld. Voorbeelden hiervan zijn een initiatief voor nieuwe zilte teelten en een initiatief voor een nieuwe economische drager, ondersteund met een POPIII/Leader-subsidie.

We volgen de uitwerking van LTO en ASD van de nationale bijenstrategie en gaan in gesprek met ASD/ZLTO en bijenhoudersvereniging over het realiseren van meer biodiversiteit in het landelijk gebied

In 2019 en 2020 is 20 km (18 ha) akkerrand ingezaaid. Alle betrokken partijen zijn enthousiast over het project maar begrijpen dat de gemeente de kosten niet structureel kan blijven dekken. Voor de dekking van kosten van handhaven en zo mogelijk uitbreiden van de akkerranden zoeken we samen met ASD/ZLTO naar externe middelen. Ook binnen de kernen willen we een bij-vriendelijke gemeente zijn. Er zijn inmiddels 10 speerpunten uitgewerkt waarin aangegeven wordt op welke manier we de bijenstrategie vorm en inhoud kunnen geven. Daarmee staat ook biodiversiteit binnen de kernen op de kaart. In 2020 is de Zeeuwse bijenstrategie door onze gemeente ondertekend. ASD/ZLTO wil het project graag voorzetten na 2020 en zoekt actief naar middelen buiten de gemeente om.

We zetten in op duurzame teelten als wieren- en algenteelt, creëren faciliteiten om deze teelten in kennis te ondersteunen

Door middel van toekenning van subsidies (POP III) aan ondernemers en de kennisontwikkeling die plaats vindt in het kader van de samenwerking binnen het Living Lab Schouwen-Duiveland met de betreffende sector dragen we bij aan de ontwikkeling van zilte teelten waaronder zeewier- en algenteelt. Een van de activiteiten is om met de sector na te gaan welke mogelijkheden er op ons eiland zijn voor bewerking in de keten (denk aan farmacie, voedsel, energie, kustverdediging, zeewiergaswinning). Inmiddels worden twee subsidieverzoeken bij landelijke kennisregelingen voorbereid en ingediend door gerenommeerde consortia van kennisinstellingen met het Living Lab als speerpunt omdat hier de samenwerkingsvormen en vormen van leren al in praktijk gebracht worden die deze kennisinstellingen voorstaan.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op een diversiteit aan nieuwe economische dragers in combinatie met agrarische bedrijvigheid.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We blijven ons in overleg met andere wegbeheerders inzetten voor een beter netwerk voor landbouwverkeer, zowel rond Zierikzee als voor de N59	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Beoordelen ingediende initiatieven en doorlopen van de planologische procedure.

We blijven ons in overleg met andere wegbeheerders inzetten voor een beter netwerk voor landbouwverkeer, zowel rond Zierikzee als voor de N59

In het kader van het project Betere bereikbaarheid binnenstad Zierikzee zitten alle betrokken stakeholders nu structureel aan tafel. Een belangrijke uitwerking is de vormgeving van het tracé kruispunt N256/N59 tot aan een mogelijke tweede aansluiting Haringvlietplein/Boerenweg. In dat kader wordt het landbouwverkeer meegenomen en naar oplossingen gezocht. Voor het overige tracé N59 blijven we in overleg om de doorstroming te verbeteren en vragen we voortdurend aandacht voor het aspect landbouwverkeer op deze weg.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We maken schaalvergroting in de landbouw ruimtelijk mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Bij agrarische bedrijfsovernames willen we uitbreiding van het te gebruiken bouwblok met overgenomen schuren en loodsen mogelijk maken met sanering van het te verlaten bouwblok (rood voor rood)		Ontwerp	Realisatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Ingediende initiatieven beoordelen en doorlopen van de planologische procedure.

Bij agrarische bedrijfsovernames willen we uitbreiding van het te gebruiken bouwblok met overgenomen schuren en loodsen mogelijk maken met sanering van het te verlaten bouwblok (rood voor rood)

Dit uitgangspunt nemen we mee in het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie. Hierbij geven we uitvoering aan het door uw raad aangenomen amendement Beleidsmatige oplossing voor vrijkomende agrarische gebouwen (A1 bij Kadernota 2021). Wij kunnen uw redenering volgen om de dit onderwerp als apart raadsvoorstel, vergelijkbaar aan de beleidsvraag duurzame energievoorziening, apart te behandelen en naar voren te halen. Wij geven in 2021 uitvoering aan de uitwerking van deze beleidsvraag.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op een goede zoetwatervoorziening voor de landbouw om verdroging/verziltting te voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We gaan actief met de agrarische sector op zoek naar oplossingen voor een goede zoetwatervoorziening voor de landbouw waar dit nodig is	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We ronden in samenspraak met provincie en Waterschap het onderzoek naar externe aanvoer van zoetwater af.	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Benutten van de ambtelijke en bestuurlijke lobby en continu dit punt agenderen.

We gaan actief met de agrarische sector op zoek naar oplossingen voor een goede zoetwatervoorziening voor de landbouw waar dit nodig is

Binnen Living Labs Schouwen-Duiveland zijn we in 2019 in nauwe samenwerking met ASD/ZLTO gestart met een participatief meetprogramma (Natuurlijk Zoet, boeren meten water). Het Waterschap Zeeuwse Eilanden en provincie Zeeland dragen bij in de kosten. We zetten in op intensivering van onderzoek naar zoetwaterbeschikbaarheid voor de landbouw en het uitwerken van toepassingsmogelijkheden voor zoet watergebruik in het kader van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland in combinatie met een beroep op de POPIII-subsidieregeling. Het voorstel voor dit innovatieprogramma is in nauwe samenwerking met ASD/ZLTO en terreinbeheerders tot stand gekomen. Aanvullend hierop is een aanzienlijk bedrag beschikbaar gekomen vanuit het IBP Vitaal Platteland in het kader van de Broedplaats Zoetwater. Dat betekent dat we zowel op concreet experimenteel niveau als gebiedsgericht de komende jaren gezamenlijk forse stappen kunnen zetten in het optimaal benutten van het beschikbare zoetwater, zoals bufferen, opslaan, slimme bevoeiing en beregening, etc.

We ronden in samenspraak met provincie en Waterschap het onderzoek naar externe aanvoer van zoetwater af

In 2020 is de gemeente in samenwerking met Agrarisch Schouwen-Duiveland, de ZLTO, het Waterschap en de provincie gestart met een onderzoek naar de kosten van externe aanvoer van zoet water. Op dit moment wordt onderzocht wat de kosten zijn voor het aanvoeren van het zoete water per pijpleiding naar ons eiland. Hierna zal worden besloten of een verder onderzoek naar de kosten van distributie over het eiland zinvol is.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	70	701	46	0	0	0
Totaal baten sub-programma	50	0	0	0	0	0
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-20	-701	-46	0	0	0
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-20	-701	-46	0	0	0

SUB-PROGRAMMA 1.3

Florerende kleinschalige bedrijvigheid

Portefeuillehouder : D.P.W. Joppe

Sub-Programmahouder : P.D. Hanse

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Schouwen-Duiveland staat te boek als een ondernemend en bedrijvig eiland. Onze bedrijven profiteren van de mogelijkheid om de kwaliteiten van het (vakantie-)eiland voor prettig en (sociaal) veilig wonen met werken te combineren. Een goede (ICT-) infrastructuur, de beschikbaarheid van moderne methoden en technieken en de interactieve en sociale media dragen ertoe bij dat mensen flexibel en dicht bij huis kunnen werken. Ons eiland is de thuisbasis voor een groot aantal (kleine) ondernemers, die graag profiteren van de kwaliteiten van het vakantie-eiland. Daarenboven kiezen velen er voor om wonen en werken te combineren. Bijvoorbeeld creatieve bedrijvigheid (grafische en interactieve media, architecten en kunstenaars) en de ICT-sector maken hiervan gebruik. Schouwen-Duiveland is voor een groot aantal werknemers een ideale uitvalsbasis ('beste van twee werelden'). Door een goede (digitale) infrastructuur bieden we ook deeltijdbewoners een goede service, die steeds belangrijker wordt omdat de scheidslijn tussen werken en vrije tijd steeds verder vervaagt.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar	LISA	229,3

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op revitalisering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en intensivering van ruimtegebruik.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de herstructurering van Haringvlietplein fase 1 uit	Realisatie	Realisatie		
We voeren de herstructurering van Haringvlietplein fase 2 (laatste) uit	Vorbereiding			
We stellen een Uitvoeringsplan bestaande kleinschalige bedrijventerreinen op	Realisatie			
Via werk met werk maken stimuleren we maatregelen die bijdragen aan de energieopgave, klimaatopgave en combinaties voor duurzame bedrijfsvoering	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Uitvoeren van de Nota grondbeleid, inclusief de bepalingen strategische aankopen.

We voeren de herstructurering van Haringvlietplein fase 1 uit

De samenwerkingsovereenkomst met de projectontwikkelaar is op 31 maart 2017 ondertekend en het bestemmingsplan is in mei 2018 vastgesteld. Door drie partijen was beroep aangetekend bij de Raad van State. Na de positieve uitspraak van de Raad van State waarbij het bestemmingsplan begin 2020 onherroepelijk is geworden, is de ontwikkelaar medio juni 2020 gestart met de realisatie van het eerste deel van de 1e fase (verplaatsing van de bedrijven: supermarkt Lidl, Bakker Bunt en drankenhandel World Of Drinks alsmede de herstructurering van het omliggend terrein). De tweede supermarkt, Albert Heijn, wordt gerealiseerd tussen medio februari 2021 en september 2021, na verplaatsing van Z-Wear naar de nieuwe locatie aan de Grevelingenstraat.

We voeren de herstructurering van Haringvlietplein fase 2 (laatste) uit

De tweede fase van de herstructurering volgt na een gefaseerde verwerving en verplaatsing van de nog aanwezige bedrijven op het Haringvlietplein. Verwerving van Haringvlietplein 1 en 3 zijn door gemeente respectievelijk ontwikkelaar al geëffectueerd. De inkomsten van de vestigers in fase 1 maakt verwerving van (een deel van) fase 2 mogelijk. Vestiging in fase 2 is alleen mogelijk voor formules die groter zijn dan 1.000m² BVO en niet inpasbaar zijn in de Binnenstad van Zierikzee, door omvang van de winkel, wijze van bevoorraden en realistische toekomstvisie van de winkelformule. De eerste retailformule die in fase 2 zal participeren is Action, die op dit moment tijdelijk gehuisvest is in de voormalige bibliotheek op Haringvlietplein 2. Met de fietsenhandel Centerpoint volgen eveneens gesprekken voor verplaatsing naar Fase 2 van deze herontwikkeling.

We stellen een Uitvoeringsplan bestaande kleinschalige bedrijventerreinen op

Met het opstellen van een inventarisatie krijgen we inzicht in de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen. De uitgebreide inventarisatie is in maart 2020 opgeleverd. Dit verwerken we in een Uitvoeringsplan voor de bestaande kleinschalige bedrijventerreinen. Zo geven we structureel uitvoering aan het bedrijventerreinenprogramma. We zetten in op het behoud van schone, veilige en toekomstbestendige bedrijventerreinen. De uitvoering pakken we samen met de ondernemers op.

Via werk met werk maken stimuleren we maatregelen die bijdragen aan de energieopgave, klimaatopgave en combinaties voor duurzame bedrijfsvoering

Bij herstructureringsopgaven, nieuwbouwplannen en af te geven vergunningen houden we rekening met klimaatrobuuste inrichting, zoals voldoende groen, voldoende waterafvoermogelijkheden en mogelijkheden om water vast te houden. Daarnaast stimuleren we bedrijven en inwoners om energieneutraal te bouwen en de inrichting van bedrijfspanden op een zo effectieve en efficiënte manier in te richten. Daarbij proberen we zo goed mogelijk gebruik te maken van fondsen uit Europa, van het Rijk en van de provincie.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We ondersteunen Bedrijven Investerings Zones (BIZ- zones) en geven een economische impuls aan opgerichte BIZ-zones.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We faciliteren BIZ-zone Zierikzee	Evaluatie			
We faciliteren BIZ-zone Renesse	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie
Bij voldoende draagvlak van de ondernemers doorlopen we de BIZ procedure	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	
We evalueren het amendement BIZ-zones en economische impuls	Realisatie			

We faciliteren BIZ-zone Zierikzee

Voor de BIZ-zone Zierikzee voeren we jaarlijks de benodigde werkzaamheden uit, zoals goedkeuren van het jaarplan en beschikbaar stellen van de BIZ-gelden. We evalueren conform de wettelijke bepaling in 2021.

We faciliteren BIZ-zone Renesse

Voor BIZ-zone Renesse voeren we jaarlijks de benodigde werkzaamheden uit. We evalueren de BIZ-zone Renesse conform de wettelijke bepaling in 2024.

Bij voldoende draagvlak van de ondernemers doorlopen we de BIZ procedure

Gelet op de beschikbare capaciteit voor begeleiding doorlopen we één BIZ procedure tegelijk. Voorwaarde hierbij is dat uit de inventarisatie bij de start van de procedure blijkt dat er sprake is van voldoende draagvlak bij ondernemers. De BIZ-zones in Zierikzee binnenstad en Renesse zijn inmiddels gerealiseerd. De procedure voor het bedrijventerrein Zierikzee Zuid is ook afgerond, maar kende helaas een negatieve uitslag in de draagvlakmeting. Er zijn op dit moment geen initiatieven vanuit andere kernen op het eiland. Het amendement van de gemeenteraad voor het bijdragen in de vorm van een Economische Impuls loopt tot en met 2020. Dit betekent dat de Bedrijveninvesteringszones in Renesse en Zierikzee binnenstad recht hebben op deze bijdrage gedurende de looptijd van de eerste termijn. Bij een nieuwe aanvraag moet de economische impuls opnieuw overwogen worden.

We evalueren het amendement BIZ-zones en economische impuls

In 2021 evalueren we de uitvoering van het gehele amendement. Daarbij kijken we naar de gevoerde processen en de inhoudelijke resultaten.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren en faciliteren (kleinschalige) bedrijvigheid op Schouwen-Duiveland.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Voor reeds gevestigde (te verplaatsen) bedrijven of bedrijven die geïnteresseerd zijn in vestiging op Schouwen-Duiveland leggen we de rode loper uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
<i>We stellen een eilandbrede Economische Visie op</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Vergelijkend onderzoek naar regelgeving en grondprijzen omliggende gemeenten.
- Digitaal Ondernemersloket / Ondernemingsdossier.
- Investeren in kwaliteit openbare ruimte.
- We voeren accountmanagement uit en zorgen voor snelle procedures zodat ondernemers kunnen inspelen op de constant veranderende marktvraag.
- Deelname Economische Impuls Zeeland.
- Uitvoering geven aan bedrijventerreinenprogramma 2016–2025.

Voor reeds gevestigde (te verplaatsen) bedrijven of bedrijven die geïnteresseerd zijn in vestiging op Schouwen-Duiveland leggen we de rode looper uit

We maken geen inventarisatie van vrijwillig te verplaatsen bedrijven omdat een lijst vanwege de dynamiek in het bedrijfsleven snel achterhaald is. We zorgen ervoor dat als bedrijven zich melden wij deze faciliteren met snelle procedures en overig advies om deze zoveel als mogelijk te ontzorgen. Dit in samenwerking met onder andere EIZ, Invest Zeeland en eventueel Dockwise. Voor de, in een aantal gevallen wettelijke, verduurzamingsopgave dragen we € 10.000 bij aan het Ondernemersloket van EIZ om onze bedrijven te voorzien van goede adviezen en subsidiemogelijkheden.

We stellen een eilandbrede Economische Visie op

In 2021 wordt een eilandbrede Economische Visie opgesteld. De kosten, naar raming € 30.000, worden gedekt ten laste van de reserve Strategische Visie. Deze visie dient als onderligger voor de algehele herziening van de Strategische Visie, zodat deze daarbij met meerdere beleidsstukken geïncorporeerd kan worden.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren en faciliteren maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We stimuleren MVO bij onze toeleveranciers via ons inkoop- en aanbestedingsbeleid	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Opnemen van een paragraaf Social Return in alle daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen.
- Ondersteunen MVO-prijs Schouwen-Duiveland.

We stimuleren MVO bij onze toeleveranciers via ons inkoop- en aanbestedingsbeleid

Ons geactualiseerde inkoop- en aanbestedingsbeleid besteedt veel aandacht aan beginselen van maatschappelijk verantwoord ondernemen zoals duurzame productie, beperking CO₂-uitstoot, gebruik van gecertificeerde en duurzame onderdelen of halffabricaten, duurzaam personeelsbeleid, geen inkoop van met kinderarbeid geproduceerde goederen en korte ketens. Deze randvoorwaarden stimuleren onze leveranciers om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Daarnaast vindt via de communicatie over de Energie-agenda en de bedrijfsbezoeken die in dit kader plaatsvinden veel informatieoverdracht plaats naar ondernemers om invulling te geven aan MVO en de voordelen die dat voor hen biedt.

Wat willen we bereiken - doelstelling

Er is een optimale (digitale) infrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren bestuurlijke en ambtelijke lobby voor de verbetering toegangswegen N57/N59/N256	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op verbetering eilandelijke wegen N57/N59	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We leveren de definitieve evaluatie Verkeersplan Binnenstad Zierikzee op	Realisatie			
In het kader van een betere bereikbaarheid en ontsluiting van Zierikzee onderzoeken we de mogelijkheden van structurele verbeteringen van alle vormen van mobiliteit in en om de stad	Ontwerp	Realisatie	Realisatie	
We gaan op zoek naar alternatieven voor aanvullend en vraaggericht vervoer	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We bevorderen elektrisch rijden en elektrisch vervoer door uitbreiding van het laadpalennetwerk op ons eiland in samenwerking met de hierin opererende marktpartijen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren een verbetering van de fietsvoorziening Grachtweg Zierikzee door	Realisatie			
<i>We voeren een verkenning uit op basis van de MIRT-spelregels voor het poldertracé bij Burgh-Haamstede en voor een veilige oversteekplaats nabij Bruinisse</i>	<i>Ontwerp</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Marktinitiatieven faciliteren om de digitale en telefonische bereikbaarheid van het eiland te verbeteren.

We voeren bestuurlijke en ambtelijke lobby voor de verbetering toegangswegen N57/N59/N256

Onder projectleiderschap van provincie Zuid-Holland wordt door Rijkswaterstaat, directies Zee en Delta en Zuid-Holland Zuid, provincies Zuid-Holland en Zeeland en de gemeenten Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duiveland gewerkt aan de uitwerking van maatregelen om de

verkeersveiligheid en de doorstroming op de N59 te verbeteren. De maatregelen moeten in 2024 uitgevoerd zijn en bestaan uit fysieke maatregelen, verbetering van de werking van verkeersregelinstanties, elektronische rijondersteuning en gedragscampagnes .

Voor de N256 en N59 blijven we de lobby voeren om ook de overblijvende tracés te agenderen en verbetering wat betreft verkeersveiligheid en doorstroming met elkaar na te gaan. Hierbij proberen we een beroep te doen op subsidiemogelijkheden om deze processen te versnellen.

We zetten in op verbetering eilandelijke wegen N57/N59

Het bestemmingsplan voor de verkeersmaatregelen op de N57/N59 is onherroepelijk. Het project is aanbesteed en gegund aan Boskalis. Die bereidt de uitvoering voor, waaronder ook de benodigde vergunningen voor de fietstunnels. Planning uitvoering is van 4^e kwartaal 2020 tot en met 2^e kwartaal 2022.

We leveren de definitieve evaluatie Verkeersplan Binnenstad Zierikzee op

In de definitieve evaluatie betrekken we het gewenningsproces van verkeersdeelnemers aan de veranderde routes en getroffen maatregelen in de binnenstad. In dat kader worden ook de relevante op- en aanmerkingen uit de enquêtes voor het parkeren gebruikt.

In het kader van een betere bereikbaarheid en ontsluiting van Zierikzee onderzoeken we de mogelijkheden van structurele verbeteringen van alle vormen van mobiliteit in en om de stad

De druk op de Laan van Sint Hilaire / aansluiting N59 als ontsluiting van Zierikzee is op piekmomenten zeer hoog. Wij blijven daarom zoeken en lobbyen naar/voor een extra aansluiting op de N59 bij de Grevelingenstraat.

Ook onderzoeken we alternatieve ontsluitingswegen om Zierikzee heen, zowel een zuidelijke variant met een kanaalkruising en een extra aansluiting op de N256 (Weg naar de Val) te realiseren is, als een noordelijke variant via de bovenzijde van Zierikzee.

Met dit uitgebreide onderzoek, waarvan de inventarisatie en analyse in het 3^e kwartaal 2020 wordt opgeleverd, en in een conceptvisie de mogelijke oplossingsrichtingen worden geboden, wordt ook gekeken naar een betere bereikbaarheid van Zierikzee voor de fietsers, openbaar vervoer, automobilisten, vrachtverkeer en landbouwverkeer. Met als doel een betere bereikbaarheid en oplossingen die ten goede komen aan bewoners, bezoekers, werkenden, toeristen en passanten. Immers de N59, een rijksweg, doorsnijdt Zierikzee waarbij passerend (landbouw)verkeer zonder eindbestemming Zierikzee, op dit moment op meerdere punten zorgt voor onveilige situaties bij verschillende oversteekplaatsen voor fietsers, voetgangers en een stagnerende doorstroom. Ook de aanwezigheid van het tankstation aan de N59 in de kern Zierikzee zorgt voor de nodige onveilige situaties en stagnatie van verkeer. Dit vraagt om een structurele oplossing, in fases te realiseren, passend bij de veranderende visies van de overige wegbeheerders en inspeland op het veranderend vervoergebruik en veranderende vraag van de gebruikers. Afhankelijk van de mening van de overige betrokken wegbeheerders en stakeholders bij deze visie, de mate waarin zij deze kunnen onderschrijven en wijze waarop het verdere proces naar een gezamenlijk project vorm is te geven zullen wij u een voorstel doen over de verdere aanpak van dit vraagstuk.

We gaan op zoek naar alternatieven voor aanvullend en vraaggericht vervoer

Inmiddels zijn diverse initiatieven voor sociale duurzame mobiliteit in onze gemeente gestart. In de tweede helft van 2020, begin 2021 gaan wij na of onze gemeente pilot-gemeente kan zijn voor het anders vormgeven van doelgroepenvervoer waarbij de leerervaringen zijn te delen met de overige Zeeuwse gemeenten en de provincie ten behoeve van het Platform Slimme

Mobiliteit. Daarnaast gaan we met het bedrijfsleven in het kader van woon-werk verkeer naar innovatieve mobiliteitsconcepten kijken en willen we vormen van multimodaal vervoer (voor de laatste kilometer via hubs) vormgeven. Dit past in de conceptuele kaders van de provincie over de toekomstige inrichting van mobiliteit en sluit aan bij de landelijke agenda over mobiliteit die uitgaat van Mobility as a Service (MaaS). We benutten hiervoor het mobiliteitsplatform SD op Weg.

We bevorderen elektrisch rijden en elektrisch vervoer door uitbreiding van het laadpalennetwerk op ons eiland in samenwerking met de hierin opererende marktpartijen

In de afgelopen periode is het laadpalennetwerk al fors uitgebreid. Er staan nog een aantal uitbreidingsprojecten op stapel. In het kader van de RES Mobiliteit werken we aan de roadmap laadinfrastructuur. Hieruit volgt een uitrolprogramma voor onze gemeente die wij u uiteraard ter besluitvorming voorleggen.

We voeren een verbetering van de fietsvoorziening Grachtweg Zierikzee door

Verbetering van de fietsvoorziening Grachtweg is van belang voor het gezicht van de entree van Zierikzee met openbaar vervoer. Daarnaast is de fietsenstalling te krap. Daarom gaan we aan de slag met verbetering van de fietsenstalling. Hiervoor stelde uw raad vorig jaar al een budget beschikbaar van € 50.000. Hierbij nemen we de ambitie mee om bij deze fietsvoorziening een hub te realiseren voor deelfietsen en zo mogelijk deel-ebikes.

We voeren een verkenning uit op basis van de MIRT-spelregels voor het poldertracé bij Burgh-Haamstede en voor een veilige oversteekplaats nabij Bruinisse

Uit overleg met Rijkswaterstaat is gebleken dat zij deze onderzoekskosten niet kan dragen. De gemeenteraad gaf eerder via een motie aan te overwegen om de kosten van deze MIRT verkenningen als gemeente zelf te dragen. Het college stelt voor deze afweging een raadsvoorstel op, inclusief een kredietvoorstel voor de onderzoekskosten door een daartoe gespecialiseerd bureau. Afhankelijk van een positief raadsbesluit kan vervolgens op basis van de uitkomsten van deze verkenningen de raad een politieke afweging maken om deze twee infrastructurele projecten wel of niet bij de minister van Infrastructuur en Waterstaat aanhangig te maken.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 1.3

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

NV Economische Impuls Zeeland (EIZ)

EIZ pleegt acquisitie om bedrijven in Zeeland te laten vestigen. Daarnaast ondersteunt EIZ bedrijven branche-gericht en individueel om innovaties of verdere ontwikkeling en groei te realiseren.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	-449	995	1.084	800	1.064	559
Totaal baten sub-programma	1.034	954	1.055	735	1.305	483
Geraamd totaal saldo lasten en baten	1.483	-41	-29	-65	241	-76
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	1.483	-41	-29	-65	241	-76

SUB-PROGRAMMA 1.4

Arbeidsmarkt in balans

Portefeuillehouder : P. Schot
Sub-Programmahouder: C.P. Bijzet

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

We willen de voor onze bedrijven nodige aanwas van de beroepsbevolking verzekeren door een goede samenwerking met andere regio's en (onderwijs) instanties, waarbij het aanbod kwantitatief en kwalitatief aansluit op de vraag. Door nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijsinstanties is er een infrastructuur waar leerlingen vanwege het concrete zicht op hun toekomstige carrière enthousiast en gemotiveerd opleidingen volgen die praktijkgericht zijn en afgestemd op wat onze mooie en bijzondere bedrijven vragen aan (praktijk)kennis, vaardigheden en competenties. Techniek is weer "in". Bedrijven nemen hier graag aan deel met stages, leerwerkplaatsen en leren op het bedrijf vanwege het uitzicht op goed gekwalificeerde en gemotiveerde medewerkers. Met deze aanpak wordt al in het voortgezet onderwijs een band tussen ondernemer en toekomstige werknemer gesmeed. Door de ontmoeting met studenten van verschillende studierichtingen die vanuit het nieuwe Pieter Zeeman aan het werk zijn voor en met ondernemers hebben leerlingen een goed zicht en een betere kennismaking met gerichte vervolgoedingen en het uitzicht dat die bieden voor een boeiende en perspectiefvolle baan in een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Zowel voor leerlingen en studenten die hier zijn opgegroeid als studenten van elders. We blijven daarnaast werk maken van de aan ons overgedragen Participatiewet. Met een rechtvaardig beleid heeft vrijwel iedereen met arbeidsvermogen een passende baan in een onderneming of bij een maatschappelijke organisatie of bij een overheidsinstelling. De Zuidhoek is aangepast aan de nieuwe rol. Het biedt beschut werk aan mensen die een dusdanige mate van begeleiding en/of aanpassing(en) van het werk nodig hebben dat dit niet van een werkgever kan worden verwacht. Ook levert De Zuidhoek vanuit de nieuwe positionering als mensontwikkelbedrijf een belangrijke bijdrage aan het maximaliseren van de uitstroom naar werk (betaald werk, beschut werk, arbeidsmatige dagbesteding). De Zuidhoek zet daarbij zijn expertise in voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, die op De Zuidhoek hun basiswerknemersvaardigheden ontwikkelen en werkervaring opdoen zodat zij beter kunnen uitstromen naar een reguliere plaats op de arbeidsmarkt.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15–64 jaar	LISA	642,4
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	67,6
Werkloze jongeren	% 16 tot en met 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15–64 jaar	CBS	185

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

Alliantie met het onderwijs en het bedrijfsleven om opleidingsmogelijkheden aan te laten sluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Met ondernemers en onderwijsinstellingen ontwikkelen we gezamenlijk arbeidsmarktbeleid	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We versterken de samenwerking met ondernemers om meer personeel van buiten de gemeente te werven voor vacatures in de techniek, horeca, recreatie en zorg	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We continueren het project Living Labs Schouwen-Duiveland Grevelingen Oosterschelde	Doorlopend	Evaluatie		
Met onderwijs-, kennisinstellingen en ondernemers gaan we de mogelijkheden voor seizoensafhankelijke arbeidsplaatsen en scholingsmogelijkheden na	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stimuleren en subsidiëren de pilot 'Watersportopleiding Schouwen-Duiveland' van het CIOS	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Deelname aan kennisnetwerken op het gebied van arbeid en opleiding.
- Uitvoeren van Uitvoeringsagenda sociaal domein.

Met ondernemers en onderwijsinstellingen ontwikkelen we gezamenlijk arbeidsmarktbeleid

Om de vele vacatures in het bedrijfsleven tegen te gaan, het voorgezet onderwijs en mbo-onderwijs op het eiland te behouden en de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te stimuleren brengen we ondernemers, onderwijs en overheid bij elkaar binnen het Platform Vitale Arbeidsmarkt. Deze samenwerking is op 9 april 2019 vastgelegd met een convenant tussen de betrokken partijen Pontes Scholengroep, Scalda, HZ en de gemeente. De agenda Vitale Arbeidsmarkt is de 'paraplu' voor veel verschillende initiatieven die al lopen of nog worden opgezet. Om de verschillende vormen van praktijkgericht onderwijs te stimuleren stelde uw raad voor de jaren 2019, 2020 en 2021 jaarlijks € 50.000 beschikbaar. Bedragen die niet worden besteed in de betreffende jaren blijven beschikbaar voor praktijkgericht onderwijs, ook na 2021. Deze middelen mogen ook ingezet worden voor de doelgroep werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt, mits dit in samenwerking met het lokale bedrijfsleven gebeurt. Hiermee wordt getracht proactief en concreet in te zetten op het geven van een extra impuls aan het praktijkgericht onderwijs. Aanvullend maken we samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen gebruik van andere financiële stromen zoals Regiodeal Human Capital en de Regiodeal Leefbare kernen met als doel dat nieuwe medewerkers zich ook in de gemeente gaan vestigen.

We versterken de samenwerking met ondernemers om meer personeel van buiten de gemeente te werven voor vacatures in de techniek, horeca, recreatie en zorg

De integrale vacaturebank die samen met ondernemend Schouwen-Duiveland is opgezet functioneert. Er is daarbij aandacht voor de zogenoemde tweede baan voor een gezin, onze verschillende woonmilieus, vele voorzieningen, het verenigingsleven, activiteiten en evenementen. Dit middel zetten we in om in samenwerking met ondernemers meer personeel van buiten de gemeente te werven voor vacatures in de techniek, horeca, recreatie en zorg. De vacaturebank wordt goed bezocht.

We continueren het project Living Labs Schouwen-Duiveland Grevelingen Oosterschelde

Living Labs zien wij als een uitstekend middel voor een stevige band met kennisinstellingen (via Campus Zeeland) om kennis en onderzoek naar onze ondernemers en maatschappelijke organisaties te brengen en zo hun innoverend vermogen te vergroten. Bijkomend effect is dat vroegtijdig een band met de ondernemer of het bedrijf ontstaat en studenten onze gemeente beter leren kennen. Wij continueren Living Labs. Living Labs levert inmiddels een bijdrage aan de versterking van de economie en onderwijs, innovatievermogen van bedrijven en is een belangrijk project op de agenda voor een gezamenlijk arbeidsmarktbeleid. Steeds meer partijen sluiten aan en het project wordt inmiddels landelijk gevolgd.

Met onderwijs-, kennisinstellingen en ondernemers gaan we de mogelijkheden voor seizoensafhankelijke arbeidsplaatsen/scholingsmogelijkheden na

Vanuit de agenda Vitale Arbeidsmarkt willen wij met onderwijs en ondernemers onderzoeken of er mogelijkheden zijn om scholieren, studenten en werkzoekenden zo op te leiden dat ze als (toekomstige) medewerkers in meerdere soorten van bedrijven zijn in te zetten (flexibele inzetbaarheid). Deze concepten dienen ook toegankelijk te zijn voor bestaande werknemers en moeten een passende structuur met arbeidsvoorwaarden kennen.

We stimuleren en subsidiëren de pilot 'Watersportopleiding Schouwen-Duiveland' van het CIOS

In 2019 is door CIOS/Scalda in samenwerking met watersportondernemers en gemeente een watersportopleiding opgezet. Hiermee sluiten we aan op de behoefte eilandelijke watersportondernemers voor goed en beschikbaar personeel in brede zin en wordt een nieuwe leerlijn bij het CIOS opgezet. De pilot is een van de uitwerkingen van om studenten vroegtijdig met onze ondernemers en bedrijven in aanraking te brengen. De pilot wordt eind 2020 /begin 2021 geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie leggen wij uw raad in het voorjaar van 2021 voor.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We richten ons op omscholing en het activeren van de niet-actieven met als doel sociale en/of economische zelfredzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We breiden het werk-leeraanbod voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt uit	Realisatie	Realisatie	Evaluatie	
We stimuleren het bevorderen van het taalniveau	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren de Participatienotitie uit	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	
We ontwikkelen passende instrumenten voor werkgever en	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	

Activiteit	2021	2022	2023	2024
werknemer om terugkeer naar het arbeidsproces te laten lonen				
We onderzoeken de mogelijkheden voor maatwerktrajecten waarbij zorg en ondersteuning wordt geboden aan kwetsbare inwoners, zodat zij (alsnog) een diploma halen of vakvaardigheden opdoen en een baan krijgen	Realisatie	Doorlopend	Evaluatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Inzet op (om)scholing van uitkeringsgerechtigden
- Aanbieden van re-integratietrajecten en trajecten voor passende arbeid

We breiden het werk-leeraanbod voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt uit

Binnen de toegang werken we integraal en over de verschillende domeinen heen samen. Voor het ondersteunen en versterken van participatie van mensen op de arbeidsmarkt blijft in 2021 en volgende jaren extra aandacht voor het optimaliseren van de processen zoals re-integratie, omscholing en het activeren van de niet-actieven.

We stimuleren het bevorderen van het taalniveau

De mogelijkheden om statushouders zo snel mogelijk maatschappelijk te laten participeren wordt met de invoering van de nieuwe Wet Inburgering per 1 juli 2021 aanzienlijk vergroot. Met deze wet komt de regie over het volledige inburgeringsproces bij de gemeente te liggen en komt het zwaartepunt van het beleid te liggen bij de inzet van duale trajecten, waarmee de taalontwikkeling wordt versterkt. Met de nieuwe wet worden ook de mogelijkheden voor ontheffing voor taalonderwijs verder beperkt, waardoor een bredere doelgroep trajecten gaan volgen. De nieuwe wet biedt de gemeente daarbij de mogelijkheid om de inzet van diverse aanbieders op dit terrein beter op elkaar af te stemmen.

We voeren de Participatienotitie uit

We voeren de Participatienotitie uit. Vanuit een integrale benadering wordt niet alleen naar problemen, maar vooral naar mogelijkheden gekeken. Passende arbeid is een belangrijke sleutel om eigen kracht bij mensen te versterken. Met de maatregelen, zoals opgenomen in de notitie, willen wij tekorten in de gebundelde uitkering voorkomen en tijdig hierop te kunnen sturen.

We ontwikkelen passende instrumenten binnen de mogelijkheden voor de werkgever en de werknemer om terugkeer naar het arbeidsproces te laten lonen

Diverse instrumenten kunnen de arbeidsinschakeling van onze werkzoekenden bevorderen en/of een werkgever verleiden eerder een werkzoekende in dienst te nemen. Deze instrumenten kunnen variëren van loonkostensubsidies tot begeleiding door jobcoaches. Wij willen deze instrumenten meer onder de aandacht van werkgevers brengen. Ook willen wij werkgevers beter ondersteunen (ontzorgen) bij de toepassing van deze instrumenten.

We onderzoeken de mogelijkheden voor maatwerktrajecten waarbij zorg en ondersteuning wordt geboden aan kwetsbare inwoners, zodat zij (alsnog) een diploma halen of vakvaardigheden opdoen en een baan krijgen

Vanuit de agenda Vitale arbeidsmarkt is er ook aandacht voor maatwerktrajecten voor kwetsbare inwoners. Jongeren en volwassenen kunnen via maatwerktrajecten met zorg en ondersteuning weer naar school en/of werk gaan. Focus daarbij is het behalen van een startkwalificatie of vakvaardigheden waardoor een baan mogelijk wordt en waarbij ze zoveel mogelijk zelfstandig kunnen leven. Deze maatwerktrajecten worden momenteel opgezet en/of uitgevoerd in de volgende projecten: TROTS, Ruilwinkel en Participatielab. De in 2019 ingezette leerwerktrajecten in samenspraak met het onderwijs (Scalda), werkgevers en de gemeente (De Zuidhoek) zetten we in 2021 door.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 1.4

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

Zuidhoek – Flex BV

Dit bedrijf zet in zich om, al dan niet tijdelijk en al dan niet geïndiceerd, gesubsidieerde arbeid te leveren door het in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden als opstap naar een reguliere baan.

Zuidhoek – Re-integratie BV

Dit bedrijf zet zich in voor het bevorderen van re-integratie, via het arbeidsproces van uitkeringsgerechtigden door het uitvoeren van re-integratieopdrachten.

Zuidhoek – Personeels BV

Dit bedrijf voorziet in het aannemen van nieuw personeel, zonder de ambtelijke status, ter vervanging van personeel met een ambtelijke status.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	10.514	10.351	9.713	9.683	9.478	9.000
Totaal baten sub-programma	3.652	3.499	3.513	3.445	3.340	3.273
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-6.862	-6.852	-6.200	-6.238	-6.138	-5.727
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.515	135	123	123	123	123
Mutaties in reserves	1.515	135	123	123	123	123
Geraamd resultaat	-5.347	-6.717	-6.077	-6.115	-6.015	-5.604

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Bestemmingsreserves Zuidhoek	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves						
Bestemmingsreserves Zuidhoek	1.515	135	123	123	123	123
Subtotaal	1.515	135	123	123	123	123
Mutaties in reserves	1.515	135	123	123	123	123

SUB-PROGRAMMA 1.5

Vakantie-eiland toonaangevend in water

Portefeuillehouder : D.P.W. Joppe, P. Schot en J.G. Smit

Sub-Programmahouder : L. Dirks

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Schouwen-Duiveland wordt in 2040 geassocieerd met vakantie-eiland en met water. We staan binnen en buiten de landsgrenzen bekend als recreatieve bestemming vanwege het veelzijdig karakter en de diversiteit. De veelzijdigheid van het eiland komt terug in de bruisende activiteiten, de aantrekkingskracht van Renesse als “trendy badplaats”, de mogelijkheden tot beoefenen van (water)sporten en de combinatie van water, natuur en cultuur. Met deze veelzijdigheid heeft het eiland alles in zich om verschillende doelgroepen te bedienen. Schouwen-Duiveland heeft ook naam als eiland waar innovatie, kennis en ondernemerschap op het terrein van water samenkomt. De relatief grote naamsbekendheid van Zierikzee en Renesse is benut in de profilering van het eiland.

Schouwen-Duiveland staat in het rijtje van meest duurzame delta-bestemmingen in de wereld. We hebben die positie vast weten te houden, niet alleen door de kwaliteit van het strand en het water maar ook vanwege de kwaliteit van de recreatie- en horecabedrijven, het veelzijdig karakter als vakantiebestemming vanwege het landschap, de rijke cultuurhistorie en de recreatiemogelijkheden op en aan het water. We hebben onze positie weten te gebruiken in de marketing van ons eiland als duurzame vakantiebestemming waarbij we onze keurmerken stevig inzetten. Onze gasten waarderen onze vakantiebestemming omdat we deze keurmerken waarmaken. Het gastheerschap van onze ondernemers draagt daaraan bij. Met als gezamenlijke strategie: “Niet meer maar continu beter”. Het Watersnoodmuseum is, naast nationaal herdenkings- en herinneringscentrum, verder uitgegroeid tot een (inter)nationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie, specifiek voor water. Het bijzondere karakter van het museum vanuit de historie van ons eiland draagt bij aan de noodzaak om mensen bewust en weerbaar te maken voor (de gevolgen van) klimaatverandering. Het bijzonder karakter van het museum zorgt ervoor dat de boodschap echt “binnenkomt” en beklijft.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We voeren een meerjarige strategische marketingcampagne gericht op de in het Eilandmarketingplan onderscheiden doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
<i>We geven een economische impuls om de eilandelijke ondernemersverenigingen van Schouwen-Duiveland in staat te stellen om gezamenlijk de marketingstrategie en de daarbij behorende uitvoering over te nemen</i>	Realisatie	Realisatie	Realisatie	

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We zetten de innovatieprojecten op ons eiland als toeristische trekkers in zoals het Tidal Technology Centre en op termijn de (realisatie van de) doorlaat in de Brouwersdam	Ontwerp	Ontwerp	Voorbereiding	Realisatie
We leveren een bijdrage aan de verhaallijn Ode aan het landschap (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen - NBTC)	Realisatie			
We promoten en evalueren de eilandelijke vacature-en woningenbank	Realisatie			
We blijven het initiatief van het Watersnoodmuseum en omliggende ondernemers ondersteunen om een aanlegplaats voor pleziervaartuigen, rondvaartboten en passagiersschepen in de omgeving van Ouwerkerk te realiseren.	Realisatie			
We ondersteunen het Watersnoodmuseum in de ontwikkeling naar kenniscentrum	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Offline marketing- en promotie (Recreatiebijlage Wereldregio, Kust- & Zeegids, VVV-Promotiemateriaal, Badkoerier).
- Onderhoud website Ikhebeenband.nl (Verblijven, Wonen en Werken).
- Eilanddressing (banieren in vijf kernen).
- Uitvoeren Plan van Aanpak Gezond Eten Schouwen-Duiveland 2018-2021 (zie programma 3.4).
- Beter verbinden websites gemeente met VVV Zeeland, Zeelandapp, Renesse Bruist, Ikhebeenband.nl.

We geven een economische impuls om de eilandelijke ondernemersverenigingen van Schouwen-Duiveland in staat te stellen om gezamenlijk de marketingstrategie en de daarbij behorende uitvoering over te nemen

Op basis van de resultaten van de 'Verkenning Duurzame Borging Eilandmarketing' en de evaluatie van de uitvoering van het Eilandmarketingplan 2012-2018, hebben we in 2019 samen met onze eilandelijke partners, de benodigde besluiten genomen en (governance-)afspraken gemaakt rondom de promotie van ons eiland. Deze governance benut enerzijds de kansen voor ons eiland op het gebied van Wonen, Werken en Verblijven en houdt anderzijds rekening met de noodzaak tot efficiënte marketing tegen relatief weinig kosten. *We stellen voor de economische impuls nu eenmalig voor drie jaar de volgende gelden beschikbaar: € 500.000 in de jaarschijf 2021, € 250.000 in 2022 en € 250.000 in 2023. Deze gelden zijn bedoeld om de gezamenlijke ondernemersverenigingen zich professioneel te kunnen laten ondersteunen door een (marketing) bureau. Ieder jaar wordt er een tussentijdse evaluatie uitgevoerd zodat we de*

voortgang goed kunnen monitoren. Deze wordt jaarlijks voor de kadernota met de gemeenteraad gedeeld. Op basis van de evaluatie in 2023 moet bekeken worden hoe we na die eerste drie jaar verder gaan met de eilandmarketing. We dekken dit bedrag van totaal € 1 miljoen uit de reserve voor de Strategische Visie.

Deze gelden worden beschikbaar gesteld aan een specifiek hiervoor op te richten organisatie zonder winstoogmerk met een heldere taakstelling en duidelijke kaders die voldoen aan de wensen van het gemeentebestuur.

We zetten de innovatieprojecten op ons eiland als toeristische trekkers in zoals het Tidal Technology Centre (TTC) en op termijn de (realisatie van de) doorlaat in de Brouwersdam

Na realisatie van de diverse innovatieprojecten koppelen we deze aan de verhaallijn 'Nederland Waterland: omgaan met water'. Aan de hand hiervan stellen we vervolgens met de sector toeristische product-marktcombinaties en arrangementen op, bijvoorbeeld gekoppeld aan cruisevaarttoerisme. De initiatiefnemer van TTC is helaas in betalingsproblemen terecht gekomen. De Ministers van I&W en LNV hebben uitgesproken om een ultieme poging te doen dit initiatief alsnog gerealiseerd te krijgen, zo mogelijk in een verbrede opzet met meer ruimte voor kennisontwikkeling en –innovatie. Hiertoe start nog in 2020 een marktconsultatie die bij succes moet leiden tot een aanbestedingsarrangement waarin de gezamenlijke overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven de randvoorwaarden creëren om dit initiatief alsnog tot realisatie te brengen.

We leveren een bijdrage aan de verhaallijn Ode aan het landschap (het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen - NBTC)

In 2021 staat het thema 'Ode aan het Landschap' centraal bij het NBTC. Hierin wordt onder meer de impact van de Sint Elizabethvloed van 600 jaar geleden uitgelicht die belangrijke delen van Zeeland heeft geraakt. Wij trekken hierbij op met het Watersnoodmuseum en Geopark Schelde-Delta in oprichting. Ook via P10 wordt voor het landelijk gebied een bijdrage geleverd aan de verhaallijnen. De verhaallijnen en dagexcursies die NBTC ontwikkelt zijn sterk en hebben landelijk grote promotionele waarde en aantrekkingskracht op (dag-)toeristen.

We promoten en evalueren de landelijke vacature-en woningenbank

De in 2019 gerealiseerde vacaturebank en woningenbank benutten we in 2020 en verder om blijvend de kansen op het gebied van werken en wonen op ons eiland te promoten, zowel on- als offline. We betrekken voortzetting in de te maken afspraken met ondernemend Schouwen-Duiveland over eilandmarketing.

We blijven het initiatief van het Watersnoodmuseum en omliggende ondernemers ondersteunen om een aanlegplaats voor pleziervaartuigen, rondvaartboten en passagiersschepen in de omgeving van Ouwkerk te realiseren

We streven ernaar dit initiatief uiterlijk in 2021 te realiseren in verband met de looptijd van de subsidiebeschikking POPIII/Leader die voor dit project verleend is. Van groot belang is het maken van afspraken over compensatie van het visperceel dat dit initiatief raakt. Indien overeenstemming wordt bereikt volgen direct de vergunningenprocedures en realisatie.

We ondersteunen het Watersnoodmuseum in de ontwikkeling naar kenniscentrum

De gemeentelijke budgetsubsidie voor het Watersnoodmuseum loopt tot en met 2020 en is geëvalueerd. De directie wil de voor- en nadelen van het doorgroeien naar een museum met een officiële status onderzoeken en hiervoor een voorstel ontwikkelen. Een officiële museumstatus geeft uitzicht op meerdere externe geldstromen en daarmee een bredere basis voor een duurzame exploitatie. Voor 2021 willen we daarom de gemeentelijke budget van €

45.000 voor één jaar continueren. In de loop van 2021 wordt aan uw raad een voorstel voorgelegd op basis van de uitkomsten van het onderzoek. Voor de ontwikkeling naar (inter)nationaal kenniscentrum rondom klimaat, klimaatadaptatie en waterveiligheid faciliteren we het Watersnoodmuseum vanuit het Europese klimaatadaptatieproject Star2Cs met producten en resultaten die relevant zijn voor de opbouw van een kenniscentrum over klimaat en klimaatadaptatie. Zo zijn recent een interactieve klimaatwand, een interactieve kennisbank, een handleiding voor klimaatdialoog en bijbehorend geautomatiseerd spel opgeleverd en ter beschikking gesteld.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	22	21	15	15	15	14
Totaal baten sub-programma	13	14	15	15	15	14
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-9	-7	0	0	0	0
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-9	-7	0	0	0	0

Programma 2

WONEN

WAT HOUDT HET PROGRAMMA IN?

Goed wonen is een primaire basisbehoefte van onze permanente en tijdelijke inwoners. Dat stopt niet bij de woonvoorziening zelf en een passende woningvoorraad, maar betreft ook een goede en sociale leefomgeving, met goede en betaalbare voorzieningen op het gebied van onder andere onderwijs, zorg, welzijn en veiligheid.

Onze eigen bevolkingssamenstelling verandert door ontgroening en vergrijzing, de beroepsbevolking neemt af. Bovendien verandert steeds vaker de samenstelling van de huishoudens. Schouwen-Duiveland beweegt mee met de demografische ontwikkelingen. Onze strategie richt zich op het goed voorbereiden op veranderingen in de bevolkingssamenstelling. Door flexibel en dynamisch mee te bewegen, blijven we economisch gezond en sociaal veerkrachtig. Daartoe spelen we in op de veranderingen die op ons afkomen, met als doel een afgestemd en goed voorzieningenniveau te behouden, een woningbouwprogramma te realiseren dat voorziet in behoefte en vraag, de leefbaarheid in kernen te behouden en te versterken, waarbij voorzieningen in onze gemeente betaalbaar blijven.

IN WELKE GEMEENTELIJKE BELEIDSSTUKKEN IS HET BESTAANDE BELEID OMSCHREVEN?

Sociaal Domein

- Kadernota subsidies Prestaties voor de samenleving 2010
- Samenwerken aan vitale inwoners en een gezonde regio – Regionaal kader gezondheidsbeleid Oosterschelderegio 2018–2021
- Vitaal Schouwen-Duiveland 2020–2022
- Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2018–2021
- Lokaal uitvoeringsplan Een beschermd thuis en kwalitatief goed leven op Schouwen-Duiveland 2019–2022
- Schouwen-Duiveland voor elkaar – visie sociaal domein 2014
- Beleidsnota Sociaal Domein Oosterschelderegio 2015–2018
- Naar een Integraal sociaal domein, aanzet tot een dienstverleningsmodel
- Operationalisering Integraal dienstverleningsmodel
- Beleidsplan Jeugd gemeente Schouwen-Duiveland 2015–2018
- Voor een toekomst zonder geweld - Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling Zeeland 2019–2023
- Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning gemeente Schouwen-Duiveland 2015–2018
- Notitie Sturen op Maatschappelijk Resultaat
- Beleid Mantelzorgondersteuning 2017–2020
- Beleidsvisie Vrijwilligerswerk 2018–2022 'Vrijwilligerswerk Onbetaalbaar'
- Nota Dorpshuizenbeleid 2008

Openbare ruimte

- Integraal verkeer- en vervoersplan Schouwen-Duiveland 2017–2027.
- Handboek Begraafplaatsen gemeente Schouwen-Duiveland 2016.
 - Capaciteit en exploitatie Begraafplaatsen gemeente Schouwen-Duiveland 2016.
 - Uitvoeringsprogramma Begraafplaatsen gemeente Schouwen-Duiveland 2016.
- Speelruimtebeleid 2010-2014 (geactualiseerd 2017).
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2015–2019.

Veiligheid en openbare orde.

- Integraal Veiligheidsprogramma 2017–2018.
- Regionaal beleidsplan multidisciplinaire advisering grootschalige evenementen (2011).

Onderwijs

- Integraal Huisvestingsplan basisonderwijs Schouwen-Duiveland 2017– 2027.
- Onderwijsakkoord Kinderopvang en Onderwijs Schouwen-Duiveland 2018–2022.
- Onderwijsachterstandenbeleid 2019–2022.

Wonen

- Nota grondbeleid gemeente Schouwen-Duiveland 2018
- Erfgoednota 2012–2018
- Woonvisie 2018–2027
- Uitvoeringsprogramma Woonvisie 2019–2020
- Regionale woningmarkt afspraken 2014–2023
- Structuurvisie ongebruikte individuele bouwtitels in bestemmingsplannen (2015)
- Structuurvisie Bruinisse 2025
- Structuurvisie Zierikzee 2030
- Programma Zierikzee
- Energieagenda 2018–2023

SUB-PROGRAMMA 2.1**Goed en realistisch voorzieningen-niveau**

Portefeuillehouder : J.G. Smit, D.P.W. Joppe, P. Schot en A.M.J. van Burg
Sub-Programmahouder : C.P. Bijzet

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Schouwen-Duiveland heeft een kwalitatief goed maatschappelijk voorzieningenniveau, dat verspreid is over het eiland. De betaalbaarheid van de voorzieningen is gewaarborgd door bundeling van functies en de gebruiksintensiteit is goed. De inwoners houden zelf sport- en culturele voorzieningen en gemeenschappelijke ontmoetingsruimten in stand. Dit blijkt uit de vrijwillige inzet, goed eigen initiatief en bestuurs- en daadkracht van lokale instellingen en verenigingen.

In Zierikzee zijn de eilandelijke functies aanwezig, zoals een middelbare school, sportcomplexen, een mediatheek en diverse andere culturele voorzieningen. Zierikzee is daarmee de dragende kern met centrumvoorzieningen.

Daarbuiten zijn verder, verspreid over het eiland, in diverse kernen kwalitatief goede voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn aanwezig. Deze multifunctionele voorzieningen voorzien in de lokale behoefte van de omliggende gebieden; zij vervullen daarmee een satellietfunctie.

Het aantal onderwijsvoorzieningen is afgestemd op het leerlingenaantal. Scholen van diverse signatuur werken samen om het totale aanbod in kwalitatieve zin en in diversiteit te realiseren.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	0
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	46
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	1,7%

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?**Wat willen we bereiken - doelstelling**

We hebben een kwalitatief goed en realistisch maatschappelijk voorzieningenniveau.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We onderzoeken of we kaders voor maatschappelijke voorzieningen op kunnen nemen in de Structuurvisie Wonen	Realisatie			
We exploiteren zwembad Dol-Fijn door	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

We onderhouden de beheersstructuur van de dorpshuizen en leggen verbindingen met andere maatschappelijke organisaties en inwoners.

We onderzoeken of we kaders voor maatschappelijke voorzieningen op kunnen nemen in de Structuurvisie Wonen

In de opstellen Structuurvisie Wonen onderzoeken we of de indicaties van de type kernen (groei-, balans, en transitiekernen) aanleiding geven om kaders op te nemen voor maatschappelijke voorzieningen.

We exploiteren zwembad Dol-Fijn

De komende jaren blijft zwembad Dol-Fijn open. Uw raad en ons college waarderen de grote mate van vrijwillige inzet en de regiofunctie van het zwembad voor een deel van het eiland. Voor het onderhoud en beheer van het zwembad Dol-Fijn is structureel een bedrag van € 17.000 gereserveerd. Stichting Zwembad Dol-Fijn verzorgt de exploitatie. Uw raad heeft hiervoor structureel een subsidie van € 50.000 per jaar beschikbaar gesteld. Om zwembad Dol-Fijn voor de komende jaren in orde te brengen heeft uw raad in 2019 een investeringsbudget van circa € 120.000 beschikbaar gesteld waardoor het zwembad weer voldoet aan wettelijke eisen, over een energiezuinige klimaatinstallatie beschikt en qua verwerk weer in orde is. Tegelijkertijd heeft uw raad een investeringsplafond ingesteld van € 150.000 (inclusief de investering in 2019). Wanneer dit investeringsplafond wordt bereikt stopt de exploitatie van het zwembad. Zo blijven de kosten onder controle. Met de Stichting Zwembad Dol-Fijn wordt een huurovereenkomst aangegaan. Dit na ontvangst van de benodigde informatie van de belastingdienst. Momenteel verkeert de stichting in financieel zwaar weer, door verminderde ontvangsten in coronatijd. Er wordt overleg met het bestuur van de stichting gevoerd.

Wat willen we bereiken - doelstelling

Er zijn goede voorzieningen op het gebied van (openbaar) vervoer om de bereikbaarheid van voorzieningen (voor de minder mobiele groepen) te garanderen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
De bereikbaarheid van de voorzieningen nemen we mee in het Project Integrale mobiliteit (SD op Weg)	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren het VN-verdrag Mensen met een beperking uit	Realisatie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Volgen en beïnvloeden van de uitvoering van de concessie Openbaar Vervoer.
- Invalidetoegankelijk maken abri's (onderdeel van de werkzaamheden volgend uit het VN-verdrag Handicap voor gemeenten).

De bereikbaarheid van de voorzieningen nemen we mee in het Project Integrale mobiliteit (SD op Weg)

De bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen is een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid van kernen die inwoners ervaren. Een goede en bereikbare toegang tot voorzieningen is voor veel oudere mensen een belangrijk element om langer zelfstandig thuis te blijven wonen, een doelstelling uit het sociaal domein. De afgelopen jaren hebben diverse pilots aangetoond hoe belangrijk sociale mobiliteit vanuit de kernen is. Inmiddels zijn zestien

initiatieven actief in onze gemeente die verenigd zijn in het Mobiliteitsplatform SD op Weg. We gaan de ervaringen uit het Mobiliteitsplatform gebruiken als input om de mobiliteitsvraagstukken op ons eiland aan te pakken en zo integraal efficiënt, slim en schoon vorm te geven. Dit sluit aan bij de agenda Slimme Mobiliteit van provincie Zeeland die moet leiden tot het anders inkleden en op een andere manier uitvragen van de Openbaar Vervoerconcessie in 2024. SD op Weg helpt bewoners-, ondernemers- en maatschappelijke initiatieven rondom mobiliteit op Schouwen-Duiveland (verder) op te starten en zoekt daarbij naar verbindingen, gemeenschappelijke oplossingen en nieuwe kansen om al werkend te komen tot een toekomstbestendig, robuust en duurzaam 'eilandelijk mobiliteitsnetwerk' dat kan worden ingebracht in de voorbereiding naar een nieuwe Openbaar Vervoer concessie. Voor de verdere uitwerking en opbouw (waarbij de kost voor baat uit gaat in termen van kwaliteit en efficiency) nemen we voor twee jaar € 35.000 op.

We voeren het VN-verdrag Mensen met een beperking uit

Het VN-verdrag verplicht gemeenten om aan de slag te gaan met een aantal internationale uitgangspunten om mensen met een beperking te laten participeren in de maatschappij met borging van de algemeen geldende rechten en vrijheden. De gemeente is verplicht een Lokale Agenda Inclusie te maken. Hierin laat de gemeente zien hoe de uitvoering van het VN verdrag in de gemeente er concreet uit gaat zien. Het opstellen van deze agenda heeft in 2020 vertraging opgelopen door de coronacrisis. We hopen dat de RIVM-richtlijnen het toelaten tweede helft 2020 weer op te starten met de bijeenkomsten en de agenda eerste helft 2021 te kunnen opleveren. Bij een positieve uitkomst van de evaluatie van app Ongehinderd in 2021 willen wij vanaf 2022 structureel een bedrag van € 10.000 per jaar beschikbaar stellen.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We bundelen eilandelijke voorzieningen zoveel mogelijk in Zierikzee. Verspreid over het eiland bundelen we voorzieningen die in een samenhangend netwerk een satellietfunctie voor de omgeving vervullen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We formuleren lokaal beleid voor het bibliotheekwerk op Schouwen-Duiveland	Realisatie			
We ondersteunen het onderzoek van stichting Brogum naar een vernieuwd Brogum	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Participeren in Stichting Sportbedrijf Schouwen-Duiveland.

We geven lokale invulling aan de regionale visie bibliotheekwerk

De Zeeuwse gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen werken in de Oosterschelderegio samen met Bibliotheek Oosterschelde op het gebied van bibliotheekwerk. Het Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio (SWVO) ondersteunt de gemeenten in de regio op onder andere dit terrein. De inhoudelijke visie en het financiële kader zijn door de gemeenten vastgesteld in een samenwerkingsovereenkomst tot en met 2021. Naast deze overeenkomst hebben de individuele gemeenten met de bibliotheek een meerjaren subsidieovereenkomst afgesloten met Bibliotheek Oosterschelde tot en met 2021.

De hoofdvestiging in Zierikzee is sinds september 2013 onderdeel van het complex van de Pieter Zeeman. Daarnaast zijn er satellietvestigingen in Bruinisse en Burgh-Haamstede en worden kleine kernen en scholen bediend met de Biblioservicebus en de Columbus. De bibliotheek in Bruinisse is momenteel ondergebracht in een tijdelijke vestiging, in afwachting van de oplevering van een nieuwe ruimte in het gezondheidscentrum aan de Kop Nieuwstraat in Bruinisse.

De kern van de opdracht van de openbare bibliotheek is bijdragen aan en de basis vormen voor de kennis- en informatiesamenleving. De bibliotheek is hierin een onmisbare schakel. De opdracht bestaat uit het stimuleren, ondersteunen, faciliteren en toerusten van burgers om mee te kunnen doen en bij te kunnen dragen aan de moderne kennissamenleving. In het verlengde daarvan speelt de bibliotheek een belangrijke sociaal-culturele rol. De Wet Stelsel Openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob 2014) sluit hierop aan en biedt de openbare bibliotheken een leidraad waarmee is vastgelegd welke functies een bibliotheek in ieder geval moet vervullen, te weten:

- ter beschikking stellen van informatie
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur
- publieke ruimte voor ontmoeting en debat
- publieke ruimte voor kunst en cultuur

De Bibliotheek Oosterschelde vertaalt de wettelijke taken in drie beleidslijnen, c.q. programmalijnen:

- De bibliotheek als partner voor educatie en talentontwikkeling
- De bibliotheek als bron voor informatie en lezen
- De bibliotheek als partner in het maatschappelijke culturele veld.

Beleidsvoornemens

- We geven lokaal invulling aan de regionale visie bibliotheekwerk, zoals is benoemd in de meerjaren subsidieovereenkomst afgesloten met Bibliotheek Oosterschelde tot en met 2021.
- In toenemende mate richt de stichting zich actief op het aanbieden van vraaggerichte activiteiten voor de uiteenlopende doelgroepen.
- Eind 2019 is gestart met een onderzoek of de bibliobus kan stoppen. Dit voorstel wordt meegenomen in de opdracht budgettaire ruimte en komt terug in de kadernota 2021-2024.
- Er worden naast het reguliere bibliotheekwerk (het beschikbaar stellen van informatie, laten kennismaken met literatuur, kunst en cultuur) structureel activiteiten uitgevoerd conform de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken, waaronder trainingen voor taal en digitale vaardigheden bv. via het (digi)Taalhuis (ontwikkeling en educatie) en (doelgroep) bijeenkomsten en lezingen (ontmoeting en debat).
- Het programma 'de Bibliotheek op school' (dBos) wordt uitgebreid van 4 naar (bijna) alle scholen op Schouwen-Duiveland.

We ondersteunen het onderzoek van stichting Brogum naar een vernieuwd Brogum

Met een initiatiefvoorstel heeft uw raad het initiatief tot onderzoek naar een vernieuwd Brogum op de huidige locatie bij de stichting Brogum gelegd. Stichting Brogum is binnen de door uw raad gestelde randvoorwaarden aan de slag en heeft het door uw raad beschikbaar gestelde bedrag van € 35.000 aangevraagd. Ons college heeft dit bedrag inmiddels beschikbaar gesteld. Wij houden contact met stichting Brogum over de voortgang en faciliteren bij eventuele vragen.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We maken de omslag van voorzieningen en gebouwen naar de subsidiëring van activiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We herzien de Kadernota Prestaties voor de samenleving 2009	Initiatief	Realisatie		
We herzien de subsidieverordening (ASV) 2013 en bijbehorende beleidsregels.	Initiatief	Realisatie		
We gaan na voor welke organisaties en instellingen een inkooprelatie meer voor de hand ligt dan een subsidierelatie	Initiatief	Realisatie	Doorlopend	

We herzien de Kadernota Prestaties voor de samenleving 2009

In 2021 pakken we de voorbereiding van de herziening op. We stellen ook vast met welk doel we de Kadernota herzien. Een van de doelen die al bekend is, is dat subsidies een bijdrage leveren aan maatschappelijke doelstellingen. Daarnaast willen we subsidies bij kunnen stellen. Daarom wordt de voorzienbaarheid op herziening van de subsidie in de Algemene Subsidieverordening en de Kadernota opgenomen. Het aspect voorzienbaarheid op mogelijke herziening van subsidiebeschikkingen nemen we op in alle subsidiebeschikkingen.

We herzien de subsidieverordening (ASV) 2013 en bijbehorende beleidsregels

Aansluitend aan bovenstaande herziening stellen we een nieuwe ASV en herzien we de beleidsregels. Richtinggevend voor de kaders van het nieuwe subsidiebeleid is de bijdrage aan de gewenste maatschappelijke doelstellingen. Tegelijkertijd kijken we naar de mogelijkheden voor minder administratieve handelingen en eenvoudiger digitaal indienen van aanvragen.

We gaan na voor welke organisaties en instellingen een inkooprelatie meer voor de hand ligt dan een subsidierelatie.

Op basis van de nieuwe kadernota bekijken we voor welke organisaties en instellingen een inkooprelatie meer passend is dan een subsidierelatie.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren activiteiten waaruit veel zelfsturing, eigen initiatief en bestuurskracht van lokale instellingen en verenigingen blijkt.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We evalueren de subsidie voor het realiseren van een wijkvoorziening voor Malta		Realisatie		

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Thuis in de Kern
- Innovatieproject voetbalvereniging DFS (ontplooiën bredere activiteiten)

We faciliteren het realiseren van een wijkvoorziening voor Malta

Zeeuwend heeft een subsidie ontvangen voor het openen van de wijklocatie ter grootte van € 7.500 per jaar voor de duur tot 1 april 2022. Door de coronacrisis is deze wijkvoorziening nog niet gerealiseerd en operationeel. We onderzoeken of de subsidietermijn verlengd moet worden. De subsidiebeschikking wordt geëvalueerd na afloop van de (nader te bepalen) einddatum.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren samenwerking van het onderwijs binnen onze gemeente, met als doel kwaliteit en huisvesting te verbeteren, passend in het toekomstig beeld van spreiding en bundeling van onderwijsvoorzieningen. Met als doel kwalitatief goed onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We realiseren de nieuwe huisvesting voor Pieter Zeeman en SBO de Meie	Realisatie	Nazorg		
We volgen de effecten van de nieuwe onderwijshuisvesting voor Pieter Zeeman en SBO de Meie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Binnen de kaders van het 'Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Schouwen-Duiveland 2017-2027' (IHP) en het amendement 'algemeen kader regioscholen en breedtesportvoorzieningen' stellen we uitvoeringsplannen op. We zetten hierbij in op het realiseren van energieneutrale en zo mogelijk circulair gebouwde schoolgebouwen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We volgen het onderzoek voor samenwerking tussen Obase, het openbaar onderwijs (OcTho) op Tholen	Realisatie			
We stimuleren zogenoemde groene scholen, waar aandacht is voor groen op het schoolplein, een schooltuin (met uitleg over gezond eten) en natuur- en milieu-educatie en dagen schoolbesturen uit om het predicaat "Groene school" te halen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stimuleren de samenwerking tussen scholen voor primair onderwijs met Pieter Zeeman (POVO procedure via LEA)	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We breiden de Theo Thijssenschool uit door plaatsing noodlokalen	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Verstrekken ruimte voor bewegingsonderwijs (gymnastiek en schoolzwemmen) voor het primair onderwijs.
- Uitvoeren van het Onderwijsakkoord in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), samen met het onderwijs en kinderopvang.
- Faciliteren en ondersteunen van initiatieven als zich kansen voor toekomstbestendig (voortgezet) onderwijs zich voordoen.

We realiseren de nieuwe huisvesting voor de Pieter Zeeman en SBO de Meie

In het voorjaar van 2020 hebben we de aanbesteding van de nieuwbouw Pieter Zeeman en de Meie alsnog succesvol afgerond. De bouw neemt in totaal een kleine anderhalf jaar in beslag, De planning is er op gericht om het schooljaar 2021/2022 in het nieuwe gebouw te starten, waarna we begin 2022 de openbare ruimte nog zullen inrichten.

We volgen de effecten van de nieuwe onderwijshuisvesting voor Pieter Zeeman en SBO de Meie

We verwachten positieve effecten voor de scholen Pieter Zeeman en SBO de Meie vanwege de realisatie van de nieuwbouw. In de periodieke overleggen met bestuurders van Scholengroep Pontes en Obase bespreken wij de ontwikkelingen en via jaarverslagen houden zij ons en u op de hoogte van de ontwikkelingen in de organisaties.

Binnen de kaders van het 'Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Schouwen-Duiveland 2017–2027' (IHP) en het amendement stellen we uitvoeringsplannen op. We zetten hierbij in op het realiseren van energieneutrale en zo mogelijk circulair gebouwde schoolgebouwen

In 2020 hebben we samen met Obase, Radar en Kibeo het onderzoek afgerond over de toekomst van de school- en kinderopvanglocaties in het cluster Noord-West, conform uitgangspunten van het concept 'Integraal Huisvestingsplan basisonderwijs Schouwen-Duiveland 2017-2027' en het door uw raad aangenomen amendement 'Algemeen kader regioscholen en breedtesportvoorzieningen'. Het amendement bepaalt tevens dat het traject van de voetbalverenigingen volgend is op het traject van de scholen. De voetbalverenigingen zijn daarom betrokken bij het opstellen van het plan door de schoolbesturen. Het plan is onderdeel van de aanvraag van Obase en Radar tot nieuwbouw van vier scholen op één nieuwe locatie.

In de proces van besluitvorming betrekken we het door uw gemeenteraad aangenomen amendement Regioschool en breedtesportvoorziening cluster Noord-West (A5 bij Kadernota 2021). In aanvulling op de raadsbrief van 2 juni 2020 over het Eindrapport onderzoek regioschool cluster Noord-West leggen wij uw raad eerst een voorstel over de gewenste locatie van de regioschool voor zodat uw raad eerst over de locatie een besluit heeft genomen voordat wij uw raad een voorstel tot beschikbaarstelling van het voorbereidings- en investeringskrediet aanbieden.

Naast de aanvraag voor nieuwbouw van scholen in het cluster Noord-West hebben we ook een aanvraag ontvangen van Radar voor deels nieuwbouw van Johan Louis de Jongeschool naast de St. Willibrordusschool en deels inhuizing in de St. Willibrordusschool. Tot slot worden verkennende gesprekken gevoerd voor de scholen in cluster Oost. We stellen een voorbereidingskrediet ten laste van het de stelpost IHP beschikbaar van € 140.000.

We zetten in op het realiseren van gezonde, duurzame en zo mogelijk circulair gebouwde onderwijshuisvesting of renovatie om voor onze kinderen een zo gezond mogelijk binnen- en

buitenklimaat in en om school te realiseren. We maken met schoolbesturen binnen het kader van het IHP afspraken hoe budgetten voor dit doel te organiseren en in te zetten. Dit doen we door het herijken van het IHP uit 2017 naar de veranderde context op Schouwen-Duiveland en de bouweisen van de aankomende jaren. Deze herijking is ook gericht op het versterken van de uitvoerbaarheid van het IHP.

Eerder is in de begroting meerjarig binnen de budgettaire ruimte een oplopend bedrag tot € 422.000 gereserveerd voor de huisvesting van het basisonderwijs en via een amendement en daarop volgende voorziening € 260.000 procesgeldten voor de schoolbesturen voor de uitvoering van het IHP.

We ondersteunen het onderzoek naar samenwerking tussen Obase en het openbaar onderwijs (OcTho) op Tholen

De voorgenomen fusie is een vergevorderd stadium. In het derde en vierde kwartaal van 2020 worden de fusie- effect rapportage opgemaakt. Het college heeft hierin een adviserende rol. Indien de fusie door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) wordt geaccordeerd, zullen de statuten van beide schoolbesturen moeten worden aangepast. Hier wordt u over geïnformeerd.

We stimuleren zogenoemde groene scholen, waar aandacht is voor groen op het schoolplein, een schooltuin (met uitleg over gezond eten) en natuur- en milieueducatie en dagen schoolbesturen uit om het predicaat “Groene school” te halen

We hebben de mogelijkheden tot toepassen van goede voorbeelden “Groene School” die in het land reeds worden uitgevoerd onderzocht. Inmiddels is deze actie in de provincie Zeeland breed opgepakt. IVN natuureducatie Zeeland, GGD Zeeland en de Hogeschool Zeeland zijn gezamenlijk het initiatief Groene (r)evolutie Zeeuwse schoolpleinen gestart. De provincie Zeeland heeft hieraan een financiële bijdrage geleverd. Met het initiatief worden scholen gestimuleerd een groene speel- en leerplek te creëren. Het initiatief de Groene (r)evolutie hebben we onder de aandacht gebracht bij het LEA. Een aantal scholen neemt deel aan het initiatief. Vanuit het project Vitaal Schouwen-Duiveland is de samenwerking gezocht met Natuur en milieu educatie (NME). NME is in de afgelopen jaren geprofessionaliseerd en speelt in op actuele duurzaamheids-, natuur- en milieuvraagstukken in een breed netwerk van eilandelijke organisaties. Om deze rol te kunnen blijven invullen stellen wij vanaf 2021 structureel een bedrag beschikbaar van € 20.000 per jaar via de Lijst van Uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid.

We stimuleren de samenwerking tussen scholen voor primair onderwijs met Pieter Zeeman (POVO procedure)

De werkgroep PO/VO onder regie van Pieter Zeeman stelt zich tot doel om aan de hand van thema's een doorgaande onderwijslijn te ontwikkelen om te voorkomen dat leerlingen een ‘knip’ ervaren als ze de grote stap moeten maken om vanuit de hoogste en laatste groep van het primair onderwijs naar het voorgezet onderwijs, in het bijzonder Pieter Zeeman, te gaan. In het kader van het LEA wordt door de doorgaande leerlijn geagendeerd maar heeft geen hoge prioriteit.

We breiden de Uitbreiding Theo Thijssenschool uit door / plaatsing noodlokalen

Het succes van de Brede school Noorderpolder Theo Thijssen is groter dan verwacht. Niet alleen is er een aanzuigende werking door de nieuwbouw, maar ouders waarderen ook het netwerk van voorzieningen in en rond de school betreffende onderwijs, welzijn, sport en zorg rond de kinderen en het gezin. Het leerlingenaantal is in de afgelopen jaren gestegen van 167 in 2015 naar 245 in 2019. Dit heeft als gevolg dat de Theo Thijssen een acuut huisvestingsprobleem heeft. De groei van de school zet door naar zo'n 275 leerlingen.

Met een amendement heeft uw raad budget vrijgemaakt voor de huur van drie noodlokalen. Doordat wij onder preventief toezicht zijn gesteld is het niet mogelijk geweest dit budget te benutten. Obase heeft daardoor zelf stappen gezet, zodat de lokalen er met ingang van het nieuwe schooljaar beschikbaar zijn. In het amendement heeft uw raad ook gevraagd voor een structurele oplossing. Wij hebben dit opgepakt door semipermanente lokalen voor de Theo Thijssenschool op te nemen in de herijking van het IHP. De dekking van deze structurele oplossing valt binnen de door u gereserveerde ruimte in de begroting tot en met 2024 voor de uitvoering van het IHP.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 2.1

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

Stichting Renesse

Deze stichting heeft onder meer tot doel maatschappelijke initiatieven in de gemeente te bevorderen. Daartoe levert ze financiële bijdragen aan culturele evenementen en lokale verenigingen voor sportbeoefening, jeugd- en jongerenwerk, etc.

GR de Zeeuwse Muziekschool

De Zeeuwse Muziekschool heeft tot doel om de beleving van muziek te bevorderen door muziekonderwijs, om daarmee een bijdrage te leveren aan de culturele ontwikkeling van de lokale samenleving.

Stichting Bibliotheek Oosterschelde

Deze stichting heeft tot doel inwoners van alle leeftijden te faciliteren in hun ontwikkeling en (digi)taalvaardigheden en zo bij te dragen aan de kennis- en informatiesamenleving en de zelfredzaamheid en eigen kracht van alle inwoners.

Stichting Obase

Deze stichting heeft tot doel kwalitatief goed openbaar primair onderwijs te verzorgen, waarbij de persoonlijke ontwikkeling van het kind centraal staat

Stichting Scholengroep Pontes

Pontes staat voor kwalitatief, thuis-nabij en openbaar voortgezet onderwijs. Door het aanbieden van gedifferentieerde onderwijsprogramma's haalt Pontes op verschillende manieren de talenten uit haar leerlingen; ze worden uitgedaagd, geïnspireerd en nieuwsgierig gemaakt naar meer onderwijs. De leerlingen worden opgeleid tot zelfbewuste jongeren met een maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

Stichting Sportbedrijf Schouwen-Duiveland

Het Sportbedrijf Schouwen-Duiveland heeft als doel het in stand houden van kwalitatief goede sportaccommodaties. Daarvoor exploiteert ze sportaccommodaties, op een zo doelmatig mogelijk manier, om deze in stand te houden.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	12.216	13.545	12.790	12.657	12.654	12.924
Totaal baten sub-programma	1.282	1122	1.006	996	997	997
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-10.934	-12.423	-11.784	-11.661	-11.657	-11.927
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-10.934	-12.423	-11.784	-11.661	-11.657	-11.927

SUB-PROGRAMMA 2.2

Wonen naar wens

Portefeuillehouder : J. Chr. van der Hoek, J.G. Smit, D.P.W. Joppe en
A.M.J. van Burg en P. Schot
Sub-Programmahouder : P.M.W. Goossens

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Wonen op Schouwen-Duiveland is wonen op een vakantie-eiland. Het doel is om te voorzien in veilig en prettig wonen voor onze inwoners in een onderkomen dat voorziet in de behoeften. En dat kan in verschillende woonsferen op ons veelzijdige eiland: wonen aan de kust, wonen aan het water, wonen in woonkernen met een rijk verleden, nabij natuurgebieden et cetera.

De woningvoorraad is afgestemd op de wensen van de (nieuwe) inwoners. In aantal zijn vraag en aanbod van woningen in balans. De kwalitatieve woningvoorraad is afgestemd op de woningbehoefte en verkeert in goede staat. Ouderen kunnen lang zelfstandig wonen en nieuwe inwoners vinden een plek naar wens.

Een eiland om te ontspannen en te genieten van het leven, de rust en de ruimte en tegelijkertijd inspiratie op te doen voor professie of beroep.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	242
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,4
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,5
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	154
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	48,9
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 1.000	CBS	249
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	4,1
Demografische druk	%	CBS	69,9
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In €	COELO	815
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In €	COELO	898

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We wonen prettig naar wens en behoefte.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de Woonvisie uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren de woningmarktafspraken uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Binnen 3 jaar actualiseren we de woningmarktanalyse			Realisatie	
We voeren de prestatieafspraken met de woningbouwcorporatie uit en stellen die jaarlijks bij	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stellen beleid voor langer zelfstandig wonen op	Ontwerp	Realisatie		
We verwerken de doelstellingen van het VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking in de gemeentelijk beleid.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We doen onderzoek naar stimuleringsmaatregelen voor het bevorderen van duurzaamheid binnen woningbouw	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We werven 100 nieuwe huishoudens met hoogwaardige plannen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op permanente oplossingen voor de huisvesting van tijdelijke werknemers	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We onderzoeken of we een fonds in het leven kunnen roepen voor het opknappen van verpauperde panden en het energiezuiniger maken van woningen in aanvulling op bestaande regelingen	Realisatie			
We maken een transitievisie warmte (warmteplan)	Realisatie			
We zien toe op een goed informatiepunt waar actuele en duidelijke informatie wordt verstrekt voor energiebesparende maatregelen, waaronder methoden voor isolatie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We geven uitvoering aan het huisvesten van statushouders	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We blijven initiatieven tot het opwekken van duurzame energie voor woningen faciliteren	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We ondersteunen collectieve	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Activiteit	2021	2022	2023	2024
bewonersinitiatieven op het gebied van energie en energiebesparing, zoals het Monumentenpaspoort, elektrisch rijden, rijden op waterstof en opwekken van duurzame energie				
We voeren de Bestuursopdracht parkeren Schouwen-Duiveland uit	Realisatie	Realisatie		
We blijven inzetten op een alternatieve langzaam verkeersroute rond Zierikzee en oplossingen voor het langzaam verkeer op de N59	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren in overleg met inwoners en ondernemers maatregelen uit om zwaar verkeer uit het centrumgebied van Zierikzee te weren.	Realisatie	Realisatie		
We passen haltes voor openbaar vervoer aan voor gebruik door invaliden	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We evalueren de Nota Grondbeleid op	Evaluatie	Ontwerp/ Realisatie	Doorlopend	Doorlopend
We actualiseren het bestemmingsplan Renesse	Realisatie			
We realiseren de laatste ontbrekende schakels in de wandel-, fiets- en ruiterspadenstructuur op ons eiland en bevorderen dat informatie goed toegankelijk is	Realisatie			
We faciliteren de herstructurering van Kop Nieuwstraat Bruinisse	Realisatie			
We Realiseren Gat van Bru (fase 2)	Realisatie			
We implementeren het GRP na inwerkingtreding van de omgevingswet.		Ontwerp	Realisatie	
We voeren de Omgevingswet in	Ontwerp	Realisatie		
We onderzoeken de mogelijkheid tot (her)ontwikkeling en herbestemming van (leegstaande) gemeentelijke objecten.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We leveren een financiële bijdrage aan de realisatie van fietspad Roterijdkijk	Realisatie			
We zetten de Basisadministratie Gebouwen om ten behoeve van de Wet Onroerende Zaakbelasting	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Uitvoeren grondexploitaties. Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid.
- Structuurvisie ongebruikte individuele bouwtitels in bestemmingsplannen.

- Overleg met provincie en ConneXXion over de uitvoering van de concessie openbaar vervoer en onze wensen in dit kader.
- Plaatsen Smileykasten.
- Ongewijzigd voortzetten van het bestaande beleid voor de openstelling van winkels op zondag en de huidige sluitingstijden van de horeca.

We voeren de Woonvisie uit

We actualiseren jaarlijks het uitvoeringsprogramma 2019-2020 om de actiepunten uit de in juni 2018 vastgestelde Woonvisie te realiseren. Hierbij zorgen we voor een meer toekomstbestendigere bestaande woningvoorraad, een gedifferentieerder aanbod aan nieuwbouwwoningen en meer onderscheidende en kwalitatief hoogstaande nieuwbouwplannen voor vestigers. We ontwikkelen een strategie om bestaande plannen die niet meer aan de vraag voldoen te verminderen en tegelijkertijd in te kunnen spelen op plannen die wel aan de vraag voldoen en een essentiële bijdrage aan herontwikkelings- en daarmee gepaard gaande leefbaarheidsopgaven leveren. Plannen voor een bepaalde kern moeten uiteindelijk maatwerk bevatten, afgestemd op het bestaande woonsegment, de objectief bepaalde behoefte en de bijdrage aan de leefbaarheid. We zetten instrumenten als veranderen en verplaatsen van plannen in om goede plannen ruimtelijk op de juiste wijze te onderbouwen. We leggen in het vierde kwartaal van 2020 een Structuurvisie Wonen aan voor om de ruimtelijke en financiële uitgangspunten die betrekking hebben op wonen voor de komende jaren vast te leggen. Voor de uitvoering van de woonvisie hebben uw raad vanaf 2020 een structureel budget van € 40.000 beschikbaar gesteld.

We voeren de woningmarkt afspraken uit

De herijkte woningmarktanalyse in 2020, de Woonvisie 2018-2027 (vastgesteld in juni 2018), de provinciale prognoses 2019 en het Kwalitatief woningonderzoek uit 2020 zijn de basis voor het herijken van de regionale woningmarkt afspraken met de Provincie. In het derde kwartaal 2020 starten we met het opstellen van herijkte afspraken en leggen die in het voorjaar 2021 aan uw raad voor.

Binnen 3 jaar actualiseren we de woningmarktanalyse

De uitkomsten van de in 2020 herijkte onafhankelijke woningmarktanalyse, opgesteld door een extern bureau, gebruiken we om de Woonvisie in 2021 eventueel bij te stellen.

We voeren de prestatieafspraken met de woningbouwcorporatie uit en stellen die jaarlijks bij

De wederkerige prestatieafspraken tussen de gemeente Schouwen-Duiveland en Zeeuwend worden jaarlijks geactualiseerd op basis van woonvisie. In 2020 is er een Samenwerkingsovereenkomst gesloten met een gezamenlijke ambitie. De kerntaak van woningcorporaties is dat mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen wonen. De bijdrage van de corporaties moet worden vertaald in een bod op het lokale woonbeleid, op basis waarvan jaarlijks prestatieafspraken worden vastgesteld. In de prestatieafspraken zullen ook energiebesparingsafspraken worden opgenomen.

We stellen beleid voor langer zelfstandig wonen op

De belangrijkste randvoorwaarden voor langer thuis wonen zijn: geschikte woningen, een vitaal netwerk, een toegankelijke wijk en heldere informatie. In de uitvoeringsagenda sociaal domein is dit project uitgesteld naar 2021 en verder. Dit betekent niet dat er momenteel niets gebeurt. Door in te zetten op onder andere welzijn en preventie (zoals voorlichtingsbijeenkomsten, Wmo-maatwerkvoorzieningen en de blijverslening, wordt al veel gedaan aan het (langer) zelfstandig wonen.

We verwerken de doelstellingen van het VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking in het gemeentelijk beleid

De eerste aanzet voor het VN verdrag is gegeven door de doelen te betrekken in planvorming en om te zetten naar resultaten bij uitvoeringsmaatregelen, bijvoorbeeld de aanpassing van stoepen, straten en bushaltes. Dit breiden we in 2021 geleidelijk uit naar andere domeinen.

We doen onderzoek naar stimuleringsmaatregelen voor het bevorderen duurzaamheid binnen woningbouw

We stimuleren duurzaam bouwen bij nieuwbouw en bestaande bouw. Dit door middel van het digitale Duurzaambouwloket (www.duurzaambouwloket) waarin we informatie beschikbaar stellen over energiebesparing, duurzaam energie opwekken en de beschikbaarheid van (rijks)subsidies. Het contract met het Duurzaam Bouwloket (www.duurzaambouwloket) is met twee jaar verlengd tot 1 juni 2022. Met het platform Energiek Zeeland waarbij bewoners een gebruik kunnen maken van een (digitaal) energieadvies is voor de komende twee jaar tot september 2022 een dienstverleningsovereenkomst aangegaan. De gemeentelijke website is geactualiseerd. Maandelijks wordt er in de Wereldregio gecommuniceerd over duurzaamheid in de Duurzaam Doen pagina.

In 2019 is er een gemeentelijke isolatiesubsidie ingesteld. Hiervoor is structureel tot 2023 €100.000 per jaar voor beschikbaar gesteld. In 2019 en 2020 is het gehele subsidiebudget benut. We voorzien deze benutting ook voor de komende jaren.

Voor eigenaren – bewoners die hun huis willen vernieuwen of opknappen is de Stimuleringslening Duurzame Particuliere Woningverbetering beschikbaar. In 2018 is hiervoor € 92.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is nog een groot deel beschikbaar. Deze lening loopt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN). In het kader van duurzame monumenten is er voor eigenaren van monumentale panden een monumentenpaspoort (individueel energieadvies) beschikbaar waar ze tegen betaling gebruik van kunnen maken. In overleg met andere gemeenten wordt onderzocht hoe verduurzaming van monumenten verder gestimuleerd kan worden.

De gemeente is verder aangesloten bij het digitale platform Duurzame Huizenroute (www.duurzamehuizenroute.nl). Bewoners die hun woning hebben verduurzaamd kunnen hun woning als voorbeeld op de website plaatsen als inspiratie voor anderen. Jaarlijks worden er thematours georganiseerd.

We werven 100 nieuwe huishoudens met hoogwaardige plannen

In het kader van de Regiodealgelden is een subsidieprogramma vastgesteld met als doel de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van kernen te verbeteren met als doel nieuwe werknemers naar Zeeland en dus ook naar onze gemeente te trekken die zich hier ook gaan vestigen vanwege het leefklimaat. Door de inzet op hoogwaardige woningbouwplannen en goede advertenciacampagnes voor deze plannen streven we er naar om 100 huishoudens van buiten zich in onze gemeente te laten vestigen.

We zetten in op permanente oplossingen voor de huisvesting van tijdelijke werknemers

We onderzoeken de aard en globale omvang van het probleem en welke mogelijkheden er zijn. Hierbij houden we rekening met de uitgangspunten vanuit de nieuwe Woonvisie en met de wens vanuit de nieuwe Agenda Toerisme dat de kwaliteit van de recreatieterreinen niet moet lijden onder de eventuele huisvesting van tijdelijke medewerkers. In 2020 ronden we dit onderzoek af en adviseren we over mogelijke oplossingen die we kunnen realiseren in 2021 en

verder. Het tiny house-project in Renesse is een mooi voorbeeld hoe oplossingen voor dit vraagstuk zijn te bieden.

We realiseren een sloop- of saneringsfonds (transitiefonds)

In 2020 zijn we gestart met het opstellen van de Structuurvisie Wonen, hierin stellen we kaders en strategie op met arrangementen voor de bestaande woningvoorraad. Hierbij zetten we een innovatie-/transformatiefonds op om een impuls te geven aan de gezamenlijke transitieopgave. Uw raad heeft vanuit de reserve strategische visie € 1.000.000 gereserveerd voor dit fonds. De uitwerking leggen we in het voorjaar van 2021 aan u voor.

We onderzoeken of we een fonds in het leven kunnen roepen voor het opknappen van verpauperde panden en het energiezuiniger maken van woningen. Eventueel slopen kan daarbij horen

We hebben een regeling voor Duurzame particuliere woningverbetering en een Blijverslening. Daarnaast kennen we sloopregeling van Provincie Zeeland waar we regelmatig een beroep op doen. We evalueren periodiek of deze regelingen nog voldoen aan de vraag en stellen deze bij indien dit niet meer het geval is of door uw raad gewenst. In het derde en vierde kwartaal van 2020 onderzoeken we of beide regelingen zijn te integreren in één regeling en of dit beter aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

We maken een warmteplan (Transitievisie Warmte - TVW)

De meeste energie wordt verbruikt voor het produceren van warmte. In de meeste gevallen wordt warmte geproduceerd door verbranding van fossiele brandstoffen (vooral aardgas). Het Rijksbeleid is er op gericht dat het gebruik van aardgas zodanig moet afnemen dat in 2030 geen Nederlands aardgas meer nodig is. De gemeenten zijn wettelijk verplicht om een TVW te maken waarin zij aangeven wat de alternatieven voor de warmtevraag zijn en wanneer welke wijk van een alternatief gebruik kan maken. Een dergelijk warmteplan moet er uiterlijk eind 2021 liggen. In 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de bestuursopdracht voor het opstellen van een TVW. Op regionaal niveau is een plan van aanpak opgesteld waarbij het opstellen van de TVW deels op regionaal niveau zal worden opgepakt en deels lokaal. Uw raad is op 4 juni 2020 akkoord gegaan met het plan van aanpak. De TVW moet voor eind 2021 gereed zijn. Voor het opstellen van de TVW is reeds een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld.

Op regionaal niveau wordt zoveel mogelijk samen gewerkt met de andere Zeeuwse gemeenten door middel van de hoofdtafel Gebouwde omgeving en de subtafel Warmtetransitievisie van de Regionale Energie Strategie (RES) Zeeland.

Ter ondersteuning van de participatie bij het opstellen van de TVW is het regionale project Energieke gemeenten geïnitieerd waarbij een Sociale Warmte Atlas zal worden opgesteld en een participatietoolkit. De gemeente Schouwen-Duiveland is penvoerder van dit traject en heeft hiervoor een financiële bijdrage ontvangen van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen.

We zien toe op een goed informatiepunt waar actuele en duidelijke informatie wordt verstrekt voor energiebesparende maatregelen, waaronder methoden voor isolatie

Via het gemeentelijk energieloket www.duurzaambouwloket.nl is voor bewoners en bedrijven algemene informatie beschikbaar over energiebesparing en duurzame energieopwekking en (rijks)subsidies. Het contract met het Duurzaam Bouwloket (www.duurzaambouwloket.nl) is met twee jaar verlengd tot 1 juli 2022. Met het platform Energiek Zeeland waarbij bewoners een gebruik kunnen maken van een (digitaal) energieadvies is voor de komende twee jaar een dienstverleningsovereenkomst aangegaan tot september 2022. In het eerste kwartaal van 2022

wordt bekeken of beide loketten te integreren zijn. De gemeentelijke website is geactualiseerd. Maandelijks wordt er in de Wereldregio gecommuniceerd over duurzaamheid in de Duurzaam Doen pagina.

We geven uitvoering aan het huisvesten van statushouders

We geven uitvoering aan het huisvesten van statushouders. Door de coronacrisis is het proces van herhuisvesten op landelijk niveau vertraagd. We besteden nadrukkelijk aandacht aan het integratieproces met als belangrijkste onderdeel het taalvaardig worden in de Nederlandse taal.

We blijven initiatieven tot het opwekken van duurzame energie voor woningen faciliteren en ondersteunen de Energiecoöperatie Energie Werkt Schouwen-Duiveland (EWS) op dit vlak

In 2019 is een start gemaakt met onderzoek naar aquathermie als een alternatief voor aardgas. Hierbij zijn een aantal kansrijke locaties voor aquathermie op Schouwen-Duiveland naar voren gekomen. Het onderzoek naar kansrijke locaties voor aquathermie is in het eerste kwartaal van 2020 afgerond. Op basis van de resultaten van dit onderzoek is in samenspraak met Zeeuwsland en Zeeuwind het project Aquathermie en burgerparticipatie opgesteld en is een financiële bijdrage van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen toegekend. Op 1 juli is een start gemaakt met de uitvoering van dit project dat bestaat uit een participatief praktijkonderzoek op het gebied van aquathermie in een wijk in Zierikzee.

We ondersteunen collectieve bewonersinitiatieven op het gebied van energie en energiebesparing, zoals het Monumentenpaspoort, elektrisch rijden, rijden op waterstof en opwekken van duurzame energie.

Het halen van de gemeentelijke ambitie om in 2040 energieneutraal te worden lukt alleen als onze inwoners, ondernemers hieraan meewerken. Wij zijn aangesloten bij de Duurzame Huizenroute (www.duurzamehuizenroute.nl) waarbij duurzame woningen als voorbeeld kunnen dienen voor anderen. Het monumentenpaspoort, de isolatiesubsidie en de stimuleringslening Duurzame Particuliere Woningbouw worden verder gestimuleerd. Door middel van SD op weg worden initiatieven op het gebied van duurzame mobiliteit gerealiseerd. In samenwerking met de energiecoöperatie Energie Werkt Schouwen-Duiveland Werkt (EWS) zijn diverse postcoderoos projecten geïnitieerd en gerealiseerd.

We voeren de bestuursopdracht Parkeren Schouwen-Duiveland uit

In voorjaar van 2020 heeft uw raad een motie aangenomen over parkeren in onze gemeente. De bestuursopdracht leggen wij u in het 3^e kwartaal van 2020 ter vaststelling voor. In het kader van mogelijk te treffen maatregelen en voorzieningen voor seizoen 2021, mede in het licht van de intentie van uw motie, is de uitvoering van de bestuursopdracht direct na vaststelling opgepakt. In het voorjaar 2021 leggen wij u resultaten uit de bestuursopdracht voor inclusief een investeringsvoorstel, zo mogelijk op een sluitende businesscase.

We blijven inzetten op een alternatieve langzaam verkeersroute rond Zierikzee en oplossingen voor het langzaam verkeer op de N59

We hebben gedurende meerdere jaren overleg gevoerd met alle betrokken wegbeheerders en belanghebbenden en brancheorganisaties. Daarin hebben we alle mogelijke alternatieven voor Zierikzee onderzocht, doorgerekend en besproken. Een nadere studie voor een permanente oplossing langzaam verkeersroute wordt meegenomen in de bestuursopdracht Betere Bereikbare Centrumstad Zierikzee. Het voordeel is dat in het kader van deze bestuursopdracht inmiddels de betrokken wegbeheerders en stakeholders permanent aan tafel zitten en de overleggen een structureel en opbouwend karakter hebben.

We gaan in overleg met inwoners en ondernemers na of er nieuwe, nog niet onderzochte, mogelijkheden zijn om zwaar verkeer uit het centrumgebied van Zierikzee te weren

We hebben in het verleden al een studie laten uitvoeren naar de haalbaarheid van een Stadsdistributiecentrum voor Zierikzee. De uitkomst daarvan was negatief. Toch blijft de wens om zwaar verkeer uit de binnenstad van Zierikzee te weren onverminderd van kracht. In 2020 is onder meer een enquête gehouden en is een klankbordgroep ingesteld. Initiatieven afkomstig uit het project SD op Weg worden onderzocht op haalbaarheid en uitvoering met als doel in 2021 eerste stappen te zetten om de belasting van de binnenstad door bevoorrading en pakketbezorging te verminderen.

We passen haltes voor openbaar vervoer aan voor gebruik door invaliden

We willen de toegankelijkheid van onze bushaltes voor invaliden vergroten. De bushaltes Bruinisse Dorp en Transferium Renesse zijn aangepast. De aanpassing van Zierikzee Sas wordt op dit moment opnieuw bezien in het kader van de bestuursopdracht Betere Bereikbare Centrumstad Zierikzee ook wordt gekeken naar een optimalisatie van het openbaar vervoer in relatie tot de behoefte van gebruikers. De bestaande haltes voor openbaar vervoer in Zierikzee worden daarbij tegen het licht gehouden. Bushalte Zierikzee Grachtweg is in eigendom van ConneXXion en valt daarmee buiten onze invloedssfeer voor wat betreft aanpassing.

We evalueren de Nota Grondbeleid

We voeren de Nota Grondbeleid Schouwen-Duiveland 2018 uit en evalueren deze in 2021. Indien nodig stellen we in 2022, of zoveel eerder als wenselijk, een nieuwe/aangepaste Nota Grondbeleid op.

We realiseren de laatste ontbrekende schakels in de wandel-, fiets- en ruiterspadenstructuur op ons eiland en bevorderen dat informatie goed toegankelijk is

Tegen de Wet natuurbeschermingsvergunning is hoger beroep aangetekend. De behandeling daarvan neemt door de coronamaatregelen meer tijd in beslag. De provincie heeft de uitvoeringstermijn verlengd naar 2022. Voor de ontbrekende schakel Renesse-Plompstroom zoeken we samen met Rijkswaterstaat en de provincie naar een oplossing voor het tekort in het gemeentelijke budget om de N57 te kunnen kruisen via een fietstunnel door middel van een zogenoemde SPV-subsidie.

Het ruiterspad langs het fietspad Lange Moermondsweg realiseren we als het waterschap de aanleg van het fietspad heeft voltooid. Scheiden van verkeersstromen nemen we ook weer mee in de gebiedsvisie Rampweg.

We faciliteren de herstructurering Kop Nieuwstraat Bruinisse

De aanvraag omgevingsvergunning voor de ontwikkeling van dit plan tot een gebouw waarin een gezondheidscentrum, bibliotheek en levensloopgeschikte huurwoningen worden geclusterd is eind mei 2020 ontvangen en in behandeling. Deze functies in het dorpshart van Bruinisse dragen bij aan de gewenste trekfunctie in het centrumgebied en uiteraard aan de verbetering van de leefbaarheid. De clustering van maatschappelijke functies past binnen de toekomstvisie op maatschappelijke functies, waarbij combinaties van gebruik en ontmoeten belangrijke ingrediënten zijn. Met de keuze om dit plan te steunen, kiezen we ook voor behoud van een bibliotheekvoorziening in een gebouw. Dat betekent dat de bibliotheek naar verwachting in 2021 haar intrek kan nemen in dit nieuwe gebouw. Huisvesting van de bibliotheek in dit gebouw vereist een gemeentelijke bijdrage. Hiervoor is door uw raad in de programmabegroting 2018-2021 een extra incidenteel budget van € 142.000 en een extra structureel budget van € 8.000 beschikbaar gesteld. De tijdelijke verhuizing van de bibliotheek

naar het Kerkplein is deels gefinancierd uit dit budget. De aangebrachte voorzieningen kunnen te zijner tijd weer meeverhuizen.

We voeren de herstructurering Dreef/Nieuwstraat Bruinisse (Albert Heijn, Etos, Gall&Gall) (fase 1) en Gat van Bru (fase 2) uit

De bouw van de Albert Heijn, Etos en Gall&Gall is in het eerste half jaar van 2020 afgerond. Dit in combinatie met de herinrichting openbare ruimte, waaronder het parkeerterrein voor de detailhandel (die overigens ook in eigendom is overgedragen). Er is in het eerste kwartaal van 2020 tevens een wijzigingsprocedure voor het Gat van Bru doorlopen, waartegen beroep is aangetekend. Het is ter beoordeling van de initiatiefnemer of hij medio 2020 wil starten met de bouw, vooruitlopend op de beroepsprocedure bij de Raad van State. Zo ja, dan zal de detailhandel op de begane grond met zeven wooneenheden op de verdieping in het eerste half jaar van 2021 worden opgeleverd.

We implementeren het GRP na inwerkingtreding van de omgevingswet.

De looptijd van het vGRP 2015 – 2019 is in 2019 verlengd tot de implementatie van een rioleringsplan binnen het raam van de nieuwe Omgevingswet in 2022.

We voeren de Omgevingswet in

Op 1 januari 2022 treedt volgens planning de nieuwe Omgevingswet in werking. Deze wet brengt grote veranderingen in de ruimtelijke planvorming in Nederland. Hoewel onderdelen van die veranderingen, met name het digitale stuk, nog volop in ontwikkeling zijn lijkt het erop dat de Minister vasthoudt aan de geplande datum. Voor onze gemeente betekent dit dat we voorbereid moeten zijn om met ingang van 1 januari 2022 de nieuwe wetgeving uit te kunnen voeren. In die voorbereiding is het nodige gebeurd maar hebben we ook nog het nodige te doen. De begrote middelen zijn nodig voor expertise en capaciteit en het instrumentarium en de werkprocessen aan te passen. Hiervoor is incidenteel in 2020 al een bedrag van € 340.000 beschikbaar gesteld en in 2021 een incidenteel bedrag van € 60.000. De onderbouwing van deze bedragen zijn aan uw raad in november 2019 met een plan van aanpak voorgelegd.

We onderzoeken de mogelijkheid tot (her)ontwikkeling en herbestemming van (leegstaande) gemeentelijke objecten.

Wij zijn eigenaar van opstallen die niet worden gebruikt voor gemeentelijke doelen binnen de verschillende beleidsterreinen. Wij onderzoeken de mogelijkheid tot (her)ontwikkeling en herbestemming met het doel tot verkoop te komen om zo te bezuinigen op structurele lasten en/of een boekwinst te realiseren.

We leveren een bijdrage aan de realisatie van fietspad Roterijdkijk

Voor de aanleg door Waterschap Scheldestromen van een fietspad tussen Dreischor en de Kloosterweg staat reeds een aantal jaren een geoordeeld bedrag van € 256.000 gereserveerd. Dit is een bijdrage van 25% in de oorspronkelijke projectkosten van € 1.100.000.

Wij dragen bij omdat het fietspad voorkomt dat fietsers – waaronder schoolkinderen – nog langer tussen het autoverkeer op de smalle Zuidijk-Roterijdkijk moeten rijden. De lange grondverwervingstijd heeft ertoe geleid dat nu uiteindelijk in 2021 met de aanleg kan worden gestart. De projectkosten zijn door aantoonbare oorzaken opgelopen tot € 2.200.000. Dit is de reden waarom het Waterschap in 2021 een extra bijdrage van € 256.000 vraagt.

Wij blijven dan zoals eerder afgesproken 25% van de kosten bijdragen.

We zetten de Basisadministratie Gebouwen (BAG) om ten behoeve van Wet Onroerende Zaakbelasting (WOZ)

Vanaf 2022 moeten voor de WOZ alle woningen gewaardeerd worden op 'Gebruiksoppervlakte' en niet meer op 'Inhoud'. Bij de implementatie van de BAG in 2008 is de inhoud van een woning geconverteerd naar een gebruiksoppervlakte door middel van een conversietabel. Uit een steekproef blijkt dat deze conversie afwijkingen geeft. Wij zijn als beheerder van de BAG verplicht een goede basisregistratie bij te houden. Met deze investering willen wij ons bestand doorlopen, eventuele onvolkomenheden aanpassen en daarmee voldoen aan een goede basisregistratie. Een bijkomend voordeel is dat wanneer de OZB op basis van gebruiksoppervlakte wordt bepaald deze ook betrouwbaar en goed is, zodat bezwaren tegen de aanslag voorkomen kunnen worden. Voor deze omzetting is in 2019 al een uitbreidingsinvestering opgenomen van € 57.350 incidenteel in 2020 en € 26.875 incidenteel in 2021.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten daar waar mogelijk in op het verbeteren van de sociale veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We investeren de komende jaren samen met onze ketenpartners extra in preventie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We evalueren het IVP 2019-2022	Ontwerp	Realisatie		
We stellen het IVP 2023-2026 en de jaarlijkse uitvoeringsplannen op		Realisatie	Realisatie	
We zetten de doorontwikkeling Professionalisering Handhaving door	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We continueren beleid veilige publieke taak om ons personeel te ondersteunen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op begeleiding van jongeren om goed en veilig om te gaan met vuurwerk	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op een uitsterfbeleid voor kansspellen gokhallen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op een visie op dekkende adequate brandweezorg op de lange termijn. Het Regionale Dekkingsplan borgt ook voor onze gemeente een duurzame brandweezorg	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We houden vinger aan de	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Activiteit	2021	2022	2023	2024
pols wat betreft de aanrijtijden van de hulpdiensten en vragen aandacht voor het terugdringen van (structurele) overschrijdingen van de normen				
We realiseren de nieuwbouw brandweerkazerne Zierikzee	Voorbereiding	Ontwerp	Realisatie	Realisatie/ Nazorg
<i>We willen de professionalisering van de handhaving verder vorm kunnen geven</i>	<i>Voorbereiding</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Uitvoeren Handhavingsprogramma 2019-2022.
- Deelname aan project "Ondernemingsdossier".
- Bijdrage Zorg- Veiligheidshuis.
- Tijdelijk cameratoezicht in kernen of op locaties waar regelmatig overlast is.
- De vestiging van coffeeshops in onze gemeente laten we niet toe.
- Snel herstellen van vernielingen aan gemeentelijke eigendommen en inzet op een schone leefomgeving.
- Er op toezien dat onze brandweervrijwilligers én onze jeugdbrandweer de waardering vanuit de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) maar ook van college en gemeenteraad krijgen die zij verdienen.

We investeren de komende jaren samen met onze ketenpartners extra in preventie

We investeren in en werken samen met partijen die een (wettelijke) taak hebben zoals Veilig Thuis, het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland, Intervence en de Raad van de Kinderbescherming. Daarvoor is een nieuwe Regiovisie Huiselijk geweld en kindermishandeling opgesteld. We hanteren nu een Zeeuwse regiekaart en gebruiken de Zeeuwse Verwijsindex en de Meldcode.

We evalueren het IVP 2019-2022

Het integraal veiligheidsprogramma en de uitvoering daarvan evalueren we in 2022. De uitkomst is input voor het nieuw op de stellen Integrale Veiligheidsprogramma 2023-2026.

We stellen het IVP 2023-2026 en de jaarlijkse uitvoeringsplannen op

In samenwerking met interne en externe stakeholders stellen we na de evaluatie in 2022 het nieuwe integrale Veiligheidsprogramma 2023-2026 op. Dit programma met de daarin voorgestelde doelstellingen en prioriteiten leggen we ter besluitvorming aan uw raad voor.

We zetten de doorontwikkeling Professionalisering Handhaving door

We gaan door met de doorontwikkeling van het team handhaving. De professionalisering van de handhavers leefbaarheid is daar een speerpunt in. We blijven inzetten op het opleiden van personeel en creëren doorgroeimogelijkheden binnen het team.

We continueren beleid veilige publieke taak om ons personeel te ondersteunen

We accepteren onder geen enkel beding agressief of gewelddadig gedrag naar (eerste) hulpverleners, onze handhavers en gemeentelijk personeel. De incidenten die plaatsvinden werken we af volgens ons gemeentelijk agressieprotocol. Voor onze medewerkers is er een

vast aanspreekpunt waarbij zij met vragen terecht kunnen en die hen zal bijstaan in de afwikkeling van een incident.

We zetten in op begeleiding van jongeren om goed en veilig om te gaan met vuurwerk

Via HALT bieden we aan scholen lessen aan over vuurwerkoverlast en omgaan met groepsdruk. We stemmen het in te kopen lespakket af op de diensten die we van andere aanbieders op het gebied van jeugd afnemen.

We zetten in op een uitsterfbeleid voor kansspel- en gokhallen

Wij hebben uw raad geïnformeerd over de werking van de Europese dienstenrichtlijn in dit kader. Het gevolg is dat vergunningen een maximale duur van 10 jaar kunnen hebben. Daarna ontstaat een afwegingskader voor het opnieuw op de markt zetten van een vergunning. Hierover is nog geen jurisprudentie ontwikkeld. Zodra hier sprake van is nemen wij uw raad mee in de richting waarin deze zich ontwikkeld en welke beleidskeuzes uw raad kunt maken. Wij handelen inmiddels volgens de Europese dienstenrichtlijn.

We zetten in op een visie op dekkende adequate brandweezorg op de lange termijn. Het Regionale Dekkingsplan borgt ook voor onze gemeente een duurzame brandweezorg

We kijken scherp mee met het actualiseren van het Regionaal dekkingsplan van de Veiligheidsregio Zeeland en het nieuwe Regionale Beleidsplan. Deze documenten borgen voor onze gemeente een duurzame brandweezorg. Daarbij zijn we kritisch op de kosten.

We houden vinger aan de pols wat betreft de aanrijtiden van de hulpdiensten en vragen aandacht voor het terugdringen van (structurele) overschrijdingen van de normen

We analyseren de periodieke terugkoppeling vanuit politie, brandweer en ambulance over de staat van de opkomsttijden. Bij onredelijke overschrijding vragen we via de bestuurlijke overleggen om verbetering.

We realiseren de nieuwbouw brandweerkazerne Zierikzee

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van de brandweer en daarmee ook verantwoordelijk voor het realiseren van de nieuwe brandweerpost. Hiervoor is op termijn een uitbreidingsinvestering noodzakelijk. Het locatieonderzoek voor de huisvesting van een nieuwe Brandweerkazerne en Reddingsbrigade scharniert met de bestuursopdracht Betere Bereikbare Centrumstad Zierikzee en wordt 3^e kwartaal 2021 opgeleverd. De realisering is van veel factoren afhankelijk waarbij veel stakeholders zijn betrokken. In een ambitieuze maar ook realistische planning hebben we hiervoor in totaal € 4.000.000 opgenomen over de jaarschijven 2022 tot en met 2024.

We willen de professionalisering van de handhaving verder vorm kunnen geven

Om de professionalisering te bereiken, wordt de flexibele schil van inhuur omgezet in vaste formatie door het beschikbare inhuurbudget mede in te zetten voor het aantrekken van vaste krachten handhaving leefbaarheid. We werken verschillende doorgroeivarianten uit om de formatie door te laten groeien naar een handhavingsteam van voldoende omvang en kwaliteit voor een adequate handhaving en voldoende zichtbaarheid in al onze kernen. Dit wordt bij behandeling van de kadernota voor de begroting 2022-2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Uitgangspunt hierbij is het realiseren van een team handhaving in vaste dienst met voldoende perspectief om in dienst van onze gemeente te blijven, zoals een passend salarisniveau en goede opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 2.2

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

GR Veiligheidsregio Zeeland

Deze verplichte gemeenschappelijke regeling heeft tot doel te voorzien in goede hulpverlening bij rampen en incidenten. Daartoe stelt de Veiligheidsregio preventie-, rampen- en nazorgplannen op en houdt ze een kwalitatief goede hulpverleningsorganisatie in stand.

GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Deze verplichte dienst draagt bij aan een goed woon-, werk- en leefmilieu. Daartoe verstrekt ze omgevingsvergunningen en handhaaft ze vergunningen en algemene regels.

GR Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

OLAZ draagt bij aan het handhaven van de publieke gezondheid en een goed woon-, werk- en leefmilieu, door het milieuvriendelijk en maatschappelijk verantwoord verwijderen en laten verwerken van afvalstoffen, met aandacht voor hergebruik.

Regionaal Informatie en Expertise Centrum Zuid-West Nederland (RIEC)

Het RIEC heeft als doel het terugdringen van criminaliteit, door het verzamelen en analyseren van informatie over vermeend crimineel gedrag en mogelijke ondermijningsactiviteiten, en voorziet politie, justitie en burgemeesters van gerichte adviezen en informatie om op te kunnen treden en maatregelen te nemen.

Stichting Dataland

Deze stichting draagt bij aan een rechtmatige wijze van gegevensbeheer en –gebruik, door informatie op een wettelijk geoorloofde wijze te verzamelen, te koppelen, te analyseren en te bewaren.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	32.490	32.691	32.393	34.060	31.747	32.097
Totaal baten sub-programma	17.120	17.333	17.768	17.909	16.161	16.402
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-15.370	-15.358	-14.625	-16.151	-15.586	-15.695
Toevoeging aan reserve	14	62	26	204	4	4
Onttrekking aan reserve	0	24	0	0	0	0
Mutaties in reserves	-14	-38	-26	-204	-4	-4
Geraamd resultaat	-15.384	-15.396	-14.651	-16.355	-15.590	-15.699

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Reserve bovenwijkse voorzieningen	14	62	26	204	4	4
Subtotaal	14	62	26	204	4	4
Onttrekkingen aan reserves						
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	24	0	0	0	0
Subtotaal	0	24	0	0	0	0
Mutaties in reserves	14	-38	-26	-204	-4	-4

SUB-PROGRAMMA 2.3

Leefbare kernen met betrokken inwoners

Portefeuillehouder: : P. Schot, J.G. Smit en A.M.J. van Burg

Sub-Programmahouder : M. van Heest

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Schouwen-Duiveland is een prachtig stuk Zeeland, waar het prettig wonen is. De inwoners zijn betrokken. Zij nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar en voor de noodzakelijke voorzieningen in hun woon- en leefomgeving. Door betrokkenheid en actief burgerschap is invulling gegeven aan de toenemende zorgvraag, veroorzaakt door vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt. Ook deeltijdinwoners dragen hieraan bij.

Er is een model van communicerende vaten gerealiseerd tussen professionele zorg en informele zorg. Minder inzet van overheid en professionele zorg- en welzijnsinstellingen leidt tot evenredige toename van meer informele vormen van ondersteuning zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg en zelfhulp. De gemeenschap heeft collectieve veerkracht.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Niet sporters	%	RIVM	56,2

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We faciliteren sociaal maatschappelijke en culturele initiatieven van burgers die de leefbaarheid bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de Uitvoeringsagenda sociaal domein uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We stimuleren experimenten in het sociaal domein	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We evalueren de resultaten van de uitvoering van de Uitvoeringsagenda en de experimenten in het sociaal domein			Realisatie	
We faciliteren sociaal maatschappelijke en culturele initiatieven van burgers die de leefbaarheid bevorderen als deze voldoende draagvlak hebben en voorzien in een gezamenlijk gevoelde behoefte	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We ontwikkelen met provincie en lokale samenleving het organisatiemodel Integrale mobiliteit	Realisatie	Realisatie	Evaluatie	

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Schouwen-Duiveland/SD op Weg				
We stimuleren en faciliteren initiatieven in het project Integrale mobiliteit Schouwen-Duiveland/SD op Weg	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Wijkontwikkeling Poortambacht
- Algemene subsidieverordening – beleidsregels leefbaarheid en cultuur en evenementen
- Wijkraden Zierikzee
- Welzijns- en preventiewerk
- Faciliteren samenwerkingsproject Groen Verbindt (o.a. door cofinanciering POPIII/Leader-beschikking)
- Subsidies volksfeesten

We voeren de Uitvoeringsagenda sociaal domein uit

Om de vijf maatschappelijke resultaten te bereiken voeren we activiteiten en projecten uit en stellen we beleid op. Het stellen van prioriteiten en aanbrengen van focus doen we zoveel als mogelijk in samenspraak en co-creatie met onze partners en inwoners. Vaak wordt de daadwerkelijke uitvoering opgepakt door derden. Als organisaties of inwoners met een initiatief komen dat bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen, faciliteren we dit.

De nieuwe aandachtspunten en gewenste ontwikkelingen uit de brede evaluatie van het sociaal domein van 2019 zijn opgenomen in de nieuwe uitvoeringsagenda vanaf 2020.

We stimuleren experimenten in het sociaal domein

Vanaf 2015 is structureel vernieuwingsgeld beschikbaar gesteld om experimenten en mogelijkheden tot vernieuwing in het sociaal domein te faciliteren en te ondersteunen. Doel is inwoners te ondersteunen met voorliggende algemene voorzieningen, waardoor minder maatwerkvoorzieningen nodig zijn. Ook de komende jaren blijft de gemeente bijdragen aan vernieuwende initiatieven die de (collectieve) draagkracht van inwoners en de leefbaarheid in de samenleving versterken. We evalueren de beleidsregel innovatie binnen het traject 'evaluatie subsidiebeleid' en de daarbinnen opgenomen herziening van de beleidsregels.

We evalueren de resultaten van de uitvoering van de Uitvoeringsagenda en de experimenten in het sociaal domein

In 2019 hebben we een brede evaluatie van het sociaal domein uitgevoerd. Hier komen nieuwe aandachtspunten en gewenste ontwikkelingen uit voor de komende jaren. Deze zijn opgenomen in de nieuwe uitvoeringsagenda vanaf 2020.

Experimenten en pilots in het sociaal domein hebben verschillende doorlooptijden en worden zowel tussentijds als na afloop van het experiment of de pilot geëvalueerd.

We faciliteren sociaal maatschappelijke en culturele initiatieven van burgers die de leefbaarheid bevorderen als deze voldoende draagvlak hebben en voorzien in een gezamenlijk gevoelde behoefte.

Ook de komende jaren blijft de gemeente bijdragen aan vernieuwende initiatieven die de (collectieve) draagkracht van inwoners en de leefbaarheid in de samenleving versterken. De bijdrage kan zowel inhoudelijk, door inzet van expertise en capaciteit, als financieel zijn via

bijvoorbeeld het beschikbaar gestelde innovatiebudget sociaal domein. Wij houden hierin een regisserende rol.

We ontwikkelen met provincie en lokale samenleving het organisatiemodel Integrale mobiliteit Schouwen-Duiveland/SD op Weg

Het gezamenlijke uitgangspunt is dat door middel van een integrale aanpak het thema mobiliteit op Schouwen-Duiveland meer vorm en structuur krijgt en uiteindelijk een positieve verandering teweeg brengt rondom vervoer, werkgelegenheid, leefbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid. De onderlinge afstemming en verbinding leidt tot versterking van de afzonderlijke initiatieven en efficiency door combinatie van vervoersvragen en vervoersstromen. Daartoe is het mobiliteitsplatform SD op Weg opgezet dat in de komende periode een vaste en robuuste vorm moet krijgen.

We stimuleren en faciliteren initiatieven in het project Integrale mobiliteit Schouwen-Duiveland/SD op Weg

Het plan voor de integrale aanpak van mobiliteit Schouwen-Duiveland is ontwikkeld op initiatief van verschillende partijen en burgers die ideeën hebben over sociale mobiliteit en bereikbaarheid met als doel de leefbaarheid in kernen en het eiland als geheel te vergroten. De beoogde doelstellingen en resultaten van de initiatieven worden in hoge mate door de initiatiefnemers zelf geformuleerd. Als gemeente hebben wij een ondersteunende rol en een houding die gelijkwaardig en faciliterend is. Tegelijkertijd willen we overzicht, inzicht en invloed omdat dit project aan verschillende beleidsdomeinen raakt waar de gemeente verantwoordelijkheden en taken in heeft. Initiatiefnemers staan zeer open om bij te dragen aan gemeentelijke (sociaal-maatschappelijke en duurzaamheids-) doelen op verschillende domeinen en denken en ontwikkelen mee in slimme combinaties en arrangementen. Met elkaar leren we in dit proces. Wij willen in 2021 en daarop volgende jaren dit proces verder samen met uw raad doormaken zodat we als bestuur en politiek de juiste rollen en handelingsperspectieven weten te kiezen in nieuwe, sociaal-maatschappelijk georiënteerde, netwerken. In die zin is dit project aan te merken als 'learning by doing' voor het project Netwerksamenleving en netwerkmanagement (vergelijkbaar met Right to Challenge).

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op een kwaliteitsimpuls voor de kernen en stellen daartoe stads- en dorpsvisies met uitvoeringsprogramma's op.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We blijven de ontwikkeling van de stads- en dorpsvisies en daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma's ondersteunen binnen de kaders die zijn vastgesteld.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We faciliteren de uitvoering van het meerjarig uitvoeringsprogramma stadvisie Brouwershaven	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We faciliteren de uitvoering van de dorpsvisie Burgh-Haamstede	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We faciliteren de uitvoering van de dorpsvisie Scharendijke	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
<i>We overleggen met ondernemers het</i>	<i>Realisatie</i>			

Activiteit	2021	2022	2023	2024
<i>aantrekkelijk maken van de Dorpsstraat in Scharendijke</i>				
<i>We onderzoeken het onderbrengen van Dorpshuis "de Putmeet" te Scharendijke in de Stichting Dorpshuizen Schouwen-Duiveland</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We ondersteunen de dorpsraad Scharendijke bij het aanpassen van het voormalig JOP pand</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Nieuwerkerk</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We realiseren in overleg met de dorpsraad een speeltuin in Nieuwerkerk</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Zonnemaire</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	
<i>We ondersteunen het realiseren van een buurtplek in Zonnemaire</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Sirjansland (Right to Challenge)</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Dreischor</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We ondersteunen de dorpsraad Dreischor bij het plaatsen van nieuwe speeltoestellen</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We geven een impuls aan het kabouterbos in Dreischor</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We ondersteunen het initiatief 'Rondje Dreischor'</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Ellemeet</i>	<i>Realisatie/ Doorlopend</i>			
<i>We faciliteren het opstellen van het Dorpsplan Ouwerkerk</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We ondersteunen de realisatie van de verlichting op het oefenterrein van SV WIK in Kerkwerpe</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>Wij passen de parkeervoorzieningen aan rondom het dorpshuis van de kern Noordgouwe</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>Bij dorpsplannen van dorpen met minder dan 1.500 inwoners verlenen we maatwerk</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	
<i>Bij de uitvoering van de stads- en dorpsvisies houden we rekening met de toegankelijkheid voor mindervaliden</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>
<i>We maken een infographic over de</i>	<i>Realisatie</i>			

Activiteit	2021	2022	2023	2024
<i>uitvoering van de stads- en dorpsvisies</i>				
Bij het opstellen van stads- en dorpsvisies inventariseren we de behoefte aan buitenplaatsen met bewegingstoestellen om jong en oud in staat te stellen op een leuke en ontspannen manier te bewegen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	
<i>We zorgen dat de speeltuinen in onze kernen veilige en schone plekken zijn waar kinderen onbezorgd en veilig kunnen spelen</i>	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Periodiek overleg met stads- en dorpsraden, bezoeken van vergaderingen van ondernemersverenigingen en stads- en dorpsraden.
- In samenspraak bezien welke taken stads- en dorpsraden uitvoeren.
- Periodieke schouw met stads- of dorpsraad waarin speelplaatsenbeleid wordt meegenomen.

We blijven de ontwikkeling van de stads- en dorpsvisies en daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma's ondersteunen binnen de kaders die zijn vastgesteld

In het tweede kwartaal van 2019 heeft uw raad een besluit genomen over de processen rondom de ontwikkeling van stads- en dorpsvisies. Hierbij is besloten om voor kernen met minder dan 1.500 inwoners in principe geen visie (meer) vast te stellen, maar maatwerk te leveren met een concreet uitvoeringsprogramma, eventueel aangevuld met richtinggevende uitspraken over maatschappelijke voorzieningen en/of ruimtelijke knelpunten. Kortom, per kern stellen we een document op dat past bij de aard en de omvang van de kern. In kleine kernen kan een inrichtingsplan voor het 'centrum' (dorpsplein) wellicht volstaan. Wij willen de interne- en externe communicatie en websites voor de uitvoeringsfase van de stads- en dorpsvisies uniformeren en toegankelijker maken. Concreet betekent dit dat we een algemene website maken met doorverwijzing naar specifieke projectsites voor alle stads- en dorpsvisies die zijn of worden vastgesteld.

Voor een uitgebreide toelichting op de aanwending van de via amendementen beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van stads- en dorpsvisies verwijzen wij u naar de Toelichting op de financiële positie.

We faciliteren de uitvoering van het meerjarig uitvoeringsprogramma stadsvisie Brouwershaven

In de afgelopen periode zijn een aantal actiepunten opgeleverd zoals Greenport/Ecokaai en de brug over de sluis. Daarnaast is er fors geïnvesteerd in het Oude Haven. In 2021 gaan we samen met de stadsraad Brouwershaven verder met het uitvoeringsprogramma dat voorziet in verbeteringen van de fysieke ruimte. Een project met mogelijke impact is het Herbestemmingsonderzoek Grote of Sint Nicolaaskerk. Nauw overleg met alle betrokken partijen loopt in het kader van dit onderzoek. Daarnaast zetten we in op de realisatie van de herinrichting van de Markt.

Via deze programmabegroting worden de volgende uitbreidingsinvesteringen opgenomen uit de beschikbare gelden voor de Masterplannen en stads- en dorpsvisies:

- Zichtbaar maken en opknappen wallen en redoutes (2021) € 11.500
- Bebording in kern eenduidig en actueel maken (2021) € 28.750
- Herinrichting Markt (incl. Haven Noord- en Zuidzijde) (2021/2022) € 1.955.000

Bij de programmering van de uitvoering hebben wij het door uw raad aangenomen amendement Uitvoering Marktvisie Brouwershaven (A3 bij Kadernota 2021) betrokken. De uitvoering is reeds verwerkt conform de planning zoals door uw raad is aangegeven. Daarnaast wordt het behoud en de opwaardering van de muziektent betrokken bij de herinrichting van de Markt. Dit onderwerp is recent door de stuurgroep Uitvoering Stadsvisie Brouwershaven behandeld en conform besloten.

Uitvoering dorpsvisie Burgh-Haamstede

Bij vaststelling van de dorpsvisie Burgh-Haamstede heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om een procesvoorstel op te stellen voor de uitvoering van de dorpsvisie Burgh-Haamstede, in samenspraak met de dorpsraad en ondernemersvereniging en dit procesvoorstel vast te stellen in de stuurgroep. De gemeenteraad heeft daarbij overwogen het van belang te achten dat iemand die onafhankelijk is het proces kan begeleiden. Ons college heeft inmiddels besloten tot het aantrekken van een extern projectleider. Dit is voor een gedeelte op te vangen binnen de begroting van 2020. Voor 2021 voeren we hierover het aanvullend benodigde bedrag van € 50.000 op via de lijst Uitbreidingsinvesteringen.

Daarnaast hebben dorpsraad en ondernemersvereniging een verzoek gedaan tot ondersteunen van een draagvlakproces met relevante stakeholders ten behoeve van toekomstige ontwikkelingen wat betreft onroerend goed als herbestedingen en verplaatsing. Hiervoor is een bedrag van € 45.000 op de lijst Uitbreidingsinvesteringen opgevoerd omdat dit bedrag niet is te vinden binnen de reeds beschikbaar gestelde bedragen voor de uitvoering van de dorpsvisie.

Projecten Burgh-Haamstede

In 2021 gaan we aan de slag met diverse grootschalige projecten in en rond Burgh-Haamstede, waaronder het opstellen van een cultuurhistorische en landschappelijke analyse, een stedenbouwkundig plan voor Burgh en Haamstede, een verkeersstudie en een programmatische aanpak voor de centra. Daarnaast is in 2021 en in 2022 een krediet van € 250.000 beschikbaar om een aantal kleinere infrastructurele projecten in voornamelijk Nieuw-Haamstede en Westenschouwen voor te bereiden en uit te voeren.

Uitvoering dorpsvisie Scharendijke

Voor de uitvoering van de dorpsvisie Scharendijken wordt gewerkt aan het onderzoek fietsen op de dijk en de planuitwerking Blauwe Boulevard. Hiervoor heeft uw raad de benodigde krediet beschikbaar gesteld bij de vaststelling van de programmabegroting 2020-2023. In 2021 gaan we verder met de projecten die u met hetzelfde vaststellingsbesluit van de benodigde budgetten, inclusief fasering over de jaren, heeft voorzien, te weten de dijktrappen, herinrichting Bethlehemplein fase 2, de herinrichting van de Dorpsstraat en parkeren op voormalige gemeentewerf. *Bij de herinrichting van het Bethlehemplein voeren we de beplanting en de verlichting uit conform het plan. Hiervoor nemen we in 2021 een investeringsbudget op van € 50.000.*

We overleggen met ondernemers het aantrekkelijk maken van de Dorpsstraat in Scharendijke

De appartementen die het 'Gat van Scharendijke' gaan opvullen, worden pas rond Pasen 2021 opgeleverd. Het is daarom helaas onmogelijk om de herinrichting van de dorpsstraat Scharendijke op te leveren voor de zomer van 2021. In overleg met ondernemers wordt er bepaald wat er tussen Pasen 2021 en zomerseizoen 2021 wel gedaan kan worden om de openbare ruimte in de Dorpsstraat voor het seizoen 2021 zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De middelen die daarvoor eventueel extra nodig zijn worden gedekt uit de reserve Strategische visie. In het najaar van 2021 wordt dan gestart met de herinrichting van de Dorpsstraat. Dit moet afgerond zijn voor Pasen 2022.

We onderzoeken het onderbrengen van Dorpshuis "de Putmeet" te Scharendijke in de Stichting Dorpshuizen Schouwen-Duiveland

In 2021 wordt onderzocht of en zo ja onder welke voorwaarden en tegen welke kosten Dorpshuis "de Putmeet" ondergebracht kan worden in de Stichting Dorpshuizen Schouwen-Duiveland. We werken dit uit in een raadsvoorstel (inclusief de financiële consequenties) en leggen dit in het tweede kwartaal van 2021 voor ter besluitvorming.

We ondersteunen de dorpsraad Scharendijke bij het aanpassen van het voormalig JOP pand

Het pand waarin voorheen de JOP gevestigd was, is geen eigendom van de gemeente, maar van Zeeuwend. Het huurcontract loopt tot 1 mei 2021. De 'Bende van het Strand' heeft interesse om dit pand te gaan gebruiken. Zij zullen daarover afspraken moeten maken met pandeigenaar Zeeuwend. Als de Bende van het Strand en Zeeuwend overeenstemming bereiken over het gebruik van dit pand, dan moet het pand aangepast worden. In overleg met de Dorpsraad Scharendijke stellen we in 2021 € 10.000 beschikbaar voor het geschikt maken van het voormalige JOP pand voor gebruik door de Bende van het Strand. Dit onder voorwaarde dat Zeeuwend en de bende van het Strand overeenstemming bereiken over een huur- en of gebruiksovereenkomst.

Dorpsplan Nieuwerkerk

Dit traject is in 2020 door ons opgepakt maar heeft vertraging opgelopen als gevolg van de coronacrisis. We zetten het proces in 2021 voort.

We realiseren in overleg met de dorpsraad een speeltuin in Nieuwerkerk

Vooruitlopend op de nog op te stellen dorpsvisie gaan we, in overleg met de dorpsraad, voor dit kinderrijke dorp nog voor het zomerseizoen 2021 een speeltuin realiseren. Hiervoor nemen we in 2021 een investeringsbudget op van € 35.000.

Dorpsplan Zonnemaire

In samenwerking met de dorpsraad Zonnemaire is in 2020 gestart met het opstellen van een dorpsvisie. Dit proces is als gevolg van de coronacrisis vertraagd. We zetten dit in 2021 voort. Voor de verdere uitwerking hiervan stellen we voor 2021 een bedrag van € 25.000 beschikbaar vanuit het jaarlijkse budget voor de ontwikkeling van dorpsvisies voor kernen met minder dan 1.500 inwoners.

We ondersteunen het realiseren van een buurtplek in Zonnemaire

Vooruitlopend op de realisatie van het uitvoeringsplan Zonnemaire realiseren we in 2021 samen met het dorp /de dorpsraad de buurtplek Zonnemaire waar al vanaf 2017 over wordt gesproken. Hiervoor in nemen we in 2021 een investeringsbudget op van € 50.000.

Dorpsplan Sirjansland

De dorpsraad Sirjansland heeft de gemeente uitgedaagd om zelf een dorpsplan op te stellen. De samenwerkingsovereenkomst hiervoor is op 30 juni 2020 ondertekend. Daar waar nodig ondersteunen we de dorpsraad bij de uitvoering van deze challenge in de vorm van advies, aanreiken van netwerkcontacten en tips.

Dorpsplan Dreischor

Dit traject is samen met de dorpsraad en lokale gemeenschap opgepakt en werken we verder uit. Voor het in 2021 opstellen en realiseren van een verkeerscirculatie- en parkeerplan van Dreischor nemen we een budget op van € 10.000 op.

We ondersteunen de dorpsraad Dreischor bij het plaatsen van nieuwe speeltoestellen

De dorpsraad verkent of het mogelijk is om bij de kinderopvang/basisschool De Klimop nieuwe speeltoestellen te plaatsen, die vervolgens door het hele dorp gebruikt kunnen worden. Hiervoor nemen we voor 2021 een budget van € 5.000 op dat beschikbaar gesteld wordt, zodra de dorpsraad van Dreischor met een plan komt voor deze speeltoestellen.

We geven een impuls aan het kabouterbos in Dreischor

Op initiatief van een aantal inwoners van Dreischor is er een kabouterbos opgezet in Dreischor. Dit initiatief is een groot succes en wordt gedragen door dorpsraad en inwoners. Om dit initiatief een impuls te geven stellen wij € 1.000 beschikbaar voor investeringen om dit verder te ontwikkelen, gedacht kan onder andere worden aan verlichting of aankleding. Dit bedrag wordt ter beschikking gesteld via de Dorpsraad.

We ondersteunen het initiatief 'Rondje Dreischor'

Op initiatief van een aantal inwoners wordt er een 'Rondje Dreischor' ontwikkeld. Dit gebeurt in overleg met de dorpsraad en andere lokale stakeholders. Hiervoor stellen we via de Dorpsraad € 1.000 beschikbaar.

Dorpsplan Ellemeet

Dit traject is samen met de dorpsraad en lokale gemeenschap opgepakt en werken we verder uit.

Dorpsplan Ouwerkerk

We faciliteren in 2021 het opstellen van een uitvoeringsplan Ouwerkerk. Binnen dit proces worden in ieder geval de mogelijkheden onderzocht om een aantrekkelijk en toegankelijk (wandel)pad door het buitengebied te realiseren voor inwoners, toeristen en bezoekers van het Watersnoodmuseum. Daarnaast wordt onderzocht of en zo ja hoe het sportpark 't Eultje' een andere bestemming kan krijgen. Voor dit onderzoek stellen we in 2021 een budget beschikbaar van € 25.000.

We ondersteunen de realisatie van de verlichting op het oefenterrein van SV WIK in Kerkwerpe

In overleg met Sportvereniging WIK in Kerkwerpe is gekozen voor lichtmasten voor het oefenterrein. Deze voetbalvelden worden door meerdere voetbalverenigingen gebruikt maar in de winter zijn ze beperkt bruikbaar wegens lichtgebrek. SV WIK heeft aangegeven in het kader

van burgerparticipatie de hoge kostenpost betreffende de graafwerkzaamheden zelf op zich te nemen met leden en dorpsbewoners waardoor de totale kosten beperkt kunnen worden tot € 30.000. Hiervoor in 2021 een investeringsbudget opnemen van € 30.000. In overleg met SV WIK wordt bezien wat de mogelijkheden zijn om via de BOSA subsidie een gedeelte van de lichtmasten op een andere manier te financieren. Daarnaast maakt SV WIK nog kans om via het tv programma Voetbal International een bedrag te winnen. Mocht SV WIK subsidie krijgen en/of via Voetbal International een bedrag winnen, dan worden deze bedragen in mindering gebracht op het door de gemeente te investeren bedrag en vloeit dan terug in de reserve strategische visie.

Wij passen de parkeervoorzieningen aan rondom het dorps huis van de kern Noordgouwe

Voor de kern Noordgouwe is geen dorpsvisie. Voor het aanpassen van de parkeervoorzieningen rondom het dorps huis is door uw raad al een krediet van € 100.000 beschikbaar gesteld. Hierbij betrekken wij het door uw gemeenteraad aangenomen amendement Parkeren Noordgouwe (A4 bij Kadernota 2021). In het amendement doet uw raad een suggestie: los het parkeerprobleem rondom het dorps huis niet op met de keuze voor het opheffen van het groen langs de Pauwstraat. En verplaats de op het schoolplein aanwezige speeltoestellen naar het omliggende park. Deze suggestie nemen we als aanbeveling van uw raad mee naar de werkgroep ten behoeve van de verdere uitwerking en realisatie. Aanvullend starten wij in samenspraak met de dorpsraad een onderzoek naar het parkeren in de Brouwerijstraat en op de Ring. Daar nemen we de mogelijkheden voor een (gedeeltelijk) autovrije Ring bij mee. De kosten voor compensatie van de vervallen parkeerplaatsen op het terrein De Lelie maken we qua investering en consequenties voor de grondexploitatie inzichtelijk en leggen dit in 2021 aan uw raad met een voorstel voor.

Wij verlenen van maatwerk bij dorpen met minder dan 1.500 inwoners verlenen we maatwerk

Kleinere dorpen met minder dan 1.500 inwoners hebben geen dorpsvisie. Hiervoor willen we maatwerk: ondersteuning bij het maken van een dorpsplan of het doen van een aanvraag voor een simpel plan. Hiervoor heeft uw raad in 2020 voor de periode tot en met 2022 jaarlijks een budget beschikbaar gesteld van € 25.000. Zoals hierboven vermeld besteden we dit bedrag voor 2021 aan de dorpsvisie voor Zonnemaire.

Bij de uitvoering van de stads- en dorpsvisies houden we rekening met de toegankelijkheid voor mindervaliden

Bij de aanpassingen/investeringen die gedaan worden in de openbare ruimte van alle kernen houden wij rekening met toegankelijkheid voor onze mindervalide inwoners en toeristen (inclusiviteit).

We maken een infographic over de uitvoering van de stads- en dorpsvisies

Met ingang van de begroting 2022-2025 presenteren en publiceren we bij de gemeentebegroting ook een infographic (in de Wereldregio, tegelijk met de infographics programmabegroting) met daarop een overzicht van de uitvoering van de verschillende masterplannen, stad- en dorpsvisies en de uitvoeringsplannen van de kleinere dorpen. Daarvoor stellen we € 2.500 per jaar beschikbaar.

Bij het opstellen van stads- en dorpsvisies inventariseren we de behoefte aan buitenplaatsen met bewegingstoestellen om jong en oud in staat te stellen op een leuke en ontspannen manier te bewegen

We richten ons op concrete locaties waar, in het kader van ontmoeten en bewegen, een zodanige inrichting is te realiseren dat een brede leeftijdsgroep gemotiveerd wordt om buiten actief in beweging te komen. In stads- en dorpsvisie nemen we de behoefte aan buitenplaatsen met bewegingstoestellen mee. Dit doen we ook bij herinrichtings- of vervangingsopgaven van speeltuinen en speelpleintjes. In de uitvoering brengen we samenhang aan met het uitvoeringsprogramma Vitaal Schouwen-Duiveland.

We zorgen dat de speeltuinen in onze kernen veilige en schone plekken zijn waar kinderen onbezorgd en veilig kunnen spelen

Speeltuinen moeten plekken zijn waar kinderen veilig en onbekommerd kunnen spelen. Dat betekent onder andere dat de speeltuinen niet toegankelijk zijn voor honden. Om dat te realiseren worden instrumenten als bebording en handhaving ingezet, ook wordt overwogen om als dat écht nodig is de speeltuinen te omheinen. Indien hiervoor binnen het budget dat beschikbaar is voor speelplaatsenbeleid onvoldoende middelen voorhanden zijn, legt het college bij de kadernota voor de begroting 2022-2025 een voorstel voor aan de gemeenteraad dat voorziet in extra budget.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We ondersteunen en faciliteren vrijwilligers en mantelzorgers.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We geven uitvoering aan het mantelzorgbeleid	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren vrijwilligersbeleid uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We evalueren het Uitvoeringsprogramma vrijwilligersbeleid		Initiatief	Realisatie	

We geven uitvoering aan het mantelzorgbeleid

In 2020 hebben we het mantelzorgbeleid geëvalueerd. De resultaten hebben we aan uw raad ter kennisname voorgelegd. Eén van de conclusies en besluiten was het handhaven van het mantelzorgcompliment en het mantelzorgbloemetje.

We voeren vrijwilligersbeleid uit

Het vrijwilligersbeleid is in 2018 vastgesteld. In 2019 is gestart met de implementatie van het beleid zoals het uitvoeringsprogramma en het communicatieplan. Het Steunpunt Vrijwilligers van SMWO voert hierbij een coördinerende rol uit.

We evalueren het Uitvoeringsprogramma vrijwilligersbeleid

De evaluatie van het uitvoeringsprogramma voeren we eind 2022/begin 2023 uit. De resultaten leggen we aan uw raad voor.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We realiseren nieuwe netwerken en verbindingen tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We faciliteren en ondersteunen initiatieven tot het oprichten van sociale (maatschappelijke) ondernemingen (social enterprises) en andere maatschappelijke verbanden	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Uitvoeren burgerschouw
- Uitvoering speelplaatsenbeleid
- Faciliteren samenwerkingsproject Groen Verbindt (o.a. door cofinanciering POPIII/Leader-beschikking)

We faciliteren en ondersteunen initiatieven tot het oprichten van sociale (maatschappelijke) ondernemingen (social enterprises) en andere maatschappelijke verbanden

Passend bij de ontwikkeling van een netwerksamenleving, ondersteunen en stimuleren we actief de opzet van sociale ondernemingen als deze bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. In plaats van het innemen van een meer initiatief nemende en regisserende rol, past hierbij vaak beter een rol als partner. Een concreet voorbeeld waarin we als lokale overheid sociaal ondernemerschap met verschillende partijen actief ondersteunen, is het project Integrale mobiliteit Schouwen-Duiveland. Ook de provincie Zeeland is een ondersteunende partij in deze ontwikkeling. We onderzoeken al doende welke regels in de weg staan om de gewenste doelen te bereiken en zullen, als dit zich voordoet, het mogelijke doen om tot oplossingen te komen binnen de wettelijke kaders.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	1.163	1.542	928	871	851	856
Totaal baten sub-programma	70	60	60	60	59	59
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-1.093	-1.482	-868	-811	-792	-797
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.093	-1.482	-868	-811	-792	-797

SUB-PROGRAMMA 2.4**Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn****Portefeuillehouder : P. Schot en J.G. Smit****Sub-Programmahouder : M. van Heest****WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?**

Op Schouwen-Duiveland is het leefklimaat gezond. Rust, ruimte en beschikbaarheid van gevarieerde natuur zorgen voor een permanent 'vakantiegevoel'. Hier wonen mondige, zelfredzame burgers met een gezonde levensstijl. Mensen kunnen de eigen hulpbehoefte goed formuleren, zodat ondersteuning wordt afgestemd op de vraag. Waar mensen het niet meer zelf kunnen, is een vangnet gecreëerd en organiseert de zorgketen ondersteuning.

Zorg en ondersteuning zijn kleinschalig en dicht bij de mensen georganiseerd, waardoor mensen zo lang mogelijk binnen het eigen netwerk en in hun eigen omgeving kunnen blijven. Hoewel oudere mensen langer fit blijven, neemt door de toename van het aantal hoogbejaarden de vraag naar intensievere en gespecialiseerde zorg toe. Hoe intensiever de zorg, hoe meer geconcentreerd en mogelijk verder van huis. Specialistische zorg concentreert zich in grote centra buiten het eiland, om aan de minimale kwaliteitseisen te kunnen voldoen. Het mobiliteitsvraagstuk is opgelost.

Vanwege de diversiteit aan kwaliteiten (natuur, rust, ruimte, frisse lucht) is Schouwen-Duiveland aantrekkelijk voor resorts voor de eenvoudiger behandelingen, zowel als voor nazorg en herstel. De ontwikkeling van deze vormen van zorg en welzijn creëert werkgelegenheid, versterkt het toeristisch product (jaarrond) en levert daarmee impliciet een bijdrage aan het in stand houden of versterken van het welzijn en de zorg voor de vaste inwoners van Schouwen-Duiveland. Enerzijds omdat hierdoor het aanbod van voorzieningen wordt vergroot en in stand kan worden gehouden (meer mensen maken er immers gebruik van), anderzijds omdat hierdoor de inkomsten voor de gemeente hoger zijn, waardoor er vervolgens meer te besteden is per inwoner.

Passend bij het bevorderen van een gezonde levensstijl is er veel aandacht voor preventie en sportbeoefening.

BELEIDSINDICATOREN

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	5
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	189,9
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	10
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	1,2

Naam indicator	Eenheid	Bron	Waarde
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,4
Cliënten met een maatwerk-arrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	570

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We organiseren één loket voor alle vragen over zorg en welzijn op Schouwen-Duiveland.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We implementeren een integrale toegang voor het gehele sociale domein (fase 2)	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We optimaliseren de (digitale) vindbaarheid en de inrichting van systemen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We verbeteren de bekendheid en inzet van onafhankelijke cliëntondersteuning	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

We implementeren een integrale toegang voor het gehele sociale domein (fase 2)

De eerste fase om een integrale toegang in te richten is gerealiseerd. In 2021 wordt de tweede fase van de integrale toegang, de positionering van samenwerkende partijen binnen de vraagverheldering en toegang, met betrokken partners opgepakt. Dit op basis van het integraal dienstverleningsmodel sociaal domein. In 2021 wordt een voorstel voor deze doorontwikkeling aan uw raad voorgelegd.

We optimaliseren de (digitale) vindbaarheid en de inrichting van systemen

Uit de evaluatie sociaal domein komt onder andere naar voren dat bepaalde doelgroepen in de samenleving moeite hebben met de verdergaande digitalisering in brede zin. We investeren via onder andere bibliotheek- en welzijnswerk in het ondersteunen van inwoners op dit gebied. Binnen de integrale toegang loopt een proces optimalisatie zaaksysteem voor een klantvriendelijke inrichting van het systeem.

We verbeteren de bekendheid en inzet van onafhankelijke cliëntondersteuning

Hiervoor is in 2018 een plan voorbereid dat in 2019 is uitgerold met een uitloop naar 2020. We zetten in op onafhankelijkheid, levensbreed, toegankelijkheid, bekendheid en kwaliteit. De Oosterschelderegio is als nieuwe koploper geselecteerd. Dit betekent dat we in de periode 2019-2020 ook landelijk aan de slag gaan. Met het koploper schap verstevigen we de regionale samenwerking en gaan we aansluitend op basis van onze lokale speerpunten inzetten op communicatie en het netwerk (informeel/formeel).

Wat willen we bereiken - doelstelling

We versterken de ketengerichte benadering in de zorg en nemen een regisserende rol in.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We zetten in op het verminderen en voorkomen van problematische scheidingen met kinderen.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zijn continu op zoek naar mogelijkheden om kosten te besparen en ondersteuning efficiënter in te zetten.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op meer grip en sturing op de zorg(kosten).	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We onderzoeken of (sociale) wijkteams bijdragen aan ketengericht werken.	Realisatie			
We blijven inzetten op het behoud van de ADRZ-poliklinieken als tweedelijns zorginstelling in onze gemeente.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Pilot WMO en Jeugd met de huisartsen.
- Kind in Scheiding in Zeeland.
- Pilot Samenwerking over stelsel (S.O.S) met CZ Zorgverzekeringen.

We zetten in op het verminderen en voorkomen van problematische scheidingen met kinderen

We ondersteunen het provinciale initiatief om te komen tot een sluitende aanpak voor kinderen die jaarlijks te maken krijgen met een problematische scheiding (circa 240 kinderen jaarlijks in heel Zeeland). Met Kind in scheiding Zeeland kan een scheidingsexpert worden ingezet om de hele situatie en het proces rondom een scheiding in goede banen te leiden.

Vanuit haar positie van 'spin in het web' verbindt de scheidingsexpert verschillende disciplines aan elkaar. Daarnaast volgt deze of de verbinding ook daadwerkelijk tot stand komt en gevolg krijgt. De scheidingsexpert handelt altijd vanuit het belang van het kind. Deze ondersteunt ouders, betreft het netwerk en adviseert over praktische en pedagogische zaken, weet wat er geregeld moet worden en waar eventueel hulp voor beschikbaar is. De scheidingsexpert is laagdrempelig en makkelijk te bereiken.

We zijn continu op zoek naar mogelijkheden om kosten te besparen en ondersteuning efficiënter in te zetten

Het actieplan jeugdhulp is in uitvoering. Het actieplan Wmo is in ontwikkeling en wordt in het najaar van 2020 vastgesteld. De kostenbeheersing Participatiewet realiseren we langs de vastgestelde uitgangspunten in de hoofdlijnen notitie Participatiewet.

Zowel binnen de Oosterschelderegio als Zeeuws breed is het grip krijgen op de financiën een belangrijk thema. We voeren het actieplan begeleiding uit en er vinden diverse onderzoeken plaats die handvatten moeten leveren hoe we zorgkosten naar de toekomst toe kunnen beheersen. En welk signaal we daarmee kunnen afgeven richting het rijk.

Daarnaast willen we de regie hebben op de kosten van nieuwe zorginitiatieven. Daarvoor wordt eind 2020 de beleidsvisie zorglandschap en een afwegingskader ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

We zetten in op meer grip en sturing op de zorg(kosten)

We willen meer grip op de financiën van de zorg krijgen. We voeren een aanpak uit dat zich richt op het organiseren van strategisch en integraal budgetbeheer, een goede monitoring en analyse en een continue en brede scan van de ontwikkelingen waardoor we proberen meer prognosticerend te begroten en de gelegenheid te creëren om bij te sturen. Daarnaast werken we via de actieplannen op het gebied van jeugdhulp, Wmo en Participatiewet aan kostenbeheersing.

We onderzoeken of (sociale) wijkteams bijdragen aan ketengericht werken

Naast de realisatie van de integrale toegang zetten we ook in op het versterken van de vindplaatsen. De vindplaatsen zijn locaties waar onze inwoners hun (zorg-hulp) vraag kunnen stellen of waar vroegsignalering kan plaatsvinden (bijvoorbeeld verenigingen, kerken, dorpshuizen, Odensehuis, Ruilwinkel). We investeren onder andere in: goede samenwerking met huisartsen en praktijkondersteuners, het verbreden van het gebiedsgericht team (GGT) 0 tot 100 jaar, ondersteuningsteams in het basisonderwijs.

De effecten van deze voorzieningen nemen we mee in het onderzoek naar sociale wijkteams en de toegevoegde waarde van sociale wijkteams in gecoördineerde zorg. Vanaf 2021 wordt de positionering van samenwerkende partijen binnen de vraagverheldering en toegang met betrokken partners opgepakt. Dit op basis van het integraal dienstverleningsmodel sociaal domein. Het versterken van ketengericht werken, al dan niet in wijkteams, maakt hier onderdeel van uit. In 2021 wordt een voorstel voor deze doorontwikkeling aan uw raad voorgelegd.

We blijven inzetten op het behoud van de ADRZ-polikliniek als tweedelijns zorginstelling in onze gemeente

ADRZ heeft samen met de huisartsen de visie voor een polikliniek op Schouwen-Duiveland verder uitgewerkt. We faciliteren de partijen om de plannen te realiseren, denk daar bij aan communicatie en draagvlak creëren, en locatieonderzoek.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren een gezonde levensstijl, door het voeren van een goed preventief gezondheidsbeleid met aandacht voor sportbeoefening. We zoomen in op de belangrijkste gezondheidsproblemen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren het uitvoeringsprogramma Vitaal Schouwen-Duiveland 2020-2022 uit	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	
We stellen een Integraal preventie- en handavingsplan middelengebruik op	Evaluatie/ Ontwerp	Realisatie	Doorlopend	Doorlopend
We stellen een beleidsplan volksgezondheid op	Evaluatie/ Ontwerp	Realisatie	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Activiteiten alcohol- en drugspreventie.

- 'Laat ze niet (ver)zuipen!'.
- We stimuleren projecten die een bijdrage leveren aan eenzaamheidsbestrijding.

We voeren het uitvoeringsprogramma Vitaal Schouwen-Duiveland 2020–2022 uit

Jongeren op gezond gewicht (JOGG), de brede regeling buurtsportcoaches en de Gezonde School blijven de drie pijlers voor Vitaal Schouwen-Duiveland. De samenwerking met het onderwijs, GGD Zeeland, Natuur- en Milieueducatie Schouwen-Duiveland, MQ Scan en de vele sport- en beweegaanbieders versterken we verder.

Integraal Preventie- en Handhavingsplan middelengebruik

Op basis van het format dat vanuit 'Laat ze niet (ver)zuipen!' is ontwikkeld, stellen we een Integraal Preventie- en Handhavingsplan middelengebruik.

We stellen een beleidsplan volksgezondheid op

Op basis van de cijfers uit de volwassenmonitor 2020 van GGD Zeeland en de landelijke nota gezondheidsbeleid wordt een nieuw volksgezondheidsbeleid voor de periode 2022 en verder opgesteld. Vitaal Schouwen-Duiveland blijft ook in de nieuwe beleidsperiode het uitvoeringsprogramma. De nieuwe speerpunten nemen we hierin op.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We hebben extra aandacht voor de jeugd en voor groepen met verhoogde kans op (gezondheids)achterstanden.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We hebben aandacht voor pestgedrag onder jeugd en jongeren. We vragen aandacht voor het pestplan en protocol	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren het minimabeleid uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	
We voeren het onderwijsachterstandenbeleid uit	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	
We voeren het onderwijsakkoord uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op afstemming van passend onderwijs en jeugdhulp	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	
<i>We onderzoeken hoe de maatschappelijke voorziening BSO plus op Schouwen-Duiveland kan worden behouden</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Faciliteren en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan het verminderen van (gezondheids)achterstanden.
- Uitvoeren van het Zeeuws Actieplan Jeugdwerkloosheid.
- Kwetsbaar online.
- Veilig Thuis.

We hebben aandacht voor pestgedrag onder jeugd en jongeren

De scholen maken gebruik van de campagnes en stimuleringsprogramma's van het Rijk. Het onderwijs is verantwoordelijk voor het vormgeven van sociaal veiligheidsbeleid. Als gemeente

vragen we blijvend aandacht voor pesten en het voorkomen daarvan, onder andere via het LEA.

We voeren het minimabeleid uit

Vanuit de herijking minimabeleid wordt extra ingezoomd op gezinnen met (oudere) kinderen. De samenwerking met Stichting Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur wordt gecontinueerd. Het declaratiefonds wordt met ingang van 2020 uitgebreid met een reiskostenregeling voor kinderen in het voortgezet onderwijs. De individuele inkomenstoelage wordt verruimd. De herijking minimabeleid evalueren we in het najaar van 2020. Wij informeren u in het voorjaar van 2021 over onze bevindingen van deze evaluatie.

We voeren het onderwijsachterstandenbeleid uit

We hebben voor de periode 2019 – 2022 nieuw onderwijsachterstandenbeleid vastgesteld. Het beleid richt zich op kinderen van 0 tot en met 12 jaar met een achterstand of een risico op een achterstand in de Nederlandse taal. Inmiddels zijn we gestart met de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid waarbij we ons richten op de volgende drie doelen:

- Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening.
- Meer kinderen zijn beter in de Nederlandse taal.
- Meer ouders zijn betrokken bij de taalontwikkeling van hun kind.

We voeren het onderwijsakkoord uit

We hebben voor de periode 2018-2022 een onderwijsakkoord vastgesteld in de LEA. Onder andere het onderwijsachterstandenbeleid staat hierin opgenomen. In 2020 hebben we prioriteiten gesteld. We zetten in op de ontwikkeling van een gedeelde kindvisie en Integraal Kindcentrum (IKC) en zetten in op voldoende naschools aanbod. We geven ook prioriteit aan de verbinding tussen onderwijs, jeugd en opvang.

We zetten in op afstemming van passend onderwijs en jeugdhulp

Op alle scholen voor primair onderwijs zijn ondersteuningsteams actief, Schoolmaatschappelijk Werk, Jeugdverpleegkundigen, Leerplicht en Intern Begeleiders (IB-ers) werken samen om preventief ondersteuning te bieden aan (ouders van) kinderen waar de school zich zorgen over maakt. Als de inzet van het ondersteuningsteam niet toereikend blijkt, wordt contact gelegd met de gemeentelijke Toegang om jeugdhulp aan te vragen.

Samen met Pieter Zeeman werken we aan een versterking van de samenwerking tussen preventieve partners op deze school voor voortgezet onderwijs: IB-ers, Jongerenwerk, leerplicht, JGZ, Indigo, Halt, schoolmaatschappelijk werk etc. Onze gemeentelijke Toegang is vertegenwoordigd in het ZAT (Zorg Advies Team) van Pieter Zeeman. We willen hiermee problemen vroegtijdig bij de kop pakken, voorkomen dat ze erger worden en individuele hulp bieden als dat nodig is.

Wij besteden ook aandacht aan leerlingen die een school buiten onze gemeente bezoeken. Dit doen wij door samenwerking met het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en de GGD die op deze scholen aanwezig zijn als signaleringsfunctie en in zorg-overleggen. We werken samen met de gemeenten in de Oosterschelde Regio en de partijen in de Regionale Educatieve Agenda (REA).

Voor de intensivering van inzet van de preventieve taken willen wij structureel een bedrag van € 22.000 via de Lijst van uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid ter begroting brengen ten behoeve van schoolmaatschappelijk werk voortgezet onderwijs.

We onderzoeken hoe de maatschappelijke voorziening BSO plus op Schouwen-Duiveland kan worden behouden

We gaan in gesprek met de uitvoerende partij(en) die de BSO plus nu vormgeven om te bezien hoe wij deze maatschappelijke voorziening op Schouwen-Duiveland kunnen behouden. We brengen de doelgroep in kaart en benaderen deze actief waarbij de dienstverlening onder de aandacht wordt gebracht bij ouders en/of verzorgers van potentiële cliënten. Over de voortgang en resultaten informeren we de gemeenteraad via een raadsbrief.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We ondersteunen de zorgvrager bij het vergroten van zelfredzaamheid om deelname aan de samenleving mogelijk te maken.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We stimuleren ontwikkeling en uitbreiding van voorliggende voorzieningen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We anticiperen op en monitoren de invoering van de Wet Inburgering die per 1 juli 2021 wordt ingevoerd	Realisatie/ Uitvoering	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
In samenwerking met maatschappelijke partners realiseren we preventieve activiteiten	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op vroegsignalering financiële problematiek en het terugdringen van niet gebruik van bijstandsvoorzieningen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Uitvoeren Lokaal Uitvoeringsplan Een beschermd thuis en kwalitatief goed leven op Schouwen-Duiveland 2019–2022.
- Uitvoeren Wet Verplichte ggz.
- Uitvoeren Aanpak personen met verward gedrag.

We stimuleren ontwikkeling en uitbreiding van voorliggende voorzieningen

Om de transformatie in het sociaal domein tot stand te brengen stimuleren we partners en inwoners tot nieuwe initiatieven gericht op preventie, vroeg signalering en het versterken van de eigen kracht van inwoners. Hiervoor hebben we vernieuwingsgelden ter beschikking. Ook worden de afspraken met onze partners zo geformuleerd dat samenwerking, preventie en vroegsignalering en innovatie gestimuleerd worden.

We stimuleren een laagdrempelige inloop van dorps- en gemeenschapshuizen. We werken aan een nauwere samenwerkingsrelatie met SMWO, Zeeuwland, dorpsraden, dorpshuizen, kerken, hulpkringen, vrijwilligers, verenigingen en andere informele ondersteuningsvormen. Hierdoor komt de gemeente meer in de haarvaten van de samenleving te zitten en krijgt preventie, vroegsignalering en eigen kracht ook meer betekenis.

We stimuleren ook de ontwikkeling van laagdrempelige (inloop-) activiteiten voor ouders waarin ze contact kunnen leggen met andere ouders en (opvoed-) vragen kunnen stellen aan deskundigen op het gebied van opvoeden en opgroeien.

De vernieuwde website [Jeugd en Gezin Schouwen-Duiveland](#) is gelanceerd waar ouders en professionals zelf antwoord kunnen vinden op vragen over opvoeden en opgroeien en in contact kunnen komen met een Jeugdverpleegkundige.

Voor jongeren werken we aan een verbinding tussen de partijen die zich met deze groep bezig houden en stimuleren meer en een effectievere samenwerking. We koppelen deze zo veel mogelijk aan initiatieven van bewoners en dorpsgemeenschappen. Ook ondersteunen we de inzet van vrijwilligers en (sport-) verenigingen in hun rol als mede-opvoeder. Activiteiten waarbij fysieke ontmoeting nodig was zijn vertraagd als gevolg van de coronacrisis, bijvoorbeeld de pilot voor de dorpshuizen.

Het actieplan Jeugd, gericht op het terugdringen van de budgetoverschrijdingen in de jeugdhulp, ligt op koers en leidt tot zeer goede resultaten. Wij willen die lijn vasthouden en de vervolgacties uit dit actieplan in 2021 oppakken. Vanuit dezelfde opzet maken we nu een actieplan Wmo. Vervolgacties vanuit beide actieplannen is het inzetten van meer jongerenwerk schoolmaatschappelijk werk en opbouwwerk om daarmee maatwerkvoorzieningen te voorkomen. We willen dit doen door te sturen via een vooraf op te stellen business-case, waarin duidelijke afspraken worden geformuleerd en opbrengsten concreet benoemd staan Dit is een nieuwe werkwijze waar zowel gemeente als opdrachtnemer aan moet wennen. Om dit in één keer goed te doen is een investeringsbudget noodzakelijk. Voor de versterking van het jongerenwerk stellen we daarom gedurende drie jaar een bedrag van ruim € 107.000 beschikbaar. Voor de versterking van het opbouwwerk stellen we voor drie jaar een bedrag van € 77.000 beschikbaar. Het bedrag wordt voor het eerste jaar opgesplitst in een bedrag voor het opstellen van een business-case en het bedrag voor het aantrekken van personeel. Voor de jaren daarna is het totaal gevraagde budget voor de inzet van het personeel en uiteraard moet hier een minstens zo grote besparing tegenover komen te staan.

We anticiperen op en monitoren de nieuwe Wet Inburgering die per 1 juli 2021 wordt ingevoerd.

In het nieuwe stelsel krijgt de gemeente meer taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de inburgering en integratie van statushouders. Het gaat hierbij onder andere om het opstellen van het persoonlijk inburgerings- en participatieplan (PIP), financieel ontzorgen, casusregie voeren en inkopen inburgeringstrajecten. We bereiden ons voor op deze nieuwe aanpak en monitoren de effecten hiervan.

In samenwerking met maatschappelijke partners realiseren we preventieve activiteiten

We richten de ondersteuning van inwoners, die dit nodig hebben, waar mogelijk in op het behoud van eigen regie en het versterken van zelfredzaamheid. We zetten in op vroegsignalering en een integrale benadering zodat ondersteuning wordt ingezet als problemen nog klein zijn. Dit nemen wij mee in onze functie als beleidsregisseur. In onze account- en contractgesprekken bespreken we dit met onze partners als SMWO, kerken, dorpshuizen, dorpsraden, hulpkringen, verenigingen en andere formele en informele ondersteuningsvormen. Het is een weg die we gezamenlijk inslaan.

We zetten in op vroegsignalering financiële problematiek en het terugdringen van niet gebruik van bijstandsvorzieningen

We zetten in op goede samenwerking van instellingen en organisaties en bij voorkeur werken wij samen met instellingen die dicht bij onze inwoners staan. Dit met als doel om zowel financiële problematiek snel te herkennen, als betere voorlichting te geven over de voorzieningen die wij hebben. Vanuit de herijking minimabeleid wordt vanaf 2020 extra geïnvesteerd op voorlichting aan de burger en instellingen om het bereik van de voorzieningen onder de doelgroep te vergroten. Wij informeren u in de loop van 2021 over de opgedane ervaring met deze extra voorlichting

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zorgen voor een betaalbare zorg door in te zetten op preventie. Individuele voorzieningen maken plaats voor algemene en collectieve voorzieningen, die vanuit het welzijnswerk worden georganiseerd.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de Uitvoeringsagenda sociaal domein uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

We stellen de Uitvoeringsagenda sociaal domein op en voeren die uit

Een aantal belangrijke investeringen om het voorliggend veld te versterken, zoals uitbreiding jongeren- en opbouwwerk, wordt in het najaar via de begroting voorgelegd. Dit in lijn met de maatregelen opgenomen in de actieplannen jeugdhulp en Wmo (in wording) om het voorliggend veld te versterken en uitgaven te verminderen.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op innovatieve ICT-ontwikkelingen die het mogelijk maken dat voorzieningen dicht bij de burger worden gebracht.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We ondersteunen initiatieven op het gebied van ICT die bijdragen aan zelfredzaamheid van inwoners en langer zelfstandig wonen.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

We ondersteunen initiatieven op het gebied van ICT die bijdragen aan zelfredzaamheid van inwoners en langer zelfstandig wonen

We participeren in het traject Empowercare als onderdeel van het regionale actieplan begeleiding. Een pilot om via technologie het langer zelfstandig thuis wonen te versterken, loopt in Renesse en Burgh-Haamstede.

Via een campagne "Ik woon veilig en schoon" worden onze inwoners gewezen op praktische tips, waarbij ook technologische oplossingen worden aangereikt.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 2.4

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Deze gemeenschappelijke regeling draagt bij aan het behouden en verbeteren van de publieke gezondheid. Daarvoor voert deze gemeenschappelijke regeling activiteiten uit op het gebied van jeugdgezondheidszorg, en fysieke veiligheid en bescherming, en voorziet zij gemeenten van advies.

Inkoopbureau Jeugdzorg Zeeland, maakt deel uit van GGD

Het inkoopbureau draagt bij aan de uitvoering van de specialistische en algemene zorg voor jeugdigen onder de 18 jaar. Daarvoor sluit het inkoopbureau contracten met specialistische en algemene zorgverleners en ziet toe op een juiste uitvoering van de overeengekomen contracten.

GR Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO)

Binnen het SWVO werken de gemeenten samen aan de transformatie van het sociaal domein. De gemeenten willen regionaal samenwerken om de gewenste transformatie van de samenleving voor elkaar te krijgen, mits dit voor de lokale situatie meerwaarde heeft.

Bij initiatieven die bijdragen aan vernieuwing in het sociaal domein kan het SWVO een ondersteunende rol spelen.

Het SVWO verzorgt het contracteren en het contractenbeheer van zorgaanbieders met betrekking tot de taken van de WMO.

Bureau College Zorg en Welzijn (CZW)

Het Bureau CZW voert de gezamenlijke beleidsvoorbereiding en -uitvoering uit op taken uit de taakvelden zorg en welzijn voor alle 13 Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Het gaat om de invulling van de gemeentelijke Anti Discriminatie Voorziening, Meldpunt Huiselijk Geweld/ Huisverbod, het Project Jeugd en Alcohol en de Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang en beschermd wonen (namens de centrumgemeente Vlissingen). Voor een goede en evenwichtige inrichting van de taakvelden zorg en welzijn op Zeeuwse schaal stelt dit bureau beleid op voor de deelnemende Zeeuwse gemeenten.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2020
Totaal lasten sub-programma	32.682	32.463	32.789	33.265	32.825	32.916
Totaal baten sub-programma	7.304	7.326	7.798	8.055	7.921	7.924
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-25.378	-25.137	-24.991	-25.210	-24.904	-24.992
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-25.378	-25.137	-24.991	-25.210	-24.904	-24.992

Programma 3 VERBLIJVEN

WAT HOUDT HET PROGRAMMA IN?

De dynamiek en veelzijdigheid van water, land, natuur en cultuur maken van ons eiland een geliefde vakantiebestemming. In de komende dertig jaar koesteren, versterken en verduurzamen we die onderscheidende kwaliteiten en blijft recreatie en toerisme een belangrijke economische sector. Ons eiland door goede promotie, marketing en kwaliteitskeurmerken gekend om het hoogstaande recreatieve product en een uitstekend gastheerschap. Het strand is een belangrijke trekker maar ons gasten weten ook de bijzondere stadjes, dorpen en ons fraaie en veelzijdige landschap te vinden en er van te genieten. Kwaliteiten die overigens ook voor het wonen en werken op ons eiland van bijzondere betekenis zijn. Wonen en werken op Schouwen-Duiveland is wonen en werken op een vakantie-eiland. Eilanders ontspannen na een dag hard werken dankzij de buitengewone omgevingskwaliteiten en ervaren als bewoner de kwaliteit van leven die het eiland biedt. Onze strategie is dat Schouwen-Duiveland in 2040 een vakantie-eiland is dat de concurrentie met binnen- en buitenlandse bestemmingen vol zelfvertrouwen aan kan.

IN WELKE GEMEENTELIJKE BELEIDSSTUKKEN IS HET BESTAANDE BELEID OMSCHREVEN?

- Woonvisie 2013–2022
- Regionale woningmarktafspraken 2014–2023
- Nota grondbeleid gemeente Schouwen-Duiveland 2018
- Structuurvisie Buitengebied in beweging (2009)
- Structuurvisie Zierikzee 2019
- Structuurvisie Bruinisse 2025
- Masterplan Renesse
- Agenda Toerisme 2018–2026 (2018)
- Regiovisie Schouwen-West
- Structuurvisie Brouwersdam Zuid (2013)
- Uitvoeringsprogramma Zierikzee (2015)
- Nota Integraal Erfgoedbeleid Schouwen-Duiveland 2012-20 (bijstelling 2012–2020)
- Energie-agenda 2018-2023

SUB-PROGRAMMA 3.1**Schouwen-Duiveland vakantie-eiland**

Portefeuillehouder : D.P.W. Joppe, A.M.J. van Burg en J.G. Smit

Sub-Programmahouder : L. Dirks

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Schouwen-Duiveland is het vakantie-eiland waar gasten en eilanders genieten van het fraaie en veelzijdige landschap, de bijzondere natuur, het water en de alom tastbare cultuur. De lucht is schoon, de nachten zijn donker en de elementen wind, water en zon worden beleefd. Er zijn veel mogelijkheden om die kwaliteiten te beleven en recreatief te gebruiken.

De kwaliteiten van het eiland zijn duurzaam behouden en verder ontwikkeld. Schouwen-Duiveland is hierdoor een geliefde vakantiebestemming die de concurrentie met binnen en buitenlandse bestemmingen vol zelfvertrouwen aan kan.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?**Wat willen we bereiken - doelstelling**

We gaan zorgvuldig om met landschap, cultuur, monumenten en milieu en investeren in het verbeteren van deze kwaliteiten.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We faciliteren de uitvoering van Recreatieverdeelweg fase 3	Realisatie			
We voeren de flankerende maatregelen Recreatieverdeelweg fase 3 uit.	Voorbereiding /Realisatie	Realisatie		
We stellen een Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland op	Voorbereiding			
We faciliteren de uitvoering van het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We werken samen met onze watersportondernemers, Staatsbosbeheer en gemeente Goeree-Overflakkee om de waterrecreatie op de Grevelingen verder te ontwikkelen vanwege de betere waterkwaliteit.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten de Pilot Rookvrij Strand voort	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Evaluatie

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We rusten onthaalplaatsen en toiletvoorzieningen zo uit dat die ook voor minder validen toegankelijk zijn.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We optimaliseren de strandveiligheid	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
<i>We optimaliseren het voorzieningenniveau van de stranden</i>	<i>Vorbereiding/ Realisatie</i>			
<i>We optimaliseren de bestaande strandapp en promoten beter gebruik van die strand app</i>	<i>Vorbereiding/ Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Invulling compensatielocaties (Regiovisie Schouwen-West).
- Aanleg fietspaden A. van de Weijdeweg- Moolweg Regiovisie Schouwen-West.
- Ontwikkelen met kwaliteit (Buitengebied in Beweging).
- Blijvend inzetten op een hoge ranking in kwaliteitskeurmerken, zoals Quality Coast en Green Destinations.
- Inzet om inwoners en gasten te laten genieten van de schoonste stranden van Nederland.
- We passen het instrumentarium voor beschermd erfgoed toe, inclusief eventuele herbestemmingsonderzoeken.
- Verbreding van de jaarlijkse Monumentenprijs naar een Erfgoedprijs en Cultuurprijs.

We faciliteren de uitvoering van Recreatieverdeelweg fase 3

Het bedrag voor de te verwachten meerkosten voor de gemeente zijn in de begroting 2020 opgenomen. Gedeputeerde Staten hebben in februari besluit genomen om de begroting op dit onderdeel goed te keuren. De toets op grond van de Wet natuurbescherming, onderdeel stikstof is opgesteld. Verwachting is dat de aanvraag Wet natuurbescherming in het 2e kwartaal 2020 kan worden ingediend. Aanbesteding start nadat Wet natuurbeschermingsvergunning is verleend, naar verwachting 3e of 4e kwartaal van 2020. Dit betekent dat realisatie in 2021 kan plaatsvinden.

We faciliteren de uitvoering van flankerende maatregelen Recreatieverdeelweg fase 3

Na de aanleg van de 3^e fase Recreatieverdeelweg realiseren we de flankerende maatregelen.

Het moment van start aanleg is afhankelijk van het moment dat de 3^e fase Recreatieverdeelweg in gebruik kan worden genomen. Gelet op het feit dat de planning van de aanbesteding en dus ook aanleg van de 3^e fase Recreatieverdeelweg is doorgeschoven in de tijd vanwege de gevolgen van de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake het Programma Aanpak Stikstof, is ook de uitvoering van de flankerende maatregelen in de tijd doorgeschoven. De verwachting is nu steeds dat de voorbereiding 1^e helft 2021 kan worden gestart en de uitvoering 2^e helft 2021 tot 1^e kwartaal 2022.

We stellen een Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland op

De Omgevingswet verplicht de gemeente een Omgevingsvisie voor het gehele grondgebied op te stellen. Een Omgevingsvisie is een samenhangende visie voor de langere termijn over alle onderwerpen die de fysieke leefomgeving betreffen. In het kader voor de voorbereiding op de Omgevingswet hebben we een pilot uitgevoerd voor het opstellen voor een Omgevingsvisie voor het landelijk gebied van ons eiland. Deze pilot heeft niet geleid tot vaststelling van een

visie door de gemeenteraad. De opgehaalde informatie en leerervaringen uit de pilot betrekken we bij het opstellen van een Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland. In 2021 starten we met een bestuursopdracht en een plan van aanpak.

We faciliteren de uitvoering van het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen

In 2020 stellen we een uitvoeringsprogramma op met projecten die volgen uit het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen. Hierbij gaan we de synergiemogelijkheden na met het project Getij Grevelingen met als doel compenserende maatregelen in te vullen en werk met werk te maken zodat de kosten voor compenserende maatregelen voor het project Getij Grevelingen worden verlaagd. Dit uitvoeringsplan wordt de leidraad voor de uitvoering van projecten door het Bestuurlijk Overleg Grevelingen (BOG).

We werken samen met onze watersportondernemers, Staatsbosbeheer en gemeente Goeree-Overflakkee om de waterrecreatie op de Grevelingen verder te ontwikkelen vanwege de betere waterkwaliteit

In het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen nemen we de opgaven voor de waterrecreatie mee vanuit onze Agenda Toerisme zodat we een herijking en actualisering realiseren van de ambities van onze Watersportvisie. De mogelijkheden en kansen die de verbeterde waterkwaliteit in de Grevelingen kunnen brengen voor de watersportsector, ook onder water, zijn onderwerp in het ontwikkelplan. Voor de uitvoering van de projecten die aan het ontwikkelplan worden gekoppeld, wordt een toetsingskader opgesteld voor de afweging van de inzet van middelen uit het Grevelingenfonds. Hierbij brengen we zoveel als binnen de doelstellingen mogelijk synergie aan met de compensatieopgave die Getij Grevelingen met zich meebrengt in nauw overleg met het Bestuurlijk Overleg Getij Grevelingen (BO-GG).

We rusten onthaalplaatsen en toiletvoorzieningen zo uit dat die ook voor minder validen toegankelijk zijn

In de uitwerking van projecten vanuit de Agenda Toerisme houden we rekening met de toegankelijkheid voor en het gebruik door mindervaliden.

We zetten de Pilot Rookvrij Strand voort

In het kader van Schoonste Strand is afgelopen twee jaar een actie uitgevoerd om het strand tussen strandpaviljoen Haven van Renesse en de strandopgang Scholderlaan rookvrij te houden. De reacties op de pilot zijn zeer positief. Daarom zetten we de pilot voort en breiden we die waar mogelijk uit.

We optimaliseren de strandveiligheid

Met ingang van het seizoen 2019 is optimalisatie van het toezicht op de veiligheid ingevoerd door een andere wijze van toezicht, aansturing en financiering. Zwemmersgebieden worden dwingender aangegeven waarmee verwachtingen helder worden gemaakt voor strandbezoekers, ondernemers, de reddingsbrigade en voor de gemeente. De werkzaamheden van de Strandreddingsbrigade Westerschouwen (SRB) worden uitgevoerd conform het Strandveiligheidsprotocol. In het seizoen 2020 zijn de in het Strandveiligheidsprotocol genoemde zwemmersgebieden niet aangegeven op het strand om clustering van badgasten te voorkomen in verband met de coronacrisis. De Vereniging van Strandpaviljoenhouders Schouwse Kust (VSSK) wenst meer toezicht bij de Verklikkerplaat dan nu in het Strandveiligheidsprotocol is opgenomen. Er wordt bekeken of en in welke mate er invulling wordt gegeven aan deze wens. Voor het optimaliseren van het strandtoezicht heeft uw raad bij de behandeling van de programmabegroting 2019-2022 structureel en incidenteel budget beschikbaar gesteld.

We optimaliseren het voorzieningenniveau van de stranden

We inventariseren in overleg met stakeholders voor al onze stranden (inclusief Grevelingen en Oosterschelde) welke voorzieningen er nu zijn, welke voorzieningen we willen behouden en welke voorzieningen we willen toevoegen. Toegankelijkheid voor minder validen wordt daarin meegenomen. Wij bieden de gemeenteraad in 2021 een voorstel aan dat ziet op optimalisatie van de voorzieningen op de stranden en goede communicatie daarover met toerist en inwoners.

We optimaliseren de bestaande strandapp en promoten beter gebruik van die strand app

We inventariseren welke informatie er nu al beschikbaar is op de strandapp en hoe actueel die is. We optimaliseren de strandapp door ervoor te zorgen dat die per strand zo compleet en actueel mogelijk informeert over strandveiligheid, strandbewaking, getijden, toegankelijkheid, de drukte en de aanwezige voorzieningen inclusief parkeervoorzieningen. Ook evalueren we hoe de strandapp op dit moment actueel gehouden wordt en optimaliseren dit zo nodig. Wij bieden de gemeenteraad in 2021 een voorstel aan dat ziet op optimalisatie van (het gebruik van) de strandapp. Dat kan eventueel meegenomen worden in het voorstel optimalisatie van de voorzieningen op de stranden.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op een hoge ruimtelijke kwaliteit voor het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We realiseren themaroutes en stellen die doorlopend bij	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We nemen criteria en een toetsingskader voor ruimtelijke kwaliteit op in de gemeentelijke omgevingsvisie		Ontwerp	Realisatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Platform Veelzijdig Landschap.
- Stimuleren biodiversiteit.
- Optimaliseren langzaam verkeer routes en oplossen knelpunten.
- Overleg met het Rijk voor behoud vastgestelde basiskustlijn, in combinatie met maatregelen voor de recreatiesector

We realiseren themaroutes en stellen die doorlopend bij

In 2020 hebben we fors ingezet op het fietsknooppuntensysteem en de daarbij behorende voorzieningen, zoals het opknappen van de picknick- en rustplaatsen en het aanbrengen van zelfvoorzienende oplaadpunten voor e-bikes. In 2021 werken we met het Routebureau nadere themaroutes uit.

We nemen criteria en een toetsingskader voor ruimtelijke kwaliteit op in de gemeentelijke omgevingsvisie

Nu het proces Omgevingsvisie landelijk gebied is gestopt nemen we een toetsingskader voor het behoud van gebiedskwaliteiten op in de op grond van de Omgevingswet op te stellen gemeentelijke omgevingsvisie.

Wat willen we bereiken – doelstelling

We gaan creatief en flexibel om met het (her)gebruik van het cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren de actiepunten uit de Nota Integraal Erfgoedbeleid Schouwen-Duiveland uit	Realisatie			
We actualiseren de Nota Integraal Erfgoedbeleid Schouwen-Duiveland	Realisatie			
We herijken het aantal monumenten met een gemeentelijke monumentenstatus	Realisatie			
We maken een verkenning naar mogelijke meerwaarde voor samenwerking culturele organisaties	Realisatie			
We maken een plan van aanpak op basis van de evaluatie van het bedrijfsplan van het Stadhuismuseum	Realisatie			
We leveren een bijdrage aan het educatieproject Doe Us	Realisatie	Realisatie		
We leveren een bijdrage aan kleinere musea die samenwerken in VMSSD	Realisatie	Realisatie	Realisatie	
<i>We dragen de in ons bezit zijnde rijks- en gemeentelijke monumenten over aan organisaties met oog en hart voor ons erfgoed en het algemeen belang</i>	<i>Voorbereiding/ realisatie</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Doorlopend</i>

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Jaarlijks verstrekken van kleine bijdragen in de kosten van onderhoud van kerken, molens en buitenverblijven.
- Educatief medewerker voor musea in relatie tot (onderwijs)educatie.

We voeren de actiepunten uit de erfgoednota uit

Onze monumenten krijgen een belangrijke plaats in onze toeristische hoofdstructuur (THS). We doen dit door bijzondere monumenten te verbinden aan de THS verhaallijnen van de 'Gouden Eeuw' en 'Nederland Waterland'.

Om het onderhoud van gemeentelijke cultuurhistorische objecten in de gemeente weer op peil te brengen nemen we een bedrag van € 10.000 voor vier jaar op in de Lijst Uitbreidingsinvesteringen/Nieuw beleid. Voor het regulier onderhoud van kunst- en cultuurhistorische objecten in de openbare ruimte nemen we een bedrag van € 10.000 structureel in deze lijst op.

Voor het opstellen van een plan voor Monumentenverlichting nemen we een budget van € 50.000 incidenteel op in 2021.

De onderzoeken voor herbestemming van de poorten in Zierikzee en de Grote of Sint Nicolaaskerk te Brouwershaven worden eind 2020 verwacht. Het voorstel met betrekking tot de herbestemming van de poorten in Zierikzee leggen we conform planning begin 2021 aan de gemeenteraad voor. Voordat we het onderzoek naar herbestemming van de Grote of Sint Nicolaaskerk te Brouwershaven aan de raad voorleggen, wordt er een verdiepingsslag gemaakt op scenario 4 uit dat onderzoek. Dit naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen die het verdienen om meegenomen te worden in de afwegingen. Deze verdiepingsslag maken we in samenwerking met de Stadsraad Brouwershaven, waarbij de gedelegeerde uitvoering zal liggen bij de Stichting Cultuur en Erfgoed Brouwershaven (SCEB), in samenwerking met de afvaardiging vanuit de Kerkenraad, de Ondernemersvereniging Brouwershaven en eventuele andere stakeholders.

Wij bieden uw raad in het voorjaar van 2021 een voorstel 'herbestemming Grote of Sint Nicolaaskerk te Brouwershaven' aan.

We actualiseren de Nota Integraal Erfgoedbeleid Schouwen-Duiveland

De nota Integraal Erfgoedbeleid is opgesteld voor de periode 2012-2018. Op basis van deze nota voeren wij verschillende actiepunten uit. De actualisatie van de nota start in 2020 om die vervolgens in het eerste halfjaar 2021 aan uw raad voor te leggen.

We herijken het aantal monumenten met een gemeentelijke monumentenstatus

Uw raad is in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te geven op het voornemen van ons college voor het herijken van de gemeentelijke monumenten. Wij verwerken uw reacties om daarna als college een definitief besluit te nemen. De website Erfgoedplatform is aangepast en uitgebreid. Hiervoor heeft uw raad in 2019 een krediet beschikbaar gesteld. De website wordt goed gewaardeerd en goed geraadpleegd.

We maken een plan van aanpak op basis van de evaluatie van het bedrijfsplan van het Stadhuismuseum

Het Rekenkamer onderzoek is uitgevoerd. Uw raad heeft inmiddels over het onderzoek en de onderzoeksbevindingen besloten. Het eerste bestuurlijk overleg tussen portefeuillehouder en museumdirecteur vond eveneens plaats. Daarnaast zijn al een aantal acties in uitvoering. Wij stellen het plan van aanpak op voor de uitvoering van uw raadsbesluit. Dit plan van aanpak leggen wij in 2021 aan uw raad ter bespreking voor.

We leveren een bijdrage aan het educatieproject Doe Us

Vanwege de grote belangstelling en hoge waardering zijn wij voor 2021 voornemens een gelijk budget als toegekend in voorgaande jaren beschikbaar te stellen. Het bedrag is reeds opgenomen in programmabegroting 2019-2022

We leveren een bijdrage aan kleinere musea die samenwerken in VMSSD

In de praktijk blijkt het minder eenvoudig voor de kleinere musea om op thema's samen te werken met onder andere het Stadhuismuseum. Inmiddels wordt er gewerkt aan de voorbereidingen voor de gezamenlijke tentoonstelling "De bevrijding van Schouwen-Duiveland". De opgedane ervaringen zijn positief en ook de Provincie, de Vereniging Zeeuwse Musea en Erfgoed Zeeland zijn positief over deze samenwerking. Om de samenwerking en doorontwikkeling voort te zetten stellen we voor de kleinere musea binnen de VMSSD bestaande uit: Brusea Visserijmuseum Bruinisse, Brouws Museum in Brouwershaven, Museum de Burghse-Schoole in Burgh-Haamstede, Streek- en Landbouwmuseum Goemanszorg in Dreischor en de Museumhaven Zeeland in Zierikzee) gezamenlijk structureel € 50.000 subsidie beschikbaar. Het betreft hier musea die vrijwilligers in stand houden. Met dit budget kunnen zij

ook in de toekomst hun museale presentatie aantrekkelijker maken voor een breed publiek. De dekking van dit bedrag vindt op termijn plaats door het subsidiebedrag voor het Stadshuismuseum met € 50.000 te verlagen. Voor de tussenliggende tijd is dekking beschikbaar binnen het Subsidieprogramma.

Binnen het subsidieprogramma is namelijk € 75.000 beschikbaar voor projectsubsidies, waarvan we nu reeds € 50.000 oormerken om beschikbaar te stellen aan de kleinere musea.

We dragen de in ons bezit zijnde rijks- en gemeentelijke monumenten over aan organisaties met oog en hart voor ons erfgoed en het algemeen belang

Rijks en gemeentelijke monumenten, die in het bezit zijn van de gemeente worden overgedragen aan organisaties met oog en hart voor ons erfgoed en het algemeen belang zoals de Stichting Monumenten Schouwen-Duiveland. Per situatie wordt afgewogen of het noodzakelijk is dat er een bedrag wordt meegegeven om het monument in ere te kunnen herstellen.

Deze activiteit passen we toe op het monument 'De Bovenmeesterwoning', grenzend aan museum 'De Burghse Schoole'. Wij bieden hiervoor de gemeenteraad een voorstel aan inclusief financiële onderbouwing.

BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN SUB-PROGRAMMA 3.1

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

Bestuurlijk Overleg Grevelingen

Het Bestuurlijk Overleg Grevelingen (BOG) is ontstaan uit het Natuur- en Recreatieschap Zuidwestelijke Delta naar aanleiding van het besluit van provincie Zuid-Holland om uit te treden. Het BOG wordt gevormd door de gemeenten Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duiveland en de provincie Zeeland. Staatsbosbeheer is het uitvoerende orgaan. Het BOG draagt zorg voor de uitvoering van gebiedsgerichte projecten ten behoeve van de ontwikkeling van recreatie en toerisme in en rond het Grevelingenbekken. Belangrijk richtinggevende beleidsstuk voor de Grevelingen is het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen 2020–2028, waarin alle projecten voor de Grevelingen voor de periode zijn opgenomen en synergie is aangebracht met de compenserende opgaven vanuit het project Getij Grevelingen.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	2.566	2.677	3.235	2.994	2.012	2.010
Totaal baten sub-programma	449	469	1.772	1.100	265	266
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-2.117	-2.208	-1.463	-1.894	-1.747	-1.744
Toevoeging aan reserve	55	6	328	0	0	0
Onttrekking aan reserve	71	331	559	0	0	0
Mutaties in reserves	16	325	231	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.101	-1.883	-1.232	-1.894	-1.747	-1.744

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Bestemmingsreserve Regiovisie	55	6	328	0	0	0
ISV	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	55	6	328	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves						
Bestemmingsreserve Regiovisie	71	183	559	0	0	0
ISV	0	148	0	0	0	0
Subtotaal	71	331	559	0	0	0
Mutaties in reserves	16	325	231	0	0	0

SUB-PROGRAMMA 3.2

Krachtige toeristische hoofdstructuur

Portefeuillehouder : J.G. Smit en D.P.W. Joppe

Sub-Programmahouder : L. Dirks

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

Het vakantie-eiland Schouwen-Duiveland heeft een duidelijk herkenbare Toeristische Hoofdstructuur (THS) waar ondernemers de lokaal specifieke gebiedskwaliteiten en kenmerken, cultuurhistorie, verhalen en bijzondere geschiedenissen en gebeurtenissen inzetten. Zo kan iedere ondernemer zich onderscheiden en banden met bezoekers opbouwen. Het hele eiland is ontsloten door een recreatieve infrastructuur van wandel-, fiets- en ruiterspaden.

De toeristische infrastructuur heeft het mogelijk gemaakt dat allerhande interessante productmarkt combinaties zijn ontstaan onder het motto: het geheel is meer dan de som der delen. Daarmee is de hoofdstructuur niet alleen een fysiek herkenbare structuur, maar vooral ook een structuur waarbinnen ondernemers elkaar vinden en komen met aantrekkelijke, toeristische arrangementen. De bestaande wegenstructuur is geoptimaliseerd voor verbetering van de veiligheid, bereikbaarheid en doorstroming. De bestaande (verkeers)knelpunten bij de dorpen zijn opgelost. De verkeersafwikkeling voor de THS is daarmee structureel verbeterd.

Om de kwaliteit van onze verblijfsrecreatie te versterken zetten we in 2020 en verder in op de toepassing van het nieuwe Ontwikkelkader Verblijfsrecreatie en de Uitvoeringsregeling duurzaamheidsstaffel circulair en energieneutraal. We passen deze kaders toe in het nieuwe beoordelingsproces voor nieuwe initiatieven gekoppeld aan het Adviesteam Toerisme. Om verdere balans in vraag en aanbod te realiseren, starten we vanaf 2020 het proces om te komen tot planologische bestemming van de daadwerkelijk op recreatierterreinen aanwezige verblijfseenheden. In 2020 komen we in samenwerking met de recreatiesector met oplossingen op het huisvestingsvraagstuk voor tijdelijke medewerkers zowel in de recreatie als overige branches.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We geven de Toeristisch Hoofdstructuur (THS) vorm.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren het Uitvoeringsprogramma Agenda Toerisme uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We beoordelen nieuwe initiatieven aan de hand van het stappenplan 'Beoordelen ruimtelijke initiatieven'	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren de criteria door voor extra toe te kennen recreatie-eenheden indien initiatiefnemers	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Activiteit	2021	2022	2023	2024
een lagere Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) waarde dan wettelijk voorgeschreven realiseren.				
We brengen de in de bestemmingsplannen opgenomen verblijfseenheden in overeenstemming met de werkelijk op het terrein aanwezige verblijfseenheden.	Realisatie	Realisatie		
We maken inzichtelijk wat de opgave is voor huisvesting van tijdelijke medewerkers.	Realisatie			
We voeren het vervolgtraject van de aanbesteding Natransport Transferium Renesse 2021 en verder uit	Realisatie			
We creëren een netwerk voor elektrische fietsvervoersystemen	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Aanpakken knelpunten in de wandel, fiets- en ruitersporen- en menroutestructuur.
- Uitvoering uitvoeringsprogramma parkeerbeleid.
- Toeristische cijfers en kennis profiel van de gast continu beschikbaar stellen.
- Subsidie veerpontje, onderhoud ATB en ruiterroutes, Toeristische routestructuren (FIKS).
- Beheerskosten knooppuntensysteem.
- Betere afstemming met wegbeheerders over werkzaamheden tijdens piekmomenten/vakanties.

We voeren het Uitvoeringsprogramma Agenda Toerisme uit

Het uitvoeringsprogramma Agenda Toerisme 2018-2026 voeren we in 2021 verder uit.

We doen dit aan de hand van de nieuwe werkwijze met werkgroepen vanuit het Platform Toerisme, gekoppeld aan de uitvoeringsthema's van de nieuwe agenda. Dit betekent dat de recreatiesector nadrukkelijk aan de lat staat om actief toeristische ontwikkelingen van de grond te krijgen, met onze gemeente in een stimulerende en faciliterende rol. Deze nieuwe manier van werken optimaliseren we verder in 2020.

De Agenda Toerisme bevat een zestal uitvoeringsthema's met bijbehorende acties en projecten. Aan het eind van ieder jaar inventariseren we samen met het Platform Toerisme de voortgang op deze 6 uitvoeringsthema's en de daaronder opgenomen projecten. We informeren uw raad en overige belangstellenden, zoals recreatieondernemers, over deze voortgang. Daarnaast publiceren we on- en offline actief de toeristische cijfers van het toerisme in Zeeland en op ons eiland, zodat de ontwikkeling van ons toerisme en de waarde van de recreatie voor onze eilandelijke economie beter vindbaar is.

We beoordelen nieuwe initiatieven aan de hand van het stappenplan 'Beoordelen ruimtelijke initiatieven'

Vanaf 2020 werken we met het nieuwe door college en raad vast te stellen stappenplan 'Beoordeling ruimtelijke initiatieven', gekoppeld aan het intern ambtelijke toets team en het Adviesteam Toerisme met externe experts. We koppelen deze werkwijze aan de toepassing

van het instrument innovatievouchers en het ontwikkelkader Verblijfsrecreatief Gebied. In het stappenplan staat beschreven hoe en op welke momenten we uw raad betrekken bij ruimtelijke initiatieven en passen dat toe.

We voeren de criteria door voor extra toe te kennen recreatie-eenheden, indien initiatiefnemers een lagere EPC waarde dan wettelijk voorgeschreven realiseren – wegklappen?

We passen vanaf 2020 actief de door uw raad vastgestelde Uitvoeringsregeling Duurzaamheidsstaffel Circulair bouwen en Energieneutraal toe. Dit gebeurt in samenhang met het hanteren van het vast te stellen stappenplan 'Beoordeling ruimtelijke initiatieven'.

We brengen de in de bestemmingsplannen opgenomen verblijfseenheden in overeenstemming met de werkelijk op het terrein aanwezige verblijfseenheden

De betreffende bestaande bestemmingsplannen 'Kop van Schouwen' en 'Recreatieterreinen' passen we aan conform de daadwerkelijk aanwezige en in exploitatie zijnde verblijfseenheden.

We maken inzichtelijk wat de opgave is voor huisvesting van tijdelijke medewerkers.

Op basis van de vastgestelde bestuursopdracht onderzoeken we de aard en omvang van het probleem en welke mogelijkheden er zijn. Hierbij houden we rekening met de uitgangspunten vanuit onder andere de nieuwe Woonvisie en met de wens vanuit de nieuwe Agenda Toerisme. Daarnaast is het project Tiny Houses in uitvoering.

We voeren het vervolgtraject van de aanbesteding Natransport Transferium Renesse 2021 en verder uit

In 2019 is het Natransport Transferium opnieuw aanbesteed. De vervoerder is echter failliet. Vanwege de coronacrisis hebben we het natransport op een alternatieve, duurzame maar ook "gezondere manier" (met aandacht voor fietsten of e-bike naar bestemming) vormgegeven. Het aantal buskilometers natransport neemt hierdoor verder af en het vervoer vindt met kleine(re), elektrische, voertuigen plaats. Dit systeem, dat ook leidt tot kostenbesparing, bouwen de komende jaren verder uit. Tegelijkertijd monitort de Hogeschool Zeeland in opdracht van onze gemeente en samen met betrokken stakeholders de resultaten van deze nieuwe opzet van het toeristische natransportvervoer. De resultaten van deze monitoring vertalen we in 2021 naar een voorstel voor uw raad over het toeristische vervoer vanaf 2021 met als uitgangspunt een 'Duurzaam Mobiliteitsknooppunt Schouwen-West'. We maken combinaties met het 'Plan van Aanpak Duurzaam Eilandelijk Mobiliteitsnetwerk (SD op Weg)'.

We creëren een netwerk voor elektrische fietsvervoersystemen

Alle fysieke maatregelen, zoals oplaadpunten, van het project 'Elektrisch fietsnetwerk 5 sterren fietsprovincie' zijn uitgevoerd. De komende periode bouwen we de toegang en het gebruik van e-bikes verder uit in samenwerking met het Mobiliteitsplatform SD Op Weg, het Platform Toerisme en met gebruikmaking van de subsidiemogelijkheden vanuit de provincie Zeeland. Ook hier maken we combinaties met het 'Plan van Aanpak Duurzaam Eilandelijk Mobiliteitsnetwerk (SD op Weg)'.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We benutten de potenties van musea, monumentale kernen en culturele evenementen om onze culturele en cultuurhistorische infrastructuur verder te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We benutten cultuur en natuur mogelijkheden maximaal. Natuurgebieden zijn voor iedereen toegankelijk.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Verbetering recreatieve infrastructuur, bewegwijzering en informatieverstrekking over musea en erfgoed.

We benutten cultuur- en natuurmogelijkheden maximaal. Natuurgebieden zijn voor iedereen toegankelijk.

De versterking van onze Groen Blauwe Oase op het gebied van natuur- en cultuurbeleving is onderdeel van thema 2 'Meer Beleving' van de Agenda Toerisme. De verhaallijnen 'Internationale Topnatuur' en 'Gouden Eeuw' ronden we in 2021 af, waarna we deze samen met de recreatiesector kunnen omzetten in nieuwe product-marktcombinaties en arrangementen. In 2021 voeren we het geactualiseerde 'Promotieplan Veelzijdig Landschap' uit. We koppelen daarnaast de natuurbeleving aan ons internationale keurmerk 'Best of Nature' en trajecten als de Oosterscheldevisie en het nieuwe Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen, met als doel de natuurbeleving aan vooral de noordzijde van het eiland te versterken.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	2.171	2.116	1.888	1.949	1.891	1.881
Totaal baten sub-programma	1.680	1.652	1.691	1.691	1.668	1.668
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-491	-464	-197	-258	-223	-213
Toevoeging aan reserve	429	68	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	438	4.096	0	0	0	0
Mutaties in reserves	9	4.028	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-482	3.564	-197	-258	-223	-213

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Mobiliteitsfonds	429	68	0	0	0	0
Subtotaal	429	68	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves						
Mobiliteitsfonds	438	4.096	0	0	0	0
Subtotaal	438	4.096	0	0	0	0
Mutaties in reserves	9	4.028	0	0	0	0

SUB-PROGRAMMA 3.3

Toerisme is sterk divers en profiteert van water

Portefeuillehouder : D.P.W. Joppe, P. Schot en A.M.J. van Burg

Sub-Programmahouder : L. Dirks

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

De recreatieve voorzieningen op Schouwen-Duiveland onderscheiden zich door een aantrekkelijke diversiteit en een bovengemiddelde kwaliteit. De omgeving en aanwezige voorzieningen maken Schouwen-Duiveland tot een veelzijdig en energiek vakantie-eiland, waar gasten jaarrond verblijven. De sector is een voorbeeld voor andere regio's door het duurzame karakter van de bedrijfsvoering, het goede gastheerschap en de hoge kwaliteit, bereikt door innovatie en herstructurering.

De unieke kansen die het water op en om het eiland bieden, zijn in het kader van recreatief verblijf optimaal benut. Dit geldt ook voor de overgangen tussen land en water. Waterveiligheid en recreatie zijn op een innovatieve manier aan elkaar verbonden. Schouwen-Duiveland is koploper in Europa op het gebied van innovatie, klimaat, waterveiligheid en het gebruik van water en zeeweringen voor recreatieve doeleinden.

Enkele grote evenementen met landelijke uitstraling en lokale cultuurhistorische evenementen hebben een belangrijke meerwaarde.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We zetten in op een stabiel hoogseizoen en een vaste en minder weersafhankelijke instroom van gasten gedurende het hoogseizoen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren onze taken in het kader van de ruimtelijke procedures voor Brouwerseiland uit.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We geven uitvoering aan het thema meer jaarrond bezoekers vanuit de Agenda Toerisme.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Faciliteren van initiatieven voor herstructurering en kwaliteitsverbetering waar seizoenverlenging en jaarrondbestemming een onderdeel van is.
- Inzetten op structureel overleg (handhaving) gemeente en recreatiesector.

We voeren onze taken in het kader van de ruimtelijke procedures voor Brouwerseiland uit

De Raad van State heeft in 2019 uitspraak gedaan in de beroepszaak en het bestemmingsplan vernietigd. Ook de natuurvergunning en de omgevingsvergunning hebben de eindstreep niet gehaald. Brouwerseiland B.V. heeft vervolgens onze gemeente (als mede de provincie Zeeland als bevoegd gezag voor de natuurvergunning) laten weten dat men de door de Raad van State geconstateerde gebreken in zowel bestemmingsplan, omgevingsvergunning als natuurvergunning wil herstellen. In 2020 heeft Brouwerseiland B.V. zich gericht op het aanvullen, aanpassen en actualiseren van het bestemmingsplan en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken. Tevens is een nieuwe aanvraag voor de natuurvergunning voorbereid.

De raad heeft op 5 november 2020 besloten het bestemmingsplan Brouwerseiland niet vast te stellen. Op grond van dit raadsbesluit hebben wij op 17 november 2020 de omgevingsvergunning geweigerd. Vervolgens heeft Brouwerseiland B.V. begin december 2020 bij de provincie Zeeland aangegeven de aanvraag natuurvergunning (voorlopig) in te trekken, om zich te richten op een beroepszaak inzake het bestemmingsplan (en omgevingsvergunning). Indien Brouwerseiland B.V. beroep aantekent, verwachten wij dat de Raad van State de beroepszaak medio 2021 zal behandelen.

We geven uitvoering aan het thema meer jaarrond bezoekers vanuit de Agenda Toerisme

In 2020 maken we vanuit de Agenda Toerisme, thema 3 'Het hele eiland gastvrij en meer jaarrond bezoekers' afspraken met de sector over aanwijzingen en collectieve initiatieven om te kunnen komen tot meer jaarrond openstellingen en –bestemmingen. Vanuit dit thema bevorderen we kruisbestuiving, kennisdeling, samenwerking en onderling begrip door het samenbrengen van recreatieondernemers en personeel, belangenorganisaties, dorpsraden en inwoners. We doen dit door het delen van 'best practices' in onder meer een jaarlijks Symposium.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We ondersteunen initiatieven die een bijdrage leveren aan verlenging van het seizoen.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren het 'Ontwikkelkader Verblijfsrecreatief Gebied' vanuit de Zeeuwse Kustvisie en Agenda Toerisme voor seizoenverlenging uit.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Stimuleren seizoenverlenging in de toetsing van initiatieven.

We voeren het Ontwikkelkader Verblijfsrecreatief Gebied vanuit de Zeeuwse Kustvisie uit

De 'maatlat verblijfsrecreatie' is in de Zeeuwse Kustvisie en onze nieuwe Agenda Toerisme geïmplementeerd in een 'Ontwikkelkader Verblijfsrecreatief Gebied'. Na vaststelling van de Agenda Toerisme passen we dit ontwikkelkader integraal toe voor ons eiland.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren investeringen in en rond jachthavens en vernieuwende concepten aan het water.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We stimuleren water(sport)gerelateerde initiatieven, zowel op, aan en onder water en in jachthavens.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We ondersteunen initiatieven die aquacultuur of ambachtelijke bedrijvigheid op of aan het water combineren met dag recreatieve arrangementen.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We passen innovatievouchers toe voor innovatie in water(sport)gerelateerde bedrijvigheid	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Deelname Dutch Delta Cruise Port.

We stimuleren water(sport)gerelateerde initiatieven, zowel op, aan en onder water en in jachthavens

Vanuit de Agenda Toerisme willen we de verbinding land-water en water-land verder versterken. Het nieuwe Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen en de Oosterscheldevisie zijn een belangrijke basis voor een hernieuwde blik op de opgaven voor waterrecreatie/-sport en jachthavens. Om de watersportsector en jachthavens te stimuleren tot product vernieuwing hebben we voor 2020 en verder gemaakt afspraken met EIZ en het Platform Toerisme over de toepassing van innovatievouchers voor de watersportsector. De deelname aan de Dutch Delta Cruise Port zetten we om in arrangementen en promotie van onze Groen Blauwe Oase gekoppeld aan de Zeeuwse en eilandelijke verhaallijnen. Dit levert toegevoegde waarde op voor het cruisevaarttoerisme naar ons eiland.

We ondersteunen initiatieven die aquacultuur of ambachtelijke bedrijvigheid op of aan het water combineren met dag recreatieve arrangementen

Bedrijfsmatige activiteiten op de grens van land en water, zoals aquacultuur, (ambachtelijke) visserij en bedrijvigheid laten we onderdeel uitmaken van de verhaallijnen van onze toeristische hoofdstructuur, specifiek de verhaallijn 'Ervaar het pure leven op ons eiland!' We zorgen voor een goede bereikbaarheid van onze toplocaties op land en water door investering in bebording en bewegwijzering. We combineren dit met de overige toeristische bewegwijzering.

We passen innovatievouchers toe voor innovatie in water(sport)gerelateerde bedrijvigheid

We hebben met EIZ en de Recron/Hiswa in 2020 afspraken gemaakt over de toepassing van innovatievouchers om te komen tot innovatieve (verblijfs-)concepten op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie op en aan het water. In het kader van de coronacrisis zijn de innovatievouchers nog relevanter geworden. We stimuleren en faciliteren hierbij verdere kennisontwikkeling en de ontwikkeling van gerichte opleidingen. Kennisuitwisseling willen we stimuleren door kennis- en ontwerp sessies, Summer schools en de onderzoeksthema's van de Living Labs.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren kwaliteitsverbetering, differentiatie en innovatie voor de bestaande dag- en verblijfsrecreatie. Evenementen maken hier onderdeel van uit

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
De opgave tot herstructurering en kwaliteitsverbetering van recreatiebedrijven realiseren we door toepassing van de kaders vanuit de Zeeuwse Kustvisie en de Agenda Toerisme.	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We passen innovatie-vouchers voor kleinschalige kampeerterreinen/recreatieve Nieuwe Economische Draggers (NED's) en horeca toe	Doorlopend	Doorlopend	Evaluatie	
We evalueren de toepassing van innovatievouchers voor verblijfsrecreatie			Realisatie	
We voeren de actiepunten uit de Agenda Toerisme voor het thema 'Het Mooiste Strand', alsmede het uitvoeringsprogramma Strand 2020 uit	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We doen onderzoek naar periodieke zandsuppletie voor de stranden vanuit veiligheids- en recreatief belang	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	
We ondersteunen het Watersnoodmuseum in de ambitie om naast Nationaal herdenkings- en herinneringscentrum door te groeien naar (inter)nationaal Kenniscentrum Klimaat en klimaatadaptatie	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren een behoefteonderzoek naar verblijfsrecreatieve eenheden uit	Realisatie			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Faciliteren van initiatieven ten behoeve van herstructurering en kwaliteitsverbetering van recreatiebedrijven.
- Dorpsraden en inwoners meer betrekken bij recreatieve gebiedsvisies en ontwikkelingen.
- Gezamenlijk ontwikkelen instrumentarium aandachtsgebieden (actie Zeeuwse Kustvisie).
- Structurele afspraken provincie Zeeland 'Database aanbod verblijfsrecreatie'.
- Exploitatiebijdrage kwaliteitsverbetering minicampings inzetten in landschapsopgaven in de aandachtsgebieden.
- Strandactiviteiten zoals verdwaalpalen, (huur) mobiele toiletten, beheer en onderhoud overgangen, toiletten en vlaggen aan de Brouwersdam, jaarlijkse actie Schoonste strand, onderhoud strandrolstoelen, veiligheid Verklikkerplaat.
- Deelnemen aan regionale overleg kustbeheerders zandsuppletieprogramma (actie Zeeuwse Kustvisie).

De opgave tot herstructurering en kwaliteitsverbetering van recreatiebedrijven realiseren we door toepassing van de kaders vanuit de Zeeuwse Kustvisie en de Agenda Toerisme.

Het Ontwikkelkader Verblijfsrecreatief Gebied blijven we in 2021 en verder hanteren in de toetsing van ruimtelijke initiatieven met als doel de beoogde Zeeuwse Kustkwaliteit te bereiken. Met de combinatie van het ontwikkelkader, de beoordeling van het Adviesteam Toerisme en de toepassing van de innovatievouchers voor verblijfsrecreatie, streven we naar kwalitatief betere recreatieve totaalconcepten

We passen innovatievouchers voor kleinschalige kampeerterrainen/recreatieve Nieuwe Economische Draggers (NED's) en horeca toe

Met EIZ en het Platform Toerisme maken we voor 2020 afspraken over de toepassing van innovatievouchers voor kleinschalige kampeerterrainen/recreatieve NED's (dagrecreatie) en horeca. De exploitatiebijdrage van minicampings in het kader van kwaliteitsverbetering zetten we in voor de aanpak van de landschapsopgaven in de aandachtsgebieden.

We evalueren de toepassing van innovatievouchers voor verblijfsrecreatie

Voor de periode 2017–2019 hebben we voor de verblijfsrecreatie het instrument van de innovatievouchers toegepast door middel van een subsidieregeling. De evaluatie toont een positief beeld en daarom is besloten tot het voortzetten van deze subsidieregeling voor 2020–2022. Voor deze regeling zijn vanuit de besluitvorming rondom de Agenda Toerisme 2018–2026 en het belang om te komen tot verdere herstructurering en kwaliteitsverbetering van onze verblijfsrecreatie, reeds structureel middelen beschikbaar gesteld voor de periode vanaf 2020. Het betreft een bedrag van € 25.000 per jaar.

We voeren de actiepunten uit de Agenda Toerisme voor het thema 'Het Mooiste Strand', alsmede het uitvoeringsprogramma Strand 2020 uit

In 2019 zijn afspraken gemaakt met de Vereniging Strandpaviljoenhouders Schouwse Kust (VSSK) als trekker van de uitvoering van de projecten onder de Agenda Toerisme, thema 5 'Strand als blijvende trekker'. De basis voor de uitvoering van deze projecten ligt in de resultaten van het nieuwe Strandonderzoek, in relatie tot een 'Strategische Top 10' die met de VSSK voor het strand is opgesteld. De resultaten van het strandonderzoek zijn in 2020 opgeleverd. Omdat het instrument 'storytelling' ook voor de beleving van het strand en binnen de THS een belangrijke basis wordt, zijn met de VSSK, Erfgoed Zeeland en de Hogeschool Zeeland afspraken gemaakt om te komen tot een verhaallijn 'Zeereservaat'. Dit als onderdeel van de eilandelijke verhaallijn 'Beleef onze internationale topnatuur'. Voor dit project waren in de begroting al middelen gereserveerd op basis van het uitvoeringsprogramma van de Agenda Toerisme. Maatregelen en acties die op de meer kortere termijn nodig zijn, gericht op het behoud en verbetering van de bestaande voorzieningen op onze stranden, pakken we op vanuit het Uitvoeringsprogramma Strand 2019–2022.

We doen onderzoek naar periodieke zandsuppletie voor de stranden vanuit veiligheids- en recreatief belang

In het Zeeuws Overleg Waterkeringen (ZOW) is de vraag aan de orde gesteld of de Zeeuwse kustgemeenten bereid zijn te investeren in recreatieve verbetering van het strand met extra suppleties (meer droog strand). In de afgelopen periode hebben de provincie Zeeland, de kustgemeenten en Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) met Rijkswaterstaat verder afgestemd over deze vraag. Over de financiële consequenties is nog geen onderlinge overeenstemming bereikt. We kunnen uw raad daarom nog geen voorstel voorleggen. In 2021 zetten we dit overleg voort. De Brouwersdam heeft hierbij onze bijzondere aandacht.

Bij dit onderwerp betrekken we het door uw raad aangenomen amendement Zandfonds (A7 bij Kadernota 2021). Wij kunnen de redenatie van uw raad volgen: bij wijze van pilot voor drie jaar bedragen in de begroting op te nemen om acute problemen op te lossen en “tijd te kopen” voor een structurele oplossing in gezamenlijkheid met de overig betrokken partijen. Zoals gemeld zetten wij het overleg ten behoeve van een structurele oplossing voort. In de tussentijd doen wij onderzoek om zicht te krijgen over de mogelijke omvang van acute problemen, welke werkzaamheden nodig zijn om die op te lossen en welke kostenramingen daarmee gemoeid zijn. Daarnaast lijkt het ons zinvol zicht te creëren op de vereiste toestemmingen en vergunningen alsmede de doorlooptijd van deze procedures. Op basis van de resultaten kunnen wij een beargumenteerde inschatting maken van een reële voeding van het voorgestelde fonds. Wij komen hier met een apart voorstel bij uw raad op terug. Ons streven is om dit voorstel in het tweede kwartaal van 2021 te kunnen aanbieden.

We ondersteunen het Watersnoodmuseum in de ambitie om naast Nationaal herdenkings- en herinneringscentrum door te groeien naar (inter)nationaal Kenniscentrum Klimaat en klimaatadaptatie

Daar waar mogelijk ondersteunen we het Watersnoodmuseum met kennis en middelen om door te groeien naar een (inter)nationaal Kenniscentrum. Zo is in 2019 door faciliteren bij een financieel arrangement door uw raad de aankoop en opening van het Vijfde Caisson gerealiseerd. Periodiek overleggen we met het stichtingsbestuur over de (financiële) gang van zaken in relatie tot het door u verstrekte financiële arrangement. Wij informeren uw raad over de inhoud van deze periodieke overleggen. In de evaluatie van de budgetsubsidie voor het Watersnoodmuseum voor de periode 2021 en verder betrekken we de voor- en nadelen van een verdere professionalisering van het museum naar een officiële museumstatus. Deze evaluatie met mogelijke financiële consequenties leggen we aan uw raad ter besluitvorming voor. Via het Interreg Twee Zeeën project Star2Cs faciliteren we het Watersnoodmuseum met inhoudelijke middelen voor de verdere ontwikkeling tot Kenniscentrum.

We voeren een behoefteonderzoek naar verblijfsrecreatieve eenheden uit

In 20210 starten we een behoefteonderzoek naar verblijfsrecreatieve eenheden af op basis van de met het Kenniscentrum Kusttoerisme, uw raad en het Platform Toerisme gevoerde themadiscussie over dit onderwerp en de onderzoeksvragen vanuit de Agenda Toerisme.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We stimuleren duurzaam en circulair toerisme.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Met de recreatiesector gaan we planmatig na met welke stappen en op welke termijn bedrijven energieneutraal kunnen worden	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We bereiden ons voor op klimaatadaptatie, mede om reden van de wettelijke eis om in 2020 een klimaatadaptatieplan te kunnen presenteren	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Faciliteren pilot ‘Circulair Recreëren’ (o.a. cofinanciering POPIII/Leaderbeschikking).

Met de recreatiesector gaan we planmatig na met welke stappen en op welke termijn bedrijven energieneutraal kunnen worden

Op basis van de Agenda Toerisme zijn vanaf 2020 middelen beschikbaar gesteld om innovatievouchers toe te passen voor de verduurzaming van recreatiebedrijven. Het betreft een bedrag van € 30.000 per jaar. Met EIZ en Recron/Hiswa zijn afspraken gemaakt voor de planmatige toepassing van voucher-regeling.

We bereiden ons voor op klimaatadaptatie, mede om reden van de wettelijke eis om in 2020 een klimaatadaptatieplan te kunnen presenteren

In 2020 hebben we u een klimaatadaptatieplan voorgelegd waarin de resultaten van de eerder uitgevoerde stresstest klimaatadaptatie zijn verwerkt. In het uitvoeringsprogramma zijn maatregelen opgenomen om ons de komende jaren verder voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering. We doen dit in samenwerking met onze regionale partners en gebiedsbeheerders. Een deel van de werkzaamheden voeren we uit binnen het Interreg Twee Zeeën project Star2Cs dat in 2021 eindigt

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	12	245	26	0	0	0
Totaal baten sub-programma	14	70	26	200	0	0
Geraamd totaal saldo lasten en baten	2	-175	0	200	0	0
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	2	-175	0	200	0	0

SUB-PROGRAMMA 3.4

Evenementen en activiteiten aan het water

Portefeuillehouder : J. Chr. Van der Hoek, D.P.W. Joppe en A.M.J. van Burg
Sub-Programmahouder : P.D. Hanse

WAT HOUDT HET SUB-PROGRAMMA IN?

De zuidwestelijke delta is één van de meest vooraanstaande watersportgebieden van Noordwest Europa. Schouwen-Duiveland heeft binnen de delta een aantrekkelijk en divers aanbod watersportvoorzieningen, dat een belangrijke bijdrage levert aan de watereconomie van het eiland. Water is het thema dat Schouwen-Duiveland op de kaart moet zetten.

De jachthavens zijn een meer integraal onderdeel geworden van onze steden en dorpen. Terrassen aan het water en havens zijn populaire plekken om als toerist of recreant naar toe te gaan. Omgekeerd is een uitstap vanuit de jachthaven naar de horeca en winkels in de kernen een vanzelfsprekendheid. De kwaliteit van de jachthavens is hoog.

Nieuwe beeld- en imagobepalende watergerelateerde evenementen zijn ontwikkeld. Renesse, Scharendijke en de Brouwersdam hebben zich ontwikkeld tot een internationaal centrum voor dynamische water- en beachsporten zoals (kite)surfen, kitebuggyen, strandvolley- en voetbal. De Grevelingen en de Oosterschelde zijn blijvende hotspots voor de duiksport met een daarbij passende en aantrekkelijke infrastructuur onder en boven water. Tevens weten sportvissers hun weg te vinden op Schouwen-Duiveland.

BELEIDSINDICATOREN

Voor dit sub-programma zijn geen beleidsindicatoren benoemd.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We dragen bij aan het optimaliseren van evenementen als trekpleister.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We herijken de Evenementenvisie	Ontwerp	Realisatie		

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Faciliteren bij grootschalige evenementen (Concert at Sea, Kustmarathon etc.)
- Subsidiering van nieuwe evenementen.
- Faciliteren bij de knelpunten in procedures bij evenementen, ook op het strand.

We herijken de Evenementenvisie

In 2020 is de Evenementenvisie geëvalueerd. In 2021 willen we bezien of de gekozen uitgangspunten in 2020 goed werken en of de Evenementenvisie herijkt moet worden.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We maken functies in onze havens ondergeschikt aan de functie van jachthaven. Uitzonderingen zijn de Vluchthaven Bruinisse waar watergebonden bedrijvigheid prioriteit krijgt en de Vissershaven in Bruinisse. In Zierikzee blijft ruimte voor de beroepsvaart waaronder de mosselvloot.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We faciliteren de Pilot watersportopleiding Schouwen-Duiveland	Realisatie			

We faciliteren de Pilot watersportopleiding Schouwen-Duiveland

De subsidie voor de Pilot Watersportopleiding loopt tot en met 2021. In 2021 evalueren we deze pilot en nemen we een besluit over een eventueel vervolg.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We versterken het (maritieme) karakter van Zierikzee.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We stellen een visie op de veranderende binnenstad op	Ontwerp	Ontwerp	Realisatie	Realisatie
We voeren de restauratie kademuren Oude Haven uit	Realisatie	Realisatie	Realisatie	
We voeren de 3 ^e fase herinrichting binnenstad (Oude Haven) uit	Vorbereiding	Realisatie	Realisatie	
We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Calandweg - kruising Scheepstimmersdijk uit				Vorbereiding
We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Scheepstimmerdijk - Duiker 't Sas uit				Vorbereiding
We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Trambaan-Julianastraat uit				Vorbereiding
We voeren het project Beter Bereikbaar Centrum Zierikzee uit	Ontwerp	Ontwerp/ Vorbereiding	Vorbereiding /Realisatie	Realisatie

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Stadsomwalling/Slingerbos.

We stellen een visie op de veranderende binnenstad op

Het bezoek aan centrumgebieden verandert door een toenemende internetverkoop en het verdwijnen van winkelformules, door het gebrek aan bedrijfsopvolging. Dit is een nationale en internationale trend, die ook niet aan Zierikzee voorbij gaat. Binnensteden en centrumgebieden worden steeds meer een verblijfsplek voor funshoppen, horeca en entertainment. De vraag ligt voor 'hoe in te spelen op deze ontwikkelingen', zowel wat betreft de invloed van deze ontwikkeling op de detailhandel en horeca, als de aandacht voor de blijvende leefbaarheid in het centrum ("hoe en met welke functies vullen we de vrijkomende winkelpanden in om de leefbaarheid minstens op peil te houden of te verbeteren"). Samen met de lokale middenstand, ondernemers en vastgoedeigenaren gaan we op zoek naar een antwoord (richtinggevend ontwikkelingskader) op deze vraag.

We voeren de restauratie kademuren uit

Op basis van de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) restaureren we de kademuren van de Oude Haven te Zierikzee. De Oude Haven is een uitzonderlijk rijksmonument en bovendien uniek in Europa: Een getijdhaven in een historische binnenstad in combinatie met monumentale gemetselde gewichtsmuren. De restauratie vindt plaats over een lengte van vierhonderd meter. Voor dit project is een subsidie van ontvangen in het kader van de Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten 2019-2020 namens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)

We voeren 3e fase herinrichting binnenstad (Oude Haven) uit

Na de start van de restauratie van de kademuren, vangen de voorbereidingen aan voor de 3^e fase herinrichting Binnenstad. Dat betekent dat de bestaande inrichtingsschets wordt uitgewerkt tot een voorlopig en definitief ontwerp.

We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Calandweg - kruising Scheepstimmersdijk uit

In het afgelopen jaar is het project Beter Bereikbaar Centrum Zierikzee verder uitgewerkt. Inmiddels zitten alle betrokken stakeholders structureel aan tafel. Uit de onderzoeken en studies tot nu toe is duidelijk geworden dat het treffen van fysieke maatregelen aan de westkant van het stadscentrum (Laan van Sint Hilaire, Haringvlietstraat/-plein, Grevelingenstraat en Boerenweg meer urgent zijn dan herstelwerkzaamheden en afmaken van de inrichting van de Calandweg aan de oostzijde van het centrum. We pakken dit project daarom later op in 2024. Uw raad heeft hiervoor al een budget van € 330.000 voor beschikbaar gesteld bij de behandeling van de programmabegroting 2020-2023.

We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Scheepstimmerdijk - Duiker 't Sas uit

Voor dit wegvak geldt dezelfde toelichting als hierboven. Ook hiervoor heeft uw raad al een budget van € 330.000 beschikbaar gesteld tijdens de behandeling van de programmabegroting 2020-2023. Op grond van de argumenten zoals benoemd bij het hierboven genoemde project en de samenhang daarmee, pakken we dit project ook in 2024 op.

We voeren herstel en herinrichting van het wegvak Trambaan-Julianastraat uit

Ook voor dit wegvak geldt de hierboven vermelde toelichting. Hiervoor heeft uw raad al een budget van € 395.000 beschikbaar gesteld bij de behandeling van de programmabegroting 2020-2023. Op grond van de argumenten zoals benoemd bij het hierboven genoemde project en de samenhang daarmee, pakken we dit project ook in 2024 op.

We voeren het project Beter Bereikbaar Centrum Zierikzee uit

Momenteel wordt hard gewerkt aan een visie op de mobiliteitsvraagstukken die zich rond en in Zierikzee afspelen. Daarbij wordt zo integraal mogelijk gekeken naar de voorziene en inmiddels in uitvoering zijnde ontwikkel- en herstructureringsvraagstukken, de afwikkeling van mobiliteit via Schouwen-Duiveland langs en door Zierikzee en de vraagstukken die zich voordoen in de binnenstad, zoals (belanghebbenden) parkeren, doorgang en bevoorrading. Eenvoudiger activiteiten worden al in de lijnorganisatie opgepakt. De meer complexe vraagstukken waarbij meerdere belanghebbenden en stakeholders betrokken zijn worden in dit integrale project opgepakt. Eén van de meest belangrijke vraagstukken op dit moment is de ontsluiting van de westzijde van Zierikzee, mede gelet op de herontwikkeling van het Haringvlietplein en de beoogde verplaatsing van de brandweerkazerne. Eind 2021 willen wij een visie en projectplan aan uw raad voorleggen waarin de hierboven genoemde elementen worden behandeld. Met deze programmabegroting 2021-2024 willen wij alvast voorsorteren op de urgentie die nu al aanwezig is. Wij brengen daarom een bedrag van € 500.000 in 2022 en van € 2.000.000 in

2023 via te honoreren prioriteiten ter begroting om de politiek en bestuurlijk hoge urgentie van de bereikbaarheid van Zierikzee kracht bij te zetten en dit duidelijk te maken naar overige wegbeheerders. Zoals reeds aangegeven zetten wij ons in om het beschikbare bedrag te vermeerderen met subsidies en bijdragen van overig betrokken partijen.

Wat willen we bereiken – doelstelling

We versterken het (maritieme) karakter van Bruinisse.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We realiseren de herinrichting van de Dreef	Nazorg			
We realiseren de herinrichting van de Deestraat	Ontwerp	Realisatie		
We realiseren de herinrichting van het Kerkplein	Realisatie			
We realiseren de herinrichting van de Nieuwstraat	Realisatie			
Wij doen een onderzoek naar de parkeerbehoefte OV halte Bruinisse	Realisatie			
<i>We realiseren de aankleding van het havenplateau Bruinisse</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Uitwerken ontwerp Kerkplein in samenspraak met de lokale samenleving.

We realiseren de herinrichting van de Dreef

Het werk aan de Dreef is medio 2020 afgerond, uitgezonder enkele groenelementen die vanwege het plantseizoen pas in de winter van 2020/2021 gerealiseerd kunnen worden.

We realiseren de herinrichting van de Deestraat

De herinrichting van de Deestraat kunnen we na afronding van alle bouwwerkzaamheden van Zeeuwend in de directe nabijheid oppakken. We verwachten dit pas medio 2022 te kunnen doen, mede gelet op het feit dat de werkzaamheden aan het achterliggende Oranjedok pas medio 2020 starten en zeker een jaar in beslag nemen. Het ontwerp is nu zodanig vormgegeven dat de rijbaan in het midden blijft liggen en haaks parkeren wordt gerealiseerd om extra parkeerplaatsen te realiseren. Het benodigde budget is al beschikbaar gesteld door uw raad.

We realiseren de herinrichting van het Kerkplein

De herinrichting van het Kerkplein is ingepland voor de periode oktober 2020 tot en met april 2021, waarbij we nauwe afstemming zoeken met de ontwikkelaar van de Kop Nieuwstraat, gelet op alle bouwstromen. Het Kerkplein is het hart van Bruinisse, waar evenementen plaatsvinden, rouwen en trouwen aan de orde is en tevens een belangrijke ontmoetingsplaats. Bij de herinrichting staan deze uitgangspunten voorop, waarbij we tevens werken aan een gedeeltelijk autovrij deel en diverse bijzondere inrichtingselementen om het plein nog aantrekkelijker te maken voor bezoekers. Het benodigde budget is al beschikbaar gesteld door uw raad.

We realiseren de herinrichting van de Nieuwstraat

De Nieuwstraat willen we ook herinrichten medio 2021. Dit is de verbindingsstraat tussen de heringerichte Dreef en het nog in te richten Kerkplein. Hoewel het een smalle straat is die zich

niet leent voor veel bijzondere elementen, willen we deze kwalitatief zo goed mogelijk inrichten. Hierdoor ontstaat er samenhang tussen de twee belangrijkste centrumdelen van Bruinisse. Het benodigde budget is al beschikbaar gesteld door uw raad.

Wij doen een onderzoek naar de parkeerbehoefte OV halte Bruinisse

In 2020 zijn we gestart met een onderzoek naar de parkeerbehoefte van zowel automobilisten als fietsers rond de OV halte aan de rand van het dorp. De halte geeft Bruinisse en omliggende dorpen een directe busverbinding met Rotterdam. Een goede parkeervoorziening is daarom nodig om forenzen prettig te laten wonen in onze gemeente. Bruinisse heeft tevens directe busverbindingen met scholen voor voortgezet onderwijs in en buiten Schouwen-Duiveland. De resultaten van dit onderzoek leggen we in 2021 aan uw raad voor.

We realiseren de aankleding van het havenplateau Bruinisse

We stellen in 2021 maximaal € 20.000 beschikbaar om het havenplateau Bruinisse aan te kleden met bijvoorbeeld paaltjes en/of plantenbakken.

Nog niet gehonoreerde plannen herinrichting openbare ruimte Masterplan Centrumgebied en Haven Bruinisse

Zoals eerder vermeld zijn niet alle plannen binnen de financiële kaders van de door uw raad aangenomen amendement voor de stads- en dorpsvisies verwerkt. De consequentie hiervan is dat we het geheel van uitvoeringsprogramma's per kern goed moeten coördineren en op urgentie of behoefte moeten prioriteren en faseren. Voor het Masterplan Bruinisse geldt dit voor de volgende plannen die nu financieel nog niet zijn verwerkt:

- Oudestraat: gedeelte van de dijk tot en met kruising Korte Ring en Ds. Waardenburgstraat;
- Aanpassing van de verkeersstructuur.

Wat willen we bereiken – doelstelling

We zetten in op een kwaliteitsimpuls van het dorp Renesse en versterken de verbinding met de Brouwersdam.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren het Verkeersplan centrum uit	Realisatie	Realisatie		
<i>We onderzoeken dynamische parkeerverwijzing</i>	<i>Realisatie</i>			
<i>We voeren een herinrichting uit van het parkeerterrein aan de Laone</i>	<i>Realisatie</i>			
We voeren de herinrichting van de Vroonweg, Kabbelaarsweg en Hoogenboomlaan uit	Voorbereiding	Realisatie	Realisatie	
We voeren de herinrichting van de Dreef en omgeving uit	Ontwerp	Voorbereiding	Realisatie	
We realiseren de herinrichting van Hogezoom 3 ^e fase	Realisatie			

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We realiseren de herinrichting van de Kerkring Renesse	Vorbereiding en Realisatie	Realisatie		
We realiseren de aanpassing van de aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium.	Realisatie			
We nemen (na tellingen) een definitief besluit over het realiseren van de tweede ontsluiting Transferium	Vorbereiding	Realisatie		
<i>We onderzoeken het parkeren en opladen van (elektrische) fietsen op Schouwen-Duiveland, te starten in Renesse en Zierikzee</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

Uitvoeren Masterplan Renesse.

We voeren het Verkeersplan centrum uit

Het herinrichtingsplan voor het centrum van Renesse is, in de vorm van een definitief ontwerp, in juli 2017 vastgesteld door ons college. Periodiek worden in diverse fases diverse deelgebieden in het centrum heringericht. In het najaar van 2020 organiseren we een uitgebreide evaluatie voor het centrumgebied, met de focus op de pilot afsluiting Hogezoom tussen de kruising Oude Moolweg en kruising Jan van Renesseweg.

We onderzoeken dynamische parkeerverwijzing in Renesse

Het college komt in 2021 met een voorstel naar de gemeenteraad voor dynamische parkeerverwijzing. Het doel van zo'n systeem is vooral het reguleren van de verkeersstroom en stimuleren dat auto's geparkeerd worden daar waar we het liefste zien dat ze geparkeerd worden (niet op de Laone, juist wel op het Transferium).

We voeren een herinrichting uit van het parkeerterrein aan de Laone

Vooruitlopend op de definitieve uitvoering van het Verkeersplan voeren we een herinrichting uit van het parkeerterrein aan de Laone. Op dat parkeerterrein zijn 24 plekken gereserveerd voor de bewoners van de Tiny Houses, voor de resterende parkeerplekken stellen we betaald en/of bewoners parkeren in, met een voorkeur voor betaald parkeren. Zodra de opstallen van SV Renesse overgedragen worden aan de gemeente, worden deze gesloopt. De vrijkomende ruimte wordt benut als extra (betaalde) parkeercapaciteit. Om de sloop van de opstallen en de herinrichting te realiseren stellen we een investeringskrediet van in totaal € 250.000 beschikbaar in 2021.

We voeren de herinrichting Vroonweg, Kabellaarsweg en Hoogenboomlaan uit

In de eerste helft van 2019 hebben we de planologische procedure, meer in het bijzonder de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan, voorbereid. Door de uitspraak van de Raad van State inzake de stikstof (PAS) konden we het plan nog niet ter inzage leggen. We brengen in het tweede deel van 2020 de juridische mogelijkheden om alsnog tot aanleg over te

gaan (inclusief fasering) in beeld en zullen hierover een besluit nemen. Wel zijn we eerder tot een afronding van het integrale ontwerp voor de buitenruimte gekomen. Uitvoering van het werk in de openbare ruimte kan op z'n vroegst in 4^e kwartaal 2021 starten.

We voeren de herinrichting van de Dreef en omgeving uit

We hebben een intentieovereenkomst gesloten met Kikx Development B.V. Deze ontwikkelaar onderzoekt in 2020 de ruimtelijke en financiële haalbaarheid van de inrichting van het gebied Dreef, met onder meer een supermarkt, kleinschalige detailhandel en de bijbehorende openbare ruimte. Dit duurt langer dan gepland, mede vanwege het vraagstuk van stikstof en een aangepast programma. Medio 2019 zijn we eigenaar geworden van het perceel aan de Dreef. Afhankelijk van de uitkomsten van dit haalbaarheidsonderzoek sluiten we in 2021 een exploitatieovereenkomst en starten we een ruimtelijke procedure.

We realiseren de herinrichting van Hogezoom 3^e fase

Het plangebied van deze herinrichting betreft de Hogezoom tussen de kruising met de Jan van Renesseweg en de rotonde 'Helder'. Deze herinrichting volgt op Hogezoom deel 1 en 2, die medio 2020 al zijn opgeleverd. Voor de derde fase is een bedrag van € 500.000 beschikbaar en herinrichting vindt plaats in de winter van 2020/2021.

We realiseren de herinrichting van de Kerkring Renesse

De herinrichting van de Kerkring is gepland in de periode oktober 2021 tot en met april 2022 en de investering wordt geraamd op € 1.500.000. We starten eind 2020 de voorbereidende werkzaamheden in de vorm van een voorlopig ontwerp.

We realiseren de aanpassing van de aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium.

We realiseren de aanpassingen van de aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium zoals ze gepland zijn. Daarnaast onderzoeken we in 2021 de mogelijkheid om hier een rotonde aan te leggen, we stellen hiervoor € 30.000 beschikbaar (voor ontwerp, infrastructuur, verkeer grondonderzoek). Op basis van dit onderzoek legt het college een voorstel ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad. In afwachting van dat voorstel en de besluitvorming daarover reserveren we voor 2022 en 2023 alvast € 250.000 per jaar (€ 500.000 in totaal) voor de realisatie van deze rotonde (of een goedkoper, maar gelijkwaardig alternatief). Deze investeringen dekken we deels vanuit de middelen die geormerkt staan voor de tweede ontsluiting van het transferium (€ 361.000 in 2020).

We nemen na tellingen in beginsel een besluit over het realiseren van de tweede ontsluiting Transferium

Na aanpassing van de aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium zullen, evenals in 2020, eerst tellingen worden gedaan. Op basis van die tellingen neemt de raad in beginsel een definitief besluit over de eventuele tweede ontsluiting van het Transferium. Hierin nemen we de ervaringen vanuit het dorp met de afsluiting van de Hogezoom voor gemotoriseerd verkeer mee. Een voorstel leggen we eind 2021, begin 2022 aan uw raad voor.

Nog niet gehonoreerde plannen voor herinrichting van de openbare ruimte Masterplan Renesse

Zoals eerder vermeld zijn niet alle plannen binnen de financiële kaders van de door uw raad aangenomen amendement voor de Stads- en dorpsvisies verwerkt. De consequentie hiervan is dat we het geheel van uitvoeringsprogramma's per kern goed moeten coördineren en op urgentie of behoefte moeten prioriteren en faseren. Voor het Masterplan Renesse geldt dit voor het volgende plan: Stoofweg - Aanpassing tussen entree centrum en doorsteek Transferium.

We onderzoeken het parkeren en opladen van (elektrische) fietsen op Schouwen-Duiveland, te starten in Renesse en Zierikzee

In onder andere Renesse en Zierikzee bleek in de zomer van 2020 dat er parkeerproblematiek ontstond bij het fietsverkeer. De gemeenteraad heeft in 2019 besloten te stoppen met het verstrekken van subsidie aan VVV Zeeland. Destijds is geborgd dat het huidige budget beschikbaar blijft voor een nieuwe invulling van de taak die het VVV Zeeland had. Diverse ondernemersverenigingen zijn al bezig met een opzet voor het vormgeven van deze taken. Zeeland is in 2019 opnieuw uitgeroepen tot 5-sterren fietsprovincie. Daar zijn wij trots op maar dit betekent ook dat we moeten zorgdragen voor voldoende fietsparkeerplekken in combinatie met oplaadpunten voor elektrische fietsen. De gemeenteraad ziet een meerwaarde in het combineren van fietsparkeren, opladen van e-bikes en het digitaal verstrekken van toeristische informatie. Dit kan als mogelijkheid aangedragen worden aan de ondernemers die invulling gaan geven aan een gedeelte van de taken die voorheen door het VVV werden uitgevoerd.

In 2021 onderzoek wij het parkeren en opladen van (elektrische) fietsen op Schouwen-Duiveland, te starten in Renesse en Zierikzee. Daarbij worden mogelijkheden om de fietsparkeerproblematiek op te lossen in kaart gebracht en aan de gemeenteraad gepresenteerd.

Wat willen we bereiken – doelstelling

We zetten in op het versterken van onze gastronomie.

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We voeren het plan van aanpak 'Meer kansen voor culinair Schouwen-Duiveland' uit	Doorlopend	Evaluatie		
We sponsoren de opening van het Kreeftenseizoen structureel	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	

We voeren het plan van aanpak 'Meer kansen voor culinair Schouwen-Duiveland' uit

In samenwerking met eilandelijke en regionale partijen op culinair gebied is in 2019 het plan "Meer kansen voor Culinair Schouwen-Duiveland" opgesteld. Hiervoor is voor de periode 2019-2021 een budget van in totaal € 40.000 in de begroting opgenomen. We voeren in 2021 de geprogrammeerde activiteiten uit en evalueren in 2022.

We sponsoren de opening van het Oesterseizoen en het Kreeftenseizoen structureel

In relatie tot het plan van aanpak 'Gezond eten Schouwen-Duiveland' zetten we vanaf 2019 ook de sponsoring van de culinaire evenementen 'Opening Oosterschelde kreeftseizoen' voort. De sponsoring van de 'Opening Oesterseizoen' hebben we beëindigd, omdat deze is verplaatst naar Yerseke.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	2.882	2.489	2.444	2.565	2.653	2.671
Totaal baten sub-programma	2.947	1.766	1.794	1.318	1.314	1.314
Geraamd totaal saldo lasten en baten	65	-723	-650	-1.247	-1.339	-1.357
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	65	-723	-650	-1.247	-1.339	-1.357

Programma 4

BESTUUR EN BURGERZAKEN

Portefeuillehouder : P. Schot, J. Chr. Van der Hoek
Programmahouder : J.C. Walpot

WAT HOUDT HET PROGRAMMA IN?

Het programma Bestuur is gericht op het voeren van goed lokaal bestuur; flexibel en gericht op de lokaal maatschappelijke opgaven waarvoor inwoners en ondernemers de lokale overheid nodig hebben. Daarnaast mogen inwoners, ondernemers, partners en gasten verwachten dat we kwalitatief goede producten en diensten leveren door middel van een goed dienstverleningsconcept. Eisen die je aan een moderne organisatie mag stellen.

Dit programma gaat ook over hoe we taken invullen en welke rol we in de lokale samenleving willen spelen en over hoe we ons willen gedragen in de samenleving. Kernbegrippen daarbij zijn dat we omgevingsbewust en verbindend willen zijn, handig en verstandig, daadkrachtig en focus hebben en houden. Deze elementen zijn uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Organisatievisie. Aangezien het overgrote deel van dit uitvoeringsprogramma bedrijfsvoeringsaspecten betreft is dit uitvoeringsprogramma opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

IN WELKE GEMEENTELIJKE BELEIDSSTUKKEN IS HET BESTAANDE BELEID OMSCHREVEN?

- Strategische Visie Tj van de toekomst 2040
- Collegeprogramma 2018 – 2022; Verbindend verder
- Organisatievisie Met het tij mee
- Visie op dienstverlening
- Uitvoeringsprogramma Organisatievisie

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken - doelstelling

We staan midden in de samenleving, we inspireren, verbinden en werken samen met inwoners, ondernemers en partners aan het behouden van en versterken van ons woon-, werk- en verblijfsklimaat.

Hierbij bewegen we mee met de ontwikkelingen die op ons afkomen (flexibel en actueel bestuur).

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
We evalueren en vernieuwen de Strategische Visie	Realisatie			
We houden gemeenschappelijke regelingen tegen het licht op nut en noodzaak	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie
We verbeteren de	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Activiteit	2021	2022	2023	2024
informatiepositie in het kader van integer besturen				
We dragen zorg voor laagdrempelige en toegankelijke informatievoorziening voor al onze doelgroepen	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We voeren de bestuursopdracht "Creëren budgettaire ruimte" uit	Realisatie			
Daar waar we zelf een ontwikkeling starten, zoals voor het ontwikkelen en evalueren van beleid of het maken van plannen, betrekken we actief onze stakeholders	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
Initiatieven vanuit de samenleving stimuleren we actief (aanstellen procesbegeleider en integreren in gemeentelijke dienstverlening van het serviceteam)	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We rusten organisatie en bestuur toe om goed te functioneren in de participatieve samenleving	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We optimaliseren de gemeentelijke dienstverlening van het serviceteam	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend
We zetten in op regionale samenwerking en benutten de Zeeuwse Investeringsagenda	Doorlopend	Doorlopend/ Evaluatie		
We benutten het Interbestuurlijke Programma voor (nieuwe) gemeentelijke opgaven en vangen budgettaire lasten op door het inruilen van "oud" voor "nieuw" beleid of terugdringen van kosten	Doorlopend	Doorlopend/ Evaluatie		
We stellen een Discussienota "Toekomstbestendige koers" op	Realisatie			
<i>We laten de website "opschouwenduiveland.nl" voldoen aan de toegankelijkheidseisen</i>	<i>Realisatie</i>			

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

- Participatie in samenwerkingsverbanden zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Vereniging van Zeeuwse gemeenten, Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) en P10.
- Afstemmen van onze investeringsagenda met die van andere partners zoals Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, Rijkswaterstaat en gemeente Goeree-Overflakkee.
- Vroegtijdig betrekken van de raad bij nieuwe ontwikkelingen en tussentijds informeren van de raad over de voortgang.

We evalueren en vernieuwen Strategische Visie

Dit proces pakken we met de nieuwe burgemeester op na de zomer van 2020. We leggen in de tweede helft van 2020 een procesvoorstel voor aan uw raad, waarin we ook aandacht geven aan participatie. Vervolgens gaan we over tot de inhoudelijke evaluatie en vernieuwing. Voor de uitvoering van de participatieprocessen, communicatie en vormgeving brengen wij incidenteel een bedrag van € 15.000 voor 2021 ter begroting via de Lijst uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid.

We houden gemeenschappelijke regelingen tegen het licht op nut en noodzaak

Het tegen het licht houden van bestaande gemeenschappelijke regelingen koppelen we aan de uitvoering van de nota "aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen" die vastgesteld is door de Vereniging van Zeeuwse gemeenten. De uitvoering van deze nota is provinciaal opgepakt door de werkgroep "Aan de slag met gemeenschappelijke regelingen". De komende jaren worden doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd volgens een opgestelde planning. Voor 2021 staan de Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) en het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) op de rol om te worden onderzocht.

We verbeteren de informatiepositie in het kader van integer besturen

Dit is een actiepoint uit het Integraal veiligheidsprogramma 2021-2023 en het uitvoeringsprogramma 2021. We blijven verder investeren in bewustwording van de organisatie op het gebied van ondermijning om meer signalen uit de organisatie te kunnen halen en onze informatiepositie te verbeteren. Het RIEC is hierin onmisbaar. Ter versterking van het RIEC voeren wij met ingang van 2021 structureel een bedrag op van € 13.000 ter versterking van de Taskforce.

We dragen zorg voor laagdrempelige en toegankelijke informatievoorziening voor al onze doelgroepen

Het serviceteam is definitief ingericht op één locatie en functioneert naar tevredenheid. Op grond van wetgeving dienen elektronische mediakanalen die de overheid gebruikt toegankelijk te zijn voor blinden en slechtzienden. Gedeeltelijk is een aantal van de gemeentelijke websites qua structuur hierop aangepast. Nieuwe beleidsstukken worden al opgemaakt volgens een protocol dat voorziet in een groter scherm en een voorleesfunctie. In 2021 gaan wij verder met het omzetten van oudere beleidsstukken die vindbaar moeten blijven op de website naar het genoemde protocol. Ook nemen we de website onder de loep ter verbetering van de online dienstverlening

Uitvoeren bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte

In de door u op 9 juli 2020 vastgestelde Kadernota 2021-2024 meldden wij dat het beoogde financiële resultaat vanuit de "bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte" reeds was gerealiseerd. De planning was structureel € 3 miljoen te realiseren in 2025. Bij de vaststelling van de begroting 2020 (€ 1,2 miljoen) en op 4 juni 2020 bij het sluitend maken van de begroting 2020-2023 (€ 1,8 miljoen) is totaal € 3 miljoen gerealiseerd. Dit betrof fase 1. Daarnaast is er incidenteel via de Notitie reserves en voorzieningen € 2,1 miljoen vrijgespeeld ter versterking van ons eigen vermogen. Deze notitie heeft u ook vastgesteld in uw raad van 9 juli 2020.

Om financieel gezond te worden en te blijven is in het afgelopen halfjaar onderzocht om extra budgettaire ruimte (incidenteel en structureel) te creëren voor de dekking van kosten voortvloeiend het geprognostiseerde tekort vanaf 2022 door de herverdeling van het gemeentefonds, de actualisatie van de meerjarenraming en de lasten voortvloeiende uit de

actualisatie van het investeringsprogramma (waaronder de doorgeschoven prioriteiten vanuit de begroting 2020-2023). De financiële opbrengst van deze onderzoeken bedraagt € 2,5 miljoen structureel. Deze voorstellen zijn gedeeld met de leden van de Klankbordgroep (KBG) van de raad. Deze KBG fungeerde op uw verzoek als overlegorgaan voor ons college. Deze voorstellen zijn zeer recent in een afzonderlijke raadsvergadering op 21 september 2020 besproken. Vanzelfsprekend kon de besluitvorming over deze voorstellen nog niet verwerkt worden in de voorliggende begroting. De uitkomst hiervan verwerken we via een wijziging op de aangeboden begroting 2021-2024.

In 2021 ronden we de bestuursopdracht af. We onderzoeken nog mogelijke resultaten vanuit ingebrachte ideeën tijdens het deelproject “uitnutten budgetten”, waaronder het schrappen van bestaand beleid en cofinanciering bij projecten om incidentele en structurele lasten in de programmabegroting te verminderen.

Daar waar we zelf een ontwikkeling starten, zoals voor het ontwikkelen en evalueren van beleid of het maken van plannen, betrekken we actief onze stakeholders.

Dit is inmiddels een gangbaar onderdeel in het beleidsproces en manieren van werken bij uitvoeringstaken. Voorbeelden zijn het opstellen en uitvoeren van de Agenda Toerisme en het opstellen en uitvoeren van Stads- en dorpsvisies. Deze manier van werken passen we veelvuldig toe en ontwikkelen we door op basis van ervaringen uit de praktijk. Daarnaast werken we met Right to Challenge (R2C) zoals bij het dorpsplan Sirjansland en het onderhoud van de Duinzoom te Renesse. Op basis van de opgedane ervaringen stellen we gemeentelijk beleid voor R2C op.

Initiatieven vanuit de samenleving stimuleren we actief (aanstellen procesbegeleider en integreren in gemeentelijke dienstverlening van het serviceteam)

Veel organisaties, belangengroeperingen of andere initiatiefnemers zijn niet altijd (volledig) in staat hun initiatief uit te werken, fondsen en subsidies aan te boren en het gesprek met de gemeente aan te gaan om ook daadwerkelijk tot realisatie te komen. We zorgen voor procesbegeleiding om initiatiefnemers de weg te wijzen binnen de ambtelijke organisatie om zo tot daadwerkelijke realisatie van hun initiatief te komen.

We rusten organisatie en bestuur toe om goed te functioneren in de participatieve samenleving

Dit doen we met het project ‘Netwerksamenleving en netwerkmanagement’, aan de hand van een plan van aanpak met actiepunten. Hierin zit bijvoorbeeld de ontwikkeling van medewerkers aan de hand van trainingen, de doorontwikkeling van de toegang voor initiatieven, de pilots R2C en het opstellen van beleid voor R2C. Wij informeren uw raad over de vorderingen van het gehele actieplan in 2021 per raadsbrief. Over specifieke onderdelen, zoals R2C, gaan we apart in gesprek. Daarnaast is het gesprek met uw raad over welke rol we als gemeente hebben een onderdeel van dit project. Presterend, samenwerkend, rechtmatig of responsief. Deze rol kan per taak of project anders zijn. Het is van belang om ons hiervan bewust te zijn en een keus in te maken.

We optimaliseren de gemeentelijke dienstverlening van het serviceteam

In 2020 zijn er stappen gezet om de gemeentelijke dienstverlening van het serviceteam te optimaliseren. In 2021 onderzoeken wij hoe we het serviceteam verder vorm geven in de organisatie. Uitgangspunt is om het serviceteam zo bereikbaar, herkenbaar en toegankelijk mogelijk te maken voor alle inwoners, ondernemers en gasten.

We zetten in op regionale samenwerking en benutten de Zeeuwse Investeringsagenda

We blijven gedurende de afgesproken doorlooptijd tot en met 2022 bijdragen aan de Zeeuwse Investeringsagenda. Daarnaast dragen we financieel en inhoudelijk bij aan het vernieuwde samenwerkingsplatform voor Zeeland: het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) en het ondersteunende Regiobureau. Waar mogelijk brengen we projecten onder in de Zeeuwse Investeringsagenda of maken daarmee koppelingen. Bedrijven en maatschappelijke organisaties uit Zeeland en ook uit onze gemeente maken goed gebruik van de Zeeuwse Investeringsagenda, die gevoed wordt met Aanjaaggelden en gelden uit de Regiodeals. Een goed voorbeeld is het project Innovatievouchers voor recreatie die inmiddels ook naar andere sectoren wordt uitgebreid. Voor de bijdrage aan het Regiobureau is een structureel budget van € 34.000 beschikbaar.

We benutten het Interbestuurlijke Programma voor (nieuwe) gemeentelijke opgaven en vangen budgettaire lasten op door het inruilen van “oud” voor “nieuw” beleid of terugdringen van kosten

We participeren als gemeente succesvol in het Interbestuurlijke Programma (IBP), vooral op het thema Vitaal Platteland. Voor het thema Democratie maken we gebruik van het programma Democratie in Actie (Raad in beraad, R2C). We zetten nu in op de thema's Klimaatadaptatie en Regionale economie omdat ook daar concrete programma's gaan lopen. We benutten zoveel als mogelijk het IBP in de bekostigingssystematiek van onze programmabegroting. Daar waar sprake is van nieuw beleid of nieuwe opgaven bezien we of nieuw beleid kunnen uitruilen voor staand beleid om stapeling te voorkomen en uitgaven zo efficiënt mogelijk te doen.

Discussienota Toekomstbestendige koers.

Het doel van deze discussienota is door uw raad bij amendement geformuleerd. U vraagt om een inventarisatie van de verschillende manieren waarop Nederlandse gemeenten zijn georganiseerd en hoe bijvoorbeeld deskundigheid, competenties en vaardigheden en kwetsbaarheid geborgd zijn. Daarnaast vraagt u een schets van de toepasbaarheid van deze vormen voor onze gemeente en de voor- en nadelen van de verschillende vormen van organisatie te schetsen. We leveren deze discussienota begin 2021 op. Wij denken dat we de uitvoering van dit amendement niet los kunnen zien van andere ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van de netwerksamenleving en de verdergaande Zeeuwse samenwerking via het OZO. Wij zullen relevante ontwikkelingen meenemen in de discussienota.

We laten de website “opschouwenduiveland.nl” voldoen aan de toegankelijkheidseisen

De website opschouwenduiveland.nl voldoet nog niet aan de toegankelijkheidseisen. Daarnaast wordt de huidige versie van de software na 2021 niet meer onderhouden. Voor het up-to-date maken van deze website in 2021 een budget opnemen van € 9.000.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We blijven inzetten op deregulering.

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

We houden continue oog voor overbodige regels in gemeentelijke regelgeving.

Wat willen we bereiken - doelstelling

We geven vorm aan ons eigen maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Wat gaan we daarvoor doen - nieuw beleid of intensivering bestaand beleid

Activiteit	2021	2022	2023	2024
Vanuit onze verantwoordelijkheid realiseren we in de organisatie banen c.q. plaatsingen voor mensen met een arbeidsbeperking of een afstand tot de arbeidsmarkt	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend	Doorlopend

Wat doen we hiervoor nu al - bestaand beleid dat bijdraagt aan de doelstelling

We kopen duurzaam en zo mogelijk circulair in (zie hiervoor ook sub-programma 1.1).

Vanuit onze verantwoordelijkheid realiseren we in de organisatie (duurzame) banen c.q. plaatsingen voor mensen met een arbeidsbeperking die daardoor een afstand tot de arbeidsmarkt hebben

Wij willen als gemeente een evenredige bijdrage leveren aan de banenafspraken zoals in de Participatiewet/Wet banenafpraak is opgenomen. Hiertoe realiseren wij gefaseerd tot 2024 13 garantiebanen c.q. plaatsingen voor mensen met een arbeidsbeperking. Tot nu toe lopen we in het aantal aanstellingen op schema om de doelstelling in 2024 te halen.

**BIJDRAGE VERBONDEN PARTIJEN AAN DOELSTELLINGEN
PROGRAMMA 4**

Verbonden partij en haar bijdrage aan programmadoelen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Uitwisselen van kennis en ervaring en het behartigen van onze belangen.

Vereniging van Zeeuwse Gemeenten

Uitwisselen van kennis en ervaring en het behartigen van onze belangen.

P10

Uitwisselen van kennis en ervaring en het behartigen van onze belangen als plattelandsgemeente.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal lasten sub-programma	3.375	2.422	2.474	2.476	2.489	2.469
Totaal baten sub-programma	477	374	444	444	443	444
Geraamd totaal saldo lasten en baten	-2.898	-2.048	-2.030	-2.032	-2.046	-2.025
Toevoeging aan reserve	22	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	22	45	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	45	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.898	-2.003	-2.030	-2.032	-2.046	-2.025

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Reserve rekenkamercommissie	22	0	0	0	0	0
Subtotaal	22	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves						
Reserve rekenkamercommissie	22	45	0	0	0	0
Subtotaal	22	45	0	0	0	0
Mutaties in reserves	0	45	0	0	0	0

Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

ALGEMEEN

In de programma's worden baten en lasten opgenomen en toegelicht die een direct verband hebben met die programma's. Binnen onze gemeente komen baten en lasten voor welke niet aan een programma zijn toe te rekenen. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) presenteren we deze in dit afzonderlijk hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen. Dit betreft de volgende baten en lasten:

LOKALE HEFFINGEN

De volgende belastingen worden verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen:

- onroerende zaakbelastingen
- hondenbelasting
- forensenbelasting
- toeristenbelasting
- precariobelasting

Tot de algemene dekkingsmiddelen behoren niet de rioolheffing en de afvalstoffenheffing, omdat deze een vastgesteld bestedingsdoel hebben.

Voor een toelichting op de lokale heffingen verwijzen we naar de gelijknamige paragraaf.

ALGEMENE UITKERING UIT HET GEMEENTEFONDS EN INTEGRATIE-UITKERINGEN SOCIAAL DOMEIN

De ramingen in deze programmabegroting zijn gebaseerd op de uitkomsten van de meicirculaire 2020 (vastgesteld door uw raad op 24 september 2020).

De ramingen van de algemene uitkering zijn in lopende prijzen.

Met ingang van 2022 worden de centrumgemeentemiddelen voor beschermd wonen overgeheveld naar individuele gemeenten. Hierdoor neemt de omvang van de algemene uitkering toe.

COVID-19

De accressen van 2020 en 2021 zijn bevroren. Punt van zorg is wat er met het accres gebeurt vanaf 2022. Bij de kredietcrisis ging het accres omlaag na de tijdelijke bevroering. Onduidelijk is wat er na deze crisis met het accres gebeurt. Het is daarom niet mogelijk hierop in deze begroting te anticiperen.

Trap op trap af systematiek

In 2023 en 2024 is sprake van een negatief accres. Anderzijds heeft u aan de lastenzijde te maken met wijzigingen in prijs en volume. Bestaand beleid ongewijzigd blijven uitvoeren kost u hierdoor budgettaire ruimte.

Herijking gemeentefonds

In de decembercirculaire 2020 worden de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds bekend gemaakt. De effecten hiervan gaan in met ingang van 2022. Het is nog onzeker is wat de werkelijke uitkomst van deze omvangrijke herziening voor onze gemeente gaat betekenen. De verwachting is groot dat wij nadeelgemeente zijn. Via het raadsvoorstel meicirculaire 2020 houden wij reeds rekening met een korting van € 9 per inwoner. Dit is in de raming van de algemene uitkering verwerkt. In het onderdeel financiële positie houden wij rekening met een korting daar bovenop van € 50 per inwoner, waardoor we totaal met € 59 per inwoner rekening houden in de budgettaire ruimte vòòr integrale afweging van nieuw beleid en uitbreidingsinvesteringen. In het onderdeel financiële positie lichten we dit nader toe.

Middelen Jeugdwet

Op basis van onderzoek naar de tekorten jeugd hopen wij op een structurele verhoging van het gemeentefonds. Tot en met 2021 is incidenteel € 442.000 extra toegevoegd. Vanaf 2022 is onzeker of en zo ja, welk bedrag aan extra middelen wij ontvangen.

BTW-compensatiefonds

Indien gemeenten collectief meer gaan investeren de komende jaren, is extra voeding nodig voor het btw-compensatiefonds. Waar dit nu nog een positief risico is, kan dit omslaan in een negatief risico.

Houdbaarheid Financiële verhoudingswet

De wijze van verdelen houdt onvoldoende rekening met vergrijzing en krimp. Tevens gaan indexeringen sociaal domein door waar wij geconfronteerd worden met negatieve accessen.

Ons weerstandsvermogen is de voorgaande jaren afgenomen en de systematiek financiering gemeentefonds geeft onvoldoende prikkels middelen te reserveren.

Deze ontwikkelingen zijn een voedingsbodem voor een grondige herziening van de Financiële verhoudingswet. Wij volgen de ontwikkelingen op de voet. Mede in relatie tot mogelijke ontwikkelingen ten aanzien van het verruimen van het gemeentelijk belastinggebied.

Relatie hoogte gemeentefonds met opbrengsten heffingen

Er is een directe relatie tussen de WOZ-waarde van onroerende goederen op Schouwen-Duiveland en de hoogte van onze algemene uitkering. Tevens is er een relatie tussen de forensen-, toeristen- en precariobelasting en de hoogte van het gemeentefonds.

Via de herijking van het gemeentefonds gaat mogelijk de mate van verrekening op deze onderdelen wijzigen. Indien u voornemens bent deze heffingen te verhogen, dient u rekening te houden met een mogelijke verlaging van het gemeentefonds.

DIVIDEND

De gemeente bezit aandelen in diverse naamloze vennootschappen, welke jaarlijks dividend uitkeren. De hoogte van deze dividendopbrengsten is afhankelijk van het bedrijfseconomische resultaat van de betreffende naamloze vennootschappen.

BESPAARDE RENTE

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt de bespaarde rente geraamd. Dit is de rente die wordt gerekend over de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen). De bespaarde rente vormt een structurele inkomstenpost in de begroting.

SALDO VAN DE FINANCIERINGSFUNCTIE

Het renteresultaat op het taakveld treasury is ontstaan, doordat er na de berekening van de renteomslag nog enkele mutaties plaatsvonden op investeringskredieten.

INDEXERING

De ramingen in de programmabegroting zijn geïndexeerd met de bij de in de Kadernota 2021-2024 vastgestelde indexeringspercentages. De indexering voor 2021 is in de programma's verwerkt. Het vanaf 2022 hiervoor geraamde bedrag nemen wij centraal bij de algemene dekkingsmiddelen op.

OVERIGE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Hieronder vallen onder andere:

- nog niet verdeeld bedrag voor inhuur van derden;
- lasten van heffing en invordering lokale heffingen;
- gereserveerde middelen voor cofinanciering InterBestuurlijk Programma (IBP);
- overige algemene baten en lasten.

WAT MAG HET KOSTEN?

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Dividend	3	14	0	0	0	0
Financieringsfunctie	-265	2	2	2	2	2
Indexering	784	-36	48	-148	-322	-444
Overige algemene dekkingsmiddelen	911	2.157	2.670	2.068	2.615	3.223
Uitkering deelfonds sociaal domein	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma	1.433	2.137	2.720	1.922	2.295	2.781

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene uitkering	46.600	48.373	49.792	50.768	51.552	52.377
Bespaarde rente	1.082	750	475	475	475	475
Dividend	68	28	28	28	28	28
Financieringsfunctie	1	17	30	29	30	30
Lokale Heffingen	20.274	20.553	21.655	20.981	21.078	21.176
Overige algemene dekkingsmiddelen	146	0	0	0	0	0
Uitkering deelfonds sociaal domein	6.372	6.184	6.017	5.898	5.809	5.697
Totaal baten programma	74.543	75.905	77.997	78.179	78.972	79.783

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Geraamd totaal saldo lasten en baten	73.110	73.768	75.277	76.257	76.677	77.002
Toevoeging aan reserve	13.522	12.566	2.699	1.004	934	424
Onttrekking aan reserve	13.380	16.141	3.150	2.378	1.151	788
Mutaties in reserves	-142	3.575	451	1.374	217	364
Geraamd resultaat	72.968	77.343	75.728	77.631	76.894	77.366

Toelichting mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toevoegingen aan reserves						
Algemene reserve	8.745	5.424	0	0	0	0
Uitvoering Strategische Visie	0	76	141	75	75	0
Algemene reserve Zuidhoek	0	0	0	0	0	0
Reserve stroomlijnen organisatie	369	0	0	0	0	0
Algemene reserve OWB	2.596	674	443	320	530	260
Egalisatiereserve algemene uitkering	283	490	256	609	329	164
Reserve dekking afschrijvingslasten	352	4.799	755	0	0	0
Reserve Kabels en Leidingen	1.177	1.104	1.104	0	0	0
Subtotaal	13.522	12.567	2.699	1.004	934	424
Onttrekkingen aan reserves						
Algemene reserve	8.228	5.981	1.251	1.661	380	7
Uitvoering Strategische Visie	964	4.981	373	65	104	84
Algemene reserve Zuidhoek	0	0	0	0	0	0
Reserve stroomlijnen organisatie	114	652	0	0	0	0
Algemene reserve OWB	2.567	2.426	269	296	296	325
Egalisatiereserve algemene uitkering	533	402	179	0	0	0
Reserve dekking afschrijvingslasten	190	915	291	356	372	372
Reserve Kabels en Leidingen	784	784	784	0	0	0
Subtotaal	13.380	16.141	3.147	2.378	1.152	788
Mutaties in reserves	-142	3.574	448	1.374	218	364

Overzicht van de kosten van overhead

In het BBV zijn de kosten van overhead als volgt gedefinieerd:

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Op grond van de notitie Overhead van de Commissie BBV mogen in de begroting aan de grondexploitaties, investeringen en subsidieprojecten overheadkosten worden toegerekend. De wijze waarop de toerekening van overhead aan grondexploitaties, investeringen en subsidieprojecten, maar ook aan de kostenonderbouwing van leges wordt toegerekend is in het BBV vrijgelaten. In onze systematiek vindt toerekening plaats door het aandeel van de kosten overhead in de totale apparaatskosten exclusief direct aan taakvelden toe te rekenen materieel- en externe huisvestingskosten. Ons overheadpercentage komt hiermee uit op 40%.

De kosten van overhead betreffen:

bedragen x € 1.000

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bestuursondersteuning	317	283	260	271	260	260
Documentaire informatie voorziening	0	0	0	0	0	0
Facilitaire zaken en huisvesting	2.547	2.261	2.265	2.256	2.252	2.238
Informatievoorziening en automatisering	1.114	1.610	1.292	1.165	1.230	1.195
Juridische kosten	444	391	150	150	150	150
Management	1.040	1.140	1.127	1.127	1.127	1.127
Overige personeelskosten	565	668	259	178	177	181
Personeelskosten bedrijfsvoering	6.341	6.724	6.816	6.691	6.541	6.559
Subtotaal	12.368	13.077	12.169	11.838	11.737	11.710
Toegerekende overhead bouwgrond en projecten	-129	-211	-174	-136	-120	-119
Geraamde kosten van overhead	12.239	12.866	11.995	11.702	11.617	11.591

VERHOGING BUDGET JURIDISCHE EN PROCEDUREKOSTEN

We zien dat er de laatste jaren een toename is in het aantal complexe juridische vraagstukken waarbij (kortdurende) advisering door externe specialisten gewenst is. Door deze toename is het tot nu toe geraamde budget te laag gebleken. Hoewel interne juristen zoveel mogelijk zelf oppakken, is een uitbreiding van het budget noodzakelijk. Hiervoor is in de lijst te honoreren prioriteiten een structurele verhoging van € 25.000 opgenomen. Dit op basis van de kosten die

in 2018 en 2019 zijn gemaakt en de opmaat die daarin te zien was in 2019. Het is van belang ons te realiseren dat het maken van deze kosten vaak grotere (financiële) risico's voorkomt.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 rust er een vennootschapsbelastingplicht op winstgevende ondernemingsactiviteiten van gemeenten. Dit met als doel een gelijk speelveld te creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De verschuldigde vennootschapsbelasting (Vpb) wordt extracomptabel berekend over (winstgevende) ondernemersactiviteiten.

Voor de gemeente Schouwen-Duiveland is naar aanleiding van de geïnventariseerde resultaten en het daarover gevoerde gesprek met de Belastingdienst verwachten wij dat uitsluitend een afdracht dient plaats te vinden voor de clusters grondbedrijf, afval (opbrengst recyclebare reststromen) en straatparkeren. Waarbij wij voor onze gemeente het standpunt innemen dat parkeren als vrijgestelde activiteit wordt aangemerkt. Over eventuele winst die vanuit deze clusters wordt gerealiseerd, dienen wij belasting af te dragen aan de fiscus. Deze belasting wordt in dat geval naar rato door het de betreffende clusters gedragen. In het algemeen geldt dat de realisatiecijfers en de feitelijke omstandigheden van 2021 leidend zijn voor de werkelijke bepaling van de hoogte van de verschuldigde vennootschapsbelasting in 2021. Omdat het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting lastig is in te schatten en het saldo dat voortvloeit uit de genoemde clusters niet direct de algemene middelen raakt aangezien deze budgettair neutraal worden verwerkt, is geen raming voor te betalen vennootschapsbelasting in deze begroting opgenomen.

In zijn algemeen bestaat nog steeds de onzekerheid met betrekking tot de toerekening van overhead en het feit dat sprake is van nieuwe wetgeving. Er moet op bepaalde punten nog duidelijkheid komen over hoe deze in de praktijk moet worden toegepast. Dit zal mede volgen uit jurisprudentie die ontstaat uit afwijkende standpunten door belastingplichtigen en Belastingdienst. Het risico dat hiermee samenhangt wordt niet als dusdanig ingeschat dat we dit hoeven op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Onvoorzien

Voor het opvangen van niet voorziene calamiteiten wordt in de begroting jaarlijks € 150.000 geraamd voor onvoorziene uitgaven.

De zaken die ten laste van de post onvoorziene uitgaven komen, moeten voldoen aan de criteria onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

De post onvoorzien wordt slechts belast met éénmalige tegenvallers. Structurele financiële knelpunten in de begrotingsuitvoering moeten door inzet van de budgettaire ruimte of op structurele wijze door lastenverlaging of inkomstenverhoging worden opgelost.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

1

1.1 ALGEMEEN

In de paragraaf lokale heffingen geven we inzicht in de opbrengsten die met heffingen worden gegenereerd en de lastendruk die wordt veroorzaakt door deze heffingen. Dit inzicht is van belang, omdat deze heffingen veelal de enige mogelijkheid vormen om (aanvullende) wensen te kunnen dekken. Daarbij werkt informatie over de hoogte van heffingen in vergelijkbare gemeenten verhelderend.

1.2 GEMEENTELIJK beleid 2021–2024

Het beleid voor lokale heffingen is gebaseerd op het Collegeprogramma *Verbindend verder* waarin is opgenomen dat het verhogen van de belastingtarieven met de inflatiecorrectie het uitgangspunt is. Voor 2021 betekent dit een stijging van de tarieven voor belastingen en rechten van 2,4%. Uitzondering hierop zijn voor 2021 de OZB-tarieven voor niet-woningen, forensenbelasting afvalstoffenheffing en de rioolheffing. U besloot de OZB-tarieven voor niet-woningen vanaf 2020 in 3 jaar te verhogen naar het Zeeuws gemiddelde en voor de forensenbelasting de tarieven vanaf 2019 gedurende 3 jaar jaarlijks met gemiddeld 10,7% te verhogen. De afvalstoffenheffing wordt extra verhoogd i.v.m. de 100% dekking van de kosten. De tarieven rioolheffingen volgen uit het verlengd verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015 – 2019. Aan de hand van de door u via deze begroting vast te stellen belastingopbrengsten, stellen wij u voor de daaruit voortvloeiende tarieven vast te stellen in uw vergadering van 17 december 2020 via de betreffende belastingverordeningen.

Via het raadsvoorstel 'Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte, fase 2' is u ten aanzien van de verschillende heffingen gevraagd in te stemmen met het verhogen van de parkeertarieven, de kostendekkendheid van de leges op 100% te brengen en de tarieven voor de recreatieve vaart te bepalen op basis van integrale kostendoorrekening van 100% en marktconformiteit te verhogen ingaande 2021. In deze paragraaf is verder geen rekening gehouden met de gevolgen vanuit deze voorstellen.

1.3 GERAAMDE INKOMSTEN

In meerjarig perspectief zien de geraamde belastingopbrengsten er als volgt uit.

Belastingopbrengsten In hele euro (€)	Werkelijke opbrengst belasting- jaar 2019	Begrote opbrengst 2020	Begrote opbrengst 2021	Begrote opbrengst 2022	Begrote opbrengst 2023	Begrote opbrengst 2024
Onroerende- zaakbelastingen	8.873.743	9.398.589	10.074.351	10.825.956	11.124.953	11.430.215
Afvalstoffenheffing / Reinigingsrecht	4.245.680	4.507.889	4.766.653	4.764.906	4.854.633	4.946.019
Rioolheffingen	6.656.062	6.582.855	6.918.087	7.025.314	7.134.204	7.244.782
Hondenbelasting	92.307	50.183	0	0	0	0
Landtoeristenbelasting	6.906.062	6.454.036	6.608.933	6.731.198	6.855.725	6.982.556
Watertoeristenbelasting	250.743	263.941	270.276	275.276	280.368	285.555
Forensenbelasting	2.754.115	2.734.504	3.154.989	3.213.356	3.272.803	3.333.350

Belastingopbrengsten In hele euro (€)	Werkelijke opbrengst belasting- jaar 2019	Begrote opbrengst 2020	Begrote opbrengst 2021	Begrote opbrengst 2022	Begrote opbrengst 2023	Begrote opbrengst 2024
Parkeergelden / parkeervergunningen	1.564.927	1.600.274	1.608.877	1.615.667	1.622.583	1.629.627
Bedrijfsinvesteringszone (BIZ)	221.125	223.942	229.317	233.559	237.880	56.115
Precariobelasting*	1.332.392	1.360.100	1.365.661	241.113	246.113	237.254
Totaal:	32.897.156	33.176.313	34.997.144	34.926.345	35.629.262	36.145.473

* De oorzaak van de daling van de opbrengst precariobelasting is het vervallen van de mogelijkheid voor het heffen van de kabelbelasting vanaf 2022, zie ook het onderdeel 'precariobelasting' onder 1.4.

1.4 BELEIDSVOORNEMENS PER HEFFING

In dit onderdeel geven wij een toelichting op de belangrijkste (tarief)aanpassingen voor de begrotingscyclus 2021 - 2024. Hieronder allereerst een tabel met de ontwikkeling van de belangrijkste belastingtarieven.

Afvalstoffenheffing

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
Eenpersoonshuishouden	167,95	174,80	181,20	185,91
Meerpersoonshuishouden	216,45	223,80	230,40	236,39
Bedrag per lediging van de rolcontainer	4,74	5,40	6,12	6,28
Bedrag per aanbieding ondergrondse container	1,19	1,35	1,53	1,57

Rioolheffingen

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
Zakelijk recht (per eigendom)	169,80	173,14	178,14	180,21
Gebruiker	66,85	68,49	70,14	71,19
+ per m3 boven 200m3	2,33	2,39	2,45	2,49

Onroerende-zaakbelastingen

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
Zakelijk recht woningen	0,1397%	0,1381%	0,1351%	0,1383%
Zakelijk recht niet-woningen	0,1509%	0,1559%	0,1847%	0,2137%
Gebruik niet-woningen	0,1012%	0,1046%	0,1347%	0,1650%

Hondenbelasting

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
Eerste hond	44,20	29,43	15,00	0,00
Volgende hond	64,75	43,17	22,00	0,00

Forensenbelasting

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
economische waarde <= € 51.300	235,95			
economische waarde > € 51.300	87,44 + 0,2730%			
economische waarde <= € 54.425		257,60		

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
economische waarde > € 54.425		95,62 + 0,2920%		
economische waarde <= € 52.000			263,12	
economische waarde > € 52.000			101,84 + 0,311%	
economische waarde <= € 55.800				268,64
economische waarde > € 55.800				109,38 + 0,334%

(Water)toeristenbelasting

Tarieven in hele euro (€)	2018	2019	2020	2021
Per persoon per nacht	1,15	1,40	1,43	1,46
Vaste jaar- of seizoenplaats	218,50	257,60	263,12	268,64
Forfait bedrijfsmatige verhuur	345,00	vervallen	vervallen	Vervallen
Voorseizoenarrangement	86,71	114,80	117,26	119,72
Verlengd voorseizoenarrangement	116,61	141,96	145,00	148,04
Nazomerseizoen	38,64	89,60	91,52	93,44
Maandarrangement	28,98	35,28	36,04	36,79
Winterarrangement	38,64	47,04	48,05	49,06

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Areaaluitbreiding

Evenals voorgaande jaren houden wij rekening met € 65.000 per jaar aan extra belastingopbrengsten vanuit areaaluitbreiding.

Herwaardering WOZ

De OZB worden gebaseerd op de taxatiewaarde van een object in het kader van de Wet WOZ. Deze waarde wordt jaarlijks bepaald. Na het gereedkomen van de herwaardering WOZ kunt u de tarieven in de raadsvergadering van 17 december 2020 definitief vaststellen.

De afgelopen jaren was sprake van een uiteenlopende waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen. Is dat voor 2021 ook het geval, dan stellen wij u voor de OZB-tarieven voor deze categorieën bij te stellen aan de hand van die waardeontwikkeling.

Ontwikkeling aanslag OZB-woningen

In de onderstaande tabel treft u een overzicht waarin u kunt aflezen hoe de aanslag OZB, voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde, zich de afgelopen 3 jaar heeft ontwikkeld. Hiervoor sluiten we aan bij de CBS gegevens.

Jaar	Waardeontwikkeling woningen	Woning met gemiddelde WOZ-waarde	Tarief	Aanslag OZB	Procentuele stijging aanslag OZB
2019	5,00%	€ 235.000	0,1397%	€ 328,29	7,90%
2020	6,00%	€ 249.000	0,1381%	€ 343,87	4,75%
2021	5,20%	€ 262.000	0,1383%	€ 362,35	5,37%

OZB niet-woningen

Voor de tarieven wordt een trendmatige verhoging van 2,4 % toegepast. Ten aanzien van de niet-woningen besloot u bij het vaststellen van de Kadernota 2020 – 2023, als één van de

maatregelen om een meerjarig sluitende begroting voor te leggen, de tarieven via een ingroei-model vanaf 2020 in 3 jaren gelijk te stellen aan het Zeeuws gemiddelde (prijsspeil 2019) en de daaraan vasthangende meeropbrengst op te nemen in deze begroting. Daarbij wordt rekening gehouden met de doorgroei naar de provinciale gemiddelden voor gebruikers en eigenaren afzonderlijk. Door deze extra stijging van de tarieven voor 2021 met 13,3% voor eigenaren en 20,1% voor gebruikers wordt de volgende meeropbrengst geraamd:

Jaar	Geraamde meeropbrengst
2020	€ 378.000
2021	€ 756.000
2022	€ 1.134.000

Hondenbelasting

In de raadsvergadering van 21 december 2017 besloot u met ingang van 2018 de hondenbelasting in 4 jaar af te schaffen. Met ingang van 2021 wordt geen hondenbelasting meer geheven.

	2019	2020	2021
1 ^e hond	€ 29,43	€ 15,00	€ 0
2 ^e hond en verder	€ 43,17	€ 22,00	€ 0
kennel	€ 93,94	€ 46,96	€ 0

Toeristenbelasting

De opbrengst van de toeristenbelasting (inclusief watertoeristenbelasting) is belangrijk voor onze gemeente; wij ramen voor 2021 een opbrengst van bijna € 6,9 miljoen.

Beleid toeristenbelasting

Vanaf de jaarschijf 2022 voeren we een gedifferentieerd tarief toeristenbelasting in. Deze differentiatie moet vanaf 2022 minimaal € 2,5 miljoen structurele meeropbrengst toeristenbelasting opleveren. Het voorgenomen onderzoek naar de mogelijkheden van tariefdifferentiatie bij de toeristenbelasting zal in januari 2021 plaatsvinden. Gezien het belang, de complexiteit en ook de mogelijkheden om beleidsdoelstellingen met een differentiatie te ondersteunen, is een onderzoek gewenst. Des te meer omdat het Rijk de verdeling van het gemeentefonds gaat herijken. Dan wordt ook onderzocht welke mogelijkheden een gemeente heeft eigen inkomsten te genereren en wordt bepaald welk deel van deze eigen inkomsten een gemeente zelf mag houden. Door deze herijking is het op dit moment onzeker of, en zo ja in hoeverre, toeristenbelasting als structureel dekkingsmiddel kan worden aangewend met ingang van 2021. Het uitgangspunt is om u (na consultatie van de verblijfsrecreatieve sector, waaronder in ieder geval Vekabo, Hiswa-Recron, en de VHP) met de Kadernota 2022–2025 van de uitkomsten en mogelijke keuzes op de hoogte te stellen en voor te stellen op welke wijze de differentiatie vanaf 2022 ingevoerd moet worden.

Indien het cursief weergegeven deel strijdig is met de eerder vastgestelde bestuursopdracht differentiatie toeristenbelasting, prevaleert deze tekst boven de eerder vastgestelde bestuursopdracht.

Tarief 2021

Voor het jaar 2020 bedraagt het tarief per overnachting € 1,43. Inmiddels besloot u bij de Kadernota 2021–2024 dit tarief met deze Programmabegroting vast te stellen op € 1,46.

Forensenbelasting

Via de Kadernota 2019 – 2022 besloot u de tarieven vanaf 2019 gedurende 3 jaar jaarlijks met gemiddeld 10,7% verhogen. Uit analyse blijkt dat – exclusief de inflatoire stijging van 2,4% - een extra verhoging van 5% voldoende om de geraamde extra opbrengst voor 2021 te realiseren. Dit is in de lijn met het oorspronkelijke uitgangspunt via een jaarlijkse verhoging gedurende 3 jaar van € 60 per jaar de tweede-woning bezitters op een evenredige wijze als de toeristenbelasting te benaderen.

Voor de berekening van de definitieve tarieven forensenbelasting zijn we afhankelijk van de WOZ waarden 2020. Na het gereedkomen van de herwaardering WOZ ontvangt u in de raadsvergadering van 17 december 2020 een nieuw voorstel over de tarieven.

Parkeerbelasting

Dit is een belasting, verschuldigd voor het parkeren van voertuigen op bepaalde plaatsen; tevens valt het vergunning- / belanghebbenden parkeren hieronder. Belangrijk argument voor de heffing van parkeerbelastingen, met de op Schouwen-Duiveland gehanteerde tariefstructuur, is de regulering van verkeersstromen en van het parkeergedrag.

Voor wat betreft de tarieven voor parkeervergunningen gaan we in deze begroting vooralsnog uit van een inflatiecorrectie met 2,4% in 2021.

Precariobelasting

Voor deze heffing geldt dat de tarieven trendmatig worden verhoogd met 2,4%.

Onderdeel van de precariobelasting is de kabelbelasting. Deze belasting kan tot 1 januari 2022 worden geheven waarbij is besloten dat de tarieven tot dat moment gelijk dienen te blijven. De opbrengst van dit onderdeel is ruim is € 1,1 miljoen.

Tot nu toe is de opbrengst van de kabelbelasting vooralsnog gereserveerd en gestort in een aparte bestemmingsreserve. Conform uw besluit van 9 juli 2020 maakt het opheffen van deze reserve onderdeel uit van de integrale afweging van deze begroting.

Over het jaar 2016 heeft de gemeente Hulst namens de Zeeuwse gemeenten een beroepsprocedure gevoerd tegen de opgelegde aanslag aan Enduris. Deze procedure is door Enduris gewonnen. Omdat de uitspraak nog een aantal onduidelijkheden bevatte, is door de Zeeuwse gemeenten besloten om ook over de aanslag 2017 van Enduris te procederen.

Dit heeft tot gevolg dat er nog steeds geen duidelijkheid is over de totale opbrengst. In 2021 houden we daarom rekening met een dotatie van ruim € 784.000 aan hiervoor ingestelde risicovoorziening. Dit verlaagt derhalve het bedrag dat wordt gestort in de hierboven genoemde bestemmingsreserve.

Rioolheffing

Op 4 juni 2020 stemde u in met de verlenging van het vigerende VGRP 2015-2019, inclusief het kostendekkingsplan voor de periode 2020 en 2021. Onder het uitgangspunt van 100% kostendekking komen we voor de periode 2021 tot en met 2055 uit op een jaarlijkse stijging van de rioolheffing met 1,5% inclusief indexatie.

Deze stijging wijkt neerwaarts af van de reguliere inflatoire correctie van 2,4%. Het verschil van 0,9% kan worden ingezet als instrument voor het creëren van budgettaire ruimte onder het uitgangspunt van een gemiddeld gelijkblijvende lastendruk. In samenhang hiermee volgen we

de realisatie van de financiële uitwerking van het optimalisatieplan reiniging en komen hier – indien nodig geacht – op terug bij de Kadernota 2022–2025.

Tarieven in hele euro (€)	2019	2020	2021	2022
Zakelijk recht (per eigendom, geïndexeerd)	173,96	178,14	180,81	183,52
Gebruiker	68,49	70,14	71,19	72,26
+ per m ³ boven 200m ³ , geïndexeerd	2,39	2,45	2,49	2.53

Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten

Op 20 december 2018 besloot u in te stemmen met een gefaseerde groei naar

kostendeekkende tarieven in een periode van drie jaren (2019 tot en met 2021). Dat zou voor 2021 leiden tot een extra verhoging bovenop de inflatoire correctie van 2,4%. Inmiddels vond de optimalisatie van de bedrijfsvoering reiniging plaats. Wij verwijzen u hiervoor naar uw besluit van 4 juni 2020. De financiële consequenties daarvan zijn verwerkt in deze begroting. Tezamen met autonome ontwikkelingen zoals hogere verwerkingskosten, blijkt dat de tarieven voor 2021 veel minder hard hoeven te stijgen dan eind 2018 werd aangenomen. Een extra, lichte tariefstijging van 0,2% bovenop de inflatoire stijging is voldoende om te voldoen aan het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid.

Tarieven in hele euro (€)	2019	2020	2021
Vast bedrag meerpersoons Huishouden	€ 223,80	€ 230,40	€ 236,39
Vast bedrag 1 en 2 persoons Huishouden	€ 174,80	€ 181,20	€ 185,91
Lediging rolcontainer	€ 5,40	€ 6,12	€ 6,28
Aanbieding ondergrondse container	€ 1,35	€ 1,53	€ 1,57

Leges

Voor deze heffingen geldt dat de tarieven trendmatig worden verhoogd met 2,4%.

1.5 KOSTENONDERBOUWING HEFFINGEN

Op grond van het bepaalde in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) is het verplicht in de paragraaf lokale heffingen een overzicht op hoofdlijnen op te nemen van de diverse heffingen. Bij onze gemeente gaat het om:

- Scheepvaartrechten
- Rioolheffingen
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- Lijkbezorgingsrechten
- Leges

Hierna maken wij voor de overige heffingen het percentage kostendekkendheid inzichtelijk. Het principe van maximaal 100% kostendekkendheid volgt uit de Gemeentewet waarin is bepaald dat de tarieven zodanig vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Waar wij dit noodzakelijk achten, geven wij u een korte tekstuele toelichting.

Scheepvaartrechten

Kostenonderbouwing scheepvaartrechten 2021	Bedragen in €
Baten	412.530
Lasten taakvelden	

2.3 Recreatieve havens	593.492
2.4 Economische havens en waterwegen	267.473
5.7 Openbaar groen-(openlucht) recreatie	330.615
Netto lasten taakvelden	1.191.580
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	127.896
Totale lasten	1.319.476

Kostendekkendheidspercentage 35%

De gemeente Schouwen-Duiveland beheert een aantal havens. Dit brengt een veelheid aan kosten met zich mee. De voornaamste zijn de salarissen van de havenmeesters, onderhoudskosten en kapitaallasten. Daartegenover staan vooral baten uit scheepvaartrechten en vergoedingen voor nutsvoorzieningen.

De opbrengsten zijn exclusief de privaatrechtelijke baten. Als we deze meerekenen komt het dekkingspercentage uit op 57%. Daarnaast maken verhuurde en verpachte gedeelten van havens geen onderdeel uit van de fiscale kostendekkendheid. Daarom zijn deze cijfers onvergelijkbaar met overzichten die bijvoorbeeld te relateren zijn aan de Wet Markt en Overheid.

Volledigheidshalve wijzen wij u op het voorstel als genoemd onder 1.2 tot verhoging van de tarieven scheepvaartrechten.

Rioolheffingen

Kostenonderbouwing rioolheffingen 2021	Bedragen in €
Opbrengst heffingen	6.918.087
Lasten taakvelden:	
2.1 Verkeer en vervoer	193.693
6.3 Inkomensregelingen	37.960
7.2 Riolering	5.250.761
Netto lasten taakvelden	5.482.414
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	140.342
BTW	1.206.603
Dotatie voorziening	88.728
Totale lasten	6.918.087

Dekkingspercentage 100%

Op grond van het vGRP worden de lasten en baten voor riolering budgettair neutraal verwerkt. Dit betekent dat sprake is van een kostendekkendheid van 100%.

Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing 2021	Bedragen in €
Opbrengst heffingen	4.621.932
Lasten taakvelden:	
6.3 Inkomensregelingen	128.846
7.3 Afval	3.491.158
Netto lasten taakvelden	3.620.004
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	349.806

BTW	550.819
Dotatie voorziening	99.918
Totale lasten	4.620.547

Dekkingspercentage 100%

Kostenonderbouwing reinigingsrechten 2021	Bedragen in €
Opbrengst heffingen	144.721
Lasten taakvelden:	
7.3 Afval	106.005
Netto lasten taakvelden	106.005
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	6.650
BTW	18.259
Dotatie voorziening	13.807
Totale lasten	144.721

Dekkingspercentage 100%

De lasten en baten voor gemeentereiniging verwerken we budgettair neutraal via de voorziening vuilverwerking.

Lijkbezorgingsrechten

Kostenonderbouwing lijkbezorgingsrechten 2021	Bedragen in €
Opbrengst heffingen	524.032
Lasten taakvelden:	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	566.632
Netto lasten taakvelden	566.632
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	110.341
Totale lasten	676.973

Dekkingspercentage 77%

In 2016 stelde u het begraafplaatsenbeleid vast. Als onderdeel daarvan stemde u in met een jaarlijkse verhoging van de leges van 1,0% over een periode van 10 jaar bovenop de inflatiecorrectie om over tien jaar een kostendekking van tenminste 70% te hebben.

Uit bovenstaande berekening blijkt een kostendekkingspercentage van 77% voor 2021.

Aan de hand van de werkelijke cijfers over de jaren 2020 en 2021 informeren wij u – indien nodig – in 2022 over een eventuele bijstelling van de tarieven en/of het dekkingspercentage.

Leges

Hoofdstuk	Naam hoofdstuk	Totale kosten	Opbrengsten	Percentage
Titel I	Algemene dienstverlening	534.116	500.741	94%
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	81.558	81.305	100%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	118.044	121.400	103%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen incl. eigen verklaringen	183.742	198.142	108%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Basisregistratie Personen	17.420	5.266	30%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister			

Hoofdstuk	Naam hoofdstuk	Totale kosten	Opbrengsten	Percentage
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens			
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken			
Hoofdstuk 8	Vastgoed informatie			
Hoofdstuk 8a	Milieu			
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	44.508	37.195	84%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief			
Hoofdstuk 11	Huisvestingswet			
Hoofdstuk 12	Leegstandwet	2.544	2.471	97%
Hoofdstuk 13	Gemeentegarantie			
Hoofdstuk 14	Marktstandplaatsen			
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet			
Hoofdstuk 16	Kansspelen	2.430	1.231	51%
Hoofdstuk 17	Kinderopvang			
Hoofdstuk 18	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren - AVOI	30.158	33.988	113%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	42.731	13.284	31%
Hoofdstuk 20	Diversen	10.981	6.459	59%
Titel II	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving omgevingsvergunning	1.753.207	1.470.677	84%
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen			
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag			
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	1.584.569	1.428.680	90%
Hoofdstuk 4	Vermindering			
Hoofdstuk 5	Teruggaaf			
Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
Hoofdstuk 7a	Overdracht omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 8	(Principe) uitspraak	111.047	11.923	11%
Hoofdstuk 9	Bestemmingswijzigingen	57.590	30.074	52%
Hoofdstuk 10	Sloophmelding			
Hoofdstuk 11	In deze titel niet benoemde beschikking			
Titel III	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	188.917	78.023	41%
Hoofdstuk 1	Horeca	43.917	34.126	78%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten	145.000	43.897	30%
Hoofdstuk 3	Seksbedrijven			
Hoofdstuk 4	Splitsingsvergunning woonruimte			
Hoofdstuk 5	Leefmilieuverordening			
Hoofdstuk 6	Brandbeveiligingsverordening			
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere			

Hoofdstuk	Naam hoofdstuk	Totale kosten	Opbrengsten	Percentage
	beschikking			
Totaal		2.476.240	2.049.442	83%

Kostenonderbouwing leges 2021	Bedragen in €
Opbrengst heffingen	2.049.442
Lasten:	
Uren	1.491.338
Overige kosten	388.367
Netto lasten	1.879.705
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	596.535
Totale lasten	2.201.858

Dekkingspercentage 83%

Leges worden over tal van producten geheven. In de eerste tabel tonen wij de kostendekking per hoofdstuk in de legesverordening. Als uitgangspunt daarbij hanteren we het principe van kruissubsidiëring binnen zowel de verschillende hoofdstukken alsmede binnen de Titels I en II.

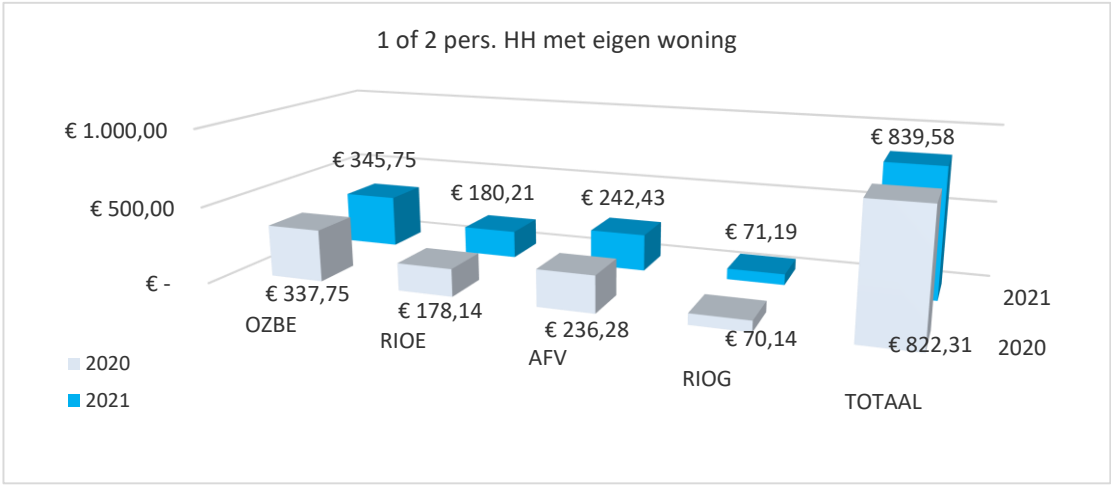
Dat houdt in dat een percentage boven de 100% op hoofdstukniveau is toegestaan onder de voorwaarde dat het gemiddelde percentage van beide titels niet boven de 100% uitkomt. Uitzondering daarop is Titel III. Deze bevat namelijk de leges die onder de Europese Dienstenrichtlijn vallen. Binnen Titel III is kruissubsidiëring mogelijk, doch is deze beperkt binnen een cluster van samenhangende vergunningstelsels. Deze stelsels zijn binnen deze Titel hoofdstuksgewijs opgenomen.

Naar verwachting treedt in 2022 de Omgevingswet in werking. Dit heeft gevolgen voor de kostenonderbouwing van de leges. Welke dat zijn is nu nog niet aan te geven. In de paragraaf lokale heffingen bij de begroting 2022 komen wij hierop terug.

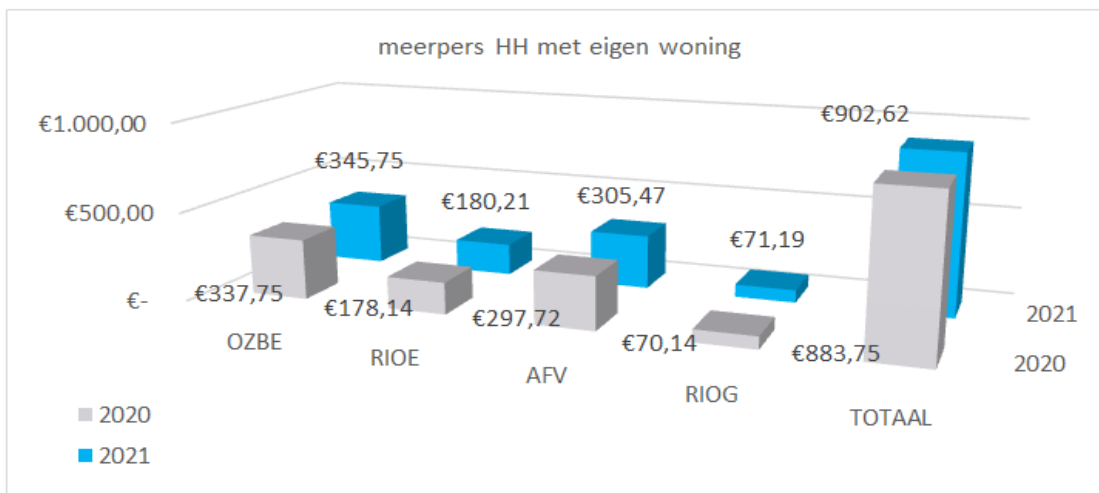
Volledigheidshalve wijzen wij u op het voorstel als genoemd onder 1.2 tot verhoging van de legestarieven.

1.6 VERGELIJKEND OVERZICHT WOONLASTEN

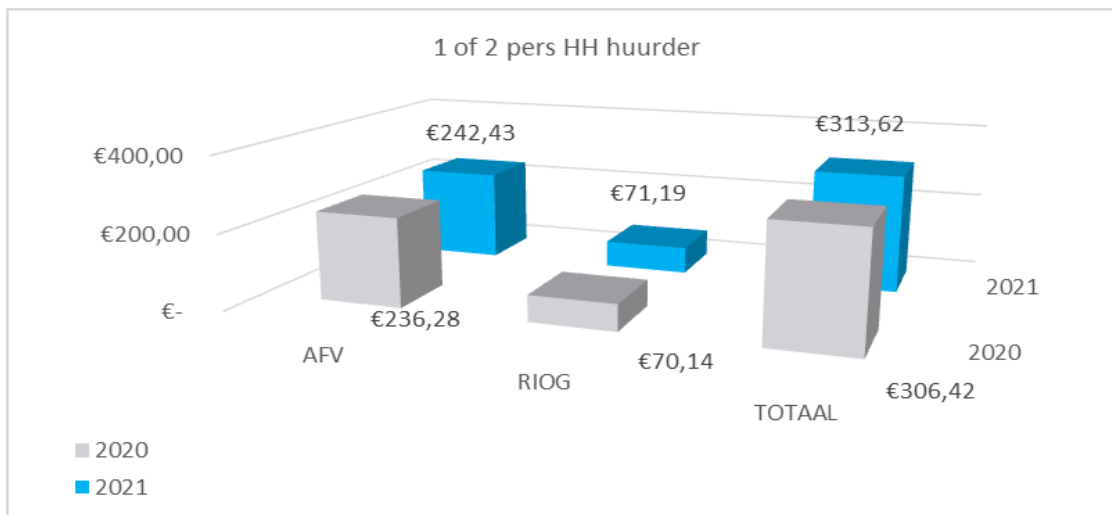
In onderstaande tabel presenteren wij de gemiddelde woonlasten van een 1 of 2 persoonshuishouden met eigen woning. De totale gemiddelde lasten nemen voor 2021 ten opzichte van 2020 toe met € 17,27 tot € 839,58. In een percentage uitgedrukt is dit een stijging van 2,1%.

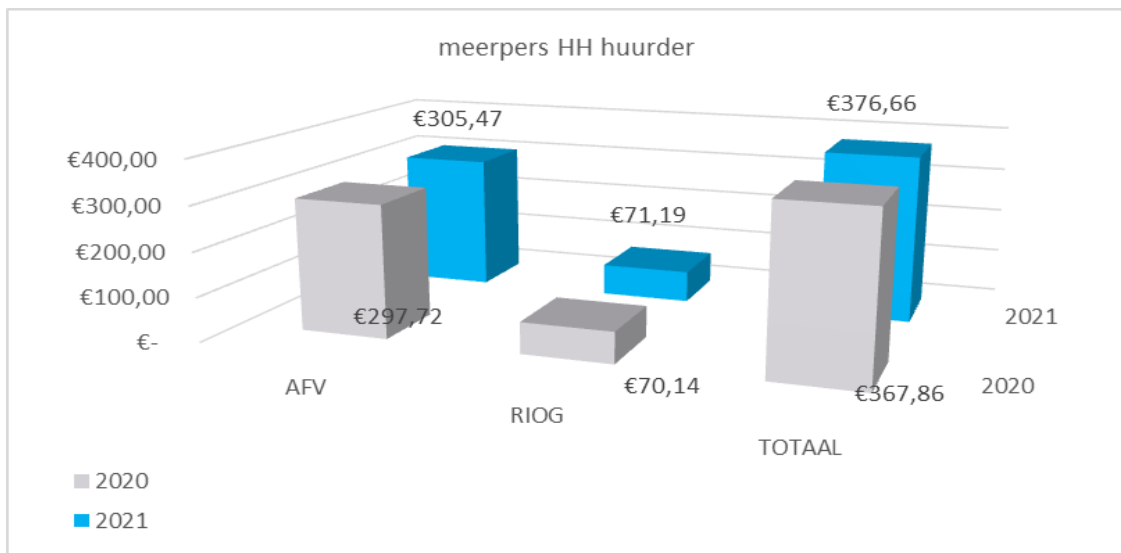
In onderstaande tabel presenteren wij de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden met eigen woning. De totale gemiddelde lasten nemen voor 2021 ten opzichte van 2020 toe met € 18,87 tot € 902,62. In een percentage uitgedrukt is dit een stijging van 2,1%.

In onderstaande tabel presenteren wij de gemiddelde woonlasten van een 1 of 2 persoonshuishouden met huurwoning. De totale gemiddelde lasten nemen voor 2021 ten opzichte van 2020 toe met € 7,20 tot € 313,62. In een percentage uitgedrukt is dit een stijging van 2,3%.

In onderstaande tabel presenteren wij de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden met huurwoning. De totale gemiddelde lasten nemen voor 2021 ten opzichte van 2020 toe met € 8,80 tot € 376,66. In een percentage uitgedrukt is dit een stijging van 2,4%.

De in deze grafieken vermelde belastingtarieven zijn op basis van de huidige opbrengsten in deze begroting tot stand gekomen.

1.7 KWIJTSCHELDINGSBELEID

Op grond van de Invorderingswet 1990 kunnen gemeenten kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen, zij kunnen zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. De voorwaarden waarbinnen dat mag zijn echter door het Rijk nauw omschreven.

Op 17 december 2015 stelde u de gewijzigde verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen vast. Het doel hiervan was tweeledig:

- Een zo ruim mogelijk kwijtscheldingsbeleid toepassen voor inwoners die door hun inkomenspositie niet of moeilijk in staat zijn de aanslagen gemeentelijke heffingen te voldoen.
- Een efficiënte toepassing van de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken door conformatie aan de uniforme normen van de deelnemers binnen Sabewa Zeeland.

Kwijtschelding kan voor de volgende belastingen worden verleend:

- afvalstoffenheffing, behoudens op extra aangevraagde emmers;
- rioolheffing gebruikersdeel, behoudens op extra afgenomen kubieke meters water.

Op 5 juli 2018 besloot u in de verordening kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing, aanvullend op het nieuwe afvalinzamelbeleid, de mogelijkheid tot volledige kwijtschelding op te nemen tot het verlenen van kwijtschelding voor het vaste bedrag en om voor de ledigen de mogelijkheid tot kwijtschelding te beperken tot het vastgestelde gemiddelde per huishouden.

Daarnaast zijn de volgende aanvullende voorwaarden vastgesteld:

- Alleen natuurlijke personen komen in aanmerking voor kwijtschelding.
- De normbedragen voor de kwijtschelding worden gesteld op 100%.

Sabewa Zeeland voert voor ons de toetsing van kwijtscheldingverzoeken uit. Sinds 2010 wordt deelgenomen aan de automatische beoordeling van een deel van de kwijtscheldingsaanvragen. Dit gebeurt bij de Stichting Inlichtingenbureau, opgericht door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sabewa Zeeland heeft de doorlooptijd van een verzoek om kwijtschelding aanzienlijk beperkt. Zij werken er aan om dit nog verder te beperken.

De uitgaven als gevolg van kwijtschelding zijn voor onze gemeente in 2021 en verder jaarlijks begroot op ± € 166.800.

1.8 ALGEMENE EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Voor meer informatie op het gebied van de gemeentelijke heffingen en WOZ verwijzen wij u naar <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/belastingen>. Daar kunt u ook een actueel overzicht vinden van de laatste ontwikkelingen en kabinetsvoornemens.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2

2.1 BEGRIPPEN, PROVINCIAAL TOEZICHT EN REGELGEVING

De uitleg van begrippen en regelgeving wat betreft het weerstandsvermogen van onze gemeente en risicobeheersing zijn in deze paragraaf uitgelegd.

De verplichte paragraaf Weerstandsvermogen bestaat ten minste uit:

- het gemeentelijke beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een overzicht van reserves en voorzieningen om risico's af te wenden;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's.

In deze paragraaf van de begroting gaan we in op de ontwikkelingen met betrekking tot bovenvermelde punten.

2.2 ONS BELEID

Uw raad stelde op 4 juli 2019 de Kadernota 2019-2023 Risicomanagement & Rechtmatigheidsverantwoording vast. Deze Kadernota beperkt zich niet tot financiële risico's, maar gaat ook over niet-financiële risico's zoals bestuurlijke en juridische risico's, imago- en frauderisico's en risico's in de bedrijfsvoering op het gebied van personeel en Informatie- en Communicatietechnologie. Deze hebben weliswaar niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen op termijn wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

Met deze nota zetten we een belangrijke stap in het realiseren van het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording, het versterken van risicomanagement en de verbetering van de interne administratieve organisatie en interne controle. Hierbij richten wij ons op het bereiken van de volgende doelstellingen:

1. Het vaststellen van het gemeentelijk risicoprofiel, normen voor de weerstandsratio en streefwaarden voor financiële kengetallen om zo de risico's te bewaken en te monitoren dat we als gemeente financieel gezond (worden en) blijven.
2. We voeren integraal risicomanagement uit: het signaleren van de risico's en het beheersen ervan maakt onderdeel uit van de integrale verantwoordelijkheid.
3. Vanaf 2021 beheersen wij de financieel impactvolle processen zodanig dat we voldoen aan de minimale eis voor afgifte van de rechtmatigheidsverantwoording.
4. Het periodiek inzicht geven in de ontwikkeling van de risico's in relatie tot de norm voor de weerstandsratio en de financiële kengetallen.

Uitgangspunt voor de ontwikkeling en invoering van risicomanagement is om niet alleen de mogelijke risico's te analyseren en in kaart te brengen, maar om tevens de methodiek van risicomanagement in te voeren. Hierbij betrekken wij ook de adviezen van de accountant en de auditcommissie. Met de uitvoering van deze nota is gestart in augustus 2019. De komende jaren passen wij deze paragraaf aan conform het nieuwe beleid.

2.3 VOORZIENING OM RISICO'S AF TE WENDEN

Voorziening dubieuze debiteuren

Bij de bepaling van de omvang van de voorziening (exclusief dubieuze debiteuren afdeling Werken, Wonen en Leven) hanteren we de volgende uitgangspunten:

- vorderingen uit het jaar 2020 zijn voor 100% inbaar (inclusief dwangsommen);
- vorderingen uit de jaren 2019 en daarvoor zijn 100% dubieus. Vorderingen boven de € 5.000 met een betalingsregeling (loopt veelal over meerdere jaren) brengen we in mindering;
- dwangsommen uit de jaren 2019 en daarvoor beschouwen we voor 25% dubieus. Dit omdat de betalingstermijnen veelal over meerdere jaren lopen;
- om de nadelige effecten van de economische ontwikkelingen op te kunnen vangen, hanteren we een toeslagpercentage. In 2019 hebben we dit verlaagd met de verwachting dat de economie zou aantrekken. Helaas is het beeld met COVID-19 pandemie gekeerd. Vandaar dat we de toeslag vanaf de jaarrekening 2020/begroting 2021 weer terugzetten op 25%.

Daarnaast zijn de grote individuele vorderingen beoordeeld en is er in 2018 € 599.000 extra toegevoegd voor de restant vordering voor de leges omgevingsvergunning Brouwerseiland.

Dit leidt tot de volgende financiële vertaling:

Openstaande vorderingen per 31 december 2021	Bedrag in € / percentage	Bedrag in €
Vorderingen tot en met 2019		80.000
Dwangsommen tot en met 2019 (totaal)	4.000	
Oninbaar	25%	1.000
Subtotaal		81.000
Toeslag economische situatie	25%	20.000
Restant vordering leges omgevingsvergunning Brouwerseiland		599.000
Totaal dubieuze debiteuren		700.000

De begrote stand van de voorziening is voldoende om het saldo van de berekende dubieuze debiteuren op te vangen.

De voeding van de voorziening tot de noodzakelijk gewenste omvang komt ten laste van de egalisatievoorziening vuilverwerking (afvalstoffenheffing), de voorziening gemeentelijk rioleringsplan (rioolheffing) en eventueel ten laste van de exploitatie. De noodzaak en omvang hiervan beoordelen we jaarlijks bij Programmabegroting en -rekening. Dat geldt ook voor het toeslagpercentage voor economische ontwikkelingen.

Voorzieningen dubieuze debiteuren afdeling Werken, Wonen en Leven (WWL)

De afdeling WWL heeft een registratie van dubieuze debiteuren van bijstandsuitkeringen waarbij sprake is van teveel betaalde uitkeringen. Dit op basis van het uitgevoerde beleid "terugvordering & verhaal en de fraudewet". Periodiek beoordelen we de voortgang (in baarheid) van de openstaande vorderingen en de financiële omvang van de voorziening. Vanwege de specifieke doelgroep (de inkomens- en vermogenssituatie kan wijzigen) boeken we geen vorderingen af.

Wij kennen twee voorzieningen. Een voor de langlopende en een voor de kortlopende debiteuren. Per 31 december 2021 bedraagt het saldo van de kortlopende voorziening € 261.000 en van de langlopende voorziening € 93.000.

2.4 ONZE RISICO'S

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel voor 2021 opgesteld. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit aangevuld met het risico rondom de COVID-19 pandemie en de som van de overige risico's. Onderaan de tabel is het totaalbedrag voor de overige risico's opgenomen.

Alle ons bekende risico's zijn opgetekend. Er is onderzocht wat de beheersmaatregelen zijn en wat vervolgens de restrisico's zijn (impact). De restrisico's zijn qua hoogte gecategoriseerd in 5 rubrieken, oplopend van tot € 25.000 tot en met groter dan € 500.000. We hebben ons ook de vraag gesteld: hoe vaak kan zich het risico voordoen in een bepaalde periode (kans).

Verwachte frequentie dat het risico zich voordoet	Kans
Risico doet zich minder dan 1 maal per 10 jaar voor	1
Risico doet zich 1 maal per 5-10 jaar voor	2
Risico doet zich 1 maal per 2-5 jaar voor	3
Risico doet zich 1 maal per 1-2 jaar voor	4
Risico doet zich 1 maal per jaar voor	5

Met deze 2 parameters is de kans maal impact te berekenen en dus ook dat risico dat afgedekt zou moeten worden met eigen vermogen.

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans, optreden en gevolg, gebruiken we de risicokaart (zie hieronder). De nummers geven de aantallen risico's weer die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Dit maakt inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Risicomatrix						
Risiko Impact	5 - Catastrofaal		1	1	1	
	4 - Substantieel	1	1		1	
	3 - Matig	2	1		2	1
	2 - Gering	3	2	2	1	2
	1 - Minimaal	6		4	1	1
		1 - Onwaarschijnlijk	2 - Mogelijk	3 - Aannemelijk	4 - Waarschijnlijk	5 - Zeker

Risico Waarschijnlijkheid

Een risicoscore in het groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Risico's die in het oranje gebied zitten vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is aan te raden niet te lang te wachten met het uitvoeren van beheersmaatregelen.

Risico	Omschrijving	Waarschijnlijkheid	Financieel gevolg in €	Financieel gevolg weging in €
Schades	Betreft verwachte en/of neergelegde schadeclaims			4.570.000
Gevolgschade door bestrijding van een ramp of incident	Er kunnen incidenten voorkomen die niet voorzien zijn, waaronder brand in een natuurgebied, oude binnensteden en incidenten met een grote maatschappelijke impact zoals een infectieziekten. Het toeristische karakter van onze gemeente en het aantal grote evenementen brengen risico's met zich mee. Vervuiling van het strand brengt grote economische schade met zich mee. Voor de ondernemers een daling van inkomsten en minder personeel. Voor onze gemeente is de schade ook groot door daling van de toeristenbelasting, parkeerheffingen en verhoging van sociale uitkeringen en extra lasten voor inzit van (extra) menskracht alsmede verhoging van de bijdrage van de uitvoeringslasten van de Veiligheidsregio en/of GGD.	30% - Mogelijk	2.000.000	600.000

Risico	Omschrijving	Waarschijnlijkheid	Financieel gevolg in €	Financieel gevolg weging in €
Verandering omvang Gemeentefonds	<p>In 2022 ramen we een voorlopig nadeel van 33 euro per inwoner oplopend naar 100 euro per inwoner in 2025. Het gaat om een verlaging van de algemene uitkering van 1.110.000 euro in 2022 oplopend naar 3.370.000euro in 2025.</p> <p>Onzeker is de totale omvang van het herverdeeleeffect, en het ingroeipad, hier is bestuurlijk nog geen besluit over genomen. Onzeker is ook of het nieuwe verdeelmodel kavel klassiek gemeentefonds een verbetering is ten opzichte van de huidige verdeling en bestuurlijk traject in gaat in september en door het Rijk wordt vastgesteld wordt in december 2021 en geëffectueerd wordt met ingang van 2022. Volgens de landelijke klankbordgroep herziening gemeentefonds zit BZK en Cebeon op deze koers.</p>	70% - Waarschijnlijk	1.110.000	589.400
Uitvoering Jeugdwet	De lasten van Jeugdhulp blijft in een stijgende lijn.	70% - Waarschijnlijk	500.000	350.000
Meerkosten in de nazorg van de stortplaatsen	De extra kosten voor nazorg van de stortplaatsen door aanscherping van rijksbeleid. De daarvoor ingestelde financiële voorziening is ontoereikend.	30% - Mogelijk	1.000.000	300.000
Borg- en garantstellingen rente en aflossing leningen	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningeigenaren ter bevordering van het eigen woningbezit.	10% onwaarschijnlijk	3.000.000	300.000

Risico	Omschrijving	Waarschijnlijkheid	Financieel gevolg in €	Financieel gevolg weging in €
Verandering omvang Gemeentefonds	Het Rijk bouwt de gaswinning verder af. Hierdoor nemen de baten uit gaswinning af op de rijksbegroting.	70% - Waarschijnlijk	242.000	169.400
Brandpreparatie	De huidige invulling van de bluswatervoorziening via openbare brandkranen is niet volledig dekkend. Dit leidt mogelijk tot hogere bijdrage aan de VRZ.	70% - Waarschijnlijk	230.000	161.000
Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning	De kosten van maatschappelijke ondersteuning lopen niet in de pas met de compensatie die we krijgen uit het Gemeentefonds. Risico's die wij daarbij zien is dat het SWVO als basis voor de begrotingscijfers de werkelijke cijfers 2019 hanteert, terwijl de laatste maanden van 2019 een stijging lieten zien.	70% - Zeker	200.000	140.000
Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning	De compensatie van het Rijk voor taken Beschermd Wonen en Maatschappelijk opvang is lager dan de werkelijke lasten. Er zal op 1 januari 2021 een uitname van 495 miljoen euro worden gedaan uit de macro-uitkering voor beschermd wonen. Dit bedrag is gebaseerd op een aanname: landelijk circa 8.500 cliënten voor een gemiddeld tarief van € 58.000. Zeeland zal meer dan gemiddeld nadeel ondervinden: door grotere groep Wet Langdurige Zorg en duurdere klanten. Zeeland hanteerde aannemelijk hogere tarieven	30% - Mogelijk	444.000	133.200

Risico	Omschrijving	Waarschijnlijkheid	Financieel gevolg in €	Financieel gevolg weging in €
	in 2019.			
Rest				472.575
Sub-totaal				8.013.175
COVID-19 pandemie	Betreft het risico's bij een tweede golf	50% - Aannemelijk	2.543.350	1.271.675
Totaal				9.284.850

Ten opzichte van de meest recente risico-inventarisatie (jaarrekening 2019) is de totale impact van de financiële risico's afgenomen van € 27,4 miljoen naar € 9,3 miljoen.

De hoofdreden is dat wij met ingang van de begroting 2021 de risico's hebben gewogen, terwijl we bij de jaarrekening bij elk risico hebben aangegeven of we dat hoog, middel of laag inschatten. Dat beïnvloedt in positieve zin ook de ratio, zie hoofdstuk 2.7.

Als alle risico's zich gelijktijdig in hun volle omvang zouden voordoen zou een nadeel optreden van € 9,3 miljoen. Het reserveren van een dergelijk groot bedrag als buffer voor alle risico's is echter ongewenst omdat het niet waarschijnlijk is dat alle risico's zich in 2021 gelijktijdig, en in hun maximale omvang, voordoen. Daarom is op basis van de ingevoerde risico's een risicosimulatie uitgevoerd. Bij deze simulatie is gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. Het resultaat is dat met een benodigde weerstandscapaciteit van € 8,4 miljoen het voor 90% zeker is dat alle risico's die in 2021 zouden kunnen optreden kunnen worden afgedekt. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door alle risico's waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

2.5 BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-voorzien financiële tegenvallers te bekostigen. Het gaat om buffers in het eigen vermogen respectievelijk in de exploitatie, die we kunnen vrijmaken/ beschikbaar komen om niet-begrote kosten die substantieel zijn te dekken zonder dat dit gevolgen heeft voor het beleid en de uitvoering van taken. De weerstandscapaciteit en de daarmee samenhangende risico's drukken we vervolgens uit in geld.

De weerstandscapaciteit is eind 2021 als volgt:

Weerstandscapaciteit	Begroting 2021-2024 in €
Resterende belastingcapaciteit:	
• Onroerende-zaakbelastingen	2.664.000
• (Water)toeristenbelasting	Pro memorie
• Forensenbelasting	Pro memorie
• Lijkbezorgingsrechten	153.000
• Marktgeden	0
• Parkeerbelasting	Pro memorie
• Scheepvaartrechten	906.000
• Leges	427.000

Weerstandscapaciteit	Begroting 2021-2024 in €
• Afvalstoffenheffing	0
• Reinigingsheffing	0
• Rioolheffing	0
<i>Totale resterende belastingcapaciteit</i>	4.150.000
Vrij aanwendbare reserves:	
• Algemene reserve	7.119.000
• Uitvoering strategische visie	2.914.000
• Algemene reserve De Zuidhoek	273.000
• Egalisatiereserve algemene uitkering	897.000
• Algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf	2.509.000
<i>Totaal weerstandscapaciteit vermogen</i>	13.712.000
Totale weerstandscapaciteit	17.861.000

Toelichting weerstandscapaciteit

Resterende belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit is de ruimte om de belastingen en heffingen te verhogen of in te voeren. Voor de heffingen gelden regels: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn.

Voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB) hanteert het Rijk de zogenaamde artikel 12-norm (voor financieel armlastige gemeenten). Dit is het tarief dat een gemeente moet hanteren als zij voor een eventuele aanvullende uitkering uit het gemeentefonds in aanmerking wil komen. Dit speelt voor onze gemeente niet, maar het tarief zien wij als bovengrens die wij kunnen hanteren voor de OZB. Het normtarief is voor 2021 vastgesteld op 0,1809 % van de waarde volgens de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Ons gewogen gemiddelde tarief is 0,1422 %. Op basis van de werkelijke WOZ-waarde 2020 resulteert dit in een resterende belastingcapaciteit OZB van € 2.664.000.

Voor de (water-)toeristenbelasting en forensenbelasting gelden geen maximum- of normtarieven. Voor de overige heffingen verwijzen wij u naar de Paragraaf lokale heffingen, onderdeel 1.5 (Kostenonderbouwing heffingen).

Vrij aanwendbare reserves

Algemene reserve

De algemene reserve dient primair als buffer om in jaren waarin een sluitende begroting niet mogelijk is bij te springen en ter opvang voor negatieve jaarresultaten. Hiervoor geldt een minimumbedrag van € 4 miljoen. Alles boven dit bedrag (inclusief het geormerkte deel voor het uitvoeringsprogramma strategische visie) is in principe vrij aanwendbaar en beschikbaar voor de weerstandscapaciteit.

Op 11 november 2011 is bij amendement door de raad besloten € 12 miljoen te oormerken voor uitvoering van de Strategische Visie. De komende jaren staan voor de uitvoering van de strategische visie nog diverse plannen met uit deze reserve beschikbaar gestelde budgetten op de agenda. Ultimo 2024 is het verwachte saldo van de reserve strategische visie nog € 2,8 miljoen.

Egalisatiereserve algemene uitkering

De reserve zetten we in om mutaties vanuit gemeentefonds op te vangen. Met ingang van 2018 ging het Rijk verder met de normeringssystematiek. Hierbij is het systeem van 'Netto gecorrigeerde rijksuitgaven' losgelaten en vervangen door 'Netto uitgaven'. De verwachting was

dat de algemene uitkering hierdoor meerjarig een minder grillig verloop zou hebben. In de praktijk is het echter nog steeds grillig. Daarom wordt hier nu onderzoek naar gedaan door het Rijk.

Er loopt een herijkingsonderzoek Financiële verhoudingswet in plaats van een grondige herziening gemeentefonds (motie Veldman/Wolbert). We verwachten uiterlijk via de decembercirculaire gemeentefonds 2020 duidelijkheid over de consequenties hiervan voor de hoogte van onze algemene uitkering vanaf 2022. Met de kennis van nu, zien wij deze ontwikkeling wegens de eventuele gevolgen van de invoering van een aparte cluster overige eigen middelen, als een groot risico voor onze gemeente. De Financiële verhoudingswet wordt in 2020 aangepast. De bedoeling is onder andere een nieuwe uitkeringsvorm te creëren die gebruikt kan worden voor gezamenlijke opgaven (waaronder de Interbestuurlijke Programma-opgaven).

Door een achttal omstandigheden vinden wij het nodig de reserve in stand te houden:

1. regionale opgaven op het gebied van klimaat en krimp;
2. fluctuerende accessen;
3. oplopende korting apparaatskosten tot en met 2025;
4. efficiencykortingen binnen het sociaal domein;
5. volume-ontwikkeling maatstaven;
6. de verwachte overheveling van centrumgemeentegelden naar individuele gemeenten voor taken sociaal domein per 2021 waarvan de exacte herverdeeleffecten onbekend zijn;
7. tijdelijk opvangen gevolgen herijking Financiële verhoudingswet;
8. ontwikkeling btw-compensatiefonds.

De reserve bedraagt eind 2024 € 2 miljoen conform het bij de instelling van de reserve het maximumbedrag. Het reserveplafond van € 2 miljoen is laag gezien de risico's die we lopen.

Reserves Ontwikkelingsbedrijf

De algemene reserve van het ontwikkelingsbedrijf, waarbij onze grondexploitatie is ondergebracht, is betrokken bij het weerstandsvermogen.

Geen stille reserves

Bij de totstandkoming van de bestuursopdracht 'Wegwerken structureel begrotingstekort en creëren budgettaire ruimte' is gebleken dat stille reserves (niet gewaarde eigendommen) nauwelijks meer aanwezig zijn. Een revisie voor een nieuwe nota is daarmee overbodig geworden. Vanaf deze programmabegroting zijn de stille reserves uit de lijst van het weerstandsvermogen gehaald.

2.6 WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{17.861.000}{8.400.000} = 2,1$$

Wij streven een weerstandsvermogen na dat tenminste ruim voldoende is. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk is of hoger is dan 1,5.

2.7 RATIO'S EN KENGETALLEN

De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bevat op basis van nieuwe verantwoordingsregels vanaf de begroting 2016 vijf financiële kengetallen. De berekeningswijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. De zesde is geen verplicht kengetal, maar vloeit voort uit de eigen Kadernota risicomanagement. Op termijn geven de kengetallen en de beoordeling gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van gemeente(n).

Kengetallen	Jaar-rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1a Netto schuldquote	51,4%	85,4%	80,9%	84,2%	87,8%	74,0%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47,8%	82,2%	76,6%	79,9%	83,4%	69,7%
2 Solvabiliteitsrisico	29,6%	20,9%	17,3%	15,7%	15,9%	16,2%
3 Structurele exploitatieruimte	-2,4%	-0,8%	1,6%	1,4%	1,0%	0,9%
4 Grondexploitatie	4,8%	1,0%	2,9%	2,3%	2,0%	1,0%
5 Belastingcapaciteit	119,5%	121,1%	120,1%	120,0%	119,9%	119,8%
6 Weerstandsratio	1,2	1,2	2,1	2,0	2,0	2,0

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van baten. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Op deze manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De Vereniging Nederlandse Gemeenten adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Bij verstrekte leningen kan er onzekerheid bestaan of deze worden terugbetaald. Bij de berekening van de netto schuldquote maken we onderscheid door het kengetal zowel inclusief als exclusief de verstrekte leningen te berekenen. Inclusief alle verstrekte leningen volgt hieronder.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre er sprake is van doorlenen en geeft de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Hieruit blijkt het aandeel van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Solvabiliteitsrisico

Dit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Het zegt iets over het vermogen om zowel de kortlopende alsook de langlopende schulden te kunnen terugbetalen en is daarmee een indicator over "de financiële gezondheid" van de gemeente. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (solvabiliteitsratio), hoe financieel gezonder de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

Dit geeft een beeld of de begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht zijn. Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Grondexploitatie

Dit is de verhouding van de grondwaarde tot de totale baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van onze gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend. De gronden zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde opgenomen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Hoe lager de ratio is, hoe beter.

Belastingcapaciteit

Dit geeft inzicht in de belastingdruk ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij is een percentage van 100% precies gelijk aan het landelijk gemiddelde. Bij gemeenten zijn hierin de OZB-lasten, rioolheffing, afvalstoffenheffing en een eventuele heffingskorting betrokken.

De belastingcapaciteit daalt ten opzichte van het voorgaande jaar. Reden hiervoor is dat in onze gemeente de belastingtarieven minder hard stijgen dan het landelijk gemiddelde.

Beoordeling van de kengetallen

Bij de beoordeling van de waarde van de financiële kengetallen sluiten we aan bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten en die zijn afgesproken door alle provinciale toezichthouders in het Vakberaad Gemeentefinanciën. Daarbij heeft uw raad de vaststelling van de Kadernota risicomangement bepaald dat de minimale omvang van het weerstandsvermogen 1,5 moet zijn.

In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) behoren, waarbij categorie A het meest financieel gezond is en categorie C het minst.

Kengetal	Waarde kengetal Categorie A	Waarde kengetal Categorie B	Waarde kengetal Categorie C
1. Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Structurele exploitatieruimte	Begroting en meerjarenbegroting > 0%	Begroting of meerjarenbegroting > 0%	Begroting en meerjarenbegroting < 0%
4. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5. Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
6. Weerstandsratio	>1,5	<1,5	<1,5

Onze gemeente is financieel gezond als:

- Kengetal structurele exploitatieruimte (meerjaren-)begroting in categorie A zit, en
- Drie van de overige kengetallen zitten in categorie A, of
- Twee kengetallen zitten in categorie A en twee in categorie B.

Onze gemeente is matig financieel gezond als:

- Drie kengetallen in categorie A gecombineerd met structurele exploitatieruimte (begroting en meerjarenraming) en weerstandsvermogen beide in B of
- Drie kengetallen zitten in categorie B of
- Eén kengetal in categorie B en één in categorie C.

Onze gemeente is financieel het minst gezond als:

- Twee of meer kengetallen zitten in categorie C.

Kengetallen	Jaar-rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	A	A	A	A	A	A
Solvabiliteitsrisico	B	B	C	C	C	C
Structurele exploitatieruimte	C	C	A	A	A	A
Grondexploitatie	A	A	A	A	A	A
Belastingcapaciteit	C	C	C	C	C	C
Weerstandsratio	C	C	A	A	A	A

Weerstandsratio

Dit geeft de verhouding aan tussen het bedrag waarover we risico's lopen en de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-voorzijene financiële tegenvallers te bekostigen. Het gaat om buffers in het eigen vermogen en exploitatie. In de Kadernota risicomangement is de minimale omvang op 1,5 vastgesteld. Vanaf het jaar 2020 vallen wij onder deze norm. Ten opzichte van de jaarrekening 2019 zien we een verschuiving van de ratio van 1,0 naar 2,1 in 2021. Dit is een trendbreuk, omdat dat de risico's bij de jaarrekening 2019 niet zijn gewogen en vanaf deze begroting 2021 wel.

Conclusie

We vallen conform de vastgestelde Kadernota risicomangement meerjarig in categorie C, minst financieel gezond.

COVID-19 Pandemie

In het voorjaar van 2020 zijn we in ons land geconfronteerd met het coronavirus. Dat heeft onder andere gevolgen voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente in 2020. Op het moment van het samenstellen van de programmabegroting 2021-2024 is nog onvoldoende in beeld welke effecten dit precies kunnen zijn. We kunnen al wel aangeven dat de risico's een negatief effect hebben op de netto schuldquote, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen. In een apart hoofdstuk in deze programmabegroting 2021-2024 geven wij hierover een meer actueel beeld van de gevolgen van de pandemie.

2.8 EMU-SALDO

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikel 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar.

Met ingang van 2017 is conform de voorschriften in het BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar opgenomen in de meerjarenbegroting (x € 1.000):

Omschrijving	Realisatie tot en met september 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking aan reserves	-8.071	90	-1.033
2 Mutaties (im-) materiële activa	2.317	28.454	3.497
3 Mutaties voorzieningen	2.507	1.299	932
4 Mutaties voorraden	-466	-1.014	-711
5 Boekwinst bij verkoop effecten en (im-)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-7.415	-26.051	-2.887

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

De begroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en in overeenstemming met de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

Zoals eerder aangegeven werkt de EMU-systematiek op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo voor 2021 komt uit op € -26 miljoen, wat betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 26 miljoen groter zijn dan de inkomsten als gevolg van investeringen in herinrichtingen van openbare terreinen, de bouw van de school en restauraties van havens

Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gesteld op -0,4% van het BBP. Het aandeel van de gemeenten is gesteld op -0.27% van het BBP. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

2.9 CONCLUSIES

De paragraaf weerstandsvermogen is direct verbonden met alle programma's en de gehele bedrijfsvoering (paragrafen) van de gemeente. Feitelijk is deze paragraaf hiervan een dwarsdoorsnede. De confrontatie tussen het weerstandsvermogen en de risico's geeft een positief getal, in de zin dat het weerstandsratio boven de 1,5 ligt. Om financieel gezonder te worden is inzet nodig om het eigen vermogen te vergroten, de vaste schulden en de belastingdruk te verlagen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

3

3.1 OVERZICHT

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de wijze waarop onze kapitaalgoederen zijn ondergebracht in beheerplannen en zijn vertaald in de jaarrekening.

Beheerplannen/ MJOP	Door de raad vastgesteld in	Looptijd	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen	2017	Tot en met 2021	Ja	Nee
Riolering	2015	Tot en met 2021	Ja	Nee
Groen	2014	Tot en met 2018	Ja	Nee
Speeltoestellen	2017	Tot en met 2026	Ja	Nee
Gebouwen	2019	Tot en met 2030	Ja	Nee
Openbare verlichting	2019	Tot en met 2023	Ja	Nee
Kunstwerken en overige elementen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Ja	Nee
Havens en waterwegen	2019	Tot en met 2028	Ja	Nee
Baggerbeheers- plan	2019	Tot en met 2028	Ja	Nee

Toelichting

Het Beheerplan Groen maakt onderdeel uit van de Integrale Beheervisie Openbare ruimte (IBOR). Ook in het jaar 2020 hebben we volgens dit principe gewerkt. De hierin vastgelegde kwaliteitsambities worden opnieuw tegen het licht gehouden en op basis van kwaliteitsmetingen waar nodig herzien. De aangescherpte kwaliteitsambities met bijbehorende omvormingen worden vertaald in het Beheerplan Groen 2021-2025 waarvan de voorbereidingen reeds zijn gestart.

Voor kunstwerken en overige elementen is er een uitvoeringsplan gebaseerd op inspecties.

Voor het onderhoud van de havens en het baggeren is een meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) opgesteld en vastgesteld voor een periode van tien jaar.

Het beheerplan Riolering vindt zijn basis in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan waarbij vanwege de integratie met het Omgevingsplan gekozen is voor een verlenging van het vGRP 2015-2019 voor de jaren 2020 en 2021. Een belangrijk speerpunt hierin is het treffen van klimaat adaptieve maatregelen bij projecten in de openbare ruimte.

Het integraal beheren van de openbare ruimte wordt verder geoptimaliseerd, de aanwezige kennis en kunde van zowel UOR, Handhaving, Reiniging, Ruimte en Milieu als Infra, allen met hun eigen specialisten zal komend jaar verder worden uitgebouwd. De kwaliteit om samen de

juiste éénduidige en gedragen keuzes te maken is aanwezig en zal worden benut om nieuwe inrichtingsvraagstukken van alle kanten te bekijken en hierin de juiste keuzes te maken.

3.2 WEGEN

Algemeen

Wegbeheerders hebben vanuit de Wegenwet de zorgplicht voor wegverhardingen. Dit betekent dat wij als wegbeheerder altijd verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit (onderhoudstoestand) van de verhardingen die de gemeente in beheer heeft. Deze zorgplicht moet waarborgen dat het gebruik van de wegen veilig plaats kan vinden en schades en/of ongevallen door gebreken aan de wegverharding zoveel mogelijk worden voorkomen. Verreweg het grootste deel van de gemeentelijke wegverhardingen ligt binnen de bebouwde kom van de kernen.

U heeft hiervoor in 2017 het Beheer- en Beleidsplan Wegen 2017 – 2021 vastgesteld. In dit plan is objectief inzicht gegeven in de kwaliteit van de gemeentelijke verhardingen en de daaruit voortvloeiende te nemen maatregelen en financiële consequenties voor de periode 2017 - 2021. Verder is het bestuurlijk kader en het beleidskader aangegeven.

Uitgangspunten bij het gemeentelijke wegbeheer voor 2021 zijn:

- Het gebruik van wegen moet te allen tijde veilig kunnen plaatsvinden. Bij calamiteiten wordt direct ingegrepen.
- Alle gemeentelijke wegen worden, conform de landelijke standaard van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek (CROW), op minimaal kwaliteitsniveau "B" gehouden.
- Overlast van wegenonderhoud voor de burger wordt zoveel mogelijk beperkt.

In 2021 stellen we het Beheer- en Beleidsplan Wegen 2022 – 2026 op. Dit plan geeft in hoofdlijnen het kwalitatieve en financiële niveau aan waarop het college haar taak als wegbeherende instantie wenst uit te voeren. Daarnaast kijkt het beleidsplan vooruit en is het bepalend voor het stellen van prioriteiten en het beschikbaar stellen van budgetten.

Uitvoeringsplannen

In het kader van integraal werken combineren we de uitvoeringsplannen zoveel mogelijk met rioolvervanging en groenonderhoud. Groot onderhoud aan wegen die binnen de Masterplannen en stads- en dorpsvisies vallen stellen we uit tot uitvoering in het kader van de Masterplannen/ stads- dorpsvisies aan de orde is. Tot die tijd onderhouden we deze wegen dusdanig dat de veiligheid is gewaarborgd. Veelal betekent dit dat we alleen klein onderhoud uitvoeren.

Wortelopdruk

In 2019 en 2020 hebben we enorm veel overlast gehad van wortelopdruk. Door onder andere de droge zomers zijn veel wortels onder de bestrating op zoek gegaan naar vocht. Ook voor 2021 verwachten we veel overlast door wortelopdruk.

Kwaliteit

Het wegbeheer voeren we uit volgens de CROW-methodiek. Op basis van een jaarlijkse inspectie van de in beheer zijnde verhardingen verkrijgen we een actueel beeld van de conditie van het wegennet.

Financiën

Bij de vaststelling van het Beheer- en Beleidsplan Wegen 2017-2021 hebben we aangegeven dat we vanaf 2017 niet meer werken met een voorziening maar dat we de kosten van het

wegenonderhoud als exploitatiebudgetten verantwoorden. De saldi van de exploitatiebudgetten worden aan het einde van het jaar gemuteerd op de reserve Wegenonderhoud.

Vanuit de bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte loopt een onderzoek naar de effecten van het aanpassen van het kwaliteitsniveau van de wegen op het benodigde onderhoudsbudget. De overlast door wortelopdruk monitoren we financieel via de programmarapportages in 2021.

Risico's

Er blijft altijd een klein risico dat door niet tijdig gesignaleerde gebreken aan de weg schades of ongevallen kunnen ontstaan. Het risico op schades en ongevallen door gebreken aan de verhardingen ondervangen we zoveel mogelijk door het uitvoeren van wegininspecties, waarbij schadebeelden worden vastgelegd. Gebreken van ernstige aard worden vervolgens direct verholpen.

3.3 RIOLERING

Algemeen

De zorg voor de gemeentelijke riolering is vastgelegd in de wet Milieubeheer. In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is het beleid met betrekking tot onderhoud, uitbreiding en verbetering van het rioleringsstelsel vastgelegd en wordt de gewenste situatie met betrekking tot de toestand en het functioneren van het gemeentelijk rioolstelsel beschreven. De kosten voor aanleg van nieuwe riolering en aanpassingen als gevolg van uitbreidingen van woonwijken of bedrijventerreinen komen ten laste van de betreffende grondexploitaties. Daarna worden de rioleringen via een areaaluitbreiding overgedragen aan beheer.

De besluitvorming over de verlenging van het vGRP tot 2021 heeft plaatsgevonden in de collegevergadering van 3 maart 2020; de Raad heeft in haar vergadering van 4 juni 2020 hier positief over besloten.

Uitvoeringsplannen

De geplande activiteiten in het begrotingsjaar 2021 zijn:

- Verdere completering van de rioolbeheerdata;
- Definiëren en uitvoeren van maatregelen voor onderhoud, reparatie of vervanging van hoofdriolen op basis van de inspectieresultaten en vastgesteld beleid;
- Afstemmen van het vervangingsplan voor de binnenstad van Zierikzee op overige ontwerptaken / beleidsstukken zoals het Programmaplan Zierikzee, diverse stads- en dorpsvisies het uitvoeringsprogramma Tij van de Toekomst, de Visie Openbare Ruimte Zierikzee en diverse herstructureringsopgaven van Zeeuwsland;
- Metingen aan overstorten ter controle van de vuilemissie uit het rioolstelsel;
- Continueren en monitoren van het afkoppelbeleid;
- Optimaliseren van het gemalenbeheer middels de hoofdpomp;
- We zetten in op een beheersbaar riool voor de binnenstad Zierikzee. Hiertoe wordt het rioleringsplan van de binnenstad en Malta geactualiseerd. In overleg met de bewoners wordt, met name voor riolering op particulier terrein, desnoods een oplossing op maat verzorgd;

De volgende rioolvervangingsprojecten staan voor 2021 gepland:

- Bruinisse, Kerkstraat, Kerkplein en Nieuwstraat (onderdeel van Masterplan, start 2020);

- Serooskerke, diverse rioleringen op particulier terrein;
- Scharendijke, Dorpsstraat en Grevelingenlaan; Zierikzee, Korte Nobelstraat, Hem en Poststraat (oost);
- Brouwershaven, Jacob Catsstraat;
- Renesse, Hogezoom (onderdeel van Masterplan, start 2020)
- Oosterland, Korte Achterweg (start 2020)

Kwaliteit

We inspecteren jaarlijks een gedeelte van onze riolering met putvideo's. Daar waar er vanuit de putvideo's aanleiding voor is, worden complete rioolstrengen geïnspecteerd. Hierdoor houden we de kwaliteit in de gaten en op basis van deze resultaten maken wij onze planning.

Betreffende de riolering binnenstad Zierikzee worden aan de hand van het te actualiseren rioleringsplan en de inspecties stapsgewijs rioolstrengen vervangen en de oude gewelven buitengebruik gesteld c.q. voorzien van een nieuwe kleinere rioolbuis.

Ontwikkelingen

Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland +

Wij hebben deelgenomen aan het pilotproject genaamd SORBET (Samenwerken in de OndeRgrond en BuitEnruimTe) van de SAZ+, waarin belanghebbenden, gemeenten en netbeheerders hun projecten voor de komende jaren aanmelden. Doel van deze pilot was om te kijken of er overlappende werkzaamheden zijn en waar de belanghebbenden samen kunnen optrekken om de overlast voor de burger zo beperkt mogelijk te houden. Gezien de positieve ervaringen van de pilot streven we naar uitbreiding van het aantal partijen (disciplines) die hieraan deelnemen, zoeken we naar verbeteringen in de (proces-)afspraken en bepalen we in hoeverre we dit in gezamenlijkheid met andere gemeenten voortzetten.

OAS Westerschouwen

De uitvoering van het maatregelenplan van de Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem (OAS) voor het afvalwatersysteem in Westerschouwen is zowel qua planning als financiën in het nieuwe vGRP geborgd. Fase 1 van het maatregelenplan is nagenoeg uitgevoerd. In 2020 heeft de evaluatie plaatsgevonden en bepalen we welke maatregelen nog genomen moeten worden om te kunnen voldoen aan de doelstellingen van het convenant. (= Fase 2)

Overige ontwikkelingen

Naast bovengenoemde ontwikkelingen in het vGRP 2015–2019 werden, naast de huidige inspanningen, de volgende nieuwe thema's verder uitgewerkt:

- We zijn in 2019 begonnen met het opstellen van een 5 jarige planning aan de riolering om integraler te kunnen werken en beter te kunnen inspelen op andere ontwikkelingen zowel binnen de gemeente (stads- en dorpsplannen) als externe organisaties (Zeeuwend).

Financiën

Voorziening groot onderhoud riolering

Binnen de voorziening groot onderhoud riolering ramen we voor de begrotingsjaren de volgende mutaties:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 445.000	€ 457.000	€ 469.000	€ 482.000
geraamde lasten binnen voorziening	€ 476.000	€ 488.000	€ 500.000	€ 512.000

Binnen de voorziening vervangingsinvesteringen riolering ramen we voor de begrotingsjaren de volgende mutaties:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 2.784.000	€ 2.826.000	€ 2.868.000	€ 2.929.000
geraamde lasten binnen voorziening	€ 2.379.000	€ 2.412.000	€ 1.711.000	€ 1.742.000

Deze cijfers komen uit de kostenopstelling van het verlengde vGRP 2015-2019 dat is vastgesteld in de Raad van 4 juni 2020.

De toereikendheid van de voorzieningen wordt jaarlijks bij het opstellen van de begroting en jaarrekening tegen het licht gehouden. Bij de afwijkingenrapportages passen we indien nodig de jaarschijven aan.

Risico's

De risico's zijn te overzien. Er is geen sprake meer van achterstallig onderhoud. Echter het risico maar onzekerheden blijven zitten in de oude gewelfriolen in de binnenstad van Zierikzee die ook nog vaak in de achtertuinen van particulieren gelegen zijn. blijven risico's zitten.

Daarbij is een andere onzekerheid de klimatologische ontwikkelingen. Hierbij bestaat het risico op wateroverlast, ondanks de theoretische berekeningen met neerslagintensiteiten op grond waarvan het stelsel in theorie voldoende afvoercapaciteit moet hebben.

3.4 GROEN

Algemeen

Het openbaar groen is ons natuurlijk kapitaal. Groen kleedt de buitenruimte aan en zorgt ervoor dat we ons buiten prettig voelen. Wetenschappelijk is aangetoond dat groen in de openbare ruimte effect heeft op het welbevinden en de gezondheid van mensen. Ook is groen een belangrijk instrument in de klimaatadaptatie, bijvoorbeeld in wateropvang en –berging en het tegengaan van hittestress. Openbaar groen speelt ook een rol in het streven naar een grotere biodiversiteit, wat noodzakelijk is om een evenwichtige en veerkrachtige leefomgeving voor mens en dier te realiseren.

Kwaliteit

Vanuit de visie Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) werken we aan een duurzame en veilige omgeving. We werken volgens de gouden driehoek inrichting, beheer en gebruik. Voor het openbaar groen betekent dit, dat we het onderhoud in centra en accenten op kwaliteitsniveau A uitvoeren (volgens de CROW kwaliteitscatalogus). In de woon- en verblijfsgebieden hanteren we kwaliteitsniveau B. Evaluatie van ons groenbeheer, bijbehorende kwaliteitsmetingen en de noodzaak van bezuinigingen leiden tot het kritisch beoordelen en waar nodig aanpassen van de gevraagde kwaliteitsniveaus. De aan te passen kwaliteitsambities worden vastgelegd in het op te stellen Beheerplan Groen 2021-2025.

Uitvoeringsplannen

Zoals verwoord in de visie Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) werken we zoveel mogelijk integraal. Werkzaamheden in de openbare ruimte stemmen we op elkaar af. Hiermee

voorkomen we overlast voor de inwoners en gaan we efficiënt om met de beschikbare middelen. We werken aan een efficiënt te beheren areaal, door een evenwicht te zoeken in dagelijks onderhoud en groot onderhoud. Wanneer regulier onderhoud niet langer effectief is vervangen we het groen of vormen we het groen om, met als uitgangspunt kwaliteitsverbetering (groenactieplannen). Aanleiding kan zijn gebieds- en/of interdisciplinaire projecten of vervanging/renovatie in verband met niet functioneren, ziektes en plagen of leeftijd van de beplanting.

In vrijwel alle projecten die openbare werken oppakt zit een onderdeel groen. De aanleiding voor de gebiedsprojecten is in veel gevallen civiel (riolering en/of verharding). In deze projecten loopt groen mee in de onder Wegen en Riolering geplande projecten. Ook kan herinrichting onderdeel vormen van uitvoering van een masterplan of dorpsvisie.

Voor 2021 loopt groen mee in de onder 3.2 Wegen en 3.3 Riolering geplande projecten en zijn in het kader van de stads- en dorpsvisies projecten in Scharendijke (Bethlehemplein), Brouwershaven (Markt) en Zonnemaire (dorpskern) actueel. In 2021 zullen onderdelen uit het Ambitiedocument stadswallen opgepakt worden.

Speelruimtes

In 2017 is nieuw speelruimtebeleid opgesteld. Ook in 2021 voeren we een jaarfase van dit beleid voor speellocaties uit. Speelplekken worden omgevormd naar het streefbeeld, waarbij speeltoestellen vervangen worden. Niet langer functionerende speellocaties worden omgevormd naar groen.

Het speelruimtebeleid vormt tevens het toetsingskader voor burgerinitiatieven, waarbij ruimte is voor cofinanciering. Vanuit de wettelijke zorgplicht en voor een veilig gebruik van onze speelvoorzieningen voeren we ook in 2021 twee keer per jaar een inspectie van de speeltoestellen uit.

Bomenbeleid

In 2021 ronden we de actualisatie van het Bomenbeleidsplan (2009) af, waarin we het beleid ten aanzien van ons bomenbestand aanscherpen. Naast het behouden en ontwikkelen van groene (hoofd-)structuren is er aandacht voor bescherming van cultuurhistorisch waardevolle bomen, richtlijnen voor ontwerp, aanleg en beheer van bomen, veiligheid en zorgplicht, wet- en regelgeving, ziekten en plagen en de waarde van bomen in het kader van biodiversiteit.

Om de achterstand in de opname van de kwaliteit van ons bomenbestand in te lopen stellen we een bedrag van incidenteel € 52.000 beschikbaar voor 2021 via de lijst te honoreren prioriteiten. *We introduceren in het Bomenbeleidsplan de mogelijkheid van het indienen van een 'boomverzoek'.*

Inwoners kunnen een verzoek doen om op een door hun gekozen plek in hun woonomgeving (in de openbare ruimte) een boom te planten.

Beheer oppervlaktewater bebouwd gebied

In 2017 is de overeenkomst Beheer Oppervlaktewater Bebouwd gebied (BOB) tussen het waterschap en de Zeeuwse gemeentes verlengd. Het baggeren en in stand houden van de oevers is noodzakelijk voor een goed functionerend watersysteem. Het eiland is opgedeeld in acht delfblokken. Ieder jaar wordt er één blok gebaggerd, hiermee willen we achterstallig onderhoud voorkomen. In 2021 baggeren we het delfblok Renesse. Naast baggeren vervangen we ook beschoeiing. De beschoeiing in slechte toestand wordt de komende acht jaar gefaseerd vervangen.

Ontwikkelingen: verbod gewasbeschermingsmiddelen

Vanaf 2016 mogen in de openbare ruimte geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen meer gebruikt worden. Met name op verhardingen hebben we de afgelopen jaren gezocht naar een acceptabel alternatief. We hebben gekozen voor intensief vegen; een schone straat biedt weinig ruimte aan kiemend onkruidzaad. We volgen deze beheersingsmethode intensief en stellen onze veegfrequentie hierop af. Vanaf 2020 is het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijding ook van toepassing op sportvelden. Tot 2022 is sprake van een overgangperiode met uitzonderingen voor een beperkt aantal plagen. In 2021 zoeken we met andere gemeenten en brancheorganisaties naar alternatieve methoden, onder andere extra doorzaaien, waardoor onkruid minder kans krijgt.

Ontwikkelingen: invasieve exoten

Invasieve exoten zijn planten die van nature niet voorkomen in Nederland. Zij bedreigen de biodiversiteit en kunnen grote economische schade veroorzaken. De laatste jaren komt ook op Schouwen-Duiveland de Japanse Duizendknoop steeds meer voor, met name in de Westhoek. Het beleid is om verspreiding te voorkomen door gericht te maaien of handmatig te verwijderen, afhankelijk van de locatie en intensiteit. In samenwerking met overige terreinbeheerders houden we de locaties in beeld. Naast de Japanse Duizendknoop houden we ook de opkomst van Ambrosia en Reuzenbereklaauw in de gaten. In 2021 volgt een voorstel om met structurele maatregelen de invasieve exoten terug te dringen.

Ontwikkelingen: ziekten en plagen

Essentaksterfte komt al een aantal jaren voor in Nederland. Essentaksterfte is een schimmel; er is weinig tegen te doen. Wij zien in ons areaal dat de gezondheid van de essen terugloopt. Bij herplant kiezen we voor andere of resistente soorten; meer diversiteit is bovendien positief voor de biodiversiteit. De kastanjabloedingsziekte is een andere ziekte die ook op Schouwen-Duiveland voorkomt. We houden de verspreiding van deze ziekte zo goed mogelijk in beeld en nemen per geval passende maatregelen. De eikenprocessierups komt tot nu toe relatief weinig voor binnen onze gemeente. We inventariseren de betreffende locaties en volgen de ontwikkelingen op het kennisplatform eikenprocessierups. We verwachten dat we in 2021 door snel lokaliseren van ziekten en plagen en maatwerk in bestrijding de schade beperkt kunnen houden en verdere verspreiding kunnen voorkomen. We werken hierbij samen met de overige behorende instanties in het buitengebied.

Ontwikkelingen: biodiversiteit

In 2019 heeft onze gemeente de Zeeuwse bijenstrategie ondertekend. Daarmee bevestigen we dat we maatregelen willen nemen om de biodiversiteit te bevorderen. In het buitengebied doen we dat door budget beschikbaar te stellen voor het realiseren van bloemenranden lang akkers. In 2021 onderzoeken we hoe we dit project een vervolg kunnen geven. Binnen de bebouwde kom, waar het zwaartepunt ligt van ons groenbeheer, ontwikkelen we in nauwe samenwerking met de imkersvereniging en Zeeuwsland diverse projecten, waarbij biodiversiteit centraal staat. Bij (her-)inrichting van projecten kiezen we waar mogelijk voor soorten die meerwaarde hebben voor bestuivende insecten. Daarnaast verkennen we hoe we in het groenbeheer onze maatregelen zodanig kunnen aanpassen dat de biodiversiteitswaarde toeneemt. In 2021 richten we ons op het bevorderen van tijdelijke natuur: braakliggende terreinen tijdelijk een natuurbestemming geven en zodanig inrichten dat deze terreinen in ieder geval tijdelijk de biodiversiteit vergroten. Daarnaast gaan we actief op zoek naar locaties voor dorpsbosjes en buurtboomgaarden.

Voor de ondersteuning van initiatieven voor het bevorderen van biodiversiteit stellen we voor 2021 en 2022 een bedrag van € 15.000 per jaar beschikbaar via de lijst te honoreren

prioriteiten. Ook voeren we een inventarisatie uit voor de kansen van biodiversiteit met behulp van de meetlat biodiversiteit (of vergelijkbaar). Het beschikbaar gestelde bedrag voor 2021 en 2022 van € 15.000 per jaar wordt hiervoor verhoogd met incidenteel € 30.000 per jaar.

Ontwikkelingen: bewegen en ontmoeten

Bij het opstellen van stads- en dorpsvisies inventariseren we de behoefte aan buitenlocaties die kunnen functioneren als ontmoetings- en beweegruimte voor jong en oud. Groene plekken met beweegtoestellen kunnen de leefbaarheid van een kern opwaarderen. Ook burgerinitiatieven zijn vaak gericht op gebruik van het groen in de buurt. Ideeën over inrichting en beheer, met als insteek spelen/bewegen voor ouderen en/of jongeren en vragen afstemming in groenbeleid. In 2021 inventariseren we de bestaande sport- c.q. ontmoetingsplaatsen, zoals Jeu de Boulesbanen en ijsbanen en actualiseren we het beleid ten aanzien van deze voorzieningen.

Ontwikkelingen: klimaatadaptatie

Groene ontwikkelingen in de buitenruimte hebben een rol in de klimaatadaptatie. Bij het ontwikkelen van groenbeleid en -beheer wordt dit aspect meegenomen (waterbalans, hittestress, et cetera).

De afgelopen jaren, vanaf 2018, hebben we te maken gehad met extreem droge zomers. Dit heeft met name effect op het sportveldenonderhoud. Bij aanhoudende droogte moet, om blijvende schade aan de grasmat te voorkomen, berekend worden. Omdat op de meeste sportvelden geen zoet water voorhanden is betekent dit aanvoer van water met tankwagens, wat een kostbare aangelegenheid is. In 2021 zoeken we verder naar alternatieve oplossingen om de velden wat betreft waterbalans in goede conditie te houden.

Financiën

We werken op dit moment voor het groenonderhoud met exploitatie-budgetten. De verdere vertaling vanuit het IBOR voor de benodigde budgetten op het gebied van groen, maken we definitief in het nieuwe beheerplan Groen 2021-2025.

Speelruimtes

Binnen de voorziening speelruimtes zijn voor de begrotingsjaren de volgende mutaties geraamd:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000
geraamde lasten binnen voorziening	€ 144.000	€ 128.000	€ 145.000	€ 132.000

Dit zijn mutaties op basis van het vastgestelde beleid. De voorziening is meerjarig toereikend.

Risico's

Risico's in de openbare ruimte bestaan hoofdzakelijk uit aansprakelijkheid bij schade door gebreken aan elementen of objecten. Van belang is dat de gemeente voldoet aan haar wettelijke zorgplicht. Om hieraan te voldoen, keuren we de speeltoestellen en inspecteren we de bomen (BVC). Door het uitvoeren van inspecties en keuringen en het nemen van adequate maatregelen blijven de risico's beperkt.

3.5 GEBOUWEN

Algemeen

Wij bezitten een relatief groot aantal gebouwen. Deze gebouwen moeten op een adequate manier worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. Vanaf 1 januari 2015 is niet alleen het uitvoeren van onderhoud de verantwoordelijkheid van de afdeling Openbare Werken, maar is het complete beheer hier gecentraliseerd. Hiervoor is het cluster Centrale Beheersorganisatie Gebouwen (CBG) verantwoordelijk. Voor inrichting van de beheerorganisatie is het bestaande programma TOPdesk uitgebreid, aangepast en gedeeltelijk organisatie breed toegankelijk gemaakt. De gemeentelijke gebouwen zijn opgenomen in het programma, voorzien van het juiste adres conform de BAG, voorzien van foto en gekoppeld aan de juiste gegevens van o.a. relaties, ICT en verzekeringen. Tevens is in het programma opgenomen welk onderhoud verricht moet worden om al deze gebouwen in een goede staat te houden. Binnen dit meerjarenonderhoudsplan is per gebouw aangegeven welk onderhoud verricht moet worden en wat hiervan de kosten zijn voor de komende jaren. In de begroting zijn alle kosten en baten die behoren tot de centrale beheersorganisatie bij elkaar gezet zodat hiervoor de (budget)verantwoordelijkheid is gewaarborgd.

In een separaat advies is in 2019 de actualisatie van de planning 2019-2028 aangeboden en is daarmee het beleid op hoofdlijnen voor langere termijn vastgesteld.

Kwaliteit

U heeft het kwaliteitsniveau van het uit te voeren onderhoud vastgesteld. Uitgangspunt is hierbij vervanging van het bestaande, sober en doelmatig. Dit houdt in dat we per gebouw bekijken welke onderhoudsactiviteiten uitgevoerd moeten worden om het huidige gebruik ongehinderd voortgang te laten vinden en geen achterstallig onderhoud te laten ontstaan.

Uitvoeringsplannen

De uitvoeringsplannen voor 2021 volgen uit het onderhoudsplan en het (toekomstige) gebruik.

Doordat de verantwoording voor het beheer nu is gecentraliseerd, kunnen we steeds beter kijken naar de optimale situatie per gebouw.

De in de verantwoording jaarrekening 2019 aangekondigde aanzienlijke overschrijding molens is verwerkt in het voorstel voor de uitvoeringsplannen 2020 en is binnen de voorziening opgelost.

Het reeds in de onderhoudsparagraaf kapitaalgoederen 2019 aangekondigde plan van aanpak "Verduurzaming gemeentelijk vastgoed" bevindt zich momenteel in de afrondende fase. Dit plan van aanpak is in lijn met het concept Regionale Energie Strategie Zeeland. Voor het publieke vastgoed is hierin opgenomen dat de gemeenten hun eigen vastgoed in kaart brengen en deze voorzien van een plan van aanpak om deze te verduurzamen naar energieneutraal. Het plan van aanpak is een co-productie van de beleidsvelden CBG (centrale beheersorganisatie gebouwen), Energie & Duurzaamheid, Onderwijs, Cultuur en Sport. In dit plan van aanpak worden voor het gemeentelijk vastgoed verschillende aspecten als duurzaamheid, technische en financiële mogelijkheden, huidig gebruik en toekomstig gebruik tegen elkaar afgewogen. Dit plan zal u in de loop van het jaar ter goedkeuring aangeboden worden. Met de uitvoering van het plan van aanpak "Verduurzaming gemeentelijk vastgoed" zullen duurzame maatregelen worden geïdentificeerd die we voornemens zijn op te nemen in de meerjarenonderhoudsplannen zodat deze uiteindelijk worden omgezet naar duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP`S). Vooruitlopend op het plan van aanpak kunnen we u

al wel melden dat door de goede onderhoud staat van ons gemeentelijk vastgoed er vooralsnog op het gebied van verduurzaming, behoudens voor de gebouwengroep gymzalen, geen maatregelen volgen die beslag leggen op de budgettaire ruimte voor 2021 en verder. Voor de gebouwengroep gymzalen is in de begroting 2021-2024 in 2024 een bedrag van €82.000 opgenomen als vervangings- en verduurzamingsinvestering van de warmwater- en verwarmingsinstallaties (dat zijn gecombineerde installaties).

Per 1 januari 2023 moet elk kantoor groter dan 100 m2 minimaal energielabel C hebben. Dit betekent een Energie-Index van één, drie of beter. Voldoet het pand dan niet aan de eisen, dan mag het gebouw per 1 januari 2023 niet meer als kantoor gebruikt worden. Deze verplichting staat in het Bouwbesluit 2012.

Tot en met deze stap voldoet het gemeentelijk vastgoed van de gemeente Schouwen-Duiveland in de huidige staat al aan het minimale wettelijke kader van 2023.

Daarnaast is er wetgeving in voorbereiding waarbij alle bedrijfspanden verplicht worden om in 2030 een energielabel A te hebben.

Ook onze bedrijfspanden; het gemeentehuis, het uitvoeringsbedrijf en de reiniging voldoen in de huidige staat al aan dat minimale wettelijke kader. Zodra duidelijk is wat concreet in die wetgeving opgenomen gaat worden zullen we u informeren over de eventuele financiële consequenties die dat met zich mee zal brengen.

Pas als die wetgeving verder gaat dan alleen bedrijfspanden dan zullen de reguliere onderhoudsbudgetten zoals de voorziening en exploitatie onderhoud gemeentelijke gebouwen hierin niet toereikend zijn en zullen maatregelen volgen die mogelijk beslag gaan leggen op de budgettaire ruimte.

Financiën

Binnen de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen zijn voor de begrotingsjaren de volgende mutaties geraamd:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 385.000	€ 385.000	€ 385.000	€ 385.000
geraamde lasten	€ 732.000	€ 303.000	€ 633.000	€ 225.000

Deze cijfers zijn gebaseerd op de recente actualisatie van het gebouwenonderhoud over de periode 2019-2028. De voorziening is toereikend. Om hierbij geen beroep te hoeven doen op de budgettaire ruimte is in de actualisatie over de periode 2019-2028 wel een taakstelling opgenomen van ruim 42.000 euro per jaar welke gerealiseerd dient te worden met efficiencymaatregelen of (meer) te ontvangen subsidie.

Zoals hiervoor gemeld zijn de vorig jaar aangekondigde te verwachten extra kosten voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed, behoudens voor de gebouwengroep gymzalen, vooralsnog niet noodzakelijk.

Binnen de voorziening onderhoud gebouwen Reiniging zijn voor de begrotingsjaren de volgende mutaties geraamd:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000
geraamde lasten	€ 96.000	€ 34.000	€ 31.000	€ 35.000

De actualisatie van de meerjarige onderhoudsplanning voor de Reiniging over de periode 2019-2028 is doorgevoerd en wordt gekoppeld aan de vervolgmaatregelen uit het Optimaliseringsplan voor de Reiniging .

De voorziening is toereikend.

Risico's

Binnen het gebouwenonderhoud bepaalt de beleidsmatige afdeling in principe wat er wordt uitgevoerd aan onderhoud aan een gebouw binnen zijn/haar beleidsveld. Het is bij een aantal gebouwen zo, dat er bepaald is om alleen het hoogst noodzakelijke aan onderhoud uit te voeren, aangezien nog niet duidelijk is wat er met het gebouw gaat gebeuren (bijvoorbeeld afstoting). Als er een behoorlijke periode te weinig onderhoud wordt uitgevoerd, ontstaat er achterstallig onderhoud en krijgt het gebouw een verpauperd uiterlijk, wat weer vandalisme in de hand werkt.

De herstelkosten achteraf, indien een gebouw toch niet wordt afgestoten, zijn vele malen hoger dan de oorspronkelijke reguliere onderhoudskosten. Daarnaast worden er ook geen duurzaamheidsmaatregelen doorgevoerd waardoor mogelijk bij een verandering van het gebruik door aangescherpte wetgeving grote investeringen noodzakelijk zijn om het beoogde gebruik conform die aangescherpte wetgeving toch mogelijk te maken.

Met achterstallig onderhoud loop je tevens het risico dat het verval van het gebouw sneller gaat dan verwacht met alle gevolgen van dien (lekkage, kortsluiting et cetera).

3.6 OPENBARE VERLICHTING

Algemeen

In het Beheer- en Beleidsplan Openbare Verlichting 2019 - 2023 zijn onder andere de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Het in stand houden van de huidige openbare verlichting, waarbij vervanging plaats vindt op basis van inspectie. Alle masten die de technische levensduur van 40 jaar hebben bereikt worden iedere 5 jaar geïnspecteerd en indien afgekeurd vervangen;
- De beleidsdoelstelling "Aanpassen van de openbare verlichting conform Richtlijn Openbare verlichting NPR 13201 op plaatsen waar projectmatige vervangingen worden uitgevoerd (renovaties, herinrichting en groot wegonderhoud)", continueren.
In bestaande situaties, waar nog geen openbare verlichting aanwezig is, plaatsen we geen lichtmasten. Uitzonderingen hierop zijn locaties waar ons college of uw raad dit noodzakelijk vinden, of de politie of de beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid nadrukkelijk verzoekt verlichting te plaatsen. Vanuit het beleidsstuk "Licht en Donker" bestaat ook de mogelijkheid om de openbare verlichting aan te passen. Hiervoor is in 2015 het advies "Maatstaven openbare verlichting buitengebied" vastgesteld.

Uitvoeringsplannen

Uitvoering van onderhoud en aanpassingen gebeurt conform het vastgestelde beleid.

Ontwikkelingen

Het onderhoud van de openbare verlichting, uitgevoerd door het bedrijf Dynniq, werpt zijn vruchten af. Het aantal lampstoringen is beduidend minder dan in de voorgaande jaren en zit voor 20% in het netwerk van Enduris. De ontwikkeling in dynamische LED-verlichting heeft daar mede aan bijgedragen en is standaard bij vervangingen.

Kwaliteit

De huidige openbare verlichtingsinstallaties hebben een basis niveau. Eventuele vervanging vindt plaats op basis van inspectie. Masten die de technische levensduur hebben bereikt maar nog in goede staat verkeren, worden niet vervangen. Energie onzuinige armaturen vervangen we door LED. Deze leveren weer een energiebesparing op. De beschikbare middelen zijn afgestemd op het vastgelegde kwaliteitsniveau.

Financiën

Conform het nieuwe beleidsplan Openbare Verlichting verantwoorden we alle lasten op het gebied van openbare verlichting op exploitatiebudgetten. De voorziening is opgeheven.

Vanuit de bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte onderzoeken we of er nog besparingsmogelijkheden zijn op het gebied van openbare verlichting.

Verlichting sportterreinen

De armaturen van de hockeyvelden behoren tot één van de eerste versies LED-verlichting. De levensduur van deze armaturen blijkt niet overeen te komen met de destijds beloofde levensduur en werken al niet meer. Claims op garantie zijn niet meer mogelijk. Voor de vervanging van deze veldverlichting hebben wij een bedrag van € 35.000 incidenteel via de Lijst van uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid opgevoerd voor 2021.

De onderhouds- en vervangingskosten van de sportveldverlichting zijn niet structureel in onze begroting opgenomen. Daarom hebben we een bedrag van € 15.000 incidenteel in 2021 opgevoerd via de Lijst van uitbreidingsinvesteringen/nieuw beleid ten behoeve van een onderzoek naar de kwaliteit van de masten en armaturen van de buitensportverlichting van onze buitensportterreinen.

Risico's

Op plaatsen waar geen openbare verlichting staat zijn altijd zekere risico's ten aanzien van verkeersveiligheid en sociale veiligheid. In het beleid is hier voldoende aandacht voor.

3.7 KUNSTWERKEN EN OVERIGE ELEMENTEN

Algemeen

De grotere objecten in de openbare ruimte, zoals bruggen en steigers in binnenwateren, trappen, muren en hekwerken zijn geïnteriseerd en geïnspecteerd. De financiële middelen zijn structureel beschikbaar in de exploitatiebudgetten en de objecten worden jaarlijks onderhouden.

Daar waar geen kwaliteitsniveau is vastgelegd, betreft het feitelijk het schoon, heel en veilig houden van de objecten. Alle (elektrische) installaties moeten voldoen aan de NEN-normen.

Uitvoeringsplannen

Op basis van jaarlijkse inspecties vindt onderhoud plaats. Hierbij worden bij diverse bruggen en steigers slijtlagen, leuning, dekplanken en dergelijke vervangen en schilderwerkzaamheden

uitgevoerd. Wanneer uit inspecties blijkt dat ingrijpende maatregelen noodzakelijk zijn, bedden we dat projectmatig in.

Kwaliteit

Aan de hand van de inspectie 2020 is de kwaliteit van de kunstwerken (bruggen en vissteigers) goed. Het aantal objecten is de laatste jaren toegenomen tot zes-en-veertig. De kwaliteit van de geïnterpreteerde kunstwerken (muren en hekwerken) brachten we op een basis niveau van schoon, heel en veilig. Jaarlijks komen hier objecten bij waarvan sommigen in slechte staat verkeren en waarbij direct onderhoud nodig is.

Financiën

Omdat we geen actueel beheerplan hebben werken we met een vast exploitatiebudget voor het onderhoud.

Risico's

De kwaliteit van de meeste kunstwerken is in beeld. Om risico's te beheersen voeren we periodiek inventarisaties en inspecties uit en volgen we advies. Het is echter zo dat inspecties op non destructieve manier worden uitgevoerd en verrassingen hiermee niet zijn uitgesloten. Het blijft van belang, zeker bij oude kunstwerken, de juiste onderzoeken tijdig uit te voeren.

3.8 HAVENS EN WATERWEGEN

Algemeen.

In het meerjarenperspectief is het onderhoud opgenomen om de havens op een adequaat niveau te houden aan de hand van een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor de periode 2020 tot en met 2040. Daarbij spelen we ook in op prioriteiten die vooral in een onderhoudsgevoelig gebied als havens voorkomen. Het dagelijks beheer van de havens berust bij de gemeentelijke havenmeesters, het reguliere onderhoud wordt uitgevoerd door een gespecialiseerde aannemer.

Uitvoeringsplannen

Het regulier onderhoud voeren we met onze partner Aquavia uit op basis van het beginsel en de resultaatafspraken schoon, heel en veilig.

In 2021 vinden de volgende renovatie- en restauratiewerkzaamheden plaats:

- Oude Haven te Zierikzee
- Haven Brouwershaven Noordzijde (locatie Greenport tot en met hoek molen Windlust)
- Vervangen steigers en elektrische installatie haven Brouwershaven
- Glooiing zuidelijke strekdam Vluchthaven

Baggeren:

Op basis van het beheersplan Baggeren vindt in 2021 het baggeren van de haven Zierikzee plaats vanaf het benzinedepot tot en met de keersluis.

Ontwikkelingen

We participeren als gemeente in project inzake de kansen van het toepassen van kathodische bescherming op stalen damwanden. We proberen daarmee de levensduur van de stalen damwanden te verlengen en deze ervaringen in ons eigen areaal toe te passen.

Financiën

Havens

In de raad van december 2019 is besloten om, conform het advies onderhoud havens en baggeren, vanaf 2020 te stoppen met het werken met een onderhoudsvoorziening. Het saldo van de voorziening is toegevoegd aan de algemene reserve. Het onderhoud verantwoorden we vanaf 2020 op exploitatiebudgetten. Via het ook in de raadsvergadering van december 2019 vastgestelde investeringsplan zijn bovendien investeringskredieten geraamd voor de komende periode.

Baggeren

Binnen de voorziening baggerbeheerplan zijn voor de begrotingsjaren de volgende mutaties geraamd:

	2021	2022	2023	2024
toevoeging	€ 596.000	€ 596.000	€ 536.000	€ 536.000
geraamde lasten	€ 0,00	€ 646.000	€ 193.000	€ 928.000

In het plan staat geen raming voor 2021. De financiële middelen voor de hiervoor genoemde werkzaamheden in de haven Zierikzee staan nu nog geraamd in de jaarschijf 2020. Deze hevelen we over naar 2021 via de tweede programmarapportage 2020.

De voorziening is meerjarig toereikend. Actualisatie heeft plaatsgevonden via het advies onderhoud havens en baggeren dat in de raad van december 2019 is vastgesteld.

Risico's

Er blijft altijd een klein risico dat door niet tijdig gesignaleerde gebreken in de havens schades of ongevallen kunnen ontstaan. Het risico op schades en ongevallen door gebreken in de havens wordt zoveel mogelijk ondervangen door controle van de havenmeesters en Aquavia op eventuele calamiteiten.

3.9 CONCLUSIE

Het noodzakelijke inzicht in de consequenties van beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is voldoende. De focus blijft in 2021 wederom liggen op het verder optimaliseren van ons beheerproces.

In navolging van de verlenging van het vGRP, MJOP havens, beleidsplan openbare verlichting, dragen we in 2021 ook zorg voor een nieuw Beheersplan Groen.

Met betrekking tot kunstwerken blijft het risico aanwezig dat vanuit de inspecties noodzakelijke renovaties en maatregelen nodig zijn, waar financieel nog geen rekening mee gehouden is in het reguliere budget.

Paragraaf Financiering

4

In de financieringsparagraaf treft u de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de beleidsuitvoering op het gebied van treasury aan.

4.1 RENTERISICOBEBEER

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is ingesteld als instrument om de renterisico's bij de vlottende schuld te beheersen. Het Rijk stelt een maximum bij het gebruik van korte financiering (looptijd maximaal één jaar). De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de jaarbegroting bij aanvang van het dienstjaar.

Berekening van de kasgeldlimiet begrotingsjaar 2021 (x € 1.000):

Toegestane kasgeldlimiet begrotingsjaar 2021:	
a) Begrotingstotaal 2021	115.437
b) Vastgestelde percentage	8,50 %
c) Kasgeldlimiet a x b	9.812

Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Binnen de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) is een bindend kader vastgesteld om bij een overschrijding van de renterisiconorm maatregelen te treffen.

In 2021 komt er geldlening in aanmerking voor een renteherziening. Onderstaande tabel geeft aan dat de renterisiconorm in de periode 2021 tot en met 2024 niet wordt overschreden.

Bedragen x € 1.000:

Stap	Variabelen	2021	2022	2023	2024
1	Renteherzieningen	2.400	-	-	-
2	Aflossingen	5.276	6.552	7.199	7.206
3	Renterisico (1+2)	7.676	6.552	7.199	7.206
4	Renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	115.437	115.764	112.382	112.558
4b	% in de regeling	20	20	20	20
4 = (4ax4b/100)	Renterisiconorm	23.087	23.153	22.476	22.512
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	15.411	16.601	15.277	15.306

4.2 KOERSRISICOBEBEER

Koersrisico is het risico dat de financiële vaste activa (aandelen en obligaties) van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. Op basis van artikel 6 van het Treasurystatuut van onze gemeente wordt dit risico beperkt doordat alle uitzettingen een hoofdsomgarantie aan het einde van de looptijd en vastrentende waarde hebben.

4.3 KREDIETRISICOBEBEER

Kredietrisico is het risico op een waardedaling van een vordering door het niet (tijdig) na komen van de verplichtingen door financiële instellingen. Op basis van artikel 7 van het Treasurystatuut wordt dit risico beperkt doordat alle financiële instellingen zijn gevestigd in een lidstaat met ten minste een AA-rating en doordat alle uitzettingen ten minste AA-minus rating hebben. De leningen uit de huidige portefeuille zijn volledig afgesloten bij instellingen in Nederland.

4.4 FINANCIERINGSPOSITIE

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsbehoefte, rekening houdend met de investeringen en beschikbare interne en externe middelen. Voor het bepalen van de werkelijke financieringsbehoefte gaat het om de verwachte toekomstige investeringen en de omvang van eigen beschikbare liquide middelen.

Rekening houdend met deze factoren verwachten wij voor 2021 aan investeringen € 34 miljoen. Daarbij is rekening gehouden dat 25% van het investeringsbedrag wordt doorgeschoven naar een volgend jaar. De omvang van de beschikbare eigen middelen is benodigd om de operationele uitgaven te kunnen bekostigen/dekken. Dit geeft het volgende beeld van de lening portefeuille voor 2021:

Leningenportefeuille

De onderhandse leningen vormen een belangrijk deel van het totale vreemd vermogen van de gemeente. Bedragen x € 1.000:

Mutaties in de leningenportefeuille (*)	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2021	76.642	2,13%
Nieuwe lening	34.000	0,6%
Reguliere aflossingen	-5.276	
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud %)		
Renteaanpassingen (nieuw %)		
Stand per 31 december 2021	105.366	1,83%

Het totaal van de investeringen voor begroting 2021 bedraagt € 34 miljoen en voor 2022 € 16 miljoen. Hierin zijn voor een groot deel de investeringen in de Masterplannen, nieuwbouw Pontes Pieter Zeeman/De Meie, alsmede consolidatie, herfinanciering en groot onderhoudsvoorzieningen opgenomen. We begroten voor 2021 een lening van € 34 miljoen en in 2022 een lening van € 16 miljoen tegen een rentepercentage van 0,6%.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt bij het onderdeel kengetallen deze toename van de geldleningen nader toegelicht.

4.5 RENTESCHEMA

In deze begroting nemen we het onderstaand renteschema op. Hiermee geven we – conform het BBV – inzicht in de rentelasten, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan

investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Tevens is het verplicht, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente) omslagpercentage. Bedragen x € 1.000:

	Renteschema	Bedrag	Bedrag
a.	Rentelasten korte en lange financiering	1.941	
b.	Externe rentebaten	-30	
	Totaal door te rekenen externe rente		1.911
c1.	Rente die aan de grondexploitatie wordt toegerekend	-116	
c2.	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld wordt toegerekend	-853	
			-969
	Saldo totaal door te rekenen externe rente		942
d1.	Rente over eigen vermogen en voorzieningen		475
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		1.417
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		1.399
	Renteresultaat op taakveld Treasury		18

Ad c1 en c2.

Er mag geen rente over het eigen vermogen en voorzieningen worden toegerekend aan grondexploitaties en investeringen waarbij sprake is van projectfinanciering.

Ad d1.

Het rentepercentage over het eigen vermogen en de voorzieningen is in de kadernota 2021-2024 vastgesteld op 1,0%.

Ad e.

De boekwaarde van de totale activa per 1 januari 2021 is € 117 mln. Hiervan belasten we € 21 mln met een vast rentepercentage door aan taakvelden. Voor de overige activa die aan de taakvelden worden toegerekend, is gerekend met een renteomslag van 1,35%

De notitie rente van de BBV stelt dat het niet is toegestaan om op taakvelden te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage (behalve aan bouwgronden en investeringen die met projectfinanciering zijn gefinancierd). Aan deze uitspraak voldoen wij.

4.6 VALUTARISICOBEBEER

Het valutarisico wordt in onze gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

4.7 INFORMATIEVOORZIENING

Aan de toezichthouder (provincie Zeeland) wordt verantwoordingsinformatie over de treasury-activiteiten verstrekt:

1. bij overschrijding van de kasgeldlimiet in drie achtereenvolgende kwartaalrapportages (Staat A)
2. jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken via de paragraaf Financiering.

IN WELKE GEMEENTELIJK BELEIDSSTUKKEN IS HET BESTAANDE BELEID OMSCHREVEN?

- Organisatievisie Met het tij mee
- Uitvoeringsprogramma Organisatievisie
- Visie op dienstverlening

5.1 INLEIDING

De doelen die de gemeente op tal van terreinen wil bereiken, staan beschreven in de vier programma's en de daaronder hangende sub-programma's van de programmabegroting. Om deze doelen en te leveren producten te verwezenlijken, is interne ondersteuning en facilitering nodig. De bedrijfsvoeringprocessen in onze gemeente ondersteunen de uitvoering van de programma's en dragen in belangrijke mate bij aan de continuïteit van de organisatie.

De traditionele bedrijfsvoering was veelal intern gericht. In deze tijd worden echter aan gemeenten andere eisen gesteld, waardoor de bedrijfsvoering meer extern gericht moet zijn. Zo verwachten de inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en gasten terecht dat de gemeente rechtmatig handelt, dat de gelden doelmatig en doeltreffend worden besteed en dat de gemeente betrouwbaar, transparant en responsief is. Die eisen vragen een bepaalde cultuur, competenties, organisatiestructuur en niveau van informatisering.

In deze bedrijfsvoeringparagraaf verschaffen we informatie over de wijze waarop we een adequate bedrijfsvoering bereiken en waarborgen. Belangrijke basis voor de organisatieontwikkeling is het uitvoeringsprogramma organisatievisie dat we in februari 2015 vaststelden en daarnaast acties die voortvloeien uit een in 2019 gehouden onderzoek naar de werkdruk.

5.2 ORGANISATIEONTWIKKELING

Basis voor de ontwikkeling van de organisatie is een visie. De organisatievisie 'Met het tij mee' stelden we in september 2013 vast. De visie geeft onder andere een antwoord op de vraag wat nodig is om onze Strategische Visie 'Tij van de toekomst' te realiseren. Belangrijkste thema in de organisatievisie is dat de mens centraal staat in al ons denken en handelen. Deze visie dragen we uit en we zorgen er voor dat deze in de gehele organisatie is verinnerlijkt en wordt gerealiseerd.

De visie dateert weer al van 2013 en het eerder genoemde uitvoeringsprogramma van 2015. Wij zijn daarom bezig met een "opfris" van deze visie en met name het uitvoeringsprogramma.

Het overheidsontwikkelmodel

Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma hebben we het overheidsontwikkelmodel benut. Dit is een kwaliteitsmodel dat is afgestemd op overheden.

Het model¹ kent de organisatiegebieden beleid en strategie, management, medewerkers, financiën, informatie en processen. In de paragrafen 5.5 tot en met 5.10 gaan we in op deze organisatiegebieden en de ontwikkelingen die daarop spelen in onze organisatie.

5.3 MONITORING

Vanuit hun verschillende verantwoordelijkheden beschikken gemeenteraad, college en gemeentesecretaris/management over diverse instrumenten om vast te stellen in hoeverre voldaan wordt aan de genoemde criteria voor een adequate bedrijfsvoering.

Uw raad heeft, naast een kaderstellende rol, ook een controlerende rol. In deze rol heeft u de beschikking over de volgende 'instrumenten': De Rekenkamer, de accountant en de onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid als bedoeld in artikel 213a Gemeentewet. Door uw raad is ook een auditcommissie ingesteld die in dit kader een ondersteunende en adviserende rol vervult.

Op 7 mei 2020 heeft u besloten tot de instelling van een onafhankelijke Rekenkamer. De leden hiervoor worden op dit moment geworven. De verwachting is dat de Rekenkamer in 2021 een eerste onderzoek oppakt.

In 2021 bekijken we de werking van de onderzoeken 213a en bezien in samenspraak met u hoe we die de komende jaren zo goed mogelijk kunnen inzetten.

5.4 STRUCTUUR EN INRICHTING

Als overheidsorganisatie zoeken we constant naar mogelijkheden om onze organisatie structureel in evenwicht te houden, met enerzijds de taken waar we voor staan en anderzijds de kosten voor onze inwoners. Om de plannen en dynamiek van ondernemende en actieve inwoners in Schouwen-Duiveland optimaal te stimuleren en te ondersteunen, moet je immers voldoende toegerust zijn.

Het ambitieniveau van raad en college is hoog. Er is in de achterliggende jaren veel gerealiseerd en ook uit het collegeprogramma 2018-2022 spreekt ambitie. Een belangrijk aandachtspunt is werkdruk en een op de ambitie afgestemde capaciteit. In de concept begroting is daarom op enkele punten een (structurele) formatie-uitbreiding opgenomen. Dit betreft de volgende:

Focusplan afdeling Werken, wonen en leven (WWL)

Het focusplan WWL schetst wat er speelt per cluster, welke keuzes of prioriteiten gemaakt kunnen worden en welke resultaten we in welke periode willen behalen. Dit om een goede en realistische match te kunnen maken tussen de werkzaamheden en de daarvoor benodigde capaciteit. Het doel van het focusplan is een evenwichtig en behapbaar takenpakket te realiseren waarmee WWL in kan spelen op de voortdurend veranderende omstandigheden.

Het Loket Samenleving en Zorg functioneert op dit moment niet volledig naar tevredenheid van het college. Daarnaast zijn er met het oog op de toekomst aanpassingen nodig. Binnen een tijdspanne van 3 jaar willen wij een forse kwaliteitsslag maken. Belangrijke overweging hierbij is overigens dat het loket cruciaal is gebleken voor de financiële beheersing van de zorguitgaven

¹ Het overheidsontwikkelmodel is ontwikkeld door de Bestuursacademie Nederland. Een korte toelichting op het model is te vinden op <https://www.bestuursacademie.nl/organisatieontwikkeling/overheidsontwikkelmodel/het-model-nader-bekeken.html>

van onze gemeente. Wij zijn trots op de eerste resultaten en die lijn willen wij niet loslaten. Dat vraagt gedurende drie jaren acties en investeringen. We gaan huidige inhuurtijdelijk personeel omzetten in tijdelijk vast personeel. Het Wmo-onderdeel willen we toerusten voor het gestegen aantal aanvragen, uitvoeren van het actieplan Wmo en maken hier tegelijk een kwaliteitsslag. Ten aanzien van het Participatie-deel is formatie nodig vanwege de gevolgen van de coronacrisis en, nog belangrijker, het voorkomen van negatieve gevolgen hiervan. Ook op het jeugdgebied is een tijdelijke investering nodig om de taakstelling meerjarig te realiseren. Op dit moment is een plan in ontwikkeling om de hierboven bedoelde kwaliteitsslag te realiseren. Hiervoor is voor in 2021 tot en met 2023 een bedrag van bijna € 265.000 per jaar opgenomen.

Uitvoering Integraal Huisvestingsplan basisonderwijs (IHP)

Vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) wordt de komende jaren een aantal grote ontwikkelingen voorzien, waaronder de start van het project om te komen tot nieuwe huisvesting primair onderwijs in de Westhoek. De begeleiding van deze projecten vraagt de komende jaren extra beleidscapaciteit. Het gaat om 16 uur beleidsmedewerker C per week (€ 32.700 per jaar).

Beschermd wonen

De Rijksoverheid wil dat mensen met een psychische kwetsbaarheid of een verslaving zo veel mogelijk zelfstandig thuis wonen. Mensen die niet zelfstandig kunnen wonen, krijgen begeleiding thuis of in een instelling. Rijk en gemeenten spraken af om in 10 jaar tijd te komen tot de doordecentralisatie van Beschermd wonen en een gefaseerde invoering van het objectief verdeelmodel. Vanaf 2022 wordt een deel van het geld voor het eerst objectief verdeeld. Nieuwe cliënten vallen dan onder de verantwoordelijkheid van alle gemeenten, de centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. Onderdeel van deze afspraken is om deze kwetsbare mensen beter te helpen en zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen, zodat deze mensen ook onderdeel van onze samenleving kunnen zijn. Daarmee zijn er minder plekken voor beschermd wonen nodig. Om dit te realiseren moeten diverse partijen met elkaar afspraken maken en gaan samenwerken (gemeenten, huisartsen, GGZ-instellingen etc.). Hiervoor is in Zeeland de 'Versnellingsagenda bescherming en opvang in Zeeland' opgesteld. Deze agenda is bedoeld om al onze gemeentelijke taken (financieel en inhoudelijk) stapsgewijs in 10 jaar over te hevelen vanuit de centrumgemeente naar de 13 gemeenten in Zeeland. Wij willen participeren in deze versnellingsagenda vanwege de complexiteit van de opgave en de financiële risico's die een dergelijke decentralisatie met zich mee brengt. De huidige capaciteit is hier niet op berekend en wij vragen daarom structurele uitbreiding van 6 uur per week, beleidsmedewerker B aan (€ 13.700 per jaar).

Griffie

De huidige bezetting van de griffie is te gering om in de behoefte aan ondersteuning van de raad te voorzien. Daar komt nog bij dat de huidige wijze van vervanging van de griffier met één vervanger te kwetsbaar is. We stellen daarom voor de formatie met 0,6 fte uit te breiden (€ 50.000 per jaar).

Onderstaande tabel geeft de gemeentelijke salarislasten over 2020 en 2021 aan. Hierin zijn bovenstaande uitbreidingen nog niet verwerkt.

Salarislasten	Primitieve begroting 2020 in €	Primitieve begroting 2021 in €
Salarislasten Ambtelijke organisatie*	22.185.300	22.689.200
Salarislasten College van B&W en raad**	1.043.200	1.099.700

* Exclusief De Zuidhoek

** Dit betreft de burgemeester, wethouders en raadsleden en de griffier.

Voor 2021 hanteren we 3,1% als indexeringspercentage voor geprognosticeerde stijgingen van salarissen, pensioenen en sociale premies.

De totale salarislasten van de ambtelijke organisatie voor 2021 zijn ten opzichte van 2020 toegenomen met circa € 512.900. Dit wordt veroorzaakt door de indexering. De salarislasten voor college en raad zijn toegenomen met € 56.500. Deze toename wordt veroorzaakt door de indexering en de hogere raadsvergoeding.

Bij de jaarrekening informeren wij u over de daadwerkelijke besteding van het voor 2021 geraamde bedrag.

Naam indicator	Eenheid	Waarde begroting 2020	Waarde begroting 2021
Formatie	Aantal fte per 1000 inwoners	9,67 fte	9,73 fte
Bezetting	Aantal fte per 1000 inwoners	9,67 fte	9,73 fte
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 884	€ 892
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom	7,0%	5,9%
Externe inhuur	Totale kosten inhuur externen	€ 1.558.700	€ 1.337.500

Definitie Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

In vergelijking met andere gemeenten kunnen de apparaatskosten per inwoner afwijken als gevolg van in- of uitbesteden van gemeentelijke taken, zoals gemeentelijke reiniging, afvalverwerking, en dergelijke. Wanneer deze taken zijn uitbesteed worden deze kosten niet meer meegeteld in de apparaatskosten, waardoor de apparaatskosten per inwoner lager worden gepresenteerd. In feite zitten deze kosten in de overige kosten opgenomen.

5.5 BELEID EN STRATEGIE

Een belangrijk richtinggevend document voor onze strategie en beleid voor de komende jaren is de in 2011 tot stand gekomen Strategische Visie 'Tij van de toekomst'. In mei 2018 is het collegeprogramma 'Verbindend Verder' gepresenteerd en vastgesteld. In dit collegeprogramma zijn doelstellingen uit 'Tij van de Toekomst' vertaald naar te behalen resultaten voor de bestuursperiode 2018-2022. Daarmee ontstond een meerjarig uitvoeringsprogramma dat is vertaald in de meerjarige programmabegroting. Hierdoor is de uitvoering voor de korte en middellange termijn geborgd en loopt de monitoring van de uitvoering mee in de reguliere planning en control cyclus. Onze organisatievisie 'Met het Tij mee' ondersteunt een goede uitvoering van deze programma's, en daarmee ook de realisatie van onze Strategische Visie. In 2021 pakken we daartoe de volgende acties op:

Netwerksamenleving en netwerkmanagement

Voor het project 'netwerksamenleving en netwerkmanagement' werken we met een actieplan met daarin zes topics. Aan de hand van deze topics ontwikkelen we onze werkwijze en vaardigheden. De volgende vier topics komen naar voren in 2021:

- *Voor inwoners is het belangrijk dat zij goed ontvangen worden met een (burger)initiatief:*
De toegang voor initiatieven "ik heb een idee @Schouwen-Duiveland" is gerealiseerd en extern bekend, vier medewerkers bemensen deze toegang en zijn procesbegeleider voor initiatiefnemers. We optimaliseren de werkwijze aan de hand van initiatieven die binnenkomen.
- *Samenwerken gaat (ook) over organisatie, rollen, competenties en gedrag:*
Met de evaluatie en vernieuwing van de Strategische Visie bekijken we ook welke rol we als overheid hebben en wat dit van ons vraagt (bestuurlijk en ambtelijk).
- *Co-creatie is vooral doen en leren van het doen:*
Op basis van twee experimenten Right to Challenge stellen we in 2021 beleid vast en ontwikkelen we verder in deze werkwijze.
- *Samenwerken in de netwerksamenleving en co-creatie is vaak maatwerk en vraag om een andere, eigen aanpak:*
We zetten middelen in die helpen om participatie en co-creatie te bevorderen. Bijvoorbeeld om het gesprek met uw raad aan te gaan over participatie bij aanvang van een project of instrumenten om samenwerking met inwoners eenvoudiger te maken.

Doorontwikkeling organisatievisie

Belangrijke vragen bij de opfris van de organisatievisie 'van goed naar beter' zijn waar staan we en wat kan anders? Wat zijn onze ervaringen met klantcontact, zowel extern als intern? Wat zien we om ons heen gebeuren en waar kunnen wij een toegevoegde waarde leveren?

Om hier inzicht in te krijgen lieten we een medewerkers- en een imago-onderzoek uitvoeren. De uitkomsten van het medewerkersonderzoek laten zien dat de belangrijkste verbeterpunten voor de totale organisatie zijn slagvaardigheid, werkdruk en beoordeling en beloning. Vanuit het imago-onderzoek zijn de belangrijkste verbeterpunten flexibiliteit en betrokkenheid, slagvaardigheid en daadkracht en weten van elkaar wat we doen. Voor het imago-onderzoek zijn inwoners, ondernemers, partners en tweede huizenbezitters bevroegd.

Over de uitkomsten van beide onderzoeken zijn we in 2020 met een afspiegeling van de organisatie in workshops met elkaar in gesprek gegaan. De analyse van deze gesprekken levert waardevolle input voor de opfris van de organisatievisie. Met elkaar ontdekken we waar het beter kan. Op deze manier brengen we onszelf, het cluster, de afdeling, de organisatie en uiteindelijk Schouwen-Duiveland van goed naar beter.

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de omgevingswet is opgeschoven, inwerkingtreding is nu voorzien op 1 januari 2022. Hiervoor moeten er op Rijksniveau nog verschillende besluiten worden genomen en verwachten we nog helderheid over het inrichten van de toegang tot informatie en daarmee verband houdende ICT-zaken. Tegelijkertijd ligt de opgave voor om voldoende voorbereid te zijn voor uitvoering van deze wettelijke taak. Middels een plan van aanpak wordt gewerkt aan de verdere implementatie van de wet.

Uitvoeringsprogramma's

We borgen de uitvoering van en de monitoring op het collegeprogramma. Op de keper beschouwd is dit het uitvoeringsprogramma voor vier jaar van de Strategische Visie, aangevuld

met politieke accenten en daarbij behorende ambities. Dit doen we via de planning- en controlcyclus. We borgen eveneens de uitvoering van de organisatievisie. Inmiddels nemen we de uitvoering van de organisatievisie ook mee in de planning- en controlcyclus. We hebben eerder daarom een voortgangsmonitor ontwikkeld, waarbij we nadrukkelijker de verbinding tussen de uitvoeringspraktijk, het collegeprogramma en de beide visies leggen. Acties die hier niet onder vallen bekijken we kritisch. Deze voortgangsmonitor ontwikkelen we blijvend door, afgestemd op de informatiebehoefte van uw raad. Deze monitor leggen we ook in 2021 minimaal twee maal aan u voor.

5.6 MANAGEMENT

Communicatiecampagne

In de organisatievisie is beschreven welke houding en welk gedrag van medewerkers nodig zijn om de doelen uit de Strategische Visie te bereiken. De organisatievisie ondersteunt ambtelijk de uitvoering van de Strategische Visie. Het opfrissen van de organisatievisie loopt. Het is belangrijk op concernniveau de visies en in het bijzonder de opfris levend te houden. Bij het intrinsiek motiveren van medewerkers spelen leidinggevend een belangrijke rol; zij worden betrokken bij de communicatie. Het levend houden doen we door de inzet van gerichte communicatie over beide visies. In 2021 gaan we hiermee verder.

5.7 MEDEWERKERS

Functieweging

Ons huidige functiehuis is verouderd en toe aan actualisatie. Daarom starten we eind 2020 het project Functieweging. Dit loopt door in 2021, waarin we ook de resultaten verwachten. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheid om over te gaan naar een nieuw functiewaarderingssysteem (HR21).

Uitgangspunt bij dit traject is dat het functiehuis in principe “horizontaal”, en daarmee budgettair neutraal, wordt omgezet. Voorafgaand aan en tijdens dit traject vindt echter ook onderhoud en actualisatie plaats van de functiebeschrijvingen. Dat kan betekenen dat sommige functies hoger of lager worden gewaardeerd bijvoorbeeld als gevolg van toegenomen complexiteit. Het traject functiewaardering kan dus gevolgen hebben voor de salariscomponent.

Werving en selectie

We verwachten door krapte op de arbeidsmarkt dat het voor een groeiend aantal functies lastiger wordt om die te vervullen. Hierdoor zien we ook dat het beschikbare budget voor werving en selectie onder druk staat.

Doelstelling is om vacatures als gevolg van reguliere uitstroom en uitstroom van medewerkers in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd tijdig en kwalitatief te kunnen invullen, de inhuur te beperken en medewerkers voor onze organisatie te behouden. Om dit te bereiken en het beschikbare budget zo efficiënt mogelijk in te zetten, zetten we in 2021 in op strategische personeelsplanning als kapstok. Daaraan koppelen we een passende arbeidsmarktstrategie en initiatieven tot het boeien en binden van medewerkers. Daarbij kijken we ook naar hoe we het beleid Bewust Belonen inzetten en of er meer gelijkheid kan worden gecreëerd binnen het Individueel Keuze Budget.

Duurzame inzetbaarheid

Eind 2019 heeft ongeveer 70% van onze medewerkers deelgenomen aan het Preventief Medisch Onderzoek (PMO). De uitkomsten van dit onderzoek bieden aanknopingspunten om

medewerkers te ondersteunen in hun vitaliteit, vakmanschap en veerkracht (duurzame inzetbaarheid). Vanwege de coronacrisis heeft dit PMO in 2020 geen opvolging gekregen. Echter is duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers essentieel om onze doelstellingen te realiseren. Daarom geven we in 2021 opvolging aan het uitgevoerde PMO via het project Duurzame Inzetbaarheid (werktitel). Hierbij zetten we verschillende interventies in om medewerkers te faciliteren in hun duurzame inzetbaarheid. Hiervoor is een budget van € 20.000 opgenomen in de te honoreren prioriteiten.

5.8 FINANCIËN EN PLANNING EN CONTROL

P&C-cyclus

De interne processen voor het opstellen van de planning- en control documenten willen we digitaliseren. Deze documenten gaan we vervolgens ook digitaal ontsluiten voor uw raad en de communicatie met onze inwoners. In 2020 hebben we hiervoor referentie-onderzoeken gedaan en een offertetraject doorlopen. Eind 2020 / begin 2021 nemen we op basis daarvan een beslissing.

In de loop van 2021 wordt deze oplossing in nauwe samenwerking met de auditcommissie projectmatig geïmplementeerd.

Risicomanagement en governance

Vanaf 2021 geldt er nieuwe wet- en regelgeving die bepaalt dat burgemeester en wethouders zelf de rechtmatigheidsverantwoording afgeven aan de gemeenteraad. Hiermee vervalt de rechtmatigheidsverklaring van de accountant. Wij gingen in juli 2019 hiermee van start met de voorbereiding en streven er naar 1 januari 2021 klaar te zijn. Richtsnoer is de beleidsnota Risicomanagement en Rechtmatigheidsverantwoording. We brengen de primaire processen in kaart en benoemen de risico's en beheersmaatregelen. Nieuwe software helpt ons om de operationele en strategische risico's beter te kunnen presenteren en monitoren. Hiermee kunnen we ook de opzet van de interne controle en de verbijzonderde interne controle verder verbeteren.

Goed inzicht in risico's in de processen is noodzakelijk en helpt ons bij het nemen van juiste beslissingen hoe wij deze risico's kunnen beheersen en toch onze doelstellingen te realiseren. Daarnaast focussen wij op het voldoende beheersen van de financieel impactvolle processen, zodat wij voldoen aan de minimale eis, ondanks vertraging door de COVID-19 crisis, voor afgifte van de rechtmatigheidsverklaring met ingang van het boekjaar 2021.

Risicomanagement is hierin een belangrijke schakel. Het is de manier van denken over en beheersen van risico's, kansen en onzekerheden met als doel het vergroten van het risicobewustzijn van organisatie en bestuur. Wij zien risicomanagement als een integrale verantwoordelijkheid. Het proces risicomanagement bestaat onder andere uit het vaststellen van een risicoprofiel, uit een periodieke inventarisatie van de risico's, analyse, berekening risicoscores, kwantificering van de risico's, het benoemen van beheersmaatregelen en de sturing hierop. Zo ontstaat een goede en verantwoorde balans tussen risico's nemen en risico's beheersen. Met de door de raad vastgestelde Kadernota 2019-2023 en de kaders hierin over risicomanagement en rechtmatigheidsverantwoording zetten we een belangrijke stap in het realiseren van het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording, het versterken van risicomanagement, de verslaglegging hierover en de verbetering van de interne administratieve organisatie en interne controle.

5.9 INFORMATIE

Informatie en Communicatietechnologie (ICT)

Om onze organisatievisie te ondersteunen is een goed en stabiel functionerende ICT-functie een onmisbare component. Zij verzorgt en beheert kwalitatief goede informatie die nodig is voor de juiste beleidsbeslissingen en onze gewenste dienstverlening.

In het 3e kwartaal 2020 zijn we begonnen met de vervanging van onze ICT-infrastructuur. Daarbij maken we gebruik van de slimme mogelijkheden die marktpartijen ons bieden. Dat betekent dat we meer gebruik maken van de diensten van marktpartijen in de vorm van outsourcing van centrale hardware en schaalbare cloud-toepassingen. We gaan minder zelf investeren, minder zelf onderhouden en minder zelf beheren.

In de achterliggende jaren hebben we de software die nodig is om onze (digitale) dienstverlening te verbeteren, geïmplementeerd en hebben hiermee een grote stap gezet op het punt van digitale dienstverlening. In 2021 zetten we deze ontwikkeling voort, onder meer door applicaties die ons nog ondersteunen in het sociaal domein en bij vergunningverlening zoveel mogelijk uit te faseren. Hiermee bereiken we dat de dienstverlening aan inwoners en ondernemers plaatsvindt vanuit één systeem.

Ook op het gebied van andere software gaan we de komende periode steeds vaker de SAAS mogelijkheden benutten. SAAS staat daarbij voor software as a service, wat betekent dat we de software niet meer zelf kopen, installeren en technisch onderhouden, maar dit als dienst van de markt afnemen.

Informatieveiligheid heeft de laatste jaren een steeds belangrijkere plaats ingenomen in gemeenteland. De informatie die we beheren over (en voor) onze inwoners, ondernemers en gasten willen en moeten we goed beveiligen en daar horen bepaalde afspraken en werkwijzen bij. Het college van burgemeester en wethouders verantwoordt zich elk jaar naar de gemeenteraad over de kwaliteit van de informatieveiligheid van informatiesystemen en werkwijzen. Dit gebeurt via ENSIA: Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Om te blijven voldoen aan het kwaliteitsniveau van informatieveiligheid zoals we dat in VNG-verband hebben afgesproken, is voortdurende en toenemende aandacht, bewustwording, kennis en investering in techniek en processen noodzakelijk.

In 2021 krijgt het beheer van digitale informatie meer aandacht. Het beheer van informatie op papier is binnen onze organisatie goed georganiseerd. Uit de archiefinspectie is gebleken dat het beheer van digitale informatie nog niet op het geadviseerde niveau is. Omdat we het belang daarvan onderkennen, gaan we in 2021 hierin stappen zetten. Hierbij denken wij aan het opstellen en naleven van een handboek voor het beheren van digitale informatie waarin is vastgelegd hoe we met digitale informatie omgaan. We hebben hiervoor € 4.500 structureel opgevoerd op de lijst te honoreren prioriteiten.

Digitalisering en aansluiting e-depot

In 2021 wordt het gemeentearchief een nevenvestiging van het Zeeuws Archief. De archieftaken, waaronder de digitalisering van archiefstukken, worden vanaf komend jaar uitgevoerd door medewerkers van het Zeeuws Archief.

Digitalisering en het vergemakkelijken van de toegang tot de collectie zijn onderdeel van het beleid van het Zeeuws Archief. Hiermee spelen zij in op de wensen van het publiek met betrekking tot de bereikbaarheid van de informatie. Het Zeeuws Archief zet het digitaliseren van

vaak geraadpleegde archivalia en beeldmateriaal voort. Deze komt beschikbaar op een gemakkelijk toegankelijke wijze, via de website van het Zeeuws Archief. Digitaliseringsprojecten zoals het digitaliseren van het notarieel archief, de bevolkingsregisters en de bouwvergunningen, zijn in uitvoering.

Het archief van de gemeente wordt tegenwoordig digitaal gevormd. Digitaal archief is zonder goede beheersmaatregelen kwetsbaar en vluchtig. Digitaal gevormd archief dat voor langdurige bewaring is bestemd, dient digitaal duurzaam opgeslagen te worden. Binnen Zeeland is hiervoor een digitale archiefbewaarplaats, een e-depot, ontwikkeld in samenwerking met de Zeeuwse overheden. Dit e-depot is in beheer bij het Zeeuws Archief. In 2019 is onze gemeente volgens plan aangesloten op dit e-depot. Samen met het Zeeuws Archief wordt de komende jaren gewerkt aan het gereed maken van ons digitale archief. Dit betekent alle informatie-huishoudelijke, organisatorische en technische maatregelen treffen om de overbrenging van digitale informatie-objecten te realiseren..

5.10 PROCESSEN

Leanmanagement

Het hulpmiddel voor procesoptimalisatie, leanmanagement, pasten we de afgelopen jaren nog maar mondjesmaat toe. De nadruk lag meer op de optimalisatie van het zaakstelsel. Vanuit een behoefte om de gevoelde werkdruk in de organisatie te verminderen herintroduceren we leanmanagement. De voorbereidingen hiervoor lopen op dit moment. We stemmen de aanpak namelijk af op de actuele inzichten en ontwikkelingen. In 2021 rollen we deze nieuwe aanpak uit.

6.1 ALGEMEEN

Deze paragraaf gaat in op doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en waarin zij een bestuurlijke invloed kan uitoefenen. Daarbij staat het realiseren van een publiek belang centraal. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt hiervoor het begrip “verbonden partijen” gehanteerd.

Per partij kan sprake zijn van een financieel en / of een bestuurlijk belang. De nadruk dient op de combinatie te liggen: indien alleen een financiële relatie bestaat, bijvoorbeeld een subsidierelatie, dan is geen sprake van een verbonden partij, zoals in het BBV beschreven. Indien er structureel sprake is van een overwegende bekostiging van (activiteiten van) de organisatie gezien het maatschappelijk of algemeen belang in combinatie met een bestuurlijk belang, dan is de vermelding van deze organisatie in de paragraaf verbonden partijen ook op zijn plaats.

Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Voor de raad is informatie over de verbonden partijen om twee redenen van belang:

- de partijen voeren taken uit die in het verlengde van de gemeentelijke doelstellingen liggen;
- er is sprake van budgettaire consequenties.

De bijdrage van de verbonden partijen aan de programmadoelen zijn bij de (sub-)programma's opgenomen.

De BBV schrijft voor dat in deze paragraaf ook de risico's worden benoemd die wij lopen. Zijn die er niet, dan worden ze hier niet benoemd. Indien de risico's substantieel en financieel van belang zijn, benoemen we die ook de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

6.2 VISIE EN BELEID GEMEENTE

Wij handelen in de geest en naar inhoud van de besluiten die uw raad in de achterliggende jaren heeft genomen ter vergroting van de sturing en invloed in verbonden partijen. Op grond van de door de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten (VZG) opgestelde notitie “Aan de slag met gemeenschappelijke regelingen” is een door de VZG ingestelde werkgroep daadwerkelijk aan de slag op grond van het rapport “Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen”. Het rapport heeft als hoofddoel om de onderlinge samenwerking te verbeteren en de relatie tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen te versterken. Naar aanleiding van het rapport heeft de VZG de werkgroep gevraagd verder te ondersteunen bij het implementeren van het rapport. Zie ook programma 4 Bestuur en Burgerzaken: “Gemeenschappelijke regelingen tegen het licht houden op nut en noodzaak”. In 2019 heeft de VZG het rapport na vier jaar geactualiseerd en beknopter gemaakt. Deze

rapportage is verschenen onder de naam "[Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland](#)".

6.3 OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Er zijn vier categorieën verbonden partijen te onderscheiden: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen. Per partij geven we het publieke, bestuurlijke en financiële belang aan. Daarnaast is een vijfde categorie: organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang. Per partij geven we het publieke, bestuurlijke en financiële belang aan.

Categorie 1: Gemeenschappelijke regelingen (GR-en)

01 Regionaal bureau leerplicht (RBL)

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

Uitvoeren leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) om zo voortijdige schooluitval terug te dringen en te voorkomen. Jongeren maximale kansen bieden op een zelfstandige positie op de arbeidsmarkt en een zelfredzame toekomst in de maatschappij.

Bestuurlijk belang

De wethouder onderwijs is lid van het algemeen bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

Gemeenten Goes, Borsele, Kapelle, Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Tholen.

Beleidsvoornemens

Alle leerlingen uit de Oosterschelderegio in beeld en alle leerplichtige leerlingen die spijbelen, dreigen uit te vallen of uitgevallen zijn, bieden we begeleiding met als doel het succesvol (ver)volgen van hun schoolcarrière.

Financieel belang

De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage aan het RBL zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

02 GR de Zeeuwse Muziekschool (ZMS)

Vestigingsplaats

Middelburg.

Publiek belang

Bevordering van de kunstzinnige vorming in de ruimste zin.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten, behalve Sluis, Terneuzen en Vlissingen.

Beleidsvoornemens

Het Algemeen Bestuur stelde op 8 maart 2018 het beleidsplan "[Op maat naar Morgen](#)" vast. Dit beleidsplan is een uitwerking van de uitkomsten van het onderzoek naar de Toekomstvisie dat in 2016/2017 is uitgevoerd door deelnemende gemeenten en de muziekschool onder coördinatie van Berenschot.

De in het beleidsplan opgenomen doelstellingen vormen de opmaat naar de toekomst en zullen worden uitgewerkt in jaarplannen.

In de vergadering van de raadscommissie van 12 september 2019 is over het door de fractie SP ingediende Initiatiefvoorstel uittreden uit de gemeenschappelijke regeling de Zeeuwse Muziekschool en inrichting stelsel muziekeducatie en muziekbeleving Schouwen-Duiveland besloten dit voorstel terug te leggen bij het Presidium en dit jaar nog het gesprek aan te gaan met de Zeeuwse Muziekschool en daarna het voorstel te agenderen voor de raadsvergadering. Het gesprek met de muziekschool heeft plaatsgevonden op 25 november 2019. In vervolg hierop heeft de SP-fractie gemeld dat het initiatiefvoorstel wordt herschreven. Het aangepaste initiatiefvoorstel is tot nu toe nog niet ingediend. Bij de Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte, fase 2 zijn 4 scenario's voorgelegd. Op 21 september 2020 neemt de raad hierover een besluit.

Financieel belang

Deels een bedrag per inwoner en deels variabel in verband met overeengekomen budget (aantal leseenheden).

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

03 GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

De GGD voert taken uit die de Wet publieke gezondheid, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet aan de gemeente opdragen. Het gaat om de volgende taken:

- a. het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de burgers van Zeeland door middel van het verkrijgen van inzicht in de gezondheidssituatie en het voorkomen van ziekten (waaronder infectie- en welvaartsziekten), het treffen van maatregelen om uitbreiding te voorkomen en het bevorderen van een gezonde levensstijl.
- b. het bevorderen en veilig stellen van een gezonde lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van 0- tot 19-jarigen zodat het kind een optimaal niveau van individueel en maatschappelijk functioneren kan bereiken. Hierbij wordt uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid van de ouders of verzorgers van het kind.
- c. de integrale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling door één meldpunt te hebben voor burgers en professionals en waarbij wordt uitgegaan van één gezin, één plan.
- d. het contracteren en subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp, -reclassering en – beschermingsmaatregelen, de monitoring en advisering.

Bestuurlijk belang

De wethouder voor welzijn en volksgezondheid heeft zitting in het algemeen bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten.

Beleidsvoornemens

De GGD wil:

- Komen tot een inhoudelijke agenda op het gebied van gezondheidspreventie gericht op volwassenen en ouderen.
- Het tekort aan artsen oplossen.
- Verdere implementatie van de zelforganisatie en bezuinigingsmaatregel.
- Samen met gemeenten initiatieven opstarten om de trendmatige stijging van de uitgaven van de jeugdhulp te doorbreken.

Vanuit de Zeeuwse samenwerking Sociaal Domein (SWVO, CZW en GGD inclusief IJZ) kunnen zowel inhoudelijke, organisatorische als financiële wijzigingen komen. Hierover is op dit moment nog niets bekend. Berenschot presenteerde in mei 2020 het rapport: 'Naar een werkende samenwerking in het sociale domein, voor goede, bereikbare en betaalbare zorg in Zeeland'. Deze rapportage ligt nu ter advisering bij de ambtelijke gremia in Zeeland met het doel beslissingen te nemen wat te doen met het rapport en hoe te implementeren. Doel van het traject is de hulpverlening aan de burgers te verbeteren. De ervaren knelpunten die vragen om een oplossing zijn: te veel ambtelijke en bestuurlijke overlegmomenten, er is meer behoefte aan een integrale benadering en er is meer duidelijkheid gewenst over de governance van IJZ en CZW Bureau. Bij dat laatste punt kan ook versterking en verduidelijking van de positie van de gemeenteraden bij het uitvoeren van de taken van de GR'-en worden begrepen.

Financieel belang

Exploitatiesaldi voor GGD-diensten verrekenen we op basis van het inwoneraantal (totaal & 0-19-jarigen). De lasten van de jeugdhulp worden 100% doorberekend.

Sub-Programma

2.4 Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn.

04 GR Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)

Vestigingsplaats

Middelburg.

Publiek belang

Het inrichten en in stand houden van een regionale crisisorganisatie en brandweezorg.

Bestuurlijk belang

Elke gemeente heeft één zetel in het algemeen bestuur, bezet door de burgemeester.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten.

Beleidsvoornemens

De posten Zierikzee en Kerkwerpe worden samengevoegd. Het onderzoek naar de mogelijke vestigingslocatie wordt in 2020 afgerond. De pilot rond de post Dreischor, die in de oorspronkelijke opzet van Maatwerk in Brandweezorg op de nominatie stond om gesloten te worden, wordt begin 2021 afgerond. De pilot voor de duur van drie jaar is door de VRZ en de gemeente gezamenlijk gefinancierd. Daarnaast start de VRZ in 2020 met het opstellen van het

nieuwe beleidsplan voor de komende vier jaar. De oplopende kosten van de brandweezorg, de vitaliteit van de brandweervrijwilliger en het niveau van brandweezorg nu en in de toekomst zullen centraal staan.

Financieel belang

De belangrijkste inkomstenbron van de veiligheidsregio is de gemeentelijke bijdrage.

De verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op de uitkeringsmaatstaf Veiligheid in het Gemeentefonds.

Risico's

Het later of niet realiseren van de taakstelling 2019 en volgende jaren op de formatie is een reëel risico van € 193.000 voor de begroting 2021 oplopend naar € 297.500 in 2024 dat een extra bijdrage kan vergen van de aangesloten gemeente.

Op 1 januari 2020 is de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (Wnra) in werking getreden. Deze wet heeft als uitgangspunt de arbeidsverhoudingen tussen ambtenaren en werknemers te harmoniseren. De brandweervrijwilligers hebben momenteel een ambtelijke aanstelling, maar onderscheiden zich van andere ambtenaren, doordat ze een eigen rechtspositie hebben en onder aparte wettelijke bepalingen vallen. Met de inwerkingtreding van de Wnra vervalt dit onderscheid. De belangrijkste gevolgen zijn dat de arbeidsrechtelijke (rechts)positie van ambtenaren gelijk wordt aan die van werknemers in het private bedrijfsleven. Dit kan leiden tot een kostenstijging vanwege verplichte pensioenopbouw, sociale zekerheidsrechten etc. Bij de voorbereiding van de implementatie van de Wnra is gebleken dat de situatie binnen de veiligheidsregio's behoorlijk complex is. Vandaar dat er nog geen definitief besluit is genomen of de brandweervrijwilligers rechtspositieel onder deze wet gaan vallen. De consequenties van de invoering van de Wnra leiden tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. Om ruimte te houden voor maatwerk heeft de VRZ in mei 2020 besloten om met de andere veiligheidsregio's over te gaan tot het oprichten van een eigen werkgeversorganisatie en niet aan te sluiten bij de bestaande Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO).

Een ander mogelijk effect van de invoering van WNRA kan zijn dat er minder belangstelling is voor het vak van brandweervrijwilliger omdat het vrijwillig karakter plaats maakt voor een arbeidsovereenkomst. De werving van voldoende vrijwilligers is onder de huidige afspraken al een punt van zorg.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

05 GR Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats

Borsele.

Publiek belang

Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering, waaronder de zorg voor verwijdering van afvalstoffen en het inrichten en beheren van installaties voor inzameling, overslag en transport van afvalstoffen.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur.

Betrokken partners/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten.

Beleidsvoornemens

- Implementatie Governance regeling (OLAZ en ZRD): Uitvoering gemeenschappelijke regeling OLAZ en hierbinnen afstemming tussen de Zeeuwse gemeenten laten plaatsvinden over het te voeren beleid van de afvalverwijdering. Verwerkingscontracten van huishoudelijk afval via de OLAZ laten lopen.
- Opstellen nieuw regionaal beleidsplan milieustraten. Onderzoek en uitvoering naar hoe de toekomstige milieustraten eruit moeten zien omdat er op de milieustraten steeds meer afvalstromen moeten worden gescheiden om de VANG-doelstelling te halen en te voldoen aan de wetgeving.
- Uitvoering geven aan gevolgen Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 en ketenovereenkomst verpakkingen 2020-2029.

Financieel belang

De kosten worden verdeeld naar rato van het aantal inwoners en verwerking van de afvalstroom in tonnages.

Sub-Programma

2.2 Wonen naar wens.

06 GR Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO)

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

Het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) is een Gemeenschappelijke Regeling en voert beleids- en uitvoeringstaken uit op het terrein van zorg, jeugd, maatschappelijke ondersteuning, cultuur- en volwasseneducatie. Het SWVO heeft bovendien een overleg- en adviesfunctie op andere en nieuwe terreinen van welzijn en zorg.

Bestuurlijk belang

De wethouder Sociaal Domein heeft zitting in het algemeen bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

De gemeenten Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.

Beleidsvoornemens

Binnen het SWVO werken de gemeenten samen aan de transformatie van het sociaal domein. De gemeenten willen regionaal samenwerken om de gewenste transformatie van de samenleving voor elkaar te krijgen als dit voor de lokale situatie meerwaarde heeft.

Bij initiatieven die bijdragen aan vernieuwing in het sociaal domein kan SWVO een ondersteunende rol spelen. SWVO verzorgt de contractering en het contractenbeheer van zorgaanbieders op de taken van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Vanuit de Zeeuwse samenwerking Sociaal Domein (SWVO, CZW en GGD inclusief IJZ) kunnen zowel inhoudelijke, organisatorische als financiële wijzigingen voor SWVO komen. Hierover is op dit moment nog niets bekend. Berenschot presenteerde in mei 2020 het rapport: 'Naar een werkende samenwerking in het sociale domein, voor goede, bereikbare en betaalbare zorg in Zeeland'. Deze rapportage ligt nu ter advisering bij de ambtelijke gremia in Zeeland met het doel beslissingen te nemen wat te doen met het rapport en hoe te implementeren. Doel van het traject is de hulpverlening aan de burgers te verbeteren. De ervaren knelpunten die vragen om een oplossing zijn: te veel ambtelijke en bestuurlijke overlegmomenten, er is meer behoefte aan een integrale benadering en er is meer duidelijkheid gewenst over de governance van IJZ en CZW Bureau. Bij dat laatste punt kan ook versterking en verduidelijking van de positie van de gemeenteraden bij het uitvoeren van de taken van de GR'-en worden begrepen.

Financieel belang

Bijdrage in de kosten van het secretariaat, beleidscapaciteit en de kosten van uitvoering van een aantal werksoorten. De lasten van de maatwerkvoorzieningen voor ondersteuning worden voor 100% doorberekend.

Risico's

Voor wat betreft de uitvoering van de inkoop van zorg in het kader van de maatschappelijke ondersteuning is er sprake van een open-einde-regeling.

Sub-Programma

2.4 Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn.

07 Bureau College Zorg en Welzijn (CZW-bureau)

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

Het CZW bureau is een publiekrechtelijke samenwerking met een gemeenschappelijk orgaan. Het orgaan beschikt zelf niet over een zelfstandige rechtspersoonlijkheid. Het bureau ondersteunt het Zeeuwsbrede adviesorgaan College Zorg en Welzijn (CZW). Op verzoek van de deelnemende overheden in het CZW treedt het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) op als werkgever voor de medewerkers. De secretaris (tevens secretaris SWVO) is verantwoordelijk voor de aansturing en exploitatie van het bureau.

Vanuit de Zeeuwse samenwerking Sociaal Domein (SWVO, CZW en GGD inclusief IJZ) kunnen zowel inhoudelijke, organisatorische als financiële wijzigingen voortkomen. Hierover is op dit moment nog niets bekend. Berenschot presenteerde in mei 2020 het rapport: 'Naar een werkende samenwerking in het sociale domein, voor goede, bereikbare en betaalbare zorg in Zeeland'. Deze rapportage ligt nu ter advisering bij de ambtelijke gremia in Zeeland met het doel beslissingen te nemen wat te doen met het rapport en hoe te implementeren. Doel van het traject is de hulpverlening aan de burgers te verbeteren. De ervaren knelpunten die vragen om een oplossing zijn: te veel ambtelijke en bestuurlijke overlegmomenten, er is meer behoefte aan een integrale benadering en er is meer duidelijkheid gewenst over de governance van IJZ en CZW Bureau. Bij dat laatste punt kan ook versterking en verduidelijking van de positie van de gemeenteraden bij het uitvoeren van de taken van de GR'-en worden begrepen.

Bestuurlijk belang

De wethouder Sociaal Domein neemt deel aan het overleg CZW.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten.

Beleidsvoornemens

Het CZW Bureau voert de gezamenlijke beleidsvoorbereiding en -uitvoering uit voor alle 13 Zeeuwse gemeenten. Het gaat om de invulling van:

- de gemeentelijke Anti Discriminatie Voorziening: Anti Discriminatie Bureau Zeeland.
- Huiselijk Geweld/ Huisverbod.
- Project Laat Ze Niet Verzuipen Zeeland: aanpak jeugd en alcohol.
- Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Vrouwenopvang (in opdracht van de centrumgemeente Vlissingen).

Financieel belang

Bijdrage in de kosten van het secretariaat en bijdragen in de kosten van uitvoering van de werksoorten.

Sub-Programma

2.4 Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn.

08 GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Terneuzen.

Publiek belang

De RUD voert de wettelijke taken voortvloeiende uit de Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wvh) van de milieu-inrichtingen uit.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zitting in het algemeen bestuur. Daarnaast zijn wij regiovertegenwoordiger in het dagelijks bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

De RUD voert taken uit voor alle Zeeuwse gemeenten, de provincie en het waterschap.

Beleidsvoornemens

- De RUD past bij de advisering over handhaving de Landelijke Sanctiestrategie toe en voert taken uit conform de landelijk vastgelegde kwaliteitscriteria.
- Er loopt een traject voor samenwerking met de GGD en VRZ met planvorming in 2021.
- In 2021 verschijnt een rapport over de toekomstvisie over robuustheid van organisatie, alsmede de bekostiging.
- In 2021 implementeert de RUD het Omgevingsbeleidsplan dat door alle deelnemers is goedgekeurd.

Financieel belang

De randvoorwaarden waren nog niet rond om in 2021 te starten met de betaling voor het product via P*Q. De invoeringsdatum is nog onderdeel van het onderzoek.

Risico

De RUD kent een hoog aantal risico's van structureel ruim € 3 miljoen per jaar. Volgens de VZG-richtlijn mogen zij 5% van de omzet (is € 0,5 miljoen) als algemene reserve aanhouden.

De RUD is in overleg gegaan met de VZG om een passende norm af te spreken. Vooralsnog nemen wij in ons weerstandsvermogen een structureel risico op van € 250.000 per jaar.

Sub-Programma

2.2 Wonen naar wens.

Categorie 2: Vennootschappen/Coöperaties

09 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats

Den Haag.

Publiek belang

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente heeft de BNG als huisbankier.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft geen zetel in het bestuur van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht (één stem per aandeel) in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken partijen/deelnemers

Het ministerie van Financiën, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen

Beleidsvoornemens

- De bank wil haar sterke liquiditeitsprofiel continueren door het aantrekken van funding met relatief lange looptijden.
- Het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Financieel belang

De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente bezit 0,04271806% van aandelen, zijnde 23.790 aandelen van € 2,50 per aandeel. De intrinsieke waarde per 31 december 2019 is € 2.088 miljoen.

Sub-Programma

A.1 Algemene dekkingsmiddelen.

10 PZEM N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg.

Publiek belang

Werkzaam zijn op het gebied van de openbare gas-, elektriciteits-, water- en warmtevoorziening.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle Zeeuwse gemeenten, gemeente Bergen op Zoom, Woensdrecht, Goeree-Overflakkee en de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland.

Beleidsvoornemens

Het beleid is gericht op het financieel gezond houden van het bedrijf. Hierbij moet worden aangemerkt dat Wholesale weer winst kan maken, wanneer de energieprijs aantrekt. Volgens de prognoses op dit gebied zou hiervan sprake moeten zijn vanaf 2021-2022. De doelstellingen van PZEM zijn om de energieproductie zo duurzaam mogelijk te laten verlopen en zo mogelijk maatschappelijk verantwoord over te dragen.

Verder speelt de afsplitsing van de eigendom van Evides: het waterbedrijf. PZEM is hiervan 50% aandeelhouder. Het is een lang gekoesterde wens van de aandeelhouders om het waterbedrijf af te splitsen van het commerciële bedrijf, wat PZEM nu is. Het Rijk heeft via het rapport "Wind in de zeilen" (rapport Wientjes) toezegging gedaan om de ontvlechting van Evides uit PZEM met uiterste inspanningen voor de betrokken overheden te faciliteren. Dit geeft extra vertrouwen op de uitkomst van het te doorlopen proces.

Financieel belang

De gemeente bezit 597 van de in totaal 15.280 volgestorte aandelen. Vanaf 2015 wordt niet langer rekening gehouden met een structurele dividenduitkering. Vanwege COVID-19 is ook niet te verwachten dat dit op middellange termijn gaat gebeuren.

Risico's

De gemeente bezit aandelen met een nominale waarde van € 270.000. De intrinsieke waarde bedraagt € 54 miljoen. Het risico bestaat dat dit bedrag verloren gaat. Dit kan het geval zijn wanneer het gehele vermogen van de PZEM moet worden ingezet voor de ontmanteling van de kerncentrale. PZEM moet hiervoor de benodigde gelden reserveren en heeft hiertoe conform de richtlijnen van het Rijk een fonds ingesteld. Inmiddels bestaat er elders in de wereld ervaring met het ontmantelen van kerncentrales. Daarbij is gebleken dat in een aantal gevallen de kosten hoger uitvallen dan vooraf gedacht. In het kader van het Energieakkoord en het feit dat biomassa niet meer wordt gezien als een duurzame methode om te voorzien in de elektriciteits- en warmtevraag, komt (opnieuw) de vraag op of de bedrijfsduur van de kerncentrale verlengd moet worden om te voldoen aan de eis van 49% CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990). Indien van een dergelijk besluit sprake is, heeft dat gevolgen voor de financiële huishouding en positie van PZEM.

In 2019 heeft PZEM zwarte cijfers kunnen schrijven, met een winst van € 20 miljoen. Het is nu moeilijk om prognoses te doen, aangezien het bedrijf in een aantal opzichten hinder ondervindt van de COVID-19-crisis. Er is sprake van een verminderde vraag en dientengevolge lagere prijzen. De in de afgelopen jaren ontstane trend is echter dat de energiemarkt weer aantrekt. PZEM beschikt in dit verband over een gunstige productmix, waardoor zij hiervan extra kan profiteren.

Sub-Programma

1.1 Economie sterk water gerelateerd.

11 Zuidhoek - Flex bv

Vestigingsplaats

Zierikzee.

Publiek belang

Het al dan niet tijdelijk inzetten van arbeidskrachten, al dan niet geïndiceerd voor een vorm van gesubsidieerde arbeid bij bedrijven en instellingen, het aannemen en uitbesteden van werk voor derden, het (laten) uitvoeren van werkzaamheden, het werven en selecteren van arbeidskrachten.

Bestuurlijk belang

Het college van burgemeester en wethouders vormt de Algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken partijen/deelnemers

Gemeente Schouwen-Duiveland.

Beleidsvoornemens

In deze B.V. zijn voorlieden en/of vaklieden in dienst genomen voor openvallende plaatsen in de Sociale Werkvoorziening die niet meer vanuit de doelgroep vervuld kunnen worden. Het in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden als opstap naar een reguliere baan.

Financieel belang

De gemeente is enig aandeelhouder.

Sub-Programma

1.4 Arbeidsmarkt in balans.

12 Zuidhoek - Reïntegratie bv

Vestigingsplaats

Zierikzee.

Publiek belang

Het bevorderen van de reïntegratie van uitkeringsgerechtigden in het arbeidsproces en het verrichten van allerlei daarmee verband houdende werkzaamheden, zowel voor publiekrechtelijke als privaatrechtelijke instellingen en ondernemingen.

Bestuurlijk belang

Het college van burgemeester en wethouders vormt de Algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken partijen/deelnemers

Gemeente Schouwen-Duiveland.

Beleidsvoornemens

In deze BV worden re-integratie-opdrachten uitgevoerd.

Financieel belang

De gemeente is enig aandeelhouder.

Sub-Programma

1.4 Arbeidsmarkt in balans.

13 Zuidhoek - Personeels bv

Vestigingsplaats

Zierikzee.

Publiek belang

Het in dienst nemen c.q. houden van personeel zonder ambtelijke status.

Bestuurlijk belang

Het college van burgemeester en wethouders vormt de Algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken partijen/deelnemers

Gemeente Schouwen-Duiveland.

Beleidsvoornemens

Per 1 januari 2020 is al het personeel overgeheveld naar de gemeente en volgen zij de cao van de gemeente. De B.V. is slapende.

Financieel belang

De gemeente is enig aandeelhouder.

Sub-Programma

1.4 Arbeidsmarkt in balans.

14 NV Economische Impuls Zeeland (EIZ)

Vestigingsplaats

Zeeland en Zuid-West Nederland.

Publiek belang

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete structuurversterkende projecten, een betere instroming van de Zeeuwse beroepsbevolking in de kenniseconomie door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders.

Bestuurlijk belang

De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van aandeelhouders. Jaarlijks voert de portefeuillehouder accountmanagement-gesprekken met Impuls over de werkzaamheden die Impuls voor onze gemeente verrichten.

Betrokken partijen/deelnemers

Bemiddelde en gevestigde bedrijven, alle Zeeuwse gemeenten, Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), provincie Zeeland, de regionale ontwikkelingsmaatschappij *REWIND West-Brabant*, Zeeland Seaports, dienstverleners, maatschappelijke organisaties, makelaars en ontwikkelaars.

Beleidsvoornemens

De Beleidsvoornemens zijn vastgelegd in een uitgebreid jaarprogramma. Impuls voert, vooral samen met het Kenniscentrum Kusttoerisme, Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ, de provincie en gemeenten (Europese) projecten uit op het gebied van de Vrijetijdseconomie.

Daarnaast begeleidt Impuls ondernemers in innovatietrajecten en innovatiefinancieringen, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie en energieneutraal.

Financieel belang

De begrote jaarlijkse bijdrage is gerelateerd aan het aantal inwoners van onze gemeente.

Sub-Programma

1.3 Florerende kleinschalige bedrijvigheid.

Categorie 3: Stichtingen/Verenigingen

15 Vereniging van Zeeuwse Gemeenten

Vestigingsplaats

Middelburg.

Publiek belang

Behartiging van de collectieve belangen van de Zeeuwse gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zitting in het bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

De Zeeuwse gemeenten en hun bestuursorganen.

Beleidsvoornemens

De bestuurlijke banden tussen de 13 Zeeuwse gemeenten, de provincie en het waterschap worden verder verstevigd om desgewenst of zo nodig een vuist te maken richting centrale overheid of richting Brussel. Dit krijgt vorm in het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Hoofddoel van de VZG blijft het behartigen van belangen die de leden als gemeentelijke organisaties gemeenschappelijk hebben en daar zoveel mogelijk gezamenlijk in op te trekken.

Financieel belang

De contributie is gebaseerd op een bedrag per inwoner.

Sub-Programma

4.1 Bestuur en Burgerzaken.

16 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats

Den Haag.

Publiek belang

De vereniging heeft tot doel de leden individueel en collectief bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.

Bestuurlijk belang

De gemeente is niet rechtstreeks vertegenwoordigd in het bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

De Nederlandse gemeenten.

Beleidsvoornemens

De VNG-strategie is neergelegd in de verenigingsstrategie 'Gemeenten 2024' die de Algemene Ledenvergadering op 5 juni 2019 heeft vastgesteld. Daarin staat beschreven wat de VNG op een groot aantal terreinen collectief wil oppakken, waarbij samenwerking hét centrale thema van de toekomst is.

Tussen nu en 2024 moet de lokale democratie worden versterkt en geïtaliseerd. Dat heeft consequenties voor de verhouding tussen de gemeenten en hun inwoners, voor het anders, innovatiever oppakken van de nieuwe gemeentelijke taken en voor de samenwerking met partners op alle niveaus.

Daarnaast is in de Algemene Ledenvergadering van juli 2020 besloten om 'VNG Realiseert' steviger neer te zetten. 'VNG Realiseert' ontwikkelt processen en programma's en begeleidt oplossingen voor gemeenten met de inzet dit zo uniform te doen dat de meeste gemeenten deze oplossingen kunnen gebruiken en/of implementeren.

In 2021 zullen de herverdelingsvraagstukken Gemeentefonds en Sociaal Domein weer veel aandacht vragen in de verdere onderhandeling met het Rijk en in de aanloop naar de landelijke verkiezingen in 2022. In het kader van COVID-19 heeft de VNG veel coördinerend werk gedaan voor de gemeenten in het kader van noodverordeningen, ontwikkelen en implementeren van regelingen en onderhandelingen met het Rijk over vergoedingen en compensaties. De verwachting is dit in 2021 veel aandacht zal vergen van de VNG.

Financieel belang

Bijdrage in hoofdzaak naar rato van het aantal inwoners.

Sub-Programma

4.1 Bestuur en Burgerzaken.

17 Stichting Renesse

Vestigingsplaats

Renesse.

Publiek belang

Met de beschikbare middelen geldelijke bijdragen verstrekken voor activiteiten binnen de gemeente Schouwen-Duiveland van recreatieve, toeristische, culturele, educatieve of sportieve aard en objecten met een cultuurhistorische waarde en/of een uniek karakter, niet zijnde gebouwen.

Bestuurlijk belang

Niet rechtstreeks, de gemeente benoemt de bestuursleden.

Betrokken partijen/deelnemers

Stichting Renesse, gemeente Schouwen-Duiveland, stichtingen en burgers individueel binnen de gemeente Schouwen-Duiveland op de aandachtsgebieden van de Stichting Renesse.

Beleidsvoornemens

1. Het zelfstandig beheren van het vermogen.
2. Het verstrekken van subsidies ten behoeve van activiteiten, die passen zijn binnen haar doelstelling.

3. Het behouden van het culturele erfgoed op Schouwen-Duiveland door investeringen in monumenten en cultureel erfgoed door middel van de Stichting Monumenten Schouwen-Duiveland.
4. Het functioneren van de Stichting Renesse regelmatig onder de aandacht van de gemeenschap op Schouwen-Duiveland brengen.

Financieel belang

De Raad van toezicht van de Stichting Renesse vraagt om goedkeuring van de opgestelde begrotingen en jaarstukken, dit in overeenstemming met de bepalingen in de statuten van de stichting. Door middel van deze goedkeuring wordt de controlerende taak van de gemeente uitgevoerd. Daarmee wordt de gemeentelijke rol bevestigd.

Bij het opheffen van de stichting vervalt het vermogen aan de gemeente.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

18 Stichting Obase

Vestigingsplaats

Zierikzee.

Publiek belang

Het verstrekken van voldoende openbaar primair onderwijs in Schouwen-Duiveland.

Bestuurlijk belang

De gemeenteraad benoemt op voordracht van de benoemingscommissie de leden van de Raad van Toezicht, waaronder één lid op bindende voordracht van het ouderdeel van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en één lid op bindende voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, welke voordracht eveneens wordt geacht te zijn gedaan door het ouderdeel van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

Betrokken partijen/deelnemers

De gemeente Schouwen-Duiveland en stichting Obase.

Beleidsvoornemens

Stichting Obase geeft uitvoering aan het Koersplan "Samenscholen met Obase 2018-2026".

Financieel belang

Bij (dreigend) faillissement van de stichting kan de gemeente voor de vraag komen te staan welke financiële middelen noodzakelijk zijn om voldoende aanbod van openbaar primair onderwijs te behouden voor haar inwoners. Mogelijk zelfs het bevoegd gezag overnemen met verantwoordelijkheid voor de ontstane tekorten.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

19 Stichting Pontes Scholengroep

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

Het verstrekken van voldoende openbaar voortgezet onderwijs.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft het bestuur op afstand gezet. De gemeenteraad is bevoegd tot:

- a. Benoeming leden Raad van Toezicht op voordracht van de Raad van Toezicht.
- b. Goedkeuring tot statutenwijziging op voordracht van de Stichting.
- c. Goedkeuring tot ontbinding van de Stichting op voordracht van de Stichting.
- d. Besluit tot ontbinding bij ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet door de Stichting.
- e. Goedkeuring tot juridische fusie waarbij de Stichting verdwijnt.
- f. Goedkeuring tot juridische splitsing waarbij een door de Stichting in stand gehouden openbare school overgaat naar een andere rechtspersoon.

Betrokken partijen/deelnemers

Gemeenten Schouwen-Duiveland en Goes.

Beleidsvoornemens

Pieter Zeeman heeft medio 2018 het Koersplan “ Met jouw talent vooruit” vastgesteld met daarin onder andere een persoonsgerichte benadering van de leerlingen en gestart met de uitvoering.

Financieel belang

Bij (dreigend) faillissement van de stichting kan de gemeente voor de vraag komen te staan welke financiële middelen noodzakelijk zijn om voldoende aanbod van openbaar voortgezet onderwijs te behouden voor haar inwoners. Mogelijk zelfs het bevoegd gezag overnemen met verantwoordelijkheid voor de ontstane tekorten.

Risico's

Voor Pieter Zeeman geldt dat het onderwijs niet gewaarborgd kan worden als het aantal bezoekende leerlingen onder een kritische norm komt.

Dit heeft tot gevolg dat het pand leeg komt te staan en dat leerlingen moeten reizen naar andere scholen buiten de gemeente.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

20 Stichting Dataland

Vestigingsplaats

Gouda.

Publiek belang

Het breed toegankelijk maken en beschikbaar maken van vastgoed- en hieraan gerelateerde gegevens uit het informatiedomein van gemeenten voor de overheid, de burgers en het bedrijfsleven. Daartoe wordt een actieve bijdrage verleend aan de realisatie en het gebruik van het Stelsel van Authentieke Registraties. Vanaf 2007 hebben wij toegang tot een web applicatie waar wij online geïnformeerd worden over de validatie van gemeentelijke vastgoedgegevens.

Bestuurlijk belang

Gemeente maakt geen deel uit van het bestuur. Wel is er zeggenschap in de Algemene vergadering van certificaathouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (0,3 %).

Betrokken partijen/deelnemers

Nederlandse gemeenten en de Bank voor Nederlandse Gemeenten.

Beleidsvoornemens

Intentie is dat de activiteiten per 1 januari 2022 worden geïntegreerd in die van de Dienst Kadaster en de VNG. Inmiddels is de dataverzameling en data-ontsluiting al overgedragen aan het Kadaster en worden de aangeboden opleidingen ingebed in de structuren van de VNG. Vanaf 1 januari 2022 zal de volledige dienstverlening van Dataland zijn overgedragen.

Financieel belang

De gemeente bezit 22.231 certificaten à € 0,10. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen kosten.

Sub-Programma

2.2 Wonen naar wens.

21 Stichting Sportbedrijf Schouwen-Duiveland

Vestigingsplaats

Zierikzee.

Publiek belang

De stichting heeft onder meer ten doel gelegenheid te bieden voor bewegingsonderwijs en tegen maatschappelijk aanvaardbare prijzen, sport te beoefenen en het beheer en de exploitatie van sportfaciliteiten.

Bestuurlijk belang

De gemeente maakt (formeel) geen deel uit van het bestuur. Wel worden de bestuurders benoemd (en geschorst) door burgemeester en wethouders. Momenteel heeft één natuurlijk persoon met gemeentelijke achtergrond (huidig ambtenaar sportzaken), zitting in het bestuur.

Betrokken partijen/deelnemers

Stichting Sportbedrijf Schouwen-Duiveland, gemeente Schouwen-Duiveland en (in eerste instantie) de drie gebruikers van de nieuwe buitensportaccommodatie Lange Blokweg Zierikzee. Hieraan wordt in 2020 de gebruiker van de naastgelegen voetbalaccommodatie toegevoegd. Tevens worden voorbereidingen getroffen voor het in 2021 toevoegen van de gebruiker van de atletiekaccommodatie aan de Banninklaan Zierikzee.

Beleidsvoornemens

Het beleid is gericht op het realiseren van synergievoordelen vanwege de samengebrachte sportfaciliteiten en hoe sportverenigingen hier meerwaarde aan kunnen onttelen.

Financieel belang

Aan de stichting is een lening verstrekt.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

Categorie 4: Overige verbonden partijen

22 P10

Vestigingsplaats

De gemeente Opsterland fungeert als penvoerende gemeente.

Publiek belang

Het doel van de P10 (grote plattelandsgemeenten met vergelijkbare opbouw en problematiek) is in eerste aanleg krachtenbundeling om gezamenlijk een steviger gesprekspartner te zijn van het Rijk, de VNG en andere partijen. Verder kunnen de deelnemers veel leren van elkaars ervaringen en aanpak op de diverse domeinen waar specifiek plattelandproblematiek speelt.

Bestuurlijk belang

P10 is een samenwerkingsverband van inmiddels 22 grootste plattelandsgemeenten. In het algemeen bestuur van de P10 hebben twee collegeleden namens onze gemeente zitting.

Betrokken partijen/deelnemers

22 gemeenten waaronder Schouwen-Duiveland vormen samen de P10-gemeenten.

Beleidsvoornemens

Invloed uitoefenen en aandacht vragen voor de specifieke positie van het platteland in de navolgende dossiers:

- herverdeling van het gemeentefonds
- ontwikkelingen in het sociale domein
- deelname werkgroepen Interbestuurlijke Programma's (IBP)
- mobiliteit en bereikbaarheid
- nieuwe omgevingswet

Kennisuitwisselingen op de navolgende onderwerpen:

- economische ontwikkeling agrarische sector
- leefbaarheid platteland
- beschikbaarheid voorzieningen en mobiliteit
- demografische ontwikkeling

Het plattelandsonderzoek P10 dat in het kader van het 10-jarig jubileum is uitgevoerd en opgeleverd is vervat in een door het Algemeen Bestuur vastgesteld vijfpuntenplan.

Financieel belang

Bijdrage per inwoner.

Sub-Programma

- a. Bestuur en Burgerzaken.

Categorie 5: Organisaties met een maatschappelijk of algemeen belang

23 Stichting Bibliotheek Oosterschelde

Vestigingsplaats

Heinkenszand.

Publiek belang

De kern van de opdracht van de openbare bibliotheek is bijdragen aan en de basis vormen voor de kennis- en informatiesamenleving.

Bestuurlijk belang

Niet rechtstreeks, maar bij afwezigheid van een bestuur kan het college bestuursleden benoemen.

Betrokken partijen/deelnemers

De Zeeuwse gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen werken in de Oosterschelderegio samen met Bibliotheek Oosterschelde op het gebied van bibliotheekwerk. Het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) ondersteunt de gemeenten in de regio op onder andere dit terrein.

Beleidsvoornemens

- Structureel worden activiteiten uitgevoerd conform de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken, waaronder trainingen voor taal en digitale vaardigheden bijvoorbeeld via het (digi)Taalhuis (ontwikkeling en educatie) en (doelgroep) bijeenkomsten en lezingen (ontmoeting en debat).
- Het programma 'de Bibliotheek op school' (dBos) wordt uitgebreid van 4 naar (bijna) alle scholen op Schouwen-Duiveland.

Risico's

De stichting heeft geen weerstandsvermogen om tegenvallers in de exploitatie zelf op te vangen. Tekorten worden door de deelnemende gemeenten bijgepast op basis van de overeenkomst op basis van inwonertal.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

24 Stichting Maatschappelijk Werk en Welzijn Oosterschelde (SMWO)

Vestigingsplaats

Goes.

Publiek belang

De organisatie draagt bij aan zelfredzaamheid en participatie.

Bestuurlijk belang

Geen.

Betrokken partijen/deelnemers

De gemeenten in de Oosterschelderegio met ondersteuning van het Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO).

Beleidsvoornemens

SMWO voert zijn activiteiten uit op basis van het gemeentelijk ambitiekader.

SMWO heeft een Meerjarenbeleidsplan 2020-2025. Deze is vormgegeven langs drie sporen:

- Werken in de wijk; we zijn daar waar het gebeurt, dichtbij onze klanten: de inwoners. We zijn de ogen en oren van de gemeenten in wijken en dorpen.
- Werken aan positieve gezondheid; het bijdragen aan het vermogen van mensen om – vanuit het principe van regie - met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Kwetsbare mensen hebben hierbij specifiek onze aandacht.
- Werk aan de winkel; SMWO is een flexibele en wendbare organisatie in de regio waar niemand omheen kan. We bieden maatwerk aan klanten en opdrachtgevers waarbij vakmanschap en expertise van medewerkers cruciaal zijn, evenals kwalitatief goede zorg.

Financieel belang

Gemeente subsidieert de stichting.

Sub-Programma

2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau.

25 Regionaal Informatie en Expertise Centrum Zuid-West Nederland (RIEC)

Vestigingsplaats

Tilburg.

Publiek belang

Het RIEC Zuid-West Nederland is één van de landelijke centra voor informatiedeling op gebied van BIBOB zaken, witwaspraktijken en risicovolle criminele gedragingen voor lokaal bestuur. Dit samenwerkingsverband regelt nader onderzoek bij vergunningverlening, subsidiëring en overige verbintenissen tussen lokaal bestuur en derden. Hiermee wordt vermenging van boven- en onderwereld tegengegaan en de integriteit van het lokaal bestuur beter gewaarborgd. In 2019 zijn de werkzaamheden van het RIEC en de taskforce Zeeland-Brabant geïntegreerd tot een nieuwe entiteit Taskforce-RIEC Brabant Zeeland

Bestuurlijk belang

Er bestaan risico's voor het lokaal bestuur bij publiekrechtelijke besluiten en overeenkomsten met derden waarbij vermenging ontstaat tussen de boven- en onderwereld. Het RIEC en het convenant kan de gemeente helpen tijdig risico's te signaleren en te voorkomen dat zaken worden gedaan met criminelen en criminele organisaties en daardoor betrokken raken bij witwaspraktijken.

Betrokken partijen/ deelnemers

Alle partners in de (deel-) provincies Zeeland en West-Brabant.

Beleidsvoornemens

De gemeentelijke organisatie moet in de breedste zin bewust worden en blijven van de risico's over ondermijnende criminaliteit. Niet alleen bij horeca aangelegenheden, maar ook bij grote bouwprojecten en aanbestedingen is het in de toekomst wenselijk een risicotoets in te bouwen. Dit wordt de komende jaren beleidsmatig uitgewerkt. Het ondermijningsbeeld en de quickscan bestuurlijke weerbaarheid zijn uitgevoerd.

De uitkomst hiervan vraagt naar verwachting de komende jaren gemeentelijk inzet om de risico's terug te dringen.

Doelstellingen zijn: het effectief verstoren van het crimineel verdienmodel, de versterking van de integrale en wendbare uitvoeringskracht, het vergroten van de weerbaarheid (zowel bestuurlijk, als maatschappelijk en sociaal) en het vergroten van de informatiepositie en expertise op ondermijning.

Financieel belang

Een bijdrage per inwoner.

Sub-Programma

2.2 Wonen naar wens.

26 Samenwerkingsverband Grevelingen

Vestigingsplaats

Locatie Staatsbosbeheer (SBB) te Schiedam en Haven van Bommenede Zonnemaire.

Publiek belang

Behartiging in onderlinge samenhang van de belangen van natuur, landschap, openluchtrecreatie en visserij.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg Grevelingen, samen met de gemeente Goeree-Overflakkee en de provincie Zeeland.

Betrokken partijen/deelnemers

Provincie Zeeland, de gemeente Goeree-Overflakkee (bestuurlijk) en Staatsbosbeheer (gebiedsbeheerder), Rijkswaterstaat en het Waterschap (adviserend). Daarnaast is er een overleg de Natuur- en Recreatie- Adviescommissie Zuidwestelijke Delta (NRAC) waaraan gebruikers (ondernemers, belangenorganisaties etc.) in het gebied van de Grevelingen deelnemen.

Beleidsvoornemens

Belangrijkste richtinggevende beleidsstuk voor de Grevelingen vanaf 2020 wordt het Strategisch Ontwikkelplan Grevelingen waarin alle projecten voor de Grevelingen voor de periode 2020-25 zijn opgenomen. Daarnaast speelt het traject vanuit de Rijksstructuurvisie tot het terugbrengen van het getij en de Getijdencentrale. Staatsbosbeheer is de primaire uitvoeringsorganisatie voor de Grevelingen aan de hand van het nader te bepalen ontwikkelplan voor de Grevelingen voor 2021 en verder. Bij de uit te voeren projecten is de inzet om zoveel als mogelijk synergievoordelen te realiseren ten behoeve van het project Getij Grevelingen om de kosten ten behoeve van de compenserende en mitigerende maatregelen ten behoeve van dit project te verlagen. Onze bijdrage in de Grevelingen blijft vooralsnog gelijk.

Financieel belang

Een (deelnemers)bijdrage.

Risico's

Onze gemeentelijke bijdrage ligt vast in de overeenkomst Samenwerkingsverband Grevelingen. Vooralsnog worden de eventuele financiële risico's nihil geacht.

Sub-Programma

3.1 Schouwen-Duiveland vakantie-eiland.

27 Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland

Vestigingsplaats

Middelburg.

Publiek belang

De stichting koppelt de justitiële keten en de zorg- en welzijnketen fysiek aan om op een zo effectief mogelijke wijze criminaliteit, recidive en overlast tegen te gaan en daarmee de (sociale) veiligheid in Zeeland te verhogen.

Bestuurlijk belang

Het bestuur van de stichting bestaat uit een afgevaardigde van het College Zorg en Welzijn (de dertien wethouders Zorg van de provincie Zeeland), een afgevaardigde van het bestuursoverleg Integrale Veiligheid (de overlegstructuur van de dertien burgemeesters van de provincie Zeeland), Politie Zeeland-West-Brabant en het Openbaar Ministerie.

Betrokken partijen/deelnemers

Alle 13 Zeeuwse gemeenten en andere relevantie maatschappelijke partners.

Beleidsvoornemens

De stichting richt zich op het faciliteren van samenwerking tussen verschillende partijen om complexe casuïstiek aan te pakken door middel van integrale procescoördinatie. Daarnaast dient de stichting als informatieknooppunt, waarbij meldingen en signalen worden geregistreerd en gerouteerd. Diverse gemeentelijke processen zijn belegd bij de stichting zoals: de coördinatie van de meldingen omtrent de wet verplichte ggz, de aanpak mensenhandel Zeeland en de aanpak jongeren en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Financieel belang

Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis en zorgcoördinatie mensenhandel een bedrag per inwoner. Bijdrage coördinatie re-integratie (nazorg) ex-gedetineerden op basis van de verdeelsleutel 50% en 50% van de uitstroom detentie.

Sub-Programma

2.2 Wonen naar wens.

28 Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)

Vestigingsplaats

Middelburg

Publiek belang

Behartiging van de belangen van Zeeland door onderlinge samenwerking van de Zeeuwse gemeenten, Waterschap Scheldestromen en provincie Zeeland door afstemming van agenda's en programma's en een samenhangende en uniforme lobby naar de landelijke en Europese overheid.

Bestuurlijk belang

Het OZO kent een lichte samenwerkings- en organisatievorm. De gemeente heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg OZO.

Betrokken partijen/deelnemers

Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen en alle dertien Zeeuwse gemeenten.

Beleidsvoornemens

In 2019 zijn de verdergaande afspraken gemaakt en vastgelegd tussen de Zeeuwse overheden op grond van het rapport “#Hoe dan?”. In 2019 heeft de samenwerkingsorganisatie verder vorm gekregen door het oprichten van een kleine ondersteuningsorganisatie. In 2020 is gewerkt aan het instellen van werkgroepen per onderwerp van de Zeeuwse Agenda door ambtelijke afvaardiging vanuit de provincie, het waterschap en de dertien Zeeuwse gemeenten. Het doel hiervan is de betrokken portefeuillehouders inhoudelijk nog beter te voeden ten behoeve van de Zeeuwse lobby maar ook in dossiers als herijking gemeentefonds, herijking sociaal domein, uitvoeringslasten Klimaatakkoord gezamenlijk op te trekken en met één Zeeuwse boodschap te komen.

Financieel belang

Bedrag per inwoner.

Sub-Programma

a. Bestuur en burgerzaken.

Bedragen x € 1.000

Nr	Naam	Werkelijke bijdrage 2019	Begrote bijdrage 2020	Begrote bijdrage 2021	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Resultaat 2021
01	Regionaal bureau leerplicht (RBL)	87	81	85	NB	NB	NB	NB	NB
02	Zeeuwse Muziek- school (ZMS)	240	247	250	NB	NB	NB	NB	NB
03	Gemeenschappe- lijke Gezond- heidsdienst Zeeland (GGD)	9.175	8.058	9.419	4.271	3.973	2.376	2.236	0
04	Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	2.696	2797	2.877	2.738	2.106	33.820	30.907	0
05	Openbaar Lichaam Afvalstoffen- verwijdering Zeeland (OLAZ)	1.735	1.861	1.887	462	512	9.973	9.973	0
06	Samenwerkings- verband Welzijnszorg Oosterschelde- regio (SWVO)	8.263	7.210	8.349	941	767	8.971	9.025	-55
07	Bureau College Zorg en Welzijn	19	32	32	NB	NB	NB	NB	NB
08	Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)	350	416	678	800	800	1.000	1.000	0
09	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	0	NB	NB	NB	NB	NB

Nr	Naam	Werkelijke bijdrage 2019	Begrote bijdrage 2020	Begrote bijdrage 2021	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Resultaat 2021
10	PZEM N.V.	0	0	0	NB	NB	NB	NB	NB
11	Zuidhoek - Flex B.V.	358	348	390	266	259	181	181	-7
12	Zuidhoek - Re- integratie B.V.	211	160	160	267	267	337	337	0
13	Zuidhoek - Personeels B.V. (100% dochter van Zuidhoek Flex B.V.)	0	0	0	17	16	0	0	-1
14	N.V. Economische Impuls Zeeland (EIZ)	34	34	35	NB	NB	NB	NB	0
15	Vereniging van Zeeuwse Gemeenten	19	16	16	NB	NB	NB	NB	0
16	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	170	123	123	NB	NB	NB	NB	0
17	Stichting Renesse	0	0	0	NB	NB	NB	NB	0
18	Stichting Obase	0	0	0	1.466	1.444	1.464	1.500	0
19	Stichting Pontes Scholengroep	0	0	0	NB	NB	NB	NB	0
20	Stichting Dataland	0	0	0	NB	NB	NB	NB	0
21	Stichting Sport- bedrijf Schouwen- Duiveland	0	0	0	NB	NB	NB	NB	0
22	P10	6	6	6	NB	NB	NB	NB	NB
23	Stichting Bibliotheek Oosterschelde	745	764	759	NB	NB	NB	NB	0
24	Stichting Maatschappelijk Werk en Welzijn Oosterschelde- regio	2.046	2.124	2.013	NB	NB	NB	NB	0
25	Regionaal Informatie en Expertise Centrum Zuid- West Nederland (RIEC)	14	13	13	NB	NB	NB	NB	0
26	Bestuurlijk Overleg	20	20	20	NB	NB	NB	NB	NB

Nr	Naam	Werkelijke bijdrage 2019	Begrote bijdrage 2020	Begrote bijdrage 2021	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Resultaat 2021
	Grevelingen								
27	Stichting Zorg- en veiligheidshuis	21	29	29	NB	NB	NB	NB	NB
28	Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)	34	34	34	NB	NB	NB	NB	NB

Bij de opmaak van deze programmabegroting waren nog niet alle begrotingen van de verbonden partijen beschikbaar. In die gevallen zijn bij 'Begrote bijdrage 2021' de geprognostiseerde cijfers uit 2020 vermeld. Bij het ontbreken van de standen van het eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat vullen we 'niet bekend' in, afgekort als NB.

7.1 AANDUIDING VAN DE WIJZE WAAROP DE GEMEENTE HET GRONDBELEID UITVOERT

Op 25 januari 2018 is de nota grondbeleid gemeente Schouwen-Duiveland 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Met de nota grondbeleid beoogt de gemeente:

- haar strategische ruimtelijke (en maatschappelijke) doelen te realiseren;
- het gewenste ruimtegebruik te realiseren;
- de gewenste ruimtelijke kwaliteit te bevorderen;
- te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten (tussen eigenaren, exploitanten, gebruikers en de gemeente);
- de gemeentelijke financiële risico's van ruimtelijke ontwikkelingen te beheersen.

Situationeel grondbeleid

Bij ruimtelijke ontwikkelingen ziet de gemeente Schouwen-Duiveland het als haar publieke taak om zoveel mogelijk de regie te voeren, zodat zij haar beleidsdoelstellingen zo goed mogelijk kan realiseren. De uitvoeringspraktijk van de gemeente Schouwen-Duiveland laat zien dat zij bij het voeren van haar grondbeleid kiest voor flexibel maatwerk. Per project wordt gezocht naar de gewenste vorm van grondbeleid, actief of facilitair, om verantwoord en gecontroleerd te kunnen sturen op de ruimtelijke ambities en beleidsdoelstellingen. Het belang van het doel (prioriteit) en de grondpositie bepalen per situatie welke rol de gemeente inneemt.

Sturende kaders

Grondbeleid is in zowel juridisch als financieel opzicht instrumenteel van aard en is volgend ten aanzien van de doelstellingen die de gemeente heeft gesteld met betrekking tot sectoraal gerichte beleidsvelden zoals ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, werkgelegenheid en maatschappelijke ontwikkeling. Grondbeleid is ondersteunend aan de (ruimtelijke) ambities en doelstellingen van marktpartijen en particulieren, maar uiteraard ook aan de doelstellingen van de gemeente zoals omschreven in structuurvisies, gebiedsvisies en beleidsnota's.

Juridische sturing en beheersing

Wanneer de gemeente facilitair optreedt, wordt het grondexploitatieproces doorlopen door de ontwikkelende partij. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente in dergelijke gevallen overeenkomsten (intentie- en exploitatieovereenkomsten) sluit met ontwikkelende partijen en terugvalt op het kostenverhaal zoals bepaald in de Grondexploitatiewet. In de leidraad ruimtelijke projecten is vastgelegd op welke wijze en onder welke voorwaarden de gemeente de samenwerking bij de voorbereiding en uitvoering van ruimtelijke plannen vorm en inhoud geeft.

In principe gaat de gemeente terughoudend om met verwerving van (strategische) gronden. Slechts wanneer een vastgestelde ruimtelijke opgave door de markt niet wordt/kan worden gerealiseerd, of wanneer de gemeenteraad een project aanmerkt als 'bestuurlijke prioriteit met noodzaak actieve grondpolitiek' kan daartoe overwogen worden. De gemeente zet dan in eerste instantie in op minnelijke verwerving. In het uiterste geval kan de gemeenteraad besluiten om de Wet voorkeursrecht gemeenten of onteigening in te zetten. Voordat het college van burgemeester en wethouders een strategische aankoop doet stelt zij de raad via de voorhangprocedure in de gelegenheid wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voornemen tot aankoop.

Bij verkoop van vastgoed hanteert de gemeente marktconforme prijzen op basis van taxatierapport. Op basis van taxaties wordt jaarlijks een grondprijnsbrief door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld waarin de grondprijzen staan vermeld.

7.2 EEN PROGNOSE VAN DE TE VERWACHTEN RESULTATEN VAN DE GRONDEXPLOITATIE

Kosten- en opbrengststijging

In de grondexploitaties is rekening gehouden met onderstaande kosten- en opbrengstenstijgingen:

Kosten stijging	2020–2027	2,0%
Opbrengst stijging woningbouwgrond	2020–2027	1,0%
Opbrengst stijging bedrijfsgrond	2020–2027	1,0%

Rente

Op grond van onze uitgangspunten rondom het toerekenen van rente (marktconforme rente, Bank Nederlandse Gemeenten met een looptijd van 10 jaar) wordt aan de grondexploitaties een percentage van 2,0% toegerekend.

De disconteringsvoet voor de negatief sluitende plannen voor het bepalen van de hoogte van de verliesvoorziening bedraagt eveneens 2,0% conform de notitie grondbeleid van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording.

Grondprijzen

De bouwgrondprijzen worden jaarlijks vastgesteld via de grondprijnsbrief. De in de grondprijnsbrief opgenomen prijzen worden getoetst aan de huidige marktsituatie. Eind 2020 volgt het advies voor het vaststellen van de grondprijnsbrief 2021.

Woonvisie 2018–2027

De woonvisie 2018-2027 is vastgesteld in de gemeenteraadsvergadering van 28 juni 2018. 'We wonen prettig naar wens en behoefte', dat is het doel voor wonen in 2040. We kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit. We gaan ons inzetten op het aanpassen van de bestaande woningvoorraad aan de gewijzigde omstandigheden/wensen. We gaan alleen nog kwalitatief gewenste woningen toevoegen op locaties die de leefbaarheid en structuur van de kernen versterken. Het gaat om minder, en kwalitatief betere nieuwbouw, en om veel aandacht voor de vitaliteit van de bestaande voorraad. We onttrekken woningen aan de voorraad die verouderd of incurant zijn. De woonvisie gaat uit van een maximale uitbreidingsbehoefte van 480 woningen voor de periode 2017 tot en met 2027. Daarnaast biedt de nieuwe woonvisie ruimte (105 woningen) om in te zetten op het aantrekken van nieuwe permanente vestigers, maar wel met bijzondere plannen die aantoonbaar bovenregionaal trekken.

Vanuit de woonvisie wordt een strategie opgesteld voor de uitvoering van een kwalitatieve herprogrammering. Vervolgens wordt deze strategie voor de herprogrammering uitgevoerd en worden de regionale woningafspraken met de Provincie geactualiseerd.

Bedrijventerreinenprogramma

De resultaten van de grondexploitaties voor de bedrijventerreinen laten een veel gunstiger beeld zien dan bij de begroting 2020. Dit komt doordat uit het in opdracht van de provincie Zeeland opgestelde rapport 'prognose bedrijventerreinen Zeeland' blijkt dat de vraag naar

bedrijfsgrond voor Schouwen-Duiveland hoger ligt dan het uitgangspunt dat is gebruikt bij het opstellen van de begroting 2020. Hierdoor is met de jaarrekening 2019 een groot deel van de voorziening bouwgrondexploitatie vrijgevallen.

De nieuwe prognose geeft een inschatting van de vraag aan bedrijventerreinen per regio en per sector in de periode 2019-2030. De uitbreidingsvraag voor Schouwen-Duiveland in de periode 2019-2030 is geraamd op 10 hectare (scenario laag) tot 19 hectare (scenario hoog) bedrijventerrein. Het gemeentelijke aanbod per 1 januari 2020 bedraagt ongeveer 10,4 hectare waarvan het overgrote deel in de sector industrie. De overige vraag landt in de sectoren bouw, handel en reparatie alsook de consumentendiensten.

Voorzichtigheidshalve, mede omdat zich wellicht bedrijven aanmelden die zich vanwege stikstofemissie niet kunnen vestigen op de bedrijventerreinen, houden wij rekening met het laag berekende scenario van 10 hectare uitgeefbare bouwgrond over de periode 2019-2030.

Prognose bedrijventerreinen 2019 tot en met 2030

Prognose STEC	Scenario Laag in ha.	Scenario Hoog in ha.
Bouw handel en reparatie	1,00	2,00
Consumentendiensten	2,00	4,00
ICT zakelijke dienstverlening	-2,00	-1,00
Industrie Chemie	1,00	1,00
Industrie VGM	0,00	1,00
Industrie Overig	8,00	11,00
Logistiek en groothandel	0,00	1,00
Totaal	10,00	19,00

Uitgeefbaar	Beschikbaar 1-1-2019 in m2	Uit te geven %	Prognose uitgeefbaar 1-1-2019 in m2	Werkelijk 2019 in m2	Uitgeefbaar 1-1-2020 in m2
Bruinisse fase 3	14.193	100,00	14.193		14.193
Zierikzee Straalweg fase 2	58.643	100,00	58.643	3.021	55.622
Zierikzee Businesspark ZO	11.675	100,00	11.675		11.675
Zierikzee Businesspark NW	9.254	60,00	5.552		5.552
Zierikzee Gouwepoort	12.962	75,00	9.722		9.722
Totaal	106.727		99.785	3.021	96.764

Uitgifte	1-1-2020 in m2	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal in m2
Bruinisse fase 3	14.193	1.650		3.000		3.000		4.118		2.425	14.193
Zierikzee Straalweg fase 2	55.622	5.800	6.228	6.228	6.228	6.228	6.228	6.228	6.227	6.227	55.622
Zierikzee	11.675	2.583	1.789		7.303						11.675

Uitgifte	1-1-2020 in m2	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal in m2
Businesspark ZO											
Zierikzee Businesspark NW	5.552			1.851		1.851		1.850			5.552
Zierikzee Gouwepoort	9.722		5.450			4.272					9.722
Totaal	96.764	10.033	13.467	11.079	13.531	15.351	6.228	12.196	6.227	8.652	96.764

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Voor wat betreft de vennootschapsbelasting verwijzen wij u naar de algemene toelichting in de Beleidsbegroting. Hoewel vanuit het cluster ontwikkelingsbedrijf economische activiteiten worden ontplooid, is voor 2021 en verder geen begrote post te betalen vennootschapsbelasting opgenomen. Dit omdat het erg lastig is voorspellingen hierover te doen. Niet alleen de gerealiseerde baten, maar ook de gerealiseerde lasten zijn daarbij bepalend. Het financiële risico dat wij hiermee lopen, is goed te overzien. Immers, een fiscale afdracht dient plaats te vinden vanuit gerealiseerde winst.

Te verwachten resultaten grondexploitatie

In exploitatie begroting 2021	Boekwaarde 1-1-2020	Vermoedelijk nog te besteden	Vermoedelijk nog te ontvangen	Tussentijdse winstneming/ verliesneming	Vermoedelijk resultaat op einddatum
d'Heule 2 – Nieuwerkerk	-41.296	-95.685	157.140	13.036	7.123
Poortambacht 11 – Zierikzee	1.397.850	-1.965.419	724.355	152.914	3.872
Hogezoom – Renesse	11.300	-10.019			1.281
Vuuf Gemeten 2 – Kerkwerpe	74.375	-91.757	96.180	30.504	48.294
Oostkenschil 2 - Oosterland	-496.291	-204.623	702.011	212	885
Tiny Houses - Renesse		-330.833	323.620		-7.213
Bedrijventerrein fase 3 – Bruinisse	-803.863	-294.937	1.355.915	196.032	61.083
Business park NW – Zierikzee	-1.245.126	-363.516	1.169.654		-438.988
Business park ZO/centrum - Zierikzee	-1.361.612	-232.221	2.098.497	292.501	212.163
Bedrijventerrein Straalweg 2 - Zierikzee	-1.576.059	-1.064.374	4.733.081	1.987.841	104.807
Gouwepoort - Zierikzee	-1.180.156	-574.439	1.138.537		-616.058
Compensatielocatie Zoomgebied -	-781.138	-55.521	1.169.245	4.652	327.934

In exploitatie begroting 2021	Boekwaarde 1-1-2020	Vermoedelijk nog te besteden	Vermoedelijk nog te ontvangen	Tussentijdse winstneming/ verliesneming	Vermoedelijk resultaat op einddatum
Renesse					
Totaal in exploitatie	-6.002.016	-5.283.344	13.668.235	2.677.692	-294.817

In exploitatie begroting 2021	Vermoedelijk resultaat CW 1-1-2020 begroting 2021	Vermoedelijk resultaat CW 1-1-2020 -/- 10% opbrengsten bedrijventerr.	Vermoedelijk resultaat CW 1-1-2020 -/- 20% opbrengsten bedrijventerr.	Vermoedelijk resultaat CW 1-1-2020 rekening 2019	Verschil begroting 2021 – rekening 2019
d'Heule 2 - Nieuwerkerk	19.626	19.626	19.626	19.426	200
Poortambacht 11 - Zierikzee	152.421	152.421	152.421	169.161	-16.740
Hogezoom - Renesse	1.255	1.255	1.255	1.353	-98
Vuuf Gemeten 2 - Kerkwerpe	76.324	76.324	76.324	79.375	-3.051
Oostkenschil 2 - Oosterland	818	818	818	20.183	-19.365
Tiny Houses - Renesse	-6.933	-6.933	-6.933		-6.933
Bedrijventerrein fase 3 – Bruinisse	229.868	107.559	-14.752	232.004	-2.136
Business park NW – Zierikzee	-374.669	-447.656	-520.564	-630.246	255.577
Business park ZO – Zierikzee	479.054	393.451	307.849	473.602	5.452
Bedrijventerrein Straalweg 2 - Zierikzee	1.869.697	1.440.381	1.011.216	1.885.979	-16.282
Gouwepoort - Zierikzee	-547.041	-653.703	-760.310	-538.651	-8.390
Compensatielocatie Zoomgebied - Renesse	319.761	319.761	319.761	320.630	-869
Totaal in exploitatie	2.220.181	1.403.304	586.711	2.032.816	187.365

Na herziening van de in exploitatie genomen plannen blijkt dat de contante waarde van het resultaat per 1 januari 2020 (inclusief tussentijdse winstnemingen) circa € 2,2 miljoen bedraagt.

Het geprognosticeerde resultaat neemt ten opzichte van de jaarrekening 2019 toe met circa € 0,2 miljoen. Dit verschil wordt veroorzaakt door de grondexploitatie Business park NW. Dit

komt doordat een extra verkoop plaatsvond van het openbare parkeerterrein aan een bestaand bedrijf.

Prognose bij een opbrengstdaling van onze bedrijfsgronden van 10% en 20%

Een aanpassing van de grondprijs of aanpassing van het aantal uitgeefbare m² heeft financiële gevolgen voor de grondexploitaties. Om te laten zien wat de financiële gevolgen zijn indien de opbrengsten met 10% of 20% dalen zijn alle grondexploitaties die betrekking hebben op bedrijfsgrond daarop doorgerekend.

De grondexploitaties voor woningbouw hebben we niet meegenomen in de prognoses bij een opbrengstdaling aangezien we nog een beperkt aanbod hebben en de nog beschikbare bouwkvavels nagenoeg allemaal in optie uitgegeven zijn.

Het geprognosticeerde positieve resultaat van de in exploitatie genomen gronden bedraagt € 2,2 miljoen (contante waarde op 1 januari 2020). Bij een daling van 10% omzet bij de bedrijventerreinen neemt het geprognosticeerde positieve resultaat af tot € 1,4 miljoen (contante waarde op 1 januari 2020). Een daling van 20% omzet bij de bedrijventerreinen leidt tot een positief resultaat van € 0,6 miljoen (contante waarde op 1 januari 2020). Per 10% omzetzdaling neemt het resultaat met ongeveer € 0,8 miljoen af.

7.2.1 In exploitatie genomen plannen

7.2.1.1 Woningbouw

Het programma van de gemeentelijke grondexploitaties is volledig opgenomen in het woningbouwprogramma. De uitgifte verloopt volgens planning. Medio 2020 waren alle nog niet verkochte bouwkvavels in optie uitgegeven. Wij verwachten vanaf 2021 alleen nog bouwgrond beschikbaar te hebben in Oostkenschil te Oosterland. Voorzichtigheidshalve hebben we de levering van de laatste twee bouwkvavels begroot in 2022.

d'Heule 2 (Nieuwerkerk)

De optant van de in 2019 verleende optie heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid de bouwkvavel te kopen. De laatste bouwkvavel is opnieuw in optie uitgegeven. Wij verwachten de kavel eind 2020 te verkopen, waarna het laatste stuk straat woonrijp gemaakt kan worden en de grondexploitatie in 2021 afgerond wordt. De winstverwachting is circa € 19.600 (contante waarde 1-1-2020). In het verleden is er in totaal € 2,7 miljoen aan tussentijdse winst genomen uit de grondexploitatie.

Poortambacht 11 (Zierikzee)

In 2021 worden de laatste woningen binnen het plangebied opgeleverd en wordt het woonrijp maken van de openbare ruimte, waar we in 2020 mee gestart zijn, verder opgepakt. Wij verwachten de grondexploitatie eind 2022 af te ronden. Wij verwachten een nog te realiseren winst van € 152.400 (contante waarde 1-1-2020).

Vuuf Gemeten II (Kerkwerve)

Wij verwachten de laatste bouwkvavel in 2020 te verkopen voor de realisatie van een vrijstaande woning. In 2021 ronden wij het woonrijp maken van het plangebied af. In het verleden is al een tussentijdse winst genomen van € 249.900. Wij verwachten hier nog € 76.300 (contante waarde 1-1-2020) aan toe te kunnen voegen.

Oostkenschil II (Oosterland)

Het woningbouwprogramma is aangepast door vier bouwkavels voor twee-aan-een woningen te wijzigen in drie bouwkavels voor een vrijstaande woning aangezien er geen vraag was naar twee-aan-een woningen. Alle bouwkavels waren medio 2020 in optie uitgegeven.

Voorzichtigheidshalve gaan we er in de grondexploitatie vanuit dat de laatste twee bouwkavels in 2022 geleverd worden. De grondexploitatie wordt in 2023 afgesloten met een klein positief resultaat.

7.2.1.2 Bedrijfs- en industriegronden

Zoals hiervoor aangegeven blijkt uit het laatste onderzoeksrapport dat de uitbreidingsvraag voor Schouwen-Duiveland in de periode 2019–2030 is geraamd op 10 hectare (scenario laag) tot 19 hectare (scenario hoog) bedrijventerrein. Het gemeentelijke aanbod per 1 januari 2020 bedraagt ongeveer 10,4 hectare, waarvan het overgrote deel in de sector industrie.

Voorzichtigheidshalve, mede omdat zich wellicht bedrijven aanmelden die zich vanwege stikstofemissie niet kunnen vestigen op bedrijventerreinen, houden wij rekening met het laag berekende scenario van 10 hectare uitgeefbare bouwgrond over de periode 2019–2030.

Bedrijventerrein (Bruinisse)

Ondanks dat het eerder genoemde onderzoeksrapport aangeeft dat er vraag is naar industriegrond op Schouwen-Duiveland is er nauwelijks interesse in de bouwgrond op het bedrijventerrein te Bruinisse. De grondprijzen zijn voor 2020 gelijk gebleven aan die van 2019. In de grondexploitatie gaan we voorzichtigheidshalve uit van een fasering over negen jaar voor de nog beschikbare bouwgrond (circa 14.200 m²).

Business Park NW (Zierikzee)

Business Park NW is conform bestemmingsplanbepalingen vooralsnog uitsluitend bestemd voor de realisatie van kantoren. De primaire doelgroep voor vestiging op deze kantorenlocatie zijn gevestigde ondernemers binnen de gemeente die nieuwe huisvesting zoeken of op dit moment op een minder geschikte locatie zijn gevestigd.

Voor het niet ingevulde deel van het plangebied zijn we bereid, indien een ondernemer met een huisvestingsvraagstuk komt, het zodanig te ontwikkelen dat dit passend is, zowel voor de huisvesting van de onderneming aan de nieuwe ontsluitingsweg richting de Stadsentree Havenpoort en bedrijventerrein Straalweg, als de invulling en uitstraling van de te vestigen onderneming voldoende kwaliteit biedt voor het naastgelegen kantoor / onderneming en omgeving.

Business Park ZO / Centrum (Zierikzee)

Op Business Park ZO is naast het 7.300 m² in optie uitgegeven perceel in deelgebied Centrum geen bouwgrond meer uitgeefbaar. Voor de overig resterende percelen in Zuid-Oost ter grootte van 4.370 m² zijn optie- dan wel koopovereenkomsten getekend met als doel levering in 2020 en/of 2021. Naar verwachting sluit de grondexploitatie in 2024 met een positief resultaat (inclusief eerder genomen winstnemingen) van circa € 1,4 miljoen.

Straalweg 2 (Zierikzee)

Wij verwachten op grond van de nieuwe prognoses fors meer grond uit te kunnen geven op het bedrijventerrein Straalweg 2 te Zierikzee. In de begroting 2020 werd nog rekening gehouden met een uitgeefbaar percentage van maximaal 26% van de totaal uitgeefbare m² bouwgrond aan de hand van de destijds voorspelde prognose. Op grond van de nieuwe prognose houden

we rekening met 100% uitgeefbare bouwgrond. Hierdoor slaat het negatief geraamde exploitatieresultaat volgens de begroting 2020 om in een positief resultaat.

Gouwepoort (Zierikzee)

In het ontwerp van het bedrijventerrein Gouwepoort is rekening gehouden met ruimte voor bedrijven die niet meer van de zichtlocatie in het Business Park Zierikzee (in het bijzonder direct gelegen aan de Weg naar de Val) kunnen profiteren, maar zich wel willen profileren richting het voorbijkomende verkeer dat gebruik maakt van de nieuwe ontsluitingsweg naar de Stadsentree Havenpoort en bedrijventerreinen Zuidhoek en Straalweg.

De invulling van nieuwe bedrijfsterreinen vraagt om intensief overleg met de bedrijven om voor hen het juiste maatwerk te leveren. Met de bedrijven wordt aan de hand van menukaarten gekeken welke type bedrijfsgrond bij de toekomst van het bedrijf past. Dit intensieve proces vraagt meer tijd en aandacht om de ondernemers te faciliteren bij het maken van hun keuze.

De grootste kans voor vestiging betreft verplaatsing van bedrijven die in een herstructureringsgebied, waar dan ook op het eiland, zijn gevestigd, dan wel synergie zoeken van vestiging van elkaar ondersteunende bedrijvigheid naast elkaar. Veelal hangt dit samen met een oplossing voor invulling van de achter te laten (bedrijfs)locaties. Dat leidt vaak tot zowel een ruimtelijke opgave voor de nieuwe als voor de te verlaten locatie.

Er loopt op dit moment een gesprek met een concrete kandidaat. Het betreft veelal verplaatsing en dat vraagt om maatwerk, een proces van vaak meerdere jaren, voordat het besluit wordt genomen.

7.2.1.3 Recreatiegronden

Compensatielocatie Zoomgebied (Renesse)

De initiatiefnemer wil een aanpassing van het plan en om te voldoen aan het beleid uit de Agenda Toerisme is extra grond nodig. Hiervoor passen wij de exploitatie- en verkoopovereenkomst aan. De levering van de grond vindt plaats nadat het bestemmingsplan voor het aangepaste plan onherroepelijk is, naar verwachting in 2021.

7.2.1.4 Afzet bouwgrond 2020 – 2024 in exploitatie genomen plannen

Meerjarig zien de productiecijfers er als volgt uit:

Afzet	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal bouwkavels (woningen)	15	2	2		
Bedrijfsterreinen in m2	10.033	13.467	11.079	13.531	15.351
Recreatie in m2		43.868			
<i>Omzet (bedragen in € miljoen)</i>					
Woningbouw	1,2	0,3	0,2		
Bedrijfsterreinen	0,9	1,4	1,1	1,5	1,6
Recreatie		1.1			

7.3 EEN ONDERBOUWING VAN DE WINSTNEMING

Tussentijdse winst

Voor de tussentijdse winstnemingen wordt de Percentage of Completion (POC) methode gebruikt. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds

naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Daarmee moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Uit onderstaande tabel blijkt op welke momenten er middelen vrijkomen uit de grondexploitaties of er eerder genomen winstnemingen gecorrigeerd moeten worden. Omdat de correcties in het huidige boekjaar moeten plaatsvinden kunnen er negatieve winstnemingen ontstaan.

Plan	Winstneming /afsluiten	2020	2021	2022	2023	2024
Poortambacht 11	Winstneming	93.400	59.500			
	Afsluiten			3.900		
d'Heule	Winstneming	13.000				
	Afsluiten		7.100			
Hogezoom	Afsluiten	1.300				
Tiny Houses	Afsluiten		-7.200			
Vuuf Gemeten 2	Winstneming	30.500				
	Afsluiten		48.300			
Oostkenshil 2	Winstneming	-6.600	3.900	2.400	400	
	Afsluiten					900
Bedrijventerrein Bruinisse	Winstneming	23.300	2.000	47.000	5.500	49.900
Bedrijventerrein Straalweg	Winstneming	134.200	162.000	177.200	311.900	211.000
Business Park ZO	Winstneming	122.600	145.900	24.000		
	Afsluiten				212.200	
Comp. Zoomgebied	Winstneming	4.700				
	Afsluiten		327.900			
Totaal		416.400	749.400	254.500	530.000	261.800

Geprognosticeerd verlies

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient een geprognosticeerd verlies binnen een grondexploitatie afgeboekt te worden of dient er voor het verlies een voorziening getroffen te worden ten laste van de reserves. Wij kiezen ervoor om bij een geprognosticeerd verlies ten laste van de algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf (OWB) een voorziening te treffen ter hoogte van het geprognosticeerde verlies.

Onder hoofdstuk 7.4, 'de beleidsuitgangspunten voor reserves voor grondzaken' is het verloop van de voorziening bouwgrondexploitatie weergegeven.

De resultaten uit de grondexploitatie worden toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf. De resultaten vanuit de grondexploitaties die voortvloeien uit de Regiovisie Schouwen-West (Hogezoom en Compensatielocatie Zoomgebied) worden toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve Regiovisie.

7.4 DE BELEIDSUITGANGSPUNTEN VOOR DE RESERVES VOOR GRONDZAKEN

Algemene reserve OWB

De algemene reserve OWB vormen we voor verschillende doelen:

- a. als financieel weerstandsvermogen voor het opvangen van onvoorziene tegenvallers in de exploitatie van bouwgrond. De reserve wordt gevoed door tussentijdse winstnemingen vanuit lopende grondexploitaties en exploitatieoverschotten van afgewikkelde plannen. Voor nadelige exploitatieresultaten wordt ten laste van de reserve een voorziening gevormd.
- b. als buffer voor het eventueel afwaarderen van de boekwaarde van aangekocht strategisch vastgoed of (na het verliezen van de functie) af te stoten vastgoed indien de waarde op basis van de bestemming lager ligt dan de boekwaarde.
- c. als egalisatiefunctie voor de resultaten uit de exploitatie van gemeentelijk onroerend goed.

De hoogte van de algemene reserve OWB voor het opvangen van tegenvallers binnen de grondexploitatie zoals genoemd onder a) is bepaald op 5% van “de omzet van de bouwgrondexploitatie per ultimo van enig jaar”. Onder de omzet zoals genoemd in de vorige zin wordt uitgegaan van de boekwaarde per ultimo van enig jaar te vermeerderen met de nog te verwachten kosten. De hoogte van de algemene reserve OWB voor de doelen als benoemd onder b) en c) bedraagt maximaal € 2,0 miljoen. Een hoger bedrag dan hiervoor genoemd wordt toegevoegd aan de algemene reserve van de gemeente Schouwen-Duiveland.

Algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	Bedrag in €
Stand per 1-1-2020	3.744.000
Tussentijdse winst en afgesloten plannen bouwgrondexploitatie	410.400
Vrijval voorziening bouwgrondexploitatie	240.300
Saldo beheer en exploitatie vastgoed	48.900
Reserve dekking afschrijvingslasten	-/- 345.000
Facilitaire grondexploitatie	-/- 174.000
Overheveling naar algemene reserve	-/- 1.476.200
Stand per 31-12-2020	2.448.400

Berekening benodigde reserve per ultimo 2020	Bedrag in €
Boekwaarde	5.310.200
Verwachte lasten	3.657.700
Totale “Omzet”	8.967.900
5% hierover is (minimale hoogte algemene reserve ontwikkelingsbedrijf)	448.400
Maximale buffer strategische aankopen en vastgoedexploitatie	2.000.000
Maximale hoogte algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	2.448.400

Algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	Bedrag in €
Stand per 1-1-2021	2.448.400
Tussentijdse winst en afgesloten plannen bouwgrondexploitatie	421.500
Vrijval voorziening bouwgrondexploitatie	6.900
Facilitaire grondexploitatie	7.000
Saldo beheer en exploitatie vastgoed	-/- 279.200
Overheveling naar algemene reserve	-/- 290.100
Stand per 31-12-2021	2.314.500

Berekening benodigde reserve per ultimo 2021	Bedrag in €
Boekwaarde	4.284.100
Verwachte lasten	2.006.200
Totale "Omzet"	6.290.300
5% hierover is (minimale hoogte algemene reserve ontwikkelingsbedrijf)	314.500
Maximale buffer strategische aankopen en vastgoedexploitatie	2.000.000
Maximale hoogte algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	2.314.500

Uit het financiële overzicht blijkt dat de maximale grens voor de algemene reserve OWB in zowel 2020 als 2021 wordt overschreden, zodat er wordt overgeheveld naar de algemene reserve van het concern. Dit zijn voorlopige bedragen op basis van de ramingen op dit moment. Pas in de betreffende jaarrekeningen zal het definitieve bedrag bekend zijn en in de reserves worden verwerkt.

De parkeerdruk in wijk Noorderpolder is enorm toegenomen door de realisatie van complexen en voorzieningen. Dit is ten tijde van het overeenkomen van samenwerkingsovereenkomsten niet voorzien. Ten laste van de algemene reserve OWB willen we daarom in overleg met inwoners 80 extra parkeerplaatsen aanleggen. Het hiermee gemoeide bedrag bedraagt incidenteel € 200.000 voor 2021.

Voorziening bouwgrondexploitatie

De voorziening bouwgrondexploitatie wordt gevormd ter dekking van kwantificeerbare financiële risico's binnen de bouwgrondexploitatie. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld. Voeding van de voorziening vindt plaats via de algemene reserve OWB. Een surplus wordt teruggestort in de algemene reserve OWB.

Verloop voorziening bouwgrondexploitatie	Bedrag in €
Stand per 1-1-2020	1.168.900
Naar algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	-/- 240.300
Stand per 31-12-2020	928.600

De voorziening is gevormd voor het financiële risico van onderstaande negatief sluitende grondexploitaties:

Naam grondexploitatie	1-1-2020 in €	mutatie 2020 in €	31-12-2020 in €
Businesspark NW te Zierikzee	630.200	-/- 255.500	374.700
Gouwepoort te Zierikzee	538.700	8.300	547.000

Naam grondexploitatie	1-1-2020 in €	mutatie 2020 in €	31-12-2020 in €
Tiny Houses Renesse		6.900	6.900
Totaal voorziening bouwgrondexploitatie	1.168.900	-/- 240.300	928.600

Reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve bovenwijkse voorzieningen dient ter realisatie van infrastructurele werken met een bestemmingsplan overschrijdende betekenis. De voeding van de reserve vindt plaats door het storten van een vast bedrag per verkochte m2 bouwgrond.

De bestaande grondexploitaties waarvoor de bijdrage aan de reserve bovenwijkse voorzieningen op een vast bedrag is berekend, blijven gehandhaafd. Voor grondexploitaties voor nieuwe (bestemmings)plannen passen we de systematiek van toerekening uit de nota kostenverhaal Schouwen-Duiveland toe.

Een onttrekking ten laste van de grondexploitatie aan de reserve bovenwijkse voorzieningen, waarbij niet aangetoond kan worden dat er sprake is van profijt of toerekenbaarheid, wordt gezien als een tussentijdse winstneming. Deze kan daarom niet eerder genomen worden dan nadat er sprake is van winst binnen een grondexploitatie. Voor de toevoeging aan de reserve gebruiken we daarom in die gevallen de criteria zoals die eveneens gelden voor het nemen van tussentijdse winst. Indien er geen sprake is van "gerealiseerde winst" schuift de onttrekking aan de grondexploitatie ten behoeve van de reserve bovenwijkse voorzieningen door naar het moment wanneer wel aan de criteria wordt voldaan.

Verloop reserve bovenwijkse voorzieningen	Bedrag in €
Stand per 1-1-2020	392.500
Toevoegingen vanuit grondexploitaties	57.200
Rentebijbeschrijving	4.400
Trap en verkeersvoorziening parkeerplaats Havenpoort	-/- 24.000
Stand per 31-12-2020	430.100
Toevoegingen vanuit grondexploitaties	22.000
Rentebijbeschrijving	4.500
Stand per 31-12-2021	456.600

Weerstandsvermogen

De vermogenspositie van de grondexploitatie wordt uitgedrukt in het begrip "weerstandsvermogen". De algemene reserve OWB dient mede als buffer voor het opvangen van eventuele nadelige plansaldi. Hierbij kunnen zich meerdere risico's voordoen waarvan de hoogte, evenmin als het moment waarop zij zich naar verwachting kunnen aandienen, nu nog niet is in te schatten. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Ontwikkelingen op de onroerend goed markt:
In de grondexploitaties is rekening gehouden met een voorzichtige planning in (uitgifte)fasering. Onze voorraad aan bouwgrond voor woningbouw is beperkt en gelet op de huidige markt verwachten wij hier geen grote risico's.

De risico's in afzet liggen vooral bij grondexploitaties waar we nog beschikken over grote voorraden bouwgrond en de uitgifte op de lange termijn moeilijk te voorspellen is. Dit betreft het bedrijventerrein te Bruinisse en de bedrijventerreinen Business Park NW, Gouwepoort en Straalweg 2 te Zierikzee. Het eerder genoemde rapport 'prognose bedrijventerreinen Zeeland'

laat echter zien dat er de komende 10 jaar voldoende vraag is naar bedrijfsgrond op Schouwen-Duiveland. Hierbij moet opgemerkt worden dat er bij het opstellen van het rapport geen rekening is gehouden met mogelijke gevolgen vanuit corona.

- **Prijzontwikkelingen**

De marktsituatie kan resulteren in een daling van de grondprijzen of een daling in de vraag naar bouwgrond. Om de gevolgen van een opbrengstdaling inzichtelijk te maken zijn de grondexploitaties voor bedrijfsgrond doorberekend met een opbrengstdaling van 10% en 20%. Hieruit blijkt dat het geraamde resultaat van de in exploitatie genomen plannen afneemt met € 0,8 (10%) en € 1,6 miljoen (20%), zie hoofdstuk 7.2.

Voor de negatief sluitende grondexploitaties wordt een voorziening getroffen, gedekt uit de algemene reserve OWB. In het geval van een opbrengstdaling met 10% bij de bedrijventerreinen dient dekking gevonden te worden voor een extra te vormen voorziening van € 0,2 miljoen en bij een opbrengstdaling van 20% € 0,4 miljoen. Op grond van de prognose voor 2021 verwachten wij een dergelijke voorziening volledig te kunnen dekken uit de algemene reserve OWB.

Paragraaf Demografische ontwikkeling

8

8.1 DEMOGRAFISCHE VERANDERINGEN

Schouwen-Duiveland is één van de elf anticipeerregio's in Nederland, dit zijn regio's waarvan naar verwachting de totale bevolkings- en huishoudensomvang in een periode van 10 jaar gaat afnemen. Dit zijn dus andere regio's dan krimpregio's waar structurele daling van de bevolkingsomvang al een feit is. Het betekent meer dan een daling van het aantal inwoners en huishoudens; ook de samenstelling van de bevolking en huishoudens verandert. De bevolking bestaat hierdoor uit relatief meer ouderen en minder jongeren en met name oudere 1- en 2-persoonshuishoudens en dat levert specifieke vraagstukken op. Bijvoorbeeld op het domein van wonen, voorzieningen, zorg, mobiliteit en onderwijs.

Zowel het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) als provincie Zeeland hebben in 2019 nieuwe prognoses gepubliceerd over de voorziene bevolkingsontwikkeling.

8.2 LANDELIJKE BEELD

De landelijke programma Bevolkingsdaling is in 2019 tegen het licht gehouden en geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt de inwoneraantallen in met name de anticipeerregio's de afgelopen jaren minder hard dalen dan oorspronkelijk geprognosticeerd en er in een aantal gevallen zelfs sprake is van groei.

Bevolkingsontwikkeling krimp- anticipeerregio's 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 Eemsdelta	47958	47560	47111	46850	46396	46051
2 Oost-Groningen	136686	136769	136350	135231	134770	134822
3 Hoogeland	48819	48489	48346	48188	48019	47888
4 Parkstad-Limburg	261237	259730	258819	258099	257358	256863
5 Maastricht-Mergelland	207565	207236	207354	207609	207829	206954
6 Westelijke Mijnstreek	135352	135072	134687	134329	133838	133551
7 Zeeuws-Vlaanderen	105917	105684	105668	105641	105438	105499
8 Achterhoek	298118	297696	297992	298193	298534	298788
9 Noordoost-Friesland	124847	124555	124543	124306	123996	123736
10 Noordwest-Friesland	62485	62223	62050	61911	61884	61797
11 Friese Waddeneilanden	10410	10446	10483	10518	10624	10637
12 Zuidoost-Friesland	186355	186777	186650	186764	187013	187255
13 Oost-Drenthe	194805	194015	193579	193417	193232	193354
14 Kop van Noord-Holland	163629	163747	163554	163358	163404	163519
15 Schouwen-Duiveland	33852	33821	33735	33765	33687	33779
16 Walcheren	113954	114024	114284	114313	114655	114750
17 Hoeksche Waard	84548	84636	84968	85678	86115	86656
18 Krimpenerwaard	53853	54208	54653	55204	55644	56048
19 Noord-Limburg	280517	280552	279971	281514	281486	282067
20 Midden-Limburg	235335	235351	235429	235995	236687	236702

Bron: CBS, bewerking ABF Research

(De bewerking van ABF Research veroorzaakt wat wijzigingen ten opzichte van de cijfers uit onze eigen bevolkingsadministratie)

Kijken we naar de ontwikkeling van het aantal huishoudens in krimp- en anticipeerregio's dan blijkt dat het aantal huishoudens vrijwel in alle gebieden is toegenomen. Dit is toe te schrijven gezinsverdunding als gevolg van echtscheidingen en het langer zelfstandig thuis wonen, ook door alleenstaanden.

Huishoudensontwikkeling krimp- en anticipeerregio's 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 Eemsdelta	21523	21504	21528	21469	21433	21384
2 Oost-Groningen	61179	61888	61857	61507	61788	61993
3 Hoogeland	21171	21163	21214	21331	21317	21391
4 Parkstad-Limburg	124783	124555	124709	125377	125480	125793
5 Maastricht-Mergelland	105115	105838	106245	107441	108143	107899
6 Westelijke Mijnstreek	62875	63311	63488	63787	63745	64085
7 Zeeuws-Vlaanderen	48692	48792	48921	49192	49332	49575
8 Achterhoek	125306	126105	126836	127639	128218	129156
9 Noordoost-Friesland	51484	51610	51762	51953	52039	52280
10 Noordwest-Friesland	27167	27281	27406	27442	27506	27606
11 Friese Waddeneilanden	5131	5210	5278	5310	5284	5325
12 Zuidoost-Friesland	80734	81182	81192	81835	82206	82602
13 Oost-Drenthe	84701	84928	85006	85638	85872	86146
14 Kop van Noord-Holland	72374	72750	72824	73124	73406	74028
15 Schouwen-Duiveland	15223	15314	15257	15358	15318	15434
16 Walcheren	53520	53619	53821	54100	54394	54766
17 Hoeksche Waard	35357	35544	35739	36159	36470	36825
18 Krimpenerwaard	22433	22635	22808	23182	23388	23587
19 Noord-Limburg	120041	121085	121865	123404	123963	124677
20 Midden-Limburg	103781	104500	105137	105926	106591	107257

Bron: CBS, bewerking ABF Research

8.3 WERKELIJKE CIJFERS VERSUS PROGNOSES

Als we terug kijken naar de wat langere termijn is de bevolkingsomvang van onze gemeente gedaald. In 2005 bedroeg het aantal inwoners 34.491, in 2010 kende we een bevolkingsomvang van 34.118 inwoners in onze gemeente¹. Per 31 december 2019 was het inwonersaantal 33.837. Dit is een daling van de bevolkingsomvang van ongeveer 2%. De laatste jaren lijkt de bevolkingsomvang te stabiliseren en soms licht te groeien. Zo kennen we in 2018 een groei van 70 inwoners en bedraagt de groei in het jaar 2019 60 inwoners (31 december 2018: 33.777 inwoners, 31 december 2019: 33.837 inwoners². Als we kijken naar de het inwoneraantal over de periode 2015–2019 dan zien we in de jaren 2016, 2018 en 2019 een lichte groei, variërend van 20 tot 70 inwoners per jaar.

De bevolkingsgroei is niet terug te voeren op een geboorteoverschot (sterfteoverschot in 2019 bedraagt 85 personen) maar aan de vestiging van mensen uit andere gemeenten (binnenlandse verhuizingen) en statushouders – buitenlandse vestigers (vestigingsoverschot in 2019 bedraagt 145 personen). Daarmee loopt onze gemeente in de pas met de

¹ Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, statline

² Bron: WWL/Burgerzaken, aantal inwoners per 31 december 2019 volgens de laatste statistieken

bevolkingsontwikkeling van de overige Zeeuwse plattelandsgemeenten. In vergelijking met andere Zeeuwse gemeenten zien we wel dat er sinds drie jaar in een vrij gelijkmatige trend zo'n 8% meer kinderen worden geboren en het geboortecijfer daardoor in de Zeeuwse context relatief hoog is.

Daarnaast is sprake van een interessante ontwikkeling in 2020: in de eerste vier maanden van dit jaar hebben zich opvallend veel nieuwe inwoners laten inschrijven, 147 in totaal. Wij zoeken deze 147 nieuwkomers grotendeels onder eigenaren van een tweede woning, die zo onder het tijdelijk verbod op toeristische overnachtingen wilden uitkomen. De meeste inschrijvingen werden gedaan in maart en april, toen de strenge coronamaatregelen nog van kracht waren. Of deze inschrijvingen tijdelijk of permanent zijn, moeten we afwachten. Opvallend is wel dat woonmilieus met ruimte, rust en voldoende mogelijkheden voor "social distancing" in het kader van Corona worden geherwaardeerd.

Op grond van de door uw raad aangenomen motie Actuele demografische cijfers zijn de bevolkingsprognoses, inclusief leerlingenprognoses, nader onder loep genomen. Daaruit blijkt dat het aantal zelfstandige huishoudens op Schouwen-Duiveland de afgelopen tien jaar in een vrij gelijkmatige trend met 550 is toegenomen. Deze stijging zet tot 2030 door en daarmee ook de vraag naar extra woningen. Na die tijd wordt een daling voorzien en zullen er minder nieuwe huizen nodig zijn.

Uw raad is in kennis gesteld van de uitwerking van de motie met onze raadsbrief van 14 juli 2020, kenmerk 302184.

8.4 WAT GAAN WE HIERVOOR DOEN

In het kader van het landelijke programma Bevolkingsdaling blijven wij input leveren en met voorstellen komen om de gevolgen van demografische ontwikkelingen voor met name plattlandsgebieden zo goed mogelijk op te vangen. Bijvoorbeeld op het gebied van behoud van voorzieningen, goede bereikbaarheid en mobiliteit en nieuwe sociaaleconomische perspectieven. Via lobby proberen wij daar relevante punten voor onze gemeente, vergelijkbare Zeeuwse gemeenten en P10 gemeenten een belangrijke plaats in te geven. Momenteel brengen we via beleidsbeïnvloeding en lobby prominente vraagstukken zoals (digitale) bereikbaarheid, voorzieningenniveau, aanpak bestaande woningvoorraad, bereikbaarheid van onderwijs en zorg en (sociale) mobiliteit in.

In het kader van de subsidieregeling Aantrekkelijk vestigingsklimaat op basis van de Regiodealgelden stimuleren we organisaties en instellingen in onze gemeente om aanvragen in te dienen om de leefbaarheid en sociale cohesie in kernen te verbeteren.

We volgen nadrukkelijk de uitrol van het 5G-netwerk en de verglazing van het kabelnetwerk om een zo hoog mogelijk dekkings- en aansluitpercentage voor onze inwoners en bedrijven te realiseren. Te meer belangrijk omdat met de coronacrisis is gebleken dat voor werk fysieke aanwezigheid op locatie in veel gevallen minder noodzakelijk is. Hierdoor ontstaat er een ander perspectief op werken op afstand en de wensen die mensen voor wonen hebben (meer aandacht voor rust en ruimte).

Om te binden en te boeien blijven we inzetten op de vernieuwende onderwijsvormen en kennisontwikkeling via Living Labs. Met de toekenning van een flink subsidiebedrag voor de Broedplaats Zoetwater uit het Interbestuurlijk Programma, thema Vitaal Platteland, kunnen we deze vernieuwende samenwerkingsvormen tussen overheden, onderwijs, kennisinstellingen en bedrijfsleven de komende jaren een flinke impuls geven voor een inmiddels urgent geworden

maatschappelijk vraagstuk. De actiepunten uit “Onderwijs nabij” en het gesloten convenant tussen onderwijs, ondernemers en overheid zijn verder uitgewerkt en de eerste resultaten zijn zichtbaar zoals de opzet van bedrijfsscholen en toeristische opleidingen op locatie.

In 2019 is in nauwe samenwerking met provincie Zeeland, Connexion, lokale ondernemers en Pieter Zeeman gewerkt aan concepten om de school beter bereikbaar te maken. Bij de start van het studiejaar 2020/2021 zullen de eerste concrete faciliteiten worden gepresenteerd.

In 2019 hebben de provincie en de Zeeuwse gemeenten gezamenlijk een onderzoek laten uitvoeren naar de kwaliteit van de Zeeuwse woningvoorraad in relatie tot de toekomstige behoefte. Dit is het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland 2019 (KWOZ). Het Onderzoeksrapport KWOZ geeft aan wat de huidige stand van de Zeeuwse woningvoorraad is en hoe deze zich verhoudt tot de toekomstige behoefte. Daarbij is de behoefte zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin in beeld gebracht. Dit gezamenlijke inzicht is een duidelijke vernieuwing en verbetering ten opzichte van de kennis over de woningmarkt in het verleden. Hiermee geeft het onderzoek inzicht in de aanpassingen die nodig zijn om te kunnen blijven voldoen aan de behoefte. Aanvullend gaat het rapport in op de ontwikkeling van specifieke doelgroepen: mensen met een zorgbehoefte, instroom vanuit België, studenten en arbeidsmigranten.

De resultaten van het onderzoek vormen een belangrijke bouwsteen voor het woonbeleid voor de provincie en voor de Zeeuwse gemeenten. In 2020 zal dit in bestuurlijke en ambtelijke gesprekken met de afzonderlijke gemeenten verder worden uitgewerkt. We actualiseren in 2020 de Woningmarktanalyse uit 2017 en maken hierbij gebruik van de meest recente bevolkings- en huishoudensprognoses. Ook de bevindingen naar aanleiding van de uitwerking van de motie Actuele demografische cijfers nemen we daarbij mee. De aanbevelingen uit het in 2019 uitgevoerde Kwalitatief Woononderzoek Zeeland 2019 (KWOZ) en de actuele cijfers werken we in overleg met de provincie samen verder voor onze gemeente uit naar een geactualiseerd woonbeleid en/of regionale woningmarktafspraken.

Bestuurlijk en ambtelijk is ingezet op betere en vooral relevantere verbindingen met en tussen kernen. Dit heeft geleid tot aanpassing van een aantal routes van de buurtbus, bijvoorbeeld langs de supermarkten in Nieuwerkerk waar de ondernemers op in spelen door het aanbieden van koffietafels. Door het opstellen van dorpsvisies en masterplannen vooral vanuit de kernen te laten plaatsvinden en als gemeente te kiezen voor een faciliterende rol neemt de betrokkenheid van de lokale bevolking in de betreffende kern toe en krijgt men meer waardering voor de directe eigen leefomgeving. Dit levert sociale effecten op als het oprichten van hulpkringen en lokale initiatieven waarbij omzien naar elkaar centraal staat.

Tot slot blijven we ook in 2020 inzetten op samenwerking met de P10 en de VNG, de landelijke werkgroep anticepeerregio's, de provincie en andere Zeeuwse gemeenten die antipeer- of krimpregio zijn. We werken samen om van elkaar te leren en om de problematiek van plattelandsgemeenten te agenderen bij het rijk. De landelijke samenwerking levert voordelen op zoals bijvoorbeeld het aansluiten bij de Greendeal Autodelen en plattelandsvraagstukken hoger op de agenda van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Bevorderen van leefbaarheid in de kernen en onderlinge verbondenheid van de lokale samenleving in kernen blijkt een belangrijk antwoord te zijn op demografische ontwikkelingen. Het plattelandsonderzoek dat P10 in het kader van het 10 jarig jubileum heeft uitgevoerd levert goede aanknopingspunten op om lokale initiatieven die de leefbaarheid en verbondenheid bevorderen verder te faciliteren en te ondersteunen. De eerste stappen om het bijbehorende vijf punten plan concreet uit te werken naar een programmalijs voor P10 zijn gezet.

9.1 INLEIDING

In de paragraaf sociaal domein beschrijven we in onderlinge samenhang de belangrijkste ontwikkelingen in het brede sociaal domein en geven een totaalbeeld van de uitgaven. De transformatie die we willen realiseren is omvangrijk en vraagt om een lange adem om de gewenste effecten te bereiken. Ook is de opgave complex, omdat we alleen in samenwerking met veel en verschillende partijen de doelstellingen kunnen bereiken. Dit alles gaat gepaard met teruglopende financiën en een groeiende doelgroep kwetsbare inwoners, vooral onder ouderen. Ons doel blijft: de inwoners krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben, er is veel aandacht voor preventie en vroegsignalering en de financiën zijn beheersbaar. Om dit te bereiken moeten we als gemeente (meer) regie kunnen voeren op het totale proces van zorg en ondersteuning: adequate financiering, vastleggen van de rol en verantwoordelijkheid van alle partijen en samenwerking tussen alle partijen in de keten beter vormgeven: onderwijs, huisartsen, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en werkgevers (zie ook visierrapport gemeenten 2024, VNG).

In de subparagrafen 1.4, 2.1, 2.2, 2.3 en 2.4 van deze begroting vindt u een gedetailleerde uitwerking van de geplande activiteiten en uitgaven.

De definitie van het sociaal domein die wij hanteren is breder dan de drie decentralisaties per 2015. Naast de taken voor maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en participatie verstaan wij onder het sociaal domein ook de taken op het gebied van volksgezondheid, onderwijs, minimabeleid, schuldhulpverlening, inburgering en welzijn en preventie.

9.2 WAAR STAAN WE MET DE TRANSFORMATIE IN HET SOCIAAL DOMEIN?

In de periode 2015 – 2020 zijn we aan de slag gegaan met:

- Het neerzetten van de kaders – het integraal dienstverleningsmodel en de 5 maatschappelijke resultaten;
- De basis op orde brengen: processen, procedures, organisatie en mensen;
- Op beleids- en uitvoeringsniveau het vormgeven van de lokale structuur van zorg en ondersteuning met onze partners op provinciaal, regionaal en lokaal niveau;
- Het realiseren van een integraal loket Samenleving en Zorg;
- Het werken aan goede informatievoorziening, met aandacht voor privacy.

Brede evaluatie sociaal domein

Aan het eind van de eerste fase, 2015-2019 van het programma sociaal domein, hebben we een brede evaluatie van het sociaal domein uitgevoerd. De evaluatie heeft opgeleverd dat het in Schouwen-Duiveland is gelukt om de continuïteit van de dienstverlening aan de inwoners te waarborgen na de invoering van de decentralisaties. Inwoners weten in het algemeen de weg te vinden naar advies of hulp en zijn tevreden over de hulp die zij krijgen en over de bejegening. Voor de komende jaren liggen er echter ook nog de nodige uitdagingen:

- Verbeteren van de gemeentelijke informatievoorziening voor mensen met minder taalbeheersing en/of minder digitale vaardigheden;

- Bereiken van inwoners die advies of hulp nodig hebben, maar de weg niet kunnen of willen vinden;
- Inzetten op meer samenspel tussen informele en formele voorzieningen. Meer gebruik maken van beschikbare voorliggende voorzieningen in de eigen leefomgeving van de inwoner;
- Beter benutten van de informatie die bij aanbieders beschikbaar is;
- De toegang voor inwoners zo organiseren dat meer inwoners vroegtijdig en met lichte ondersteuning geholpen kunnen worden, waardoor zij zo snel mogelijk weer in staat zijn de eigen regie weer op te pakken;
- Bij begeleiding of hulp nog beter aansluiten op de vraag van inwoners en bij betrokkenheid van meerdere hulpverleners duidelijk hebben wie het voortouw heeft;
- Bereikbaar houden van voorzieningen voor het vergroten van de zelfredzaamheid, terugdringen van eenzaamheid en participatie van de inwoners in de samenleving. De toegang tot voorzieningen voor ouderen hangt in belangrijke mate af van de fysieke bereikbaarheid van die voorzieningen;
- Passende huisvesting is nodig voor verschillende leeftijdsgroepen;
- Terugdringen van de forse overschrijding op het jeugdbudget en maatschappelijke ondersteuning.

De uitkomsten van de evaluatie gebruiken we voor de verdere transformatie van het sociaal domein. Samen met onze inwoners en partners bepalen we de maatschappelijke ontwikkelagenda voor de komende jaren.

9.3 LANDELIJK EN LOKAAL BEELD DECENTRALISATIES

Wmo

We zien het beroep op de Wmo-voorzieningen toenemen. Een belangrijke oorzaak hiervoor ligt in demografische ontwikkelingen: we worden ouder en hebben meer zorg nodig. De extramuralisering speelt hierbij ook een rol: mensen wonen langer zelfstandig en worden indien nodig ambulant ondersteund, waardoor het beroep op de voorzieningen vanuit de gemeente toeneemt. Ook spelen wettelijke ontwikkelingen en rechterlijke uitspraken een rol bij de stijgende zorgkosten. Inmiddels weten we dat de invoering van het abonnementstarief (januari 2019) heeft geleid tot een toename van ruim 25% van de aanvragen Wmo. Met name op het gebied van huishoudelijke hulp, collectief vervoer, woningaanpassingen en hulpmiddelen zien we een stijging in de kosten. We verwachten dat het kabinet maatregelen treft met betrekking tot het abonnementstarief (bron: het rapport 'oud en zelfstandig in 2030, aangepast REISadvies van de Commissie Toekomst zorg Thuiswonende ouderen).

De verwachting is verder dat de afhandeling van klachten over het zorgaanbod wordt neergelegd bij gemeenten in plaats van de zorgaanbieder, zoals het momenteel is geregeld. Deze mogelijke aanpassing in de wet heeft verstrekkende gevolgen voor de uitvoering bij gemeenten.

Binnen de Oosterschelderegio onderzoeken we of en hoe de dagbesteding Wmo zich kan ontwikkelen naar een algemene voorziening waarbij een indicatie niet nodig is. Deze ontwikkeling en ook de aandacht die uitgaat naar ontwikkeling van collectieve voorzieningen (geclusterd wonen met zorg bijvoorbeeld) leidt wellicht tot een contractuele wijziging en vervroegde aanbesteding.

Als gevolg van langer zelfstandig wonen wordt de behoefte aan andere woonvormen groter, te meer omdat de demografische ontwikkeling laat zien dat in onze gemeente relatief veel

ouderen wonen. De afbouw van intramurale plaatsen gaat sneller dan de ontwikkeling van nieuwe woonvormen. In samenspraak met onze partners ontwikkelen we de beleidsvisie 'opvang en wonen met zorg'.

Jeugd

De behoefte aan specialistische jeugdhulp blijft bij onze jeugdigen onveranderd hoog. We zien vooral een groei van 'jeugdhulp zonder verblijf'. De leeftijdsgroep 4-12 jaar, valt op. Er zijn meerdere oorzaken die daarbij een rol spelen. Binnen het onderwijs en onze maatschappij is de prestatiedruk toegenomen, tevens zorgt samenwerking (preventie) en afstemming met het onderwijs en de kinderopvang voor betere vroegsignalering met een toename van hulpvragen als gevolg. Om het gewenste effect, namelijk toename van kwaliteit en afname van duurdere specialistische zorg, te bewerkstelligen is het afgelopen jaar hard gewerkt aan een nieuw passend inkoopkader voor jeugdhulp. Vanuit marktonderzoek en analyse naar de uitgaven zijn nieuwe inzichten ontwikkeld. Conclusies waren onder andere dat de omvang van het aanbod jeugdhulp in Zeeland groot is, het aantal aanbieders de laatste drie jaar (sterk) is gegroeid, maar de beschikbaarheid daarentegen niet altijd aansluit bij de vraag naar jeugdhulp en er (nog) geen samenhangend aanbod jeugdhulp ontstaan is. Om tot een meer samenhangend en effectief jeugdhulp aanbod te komen wordt er binnen het nieuwe inkoopkader gewerkt binnen samenwerkingsverbanden. Tevens wordt kennis en expertise naar voren gehaald in het proces. Dat moet voorkomen dat aanbieders individueel aan de slag gaan en er later in het proces achter komen dat er meer hulp nodig is. Verwijzingen vanuit andere wettelijk verwijzers zoals de huisarts, kinderarts en gecertificeerde instellingen zullen met elkaar moeten worden afgestemd voordat men start met de inzet van hoog complexe zorg. Tot slot zijn de gemeenten beter betrokken bij de totstandkoming van het hulpaanbod voordat deze trajecten van start gaan.

Een andere mogelijkheid om de uitgave aan en vraag naar specialistische hulp te beïnvloeden is door een breder aanbod van alternatieve basisvoorzieningen te ontwikkelen en afspraken te maken met partners om van deze voorzieningen gebruik te maken. Als onderdeel van het actieplan jeugdhulp, zal de gemeente in de komende jaren initiatieven ontwikkelen en stimuleren om tot een groter aanbod vrij-toegankelijke hulp te komen.

Het beeld van tekorten op het jeugdhulpbudget is landelijk. Het Rijk laat onderzoek uitvoeren naar de lasten en tekorten, waar mogelijk een compensatie uit voortvloeit. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

Participatiewet

Werk draagt bij aan een inclusieve samenleving. Mede door het gunstige economisch klimaat hebben we de afgelopen jaren een flinke uitstroom weten te realiseren van mensen in de bijstand. De Zuidhoek is gestart met zowel het mensontwikkelbedrijf 'Startbloq', als met het opleiding- en leerwerktraject 'Participatielab'. Dit in samenwerking met enkele werkgevers en het onderwijs. Hoewel economische zelfredzaamheid door uitstroom naar regulier werk ons hoogste doel is, is dit niet voor iedereen haalbaar. Gelet de grotere afstand tot de arbeidsmarkt van ons uitkeringsbestand, krijgt versterking van de sociale zelfredzaamheid eveneens veel aandacht. Dit in samenspraak met het jeugd domein en maatschappelijke ondersteuning en met instellingen zoals bijvoorbeeld de Ruilwinkel.

De coronacrisis en de daaruit voortkomende mondiale economische crisis heeft grote gevolgen voor de werkgelegenheid. Ondanks financiële noodvoorzieningen zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) zal de bijstandsafhankelijkheid sterk toenemen, zo ook voor de inwoners uit onze gemeente. Het bureau Berenschot heeft berekend op basis van de CPB-ramingen dat in het worst-case scenario de bijstand groeit met 28% in

2021 en zelfs mogelijk tot 51% in 2022. Naast werkloosheid heeft dit ook andere maatschappelijke gevolgen, zoals een groter beroep op schuldhulp, minimaregelingen en mogelijke gevolgen voor werk- en thuissituatie binnen het gezin, vrije tijd, gezondheid, etc. In het algemeen geldt dat de gevolgen groter zullen zijn naarmate de crisis en de maatregelen langer duren.

9.4 WAAR GAAN WE NAAR TOE MET DE TRANSFORMATIE IN HET SOCIAAL DOMEIN?

In de paragraaf sociaal domein begroting 2020-2023 gaven we al aan dat we, vanuit de evaluatie sociaal domein, met onze partners uit het maatschappelijk middenveld verder werken aan de gestelde transformatiedoelen. Vanwege de financiële tekorten binnen onze gemeente en de heroriëntatie op middelen en beleid die daarvan het gevolg zijn geweest, is de uitwerking van de tweede fase van het programma sociaal domein vertraagd. Ook de corona-crisis heeft bijgedragen aan deze vertraging. De hoofdlijnen van Fase II programma sociaal domein zijn nog dezelfde:

1. Een (nog) betere kwaliteit van zorg en ondersteuning
 - a. Doorontwikkeling lokale toegang met partners
 - b. Gericht op meer betrokkenheid en zelfredzaamheid van inwoners

2. Integraal samenwerken
 - a. Werken vanuit een nieuwe beleidsagenda, opgesteld met en door partners en gericht op het versterken van samenwerking in de keten
 - b. Versterken van de samenwerking tussen beleid en uitvoering
 - c. De klantvraag staat centraal, niet het wettelijke regime van waaruit de vraag gesteld wordt

3. Grip op financiën

Naast de inhoudelijke agenda ligt de focus de komende jaren op het beheersen van de oplopende kosten binnen het sociaal domein. Door integraal (vanuit de gezamenlijke transformatieopgave) te kijken naar kwaliteit van ondersteuning en kostenefficiëntie, willen we de beschikbare middelen zo effectief mogelijk inzetten. Daarnaast zoomen we in op de afzonderlijke wetgevingen. We hebben onderzoek gedaan naar de inzet van jeugdmiddelen en op basis van de analyse een plan van aanpak gemaakt om de kosten te beheersen en de transformatie te stimuleren. De uitvoering van dit actieplan is in het voorjaar van 2020 gestart. Het onderzoek naar de kostenontwikkelingen Wmo voeren we uit binnen de Oosterschelderegio. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek stellen we in 2020 ook het actieplan Wmo op, waarmee we de groei willen beteugelen om de kosten terug te dringen. De financiële ontwikkelingen binnen de Participatiewet zijn sterk beïnvloed door de coronacrisis. De neerwaartse economische groei en de daarmee samenhangende stijging van het aantal mensen met een inkomensvoorziening, is duidelijk zichtbaar in de cijfers.

Zeeuws breed loopt een verdiepend onderzoek naar kostenverhogende factoren die specifiek te relateren zijn aan de Zeeuwse (omgevings)factoren (door Significant APE).

4. Monitoren en analyseren

Steeds duidelijker wordt het belang van goede monitoring en analyse zichtbaar. Informatiegestuurd werken is een belangrijk speerpunt voor de komende jaren, zodat we inhoudelijk en financieel beter kunnen sturen. De komende tijd staat in het teken om de basis die we al hebben aangebracht, verder te brengen zodat we kunnen werken

met kwalitatief goede overzichten, prognoses en analyses. De ambitie is dat we maandelijks rapportages opleveren aan de stakeholders, zodat er bij het constateren van afwijkingen en bijzonderheden kan worden besloten aan welke knoppen gedraaid moet worden. De implementatie hiervan houdt in dat:

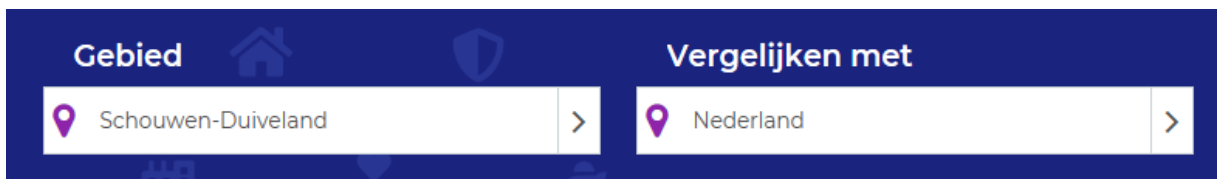
- Scherpe analyse niet eenmalig is, maar een continue activiteit;
- We bestuurlijk en ambtelijk een op leren gerichte 'nieuwsgierige' houding aannemen;
- Een stevige inzet, commitment en betrokkenheid van alle partners nodig is om het einddoel (informatiegestuurd werken) voor elkaar te krijgen. Daarom zetten we in op partnerschap en samenwerking tussen gemeente, IJZ (inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland), SWVO (samenwerkingsverband welzijnszorg Oosterschelderegio), overige verwijzers en zorgaanbieders.

We hebben een monitor sociaal domein ontwikkeld, waarin verschillende indicatoren zijn opgenomen die ons informatie geven over hoe we er financieel voorstaan, bedrijfsvoeringsinformatie geven en die iets zeggen over de mate waarin we toewerken naar de gewenste inhoudelijke resultaten. De verdere ontwikkeling van deze lokale monitor komt stapsgewijs en in samenhang met de regionale ontwikkeling van monitoren tot stand. De kwaliteit van de monitor is sterk afhankelijk van de toegankelijkheid, beschikbaarheid en juistheid van gegevens. Op het gebied van bedrijfsvoeringsinformatie richten we een dashboard in wat het bestuur en management meer inzicht geeft in financiën, werkprocessen en ingezette zorg. We benchmarken onze gegevens met de Zeeuwse gemeenten en de P10 gemeenten.

Onderstaand kunt u kennis nemen van de verplichte beleidsindicatoren in een meerjarig perspectief. Deze zijn te vinden op de website www.waarstaatjegemeente.nl.

In overleg met de gemeenteraad kunnen in komende jaren andere beleidsindicatoren in de begroting worden opgenomen.

Let op: selecteer links boven het gebied Schouwen-Duiveland! U kunt vergelijken met het gemiddelde in Nederland of willekeurig welke andere gemeente.

MR-1: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/MijnMosaic--858194/1/?regionlevel=gemeente®ioncode=1676&referencelevel=nederland&referencecode=1>

MR-2: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/MijnMosaic--858194/2/?regionlevel=gemeente®ioncode=1676&referencelevel=nederland&referencecode=1>

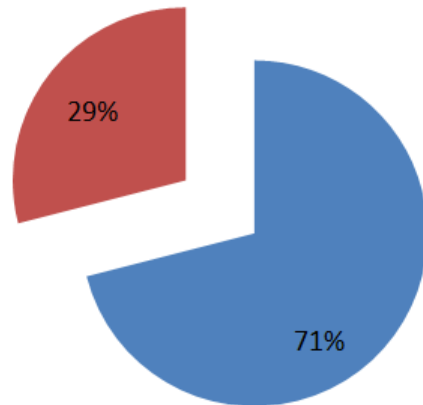
MR-3: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/MijnMosaic--858194/3/?regionlevel=gemeente®ioncode=1676&referencelevel=nederland&referencecode=1>

MR-4: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/MijnMosaic--858194/4/?regionlevel=gemeente®ioncode=1676&referencelevel=nederland&referencecode=1>

MR-5: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/MijnMosaic--858194/5/?regionlevel=gemeente®ioncode=1676&referencelevel=nederland&referencecode=1>

9.5 SAMENVATTING MEERJARIG FINANCIËEL PERSPECTIEF VAN HET SOCIAAL DOMEIN

Aandeel sociaal domein in totale begroting

Verdeling financiën binnen het 'brede sociaal domein'

TOTAAL LASTEN	46.819.502
TOTAAL BATEN	-11.673.063
SALDO	35.146.439

9.6 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Wet verplichte GGZ

De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) is per 1 januari 2020 in werking getreden. De wet beschermt de rechten van psychiatrische patiënten die te maken hebben met verplichte zorg. De wet maakt het mogelijk om ook buiten het psychiatrisch ziekenhuis verplichte zorg te geven (ambulantisering) en biedt meer instrumenten voor zorg op maat: verplichte zorg zo kort als mogelijk en zo lang als noodzakelijk. Vanaf 2020 is structureel € 20 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds.

Beschermd Wonen

In 2021 is een uitname van € 495 miljoen uit de centrumgemeentemiddelen Beschermd Wonen, wegens de openstelling van de Wet langdurige zorg voor mensen met een psychische stoornis.

Vanaf 2022 wordt Beschermd Wonen, met een ingroeipad van tien jaar, een taak van alle gemeenten, niet alleen van de centrumgemeenten. Tevens wordt het objectieve verdeelmodel stapsgewijs ingevoerd vanaf 2022. Het doel is mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de wijken te ondersteunen. Dat vraagt om een basisniveau van voorzieningen en kennis, geschikte woningen en vooral samenwerking tussen en met gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars. Het wordt de komende jaren een flinke opgave. Het kabinet heeft financiële middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van de ambities: € 50 miljoen in 2019 tot € 95 miljoen in 2022, waarna het structureel wordt ingeboekt.

Nieuwe Wet inburgering

De invoering van de nieuwe Wet inburgering is met 6 maanden opgeschoven naar 1 juli 2021. In dit nieuwe inburgeringsstelsel krijgen gemeenten de regie over de inburgering. Nieuwkomers worden hiermee vanaf het eerste moment goed begeleid zodat zij zo snel mogelijk mee kunnen doen in de samenleving, het liefst via betaald werk. De hervorming is ingrijpend en raakt ieder aspect van het huidige stelsel, waarbij gemeenten een sleutelpositie krijgen in de uitvoering ervan. Ook de financieringsgrondslag wijzigt aanzienlijk. Op grond van de meicirculaire 2020 heeft het Kabinet de volgende gelden beschikbaar gesteld om ons in staat te stellen alvast in te groeien naar de regierol op inburgering in het nieuwe stelsel:

- voor implementatie van de nieuwe Wet inburgering ontvangen wij in 2020 een eenmalige vergoeding van € 67.000. Dit is bestemd voor capaciteit (€ 57.000) en automatisering (€ 10.000).
- verder ontvangen wij voor 2021 € 43.000, voor 2022 € 97.000 en vanaf 2023 structureel € 106.000. De budgetten zijn geoormerkt voor uitvoering van deze wet.

Of deze bedragen voldoende zijn, is nog zeer onzeker. Voorafgaande aan de implementatie van de nieuwe wet worden de incidentele en structurele financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

Kwetsbaarheid zorginstellingen in Zeeland en krapte arbeidsmarkt

De afgelopen jaren hebben diverse grote Zeeuwse zorginstellingen moeilijkheden gekend in hun voortbestaan. Het zijn organisaties die voor het zorgaanbod in Zeeland 'too big to fail' zijn en waar we als gemeenten de verantwoordelijkheid voor voelen en nemen om het voortbestaan veilig te stellen. De decentralisaties met nieuwe contractafspraken, de gevraagde transformatie, het verloop van personeel en de moeilijkheid om aan nieuw personeel te komen zorgen voor een grote opgave voor een aantal grote zorgorganisaties om een kwalitatief goed en qua omvang voldoende zorgaanbod aan te blijven bieden.

In 2019 is in Zeeland, vanuit het landelijke actieprogramma “Zorg voor de jeugd”, gestart met het project “Vaart in Veiligheid”. Het project Vaart in Veiligheid moet onder andere leiden tot een eenvoudiger, effectiever en efficiënter model van samenwerken tussen verschillende betrokkenen organisaties. Te weten de gemeentelijke toegang, de in de wijk georganiseerde organisaties, Veilig Thuis, de GI Intervence en de Raad voor de Kinderbescherming. Door samenwerking te verbeteren, kennis en expertise te delen, te voorkomen dat gezinnen met grote regelmaat overgedragen worden van organisatie naar organisatie, worden medewerkers niet alleen efficiënter ingezet maar neemt tevens de werklast af en daarmee het werkplezier toe (en wordt er beter gezorgd voor bestaand personeel).

De krappe arbeidsmarkt in de zorgsector werkt door in heel Zeeland. Het is lastig om deskundig personeel naar Zeeland te halen en jongeren te binden. In de zorg ontstaan hierdoor personeelstekorten en wachtlijsten, maar ook de opvolging van huisartsen is een groot vraagstuk. Om de zorg in Zeeland toegankelijk te houden en daarmee de leefbaarheid voor de Zeeuwen te borgen, heeft een groot aantal partijen de krachten gebundeld in de Zeeuwse Zorg Coalitie. Het samenwerkingsverband wil een oplossing vinden voor de gevolgen van de vergrijzing en ontgroening, met problemen als personeelstekorten, een toename van het aantal kwetsbare ouderen en lange aanrijtijden voor acute zorg. Inmiddels zijn ook Provincie en gemeenten aangesloten bij de initiatiefnemers. Op basis van een uitgebreide data-analyse wordt in 2020 een gezamenlijk actieplan opgesteld.

Toezicht Wmo

Vanaf de in werkingtreding van de Wmo 2015 is er in toenemende mate landelijk aandacht voor het voorkomen van fraude bij zorginstellingen en de noodzaak van adequaat toezicht op zorg die door de gemeente in het kader van de Wmo wordt verstrekt. Landelijk wordt de wet ‘Bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg’ voorbereid. Hiermee wordt ingezet op een verbetering van de samenwerking tussen verschillende instanties bij het aanpakken van zorgfraude. Het wetsvoorstel regelt dat gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren gegevens over fraudeurs in een Waarschuwingsregister kunnen registreren op één centrale plek. In de gemeente Schouwen-Duiveland is een kwaliteitskader pgb zorgaanbieders vastgesteld (juli 2019). Het verder vormgeven van toezicht blijft urgent. Bij het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken toezicht dient ook aandacht te zijn voor de toekomstige wettelijk vereisten aan transparantie en openbaarmaking van de toezichtsrapportage.

Corona

Corona heeft in 2020 een flinke wissel getrokken op onze samenleving en zal ook de komende maanden en mogelijk jaren nog de nodige inventiviteit en flexibiliteit vragen hoe om te gaan met vraagstukken die door corona worden veroorzaakt. Maar het brengt ook kansen. De verwachting is dat in de komende jaren digitalisering van zorg, beeldbellen en technologische oplossingen in de zorg een enorme impuls krijgen. Voor het sociaal domein kan het een impuls geven aan het verhogen van de efficiëntie in de zorg, met behoudt van kwaliteit. We leren van en stimuleren deze ontwikkeling binnen het e-Health programma, waarvoor door het SWVO subsidie is ontvangen vanuit de Europese commissie.

Daarnaast stukje over arbeidsmarkt: inmiddels komt krapte anders te liggen i.v.m. corona. Daaronder gaan jullie wel in op Corona met een slotparagraaf maar ik denk dat in Arbeidsmarkt misschien toch ook een stukje moet dat we voorzien dat de krapte afneemt behalve voor specialistische beroepen en die waarschijnlijk moeilijk invulbaar blijven, we ontslagen en dus werkloosheid verwachten en hoger beroep op bijstand. En dat er (mede vanuit het rijk) extra aandacht komt voor omscholing gelet op bedrijfstakken waar waarschijnlijk ook in het post coronatijdperk minder werk in zal zijn.

COVID-19 en de gevolgen voor onze samenleving en onze organisatie in 2021

INLEIDING

Dit hoofdstuk is een bijzonder hoofdstuk in de programmabegroting 2021-2024 vanwege een in januari 2020 nog volstrekt niet voor te stellen ontwikkeling die in heel de wereld grote gevolgen heeft: de uitbraak van het COVID-19-virus tot een pandemie. De gevolgen gaan ook onze gemeente niet voorbij. Dit hoofdstuk borduurt voort op de nota Relevante ontwikkelingen bij de Kadernota die ook ingaat op de gevolgen van het virus voor onze gemeente. Omdat corona elke dag in het nieuws is en ontwikkelingen rondom het virus, de gevolgen voor de economie, samenleving, inzichten over neveneffecten, etc. elkaar snel opvolgen laten we een bredere analyse achterwege. We focussen ons op de gevolgen voor de Schouwen-Duivelandse samenleving op basis van de gegevens die we de afgelopen periode verzameld hebben, wat daarvan te leren is en distilleren daaruit de meest waarschijnlijke scenario's voor 2021 en 2022.

PLANNEN EN BEGROTEN MET VEEL ONZEKERHEID

Het virus blijft zijn uitwerking hebben op onze samenleving. Het virus maakt de toekomst onzeker voor de samenleving en onze economie. Het is al lastig om een maand vooruit te kijken, laat staan dat we nu vooruit moeten kijken voor de programmabegroting 2021-2024. Er zijn veel vragen en onzekere factoren, zoals: hoe gaat het met de besmettingen, krijgen we een tweede golf, krijgen we nog eens een (intelligente) lockdown, welke maatregelen neemt het kabinet, wanneer hebben we een vaccin?

SCOPE

Voor de programmabegroting 2021-2024 kijken we in dit hoofdstuk vooruit naar de jaarschijf 2021. We gaan eerst in op de uitgangspunten op basis waarvan we vooruit kijken. Vervolgens beschouwen we de risico's en de gevolgen of mogelijke consequenties voor onze samenleving en economie. Tenslotte brengen we, indien van toepassing, de mogelijke financiële gevolgen voor onze gemeente in beeld. We verwachten dat er nog na-ijl effecten zijn in 2022. Ook al is, naar wij hopen, een goed werkend vaccin en breed uitgevoerd vaccinatieprogramma in de zomer van 2021 een feit, hiervoor waarschuwen ook het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en De Nederlandse Bank (DNB). Daar komen we bij de kadernota 2022 en de programmabegroting 2022-2025 op terug.

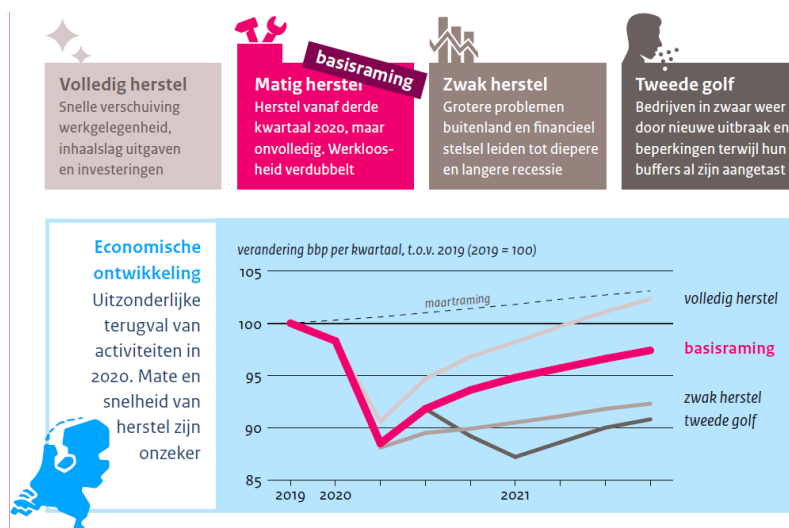
DOEL

Wij hebben dit hoofdstuk aan de programmabegroting 2021-2024 toegevoegd om uw raad te voorzien van de meest relevante en actuele informatie (1 september 2020) rondom corona. Dit hoofdstuk kunt u leggen naast de amendementen die uw raad met de behandeling van de Kadernota heeft aangenomen. Het doel hiervan is uw raad van een zo compleet mogelijk pallet aan informatie te voorzien om uw politieke prioriteiten te kunnen bepalen.

DE UITGANGSPUNTEN

Bij het vooruit kijken hebben we ons voor het bepalen van de verwachtingen voor 2021 gebaseerd op een tweetal aspecten.

In de eerste plaats is dat de juniraming van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB heeft in juni een voorspelling gemaakt van de invloed van de coronacrisis op onze economie. Hierin onderscheidt het bureau vier scenario's:

Op de wijze waarop we deze scenario's hebben benut gaan we hieronder in, onder het kopje "De gevolgen voor onze organisatie".

In de tweede plaats baseren we ons voor 2021 op de ervaringen uit dit jaar. Dat betreft dan vooral de periode maart tot en met augustus 2020. Want ook de tweede helft van 2020 is met veel onzekerheden omgeven. Direct vanaf het begin van de crisis hebben we gesprekken gevoerd met de verschillende organisaties en instellingen uit onze samenleving. Daarmee hebben we voortdurend vinger aan de pols gehouden voor wat betreft de effecten van de coronacrisis. En daarmee hielden we ook zicht op wat de crisis betekent voor de samenleving, onze economie en zo mogelijk ook op de financiële consequenties voor onze gemeente. Daarnaast hebben we gefaciliteerd, bijvoorbeeld bij de meertalige pagina in de Wereldregio met de gedragsregels die elke ondernemer achter de voordeur of andere prominente plek kon hangen. De voorzitter van ons college heeft via diverse (social media) kanalen nog eens extra gewezen op de eigen verantwoordelijkheid om de gedragsregels na te leven.

DE EFFECTEN OP DE SCHOUWEN-DUIVELANDSE SAMENLEVING

We maken een inschatting om de risico's voor onze gemeentelijke samenleving zo goed mogelijk in beeld te krijgen zodat u deze kunt betrekken in uw afwegingen bij de begrotingsbehandeling.

Hiervoor maken we gebruik van de CPB-prognoses waarin de meeste voorzienbare ontwikkelingen voor de conjunctuurontwikkeling zijn vervat en mondiale, Europese en nationale aspecten (ontwikkeling virus, wereldhandel, effect ondersteuningsmaatregelen, werkloosheid, sociaal-maatschappelijke effecten) zijn betrokken. We maken gelijk de doorvertaling naar onze eigen gemeente en combineren dat met de informatie die we uit de lokale samenleving hebben opgehaald.

ECONOMISCH

- Tot op heden kennen we nog nauwelijks faillissementen als direct gevolg van de coronacrisis. We zien wel een tweedeling ontstaan in het bedrijfsleven tussen bedrijven die nauwelijks of geen last van de maatregelen hebben en bedrijven die dat wel hebben.
- Internationaal opererende bedrijven blijven last houden van de im- en export die nog niet volledig naar alle gebieden in de wereld op gang is gekomen. In onder andere de internationale logistiek maar ook op nationaal niveau zijn diverse schakels in ketens nog niet hersteld.
- Veel bedrijven maken nu nog gebruik van regelingen als uitgestelde betalingen (belastingen, precario, btw en loonbelasting) en nog te verantwoorden rijksregelingen als TOGS en NOW. Dit geeft een wat vertekend beeld: ogenschijnlijk lijken bedrijven (nog) niet veel last te hebben van de crisis maar ondertussen is er sprake van een nog zeer geringe omzet of productie. Tegelijkertijd zien we in onze gemeente in een aantal sectoren dat bedrijven hun belastingen blijven betalen. Het beroep op nieuwe regelingen neemt af maar dat kan van tijdelijke aard zijn vanwege het feit dat nog veel buitenactiviteiten (bijv. terrassen en activiteiten in de open lucht) mogelijk zijn.
- Vooral webshops en via internet producerende bedrijven profiteren van het veranderde consumentengedrag als gevolg van de crisis.
- Met name de horeca, de evenementenbranche, kleine detailhandel, cultuur en overige dienstverlening zoals freelancers, uitzendkrachten en ZZP'ers blijven het zwaar houden zolang de afstandsmaatregelen duren. In het verlengde daarvan geldt dat ook voor de toeleverende bedrijven zoals de landbouw- en visserijsector en op horeca gerichte toeleveranciers.
- De toeristenbranche heeft een deel van de gevolgen van de verplichte sluiting in het voorjaar weten in te lopen door een goede zomer. Dit betekent dat ook toeleverende bedrijven in deze sector weer hun werk hebben. Onzeker is of er sprake raakt van een redelijk najaar wat nodig is om de boeken over 2020 met een op te vangen resultaat af te sluiten.
- De meeste ondernemers geven aan dat de ondersteuningsregelingen van het rijk en de aanvullende faciliterende maatregelen vanuit de gemeente (zoals ruimte en uitstel) toereikend zijn om te overleven. Het rijk wordt in het 3^e steunpakket echter een stuk terughoudender waardoor het moeilijker wordt personeel in dienst te houden.
- Het ondernemersvertrouwen was laag maar is in de afgelopen maanden wel iets toegenomen. Desondanks hebben veel ondernemers hun zorgen voor de toekomst omdat opgebouwde buffers flink zijn benut (en dus flink geslonken) en er nog onvoldoende kapitaal is opgebouwd voor investeringen in de komende jaren om de concurrentiekracht of economische positie te behouden. En dat in een tijd waarin voortdurende vernieuwing en innovatie noodzakelijk is om te kunnen voortbestaan.
- Veel ondernemers verwachten liquiditeitsproblemen in het najaar van 2020 op het moment dat alle crediteuren (tegelijkertijd) hun uitgestelde betalingen gaan innen. Ondernemers verwachten dat in dat geval ze alsnog gaan omvallen. Om bedrijven overeind te houden is maatwerk geboden in het onderling afstemmen en gedeeltelijk langer uitstellen van betalingsverplichtingen in gelijke tred met het te boeken herstel.
- Tegelijkertijd zien we veel weerbaarheid en aanpassingsvermogen bij ondernemers, bijvoorbeeld de intensivering naar internetverkoop, het vinden van nieuwe afzetkanalen of consumentengroepen, aanpassing van de bedrijfsvoering op de afstandseisen en tegen het licht houden van kostenstructuren. In vrijwel alle gevallen wordt wel aangegeven dat dit niet opweegt tegen de verliezen die worden geleden en een druppel op de gloeiende plaat is in de sectoren die het meest worden getroffen.

- De bedrijfsvoering bij veel bedrijven wordt nog steeds wat gemaskeerd door de werking van de ondersteuningsregelingen van het Rijk omdat personeel nog in dienst blijft en regelingen worden aangewend om de liquiditeit op peil te houden. Zeeuws breed is er sprake van een toename van werkloosheid, dit geldt ook voor Schouwen-Duiveland.
- Aanvullend op de rijksregelingen wordt goed gebruik gemaakt van de Zeeuwse regelingen om te anticiperen en te innoveren met als doel robuuster te worden voor gevolgen van de crisis.
- Door de goede zomer en de vele gasten maar ook het aanpassingsvermogen van onze ondernemers zijn de economische vooruitzichten voor 2020 en 2021 iets positiever dan in april/juni 2020 werd aangenomen maar er blijven grote zorgen over het verloop van het najaar en het voorjaar van 2021.
- Mede op grond van de enquête van de Ondernemersvereniging Schouwen-Duiveland (OSD) wordt voorzien dat de meeste bedrijven nog problemen zullen hebben in het voorjaar van 2021, met name rond de liquiditeit. Dit in samenhang met de eerder vermelde uitgestelde betalingen en verantwoording van rijksondersteuningsregelingen als TOGS en NOW.
- Het inzicht zoals verwoord in de Kadernota dat vooral ZZP'ers, free-lancers en uitzendkrachten het moeilijk krijgen is onveranderd. Zolang de afstandseisen gelden zullen ook de horeca en de cultuursector moeite houden om tot een sluitende bedrijfsvoering te komen.
- Zolang er nog niet breed gevaccineerd is met een goed werken vaccin moeten we rekening houden met verminderde bestedingen door de consument in luxe goederen, uitjes en reizen. Daarbij spelen tijdelijke beperkingen op reizen vanuit andere landen als gevolg van (regionale) brandhaarden waar het virus oplaait, ook een rol (CBS, augustus 2020).
- Dit is de reden dat het 3^e steunpakket van de rijksoverheid een doorlooptijd heeft tot de zomer van 2021 (<https://ondernemersplein.kvk.nl/nieuwe-corona-regelingen-steunpakket-3/>). Op zich zijn de diverse sectoren blij met dit steunpakket maar zijn er tegelijkertijd behoorlijke uitdagingen voor de bedrijfsvoering vanwege de opgenomen afbouw van de percentages van tegemoetkoming.

SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

- Optisch lijkt er in onze samenleving niet zoveel aan de hand. In de kernen blijven we omzien naar elkaar en zijn hulpkringen actief. Vrijwilligersinitiatieven hebben het financieel moeilijk, activiteiten met ontmoeting blijven lastig. Tegelijkertijd ontstaan in onze samenleving allerlei nieuwe initiatieven waaruit blijkt dat onze samenleving ook in sociaal-maatschappelijk opzicht weerbaar is.
- Voor jongere leeftijdsgroepen wordt het steeds moeilijker zich aan de regels te houden. Ouderen en kwetsbaren blijven bezorgd en ervaren de sociale gevolgen van social distancing, zichzelf (uit angst of preventief) opgelegd of vanwege beperkende maatregelen door de instelling waar zij verblijven.
- Culturele voorzieningen en organisaties, sportverenigingen en andere sociale verbanden hebben flink te lijden gehad onder de eerste lockdown en proberen een weg te vinden om hun activiteiten voort te zetten.
- Er wordt door de meeste sportverenigingen gebruik gemaakt van de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk. Bij de meeste verenigingen zal voor het eerste half jaar de contributie wel zijn binnengekomen. Echter door sluiting van de faciliteiten hebben verenigingen geen kantine inkomsten ontvangen. Dit slaat een gat in de begroting. Mogelijk dat er ook minder inkomsten zijn van sponsors die het ook zwaar hebben in de coronatijd. De sportverenigingen zijn na de zomervakantie zo goed als allemaal binnen de RIVM maatregelen weer opgestart. Het college heeft inmiddels huren en pachten van gemeentelijke voorzieningen in de periode half maart tot en met mei kwijtgescholden. Dit is

naar de verenigingen gecommuniceerd. Voor de huren van sportvoorzieningen doet de gemeente een beroep op de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde gelden.

- Deze voorzieningen en organisaties blijven het zwaar houden zolang er niet van brede vaccinatie sprake is. Met name de afstandseisen en beperkingen in besloten ruimte zorgen voor niet-sluitende exploitaties.
- Daarnaast zijn er verenigingen en instellingen die niet voor de ondersteuningsmaatregelen in aanmerking komen en tussen wal en schip vallen. Deze verenigingen en instellingen hebben het extra moeilijk.
- Zorgmedewerkers en mantelzorgers komen bij van de inspanningen uit het voorjaar maar zijn bezorgd over wat hen in het najaar te wachten staat.
- Hetzelfde geldt voor de leerkrachten in het primair en voortgezet onderwijs. Vooral oudere leerkrachten maken zich zorgen over besmettingsgevaar in gesloten klaslokalen. Aanpassingen aan ventilatiesystemen van een aantal gebouwen komt ondanks de gehouden inventarisatie mogelijk toch nog aan de orde.
- De mensen met lage inkomens en in beroepen waar werkloosheid dreigt zullen het de komende periode moeilijker krijgen omdat verhoging van het inkomen er niet of nauwelijks in zit. De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de WW en de Bijstand. In de lente van 2020 (maart t/m mei) is het aantal nieuwe WW-uitkeringen verdubbeld ten opzichte van de lente van 2019. De groei was het sterkst in een groep van vier regio's rond Amsterdam en daarnaast in Drenthe en Zeeland. In Zeeland (+124%) door de transport & logistiek beroepen, technische beroepen en dienstverlenende beroepen (bron: UWV, Duiding arbeidsmarktontwikkelingen, juli 2020). In de begroting 2021 en 2022 zijn hiervoor de ramingen aangepast.
- De aanpassing van deze ramingen baseren wij ook op het feit dat het CPB verwacht dat de arbeidsmarkt, ook wanneer na een brede vaccinatie maatregelen worden ingetrokken of afgeschaft, zich niet zonder meer op alle vlakken op korte termijn zal herstellen. Er zijn namelijk schakels in de economie weggevallen die een langer herstel vergen.
- Op basis van berekeningen die Berenschot heeft uitgevoerd naar aanleiding van de scenario's van het CPB en rekening houdend met de lokale situatie voorzien we voor het scenario "tweede golf" een grotere toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.
- De middelen van deze groep mensen om loyaal te blijven aan een vereniging komen onder druk te staan waardoor het risico ontstaat dat lidmaatschappen (tijdelijk) worden opgezegd omdat verenigingen nog niet precies hun oorspronkelijke diensten kunnen leveren zolang de 1,5 meter samenleving voortduurt.
- We verwachten dat een aantal verenigingen, stichtingen en culturele voorzieningen onvoldoende middelen kunnen behouden om verdere tegenvallers op te vangen, ook omdat de steunpakketten vanuit het rijk in voor deze categorie ook in het 3^e steunpakket niet royaal zijn. Veel van deze verenigingen en stichtingen vormen het cement van onze samenleving. Ook hier geldt dat het met maatwerk later betalen van uitgestelde huren, pachten en belastingen afgestemd op de tred van economisch herstel en toename van bestedingen, verenigingen en stichtingen kunnen helpen om te overleven en de draad weer op te pakken.
- Verder zou het gesubsidieerde instellingen en verenigingen helpen om naar analogie van 2020 in 2021 om te gaan met de prestatieverplichtingen indien beperkingsmaatregelen het realiseren of uitvoeren van de prestaties in de weg staan.

CONCLUSIE

- Concluderend is het goed om rekening te houden met een aantal maatregelen en risico's:
- Afstemmen van de terugbetalingsplicht van uitgestelde huren, pachten en belastingen met de tred van economisch herstel. Dit brengt een extra rentelast met zich mee en een extra

risico op oninbare vorderingen. Dit risico in financieel opzicht beperkt van omvang en opgenomen bij de gevolgen voor de eigen organisatie.

- Rekening houden met extra uitkerings- en ondersteuningsmaatregelen als gevolg van toenemende werkloosheid. Voor 2021 hiervoor rekening houden met een bedrag van € 380.000.
- Rekening houden met extra ondersteuning van sociaal-maatschappelijke en culturele initiatieven of instellingen die bij omvallen een duidelijk gemis opleveren in termen van preventie in het sociaal domein (inclusie, eenzaamheidsbestrijding, vroegsignalering, te beschermen kunst of cultuur). Hiervoor is een bedrag van € 150.000 voor 2021 toereikend om met kans van slagen een beroep te doen op ondersteuningsregelingen van andere partijen (Rijk, provincie, sociale fondsen, kunst- en cultuurfondsen, legaten).
- Zoveel mogelijk in te zetten en gebruik te maken van de Europese en nationale herstellfondsen om orderportefeuilles voor weg-, water-, utiliteits- en woningbouw zo goed mogelijk gevuld te houden en (maatschappelijke) ondernemers in andere sectoren, in combinatie met de Zeeuws brede regelingen, perspectief te bieden. Reguliere onderhoudsbudgetten (eventueel naar voren te halen) en gereserveerde budgetten voor doelen uit het collegeprogramma zijn hierbij in te zetten als cofinanciering.

DE GEVOLGEN VOOR ONZE ORGANISATIE

In bijgevoegd overzicht hebben we de financiële gevolgen voor onze organisatie opgenomen.

Van de vier scenario's die het CPB onderscheid (1. Volledig herstel; 2. Matig herstel; 3. Zwak herstel; 4. Tweede golf) hebben wij er drie gebruikt. Omdat het derde scenario "zwak herstel" en het vierde "tweede golf" dicht bij elkaar liggen hebben we het scenario van "zwak herstel" niet meegenomen.

Het scenario "volledig herstel" gaat, zoals de term al aangeeft, uit van een volledig economisch herstel. Dit kan betekenen dat we nog wel wat effecten hebben. Dat hangt onder andere af van andere ontwikkelingen, zoals het al of niet handhaven van de 1,5 meter maatregelen en de vervuiling en vernielingen die we nu zien ontstaan. Voor de maatregelen houden we in de gevolgen voor onze organisatie rekening met een beperkt risico. Verder gaan we er van uit dat dit scenario geen invloed heeft op de cijfers voor de begroting 2021.

Het scenario "matig herstel"(basisraming) heeft een gemiddeld effect van 4% op onze relevante budgetten. In dit scenario is het economisch herstel in 2021 gemiddeld 96%. Dit effect geldt zowel voor de lasten als de baten.

Het scenario "tweede golf" heeft op de relevante budgetten een gemiddeld effect van 11%.Het economisch herstel is in dit scenario in 2021 namelijk gemiddeld 89%.

In het bijgevoegde overzicht hebben we deze percentages van 4 en 11% toegepast op relevante budgetten. Hierbij hebben we ons regelmatig gebaseerd op de ramingen van 2019 (basisjaar in de juniraming van het CPB). Vaak hebben we ook de ervaringscijfers van de coronacrisis 2020 als basis genomen.

De verschillende scenario's hebben voor 2021 het volgende effect:

	Volledig herstel 0,0%	Matig herstel 4,0%	Tweede golf 11,0%
Meerlasten	100.000	644.100	1.712.800
Minder baten	-	374.700	1.030.550
Minder lasten	-	-72.800	-200.000
Totaal	100.000	946.000	2.543.350

Deze bedragen zijn in de verschillende scenario's dus het effect op onze budgettaire ruimte. In deze opzet is geen rekening gehouden met eventuele compensaties van het Rijk.

Verondersteld mag worden dat het kabinet bijspringt op het moment dat gemeenten door de crisis daadwerkelijk weer met hogere lasten of minder opbrengsten worden geconfronteerd. We gaan er niet van uit dat die compensatie volledig zal zijn. We zien dat, waar het Rijk in het begin ruimhartig compenseerde, ze nu voor de volgende tranches meer terughoudender zijn.

Tegelijkertijd kondigt het Kabinet nog steeds aanvullende regelingen af of stelt bij nader inzien hogere bedragen beschikbaar voor bepaalde sectoren, zoals voor cultuur. Zo is ook recent aangekondigd dat de apparaatskostenkorting voor gemeenten voor 2020 en 2021 geschrapt wordt. Dit is één van de resultaten van de stevige lobby die gemeenten in VNG-verband voeren.

We blijven de nadere aankondigingen over wijziging of aanvulling van regelingen voor gemeenten goed volgen. We hebben daarom nog geen beeld hoe dat in 2020 financieel gaat uitpakken. In de eerste tranche hebben we al wel bedragen ontvangen en die lijken voorzichtig op te wegen tegen onze meerlasten en mindere baten. Maar we weten niet waar we nog mee geconfronteerd gaan worden. Pas bij de jaarrekening 2020 krijgen we hiervan een meer definitief beeld.

Inmiddels trekken het CPB en de DNB sinds juni/juli de conclusie dat het herstel niet via de sterke v-vorm (snelle recessie en ook weer een snel herstel) zal verlopen. Het economisch herstel naar het niveau van 2019 zal een langere tijd duren. Dit betekent voor onze gemeente een groter risico op meer lasten en minder baten dan gebruikelijk.

Om de risico's te kunnen afdekken, zoeken we aansluiting met de werkwijze zoals wij deze hanteren in de planning en controlcyclus binnen de Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. We schatten het risico op het financiële risico vanuit het scenario 'tweede golf' in als aannemelijk. In een percentage uitdrukt is dat 50%. Bij deze inschatting is rekening gehouden met mogelijke compensaties van het Rijk en effecten vanuit ervaringen. Het financiële risico komt daarmee uit op een bedrag van € 1,3 miljoen zijnde 50% van het scenario "tweede golf". Bezien is vervolgens of we dit risico kunnen opvangen binnen onze incidentele weerstandscapaciteit. Deze bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover wij beschikken of kunnen beschikken om niet begrote en niet bekende lasten te dekken. De conclusie is dat het onderkende risico daarbinnen kan worden opgevangen.

We gaan uit van het scenario "tweede golf", omdat we in het kader van goed risicomanagement willen uitgaan van het meest risicovolle scenario als basis voor onze maatregelen. Op basis van uitspraken en verwachtingen van virologen is het nog steeds een reëel scenario dat we geconfronteerd gaan worden met een tweede golf.

Van het financiële risico van dit scenario willen we rekening houden met een effect voor onze gemeente van 50%. In de eerste plaats gaan we uit van dit percentage omdat we verwachten dat het Rijk, als het scenario daadwerkelijk optreedt, financieel zal bijspringen. Echter minder ruimhartig dan nu in 2020 in de eerste tranche van compensaties is gebeurd. Daarnaast

verwachten van het kabinet niet zo snel meer een complete (intelligente) lockdown zal instellen, maar - zo nodig - meer regionale maatregelen. En tenslotte houden we er ook rekening mee dat we (financiële) effecten kunnen dempen door de ervaringen die we in de achterliggende periode hebben opgedaan.

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten en de toelichting

Overzicht baten en lasten

Overzicht lasten en baten	Begroting 2020 Lasten	Begroting 2020 Baten	Begroting 2020 Saldo	Begroting 2021 Lasten	Begroting 2021 Baten	Begroting 2021 Saldo
Sub-programma's						
1.1 Economie sterk water gerelateerd	1.782	556	-1.226	553	392	-161
1.2 Innovatieve landbouw en aquacultuur	701	0	-701	46	0	-46
1.3 Florerende kleinschalige bedrijvigheid	995	954	-41	1.084	1.055	-29
1.4 Arbeidsmarkt in balans	10.351	3.499	-6.852	9.713	3.513	-6.200
1.5 Vakantie-eiland toonaangevend in water	21	14	-7	15	15	0
2.1 Goed+realistisch voorzieningenniveau	13.545	1.122	-12.423	12.790	1.006	-11.784
2.2 Wonen naar wens	32.691	17.333	-15.358	32.393	17.768	-14.625
2.3 Leefbare kernen met betrokken inwoners	1.542	60	-1.482	928	60	-868
2.4 Goed+betaalbaar aanbod zorg-welzijn	32.463	7.326	-25.137	32.789	7.798	-24.991
3.1 Schouwen-Duiveland vakantie-eiland	2.677	469	-2.208	3.235	1.772	-1.463
3.2 Krachtige toeristische hoofdstructuur	2.116	1.652	-464	1.888	1.691	-197
3.3 Toerisme divers+profiteert van water	245	70	-175	26	26	0
3.4 Evenementen+activiteiten aan water	2.489	1.766	-723	2.444	1.794	-650
4 Bestuur en Burgerzaken	2.422	374	-2.048	2.474	444	-2.030
Algemene dekkingsmiddelen	2.137	75.905	73.768	2.720	77.999	75.279
Overhead	13.060	194	-12.866	12.189	194	-11.995
Bedrag voor de heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	127	0	-127	150	0	-150
Saldo van baten en lasten	119.364	111.294	-8.070	115.437	115.527	90
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma						
1.1 Economie sterk water gerelateerd	0	0	0	0	0	0
1.2 Innovatieve landbouw en aquacultuur	0	0	0	0	0	0
1.3 Florerende kleinschalige bedrijvigheid	0	0	0	0	0	0
1.4 Arbeidsmarkt in balans	0	135	135	0	123	123
1.5 Vakantie-eiland toonaangevend in water	0	0	0	0	0	0
2.1 Goed+realistisch voorzieningenniveau	0	0	0	0	0	0
2.2 Wonen naar wens	62	24	-38	26	0	-26
2.3 Leefbare kernen met betrokken inwoners	0	0	0	0	0	0
2.4 Goed+betaalbaar aanbod zorg-welzijn	0	0	0	0	0	0
3.1 Schouwen-Duiveland vakantie-eiland	6	331	325	328	559	231
3.2 Krachtige toeristische hoofdstructuur	68	4.096	4.028	0	0	0
3.3 Toerisme divers+profiteert van water	0	0	0	0	0	0
3.4 Evenementen+activiteiten aan water	0	0	0	0	0	0
4 Bestuur en Burgerzaken	0	45	45	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	12.372	16.141	3.769	2.699	3.150	451
Overhead	0	0	0	0	0	0
Bedrag voor de heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Saldo van de toevoegingen en onttrekkingen	12.508	20.772	8.264	3.053	3.832	779
Resultaat	131.872	132.066	194	118.490	119.359	869

Begroting 2022 Lasten	Begroting 2022 Baten	Begroting 2022 Saldo	Begroting 2023 Lasten	Begroting 2023 Baten	Begroting 2023 Saldo	Begroting 2024 Lasten	Begroting 2024 Baten	Saldo	Subpro- gramma's
562	389	-173	547	389	-158	546	389	-157	1.1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.2
800	735	-65	1.064	1.305	241	559	483	-76	1.3
9.683	3.445	-6.238	9.478	3.340	-6.138	9.000	3.273	-5.727	1.4
15	15	0	15	15	0	14	14	0	1.5
12.657	996	-11.661	12.654	997	-11.657	12.924	997	-11.927	2.1
34.060	17.909	-16.151	31.747	16.161	-15.586	32.097	16.402	-15.695	2.2
871	60	-811	851	59	-792	856	59	-797	2.3
33.265	8.055	-25.210	32.825	7.921	-24.904	32.916	7.924	-24.992	2.4
2.994	1.100	-1.894	2.012	265	-1.747	2.010	266	-1.744	3.1
1.949	1.691	-258	1.891	1.668	-223	1.881	1.668	-213	3.2
0	200	200	0	0	0	0	0	0	3.3
2.565	1.318	-1.247	2.653	1.314	-1.339	2.671	1.314	-1.357	3.4
2.476	444	-2.032	2.489	443	-2.046	2.469	444	-2.025	4
1.821	78.180	76.359	2.195	78.972	76.777	2.680	79.782	77.102	Algemene dekking
11.896	194	-11.702	11.811	194	-11.617	11.785	194	-11.591	Overhead
0	0	0	0	0	0	0	0	0	VPB
150	0	-150	150	0	-150	150	0	-150	onvoorzien
115.764	114.731	-1.033	112.382	113.043	661	112.558	113.209	651	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.3
0	123	123	0	123	123	0	123	123	1.4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.5
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.1
204	0	-204	4	0	-4	4	0	-4	2.2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.3
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.3
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.4
0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
1.004	2.378	1.374	934	1.151	217	424	788	364	Algemene dekking
0	0	0	0	0	0	0	0	0	Overhead
0	0	0	0	0	0	0	0	0	VPB
0	0	0	0	0	0	0	0	0	onvoorzien
1.208	2.501	1.293	938	1.274	336	428	911	483	
116.972	117.232	260	113.320	114.317	997	112.986	114.120	1.134	

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

INLEIDING

Hoe deze meerjarenbegroting is gerealiseerd, komt terug in dit onderdeel van de programmabegroting. We verklaren de ontwikkeling in de budgettaire ruimte door de toelichting op de verschillen ten opzichte van de budgettaire ruimte zoals die bekend was bij het raadsvoorstel begrotingswijzigingen dat is vastgesteld in de raadsvergadering van 9 juli 2020. Daarnaast geven we inzicht in de grondslagen waarop de ramingen zijn gebaseerd en het effect van de incidentele baten en lasten op het structureel begrotingssaldo.

BUDGETTAIRE RUIMTE 2021-2024

Via het raadsvoorstel begrotingswijzigingen, die is vastgesteld in de raadsvergadering van 9 juli 2020, bent u geïnformeerd over de actuele stand van de budgettaire ruimte voor de begroting 2020-2023. Tijdens het begrotingsproces berekenen wij de actuele budgettaire ruimte. Ook zijn de consequenties vanuit de meicirculaire 2020 reeds meegenomen in deze begroting. Wat dit betekent voor de budgettaire ruimte is hieronder weergegeven (x € 1.000).

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte raad 9 juli 2020	-26	-283	-70	598
Meicirculaire 2020	223	289	200	114
Actualiseren begroting	672	254	867	422
Budgettaire ruimte	869	260	997	1.134

De mutaties als gevolg van het actualiseren van de begroting betreffen op hoofdlijnen (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Indexering	21	107	203	303
Kapitaallasten	746	211	10	-69
Verhoging eigen bijdrage WMO	132	132	132	132
Lasten BUIG	-393	-430		
Actualiseren IHP	3	170	347	11
GGD	17	22	18	189
SWVO	-164	-162	-52	-251
VRZ, RUD, Olaz	-67	-65	-75	-102
Riolering (o.a. hogere btw-toerekening)	447	221	171	79
Overig	-70	48	113	130
Totaal actualiseren begroting	672	254	867	422

GRONDSLAGEN WAAROP DE RAMINGEN ZIJN GEBASEERD

Toegepaste loon- en prijsstijging

Uit de volgende tabel blijkt hoe de gemeente omgaat met de loon- en prijsontwikkeling:

	2021	2022	2023	2024
Percentage loonontwikkeling begroting	3,1%	2,4%	2,2%	2,1%
Percentage prijsontwikkeling begroting	0,0%	1,5%	1,5%	1,5%

De prijsontwikkeling in 2021 is 1,7%, maar deze is als bezuiniging meegenomen bij de vaststelling van de programmabegroting 2020-2023.

Toegepaste stijging belastingen en retributies

In deze begroting rekenen we met een trendmatige verhoging van belastingen en retributies van 2,4% in 2021, 1,95% in 2022, 1,85% in 2023 en 1,8% in 2024.

Vervangingsinvesteringen

De actualiteit van de vervangingsinvesteringen is beoordeeld tijdens de begrotingsvoorbereiding. Uitgaven van € 5.000 en lager zijn rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. De financiële consequenties van de vervangingsinvesteringen zijn als bestaand beleid verwerkt in de programmabegroting.

Voor de benodigde vervangingsinvesteringen voor de periode 2021-2024 verwijzen wij u naar het Overzicht vervangingsinvesteringen. Via het vaststellen van de programmabegroting stelt u deze investeringsbudgetten beschikbaar.

Financiering

De gemeente past het systeem van totaalfinanciering toe. Dit houdt in dat in principe niet voor iedere investering afzonderlijk een geldlening wordt afgesloten, maar dat de investering meeloopt in het totaal van de inkomende en uitgaande geldstromen van de gemeente. Dit wordt bewaakt via een liquiditeitenplanning. Zie ook de paragraaf Financiering.

Inzicht in de structurele onttrekkingen aan reserves

Uit de reserve dekking afschrijvingslasten worden de afschrijvingslasten van een deel van onze investeringen gedekt. In het overzicht structurele mutaties reserves is opgenomen welke afschrijvingslasten voor welke investeringen dit betreft.

Inzicht in incidentele baten en lasten

Voor het inzicht in de incidentele baten en lasten verwijzen wij u naar het Overzicht incidentele baten en lasten. De commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bracht op 30 augustus 2018 de notitie "Structurele en incidentele baten en lasten" uit. Hierin is de stellige uitspraak gedaan dat voor de in het Overzicht incidentele baten en lasten opgenomen posten een nadere toelichting vereist is. Aan deze stellige uitspraak wordt hieronder voldaan:

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel begrotings- of jaarrekeningsaldo.

Het betrekken van de totalen uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het begrotingssaldo geeft inzicht in het structureel begrotingssaldo:

	2021	2022	2023	2024
Saldo van baten en lasten	90	-1.033	661	651
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	779	1.293	336	483
Budgettaire ruimte	869	260	997	1.134
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	366	773	51	0
Structureel begrotingssaldo	1.235	1.033	1.048	1.134

Het saldo van de incidentele baten en lasten wordt in 2021 hoofdzakelijk veroorzaakt door de incidenteel van het rijk ontvangen uitkering voor het onderdeel jeugdwet (€ 445.000), een eenmalige bate uit het recht van opstal jachthaven de Val (€ 411.000), de tijdelijke uitbreiding van de staf met een strategisch adviseur (€ 103.000), de bijdrage voor het fietspad aan de Roterijdsijk (€ 512.000, waarvan € 256.000 gedekt uit de algemene reserve), de hogere lasten op de BUIG die tot en met 2022 worden verwacht € 440.000 en de sloopkosten Pontes/de Meie (€ 366.000).

Het saldo van de incidentele baten en lasten wordt in 2022 hoofdzakelijk veroorzaakt door de verwachte hogere lasten op de BUIG van € 477.000 en de tijdelijke uitbreiding van de staf met een strategisch adviseur (€ 103.000).

De jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig en/of voormalig personeel. Feitelijk heeft de gemeente Schouwen-Duiveland een schuld aan hen. In het BBV is het niet verplicht gesteld voorzieningen te treffen voor de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, zoals vakantiegeld, wachtgeld en wachtgeldpremies, omdat de lasten ieder jaar globaal gelijk zijn. Daarom worden de werkelijke lasten van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de begroting/rekening meegenomen.

Bij jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan de bedragen fluctueren, zoals pensioenen voor wethouders, is het wel verplicht gesteld om een voorziening te vormen.

Provinciaal toezicht

Jaarlijks geeft de provincie Zeeland als toezichthouder aan welke financiële uitgangspunten gemeenten mogen hanteren bij het opstellen van de begroting. Bij uw besluitvorming over de Kadernota 2021 heeft u deze uitgangspunten betrokken.

Aanvullend beoordeelt de provincie de begroting met toepassing van het Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader "Kwestie van evenwicht". Dit betekent dat de besluiten ook worden getoetst aan de begrippen structureel en reëel financieel evenwicht, waarbij de begroting en meerjarenraming leidend zijn voor het eindoordeel van de provincie. Onze begroting 2021-2024 voldoet hieraan, waardoor wij verwachten dat onze gemeente vanaf december 2020 weer onder repressief toezicht vallen.

Overzicht vervangingsinvesteringen

Omschrijving investering	2021	2022	2023	2024	Sub-programma/ onderdeel
67-BFD-6 Vrachtauto kolkenzuiger				133.000	2.2
67-BFD-6 Kolkenzuigerinstallatie				167.000	2.2
4-VSJ-23 Peugeot Expert gesloten laadruimte CTH	44.000				3.2
6-VSG-05 Peugeot Partner gesloten laadruimte UOR	44.000				3.4
Baarwagen Honor type 73				12.500	2.2
Graflift Haamstede				7.500	2.2
Graflift Burgh				7.400	2.2
3-VBG-18 Peugeot gesloten laadruimte UOR	44.000				2.2
VP-713-P Peugeot Expert Reiniging			44.000		2.2
1-VDG-64 Peugeot Expert open laadruimte UOR	41.000				Overhead
4-VBK-64 Peugeot Boxer gesloten laadruimte UOR	42.000				Overhead
Stranddouches				24.500	3.4
Renovatie toplaag bijveld Kerkwerve	36.300				2.1
Renovatie toplaag trainingsveld Nieuwerkerk	36.300				2.1
Renovatie toplaag atletiekbaan			212.960		2.1
Renovatie toplaag hoofdveld Oosterland			36.300		2.1
Renovatie toplaag 2e veld Nieuwerkerk				36.300	2.1
Renovatie toplaag 2e veld Oosterland				36.300	2.1
Waterscooter Reddingsbrigade		23.000			3.4
Waterscooter Reddingsbrigade			23.000		3.4
Buitenboordmotor strandveiligheid				14.000	3.4
ISUZU Reddingsbrigade				53.000	3.4
Prioriteitsvoertuig 3 reddingsbrigade				53.000	3.4
Deuren bootloodsen	15.000				
Vervangen tekenplotter				42.000	Overhead
Software centrale serviceteam				18.500	Overhead

Omschrijving investering	2021	2022	2023	2024	Sub-programma/ onderdeel
Software PDC en koppeling OBI4wan-Mitel			17.500		Overhead
Verduurzamen warmwaterverwarmingsinstallatie gymzalen				82.000	2.1
Vervanging audio installatie Raad				23.000	4.1
Wasmachine en droger haven Brouwershaven				8.200	3.4
Renovatie toplaag kunstgrasveld hockey Zierikzee				217.800	2.1
Hoge werpkooi atletiekbaan			84.700		2.1
Polsstok springkussens			28.435		2.1
ISUZU Redbrigade V-874-RV			53.000		3.4
Aanpassing parkeerapparatuur	219.831				3.2
Steigers Bruinisse-Vlu 017 tm 024				665.000	1.1
Glooiing Bruinisse-Vlu-025		1.172.500			1.1
Damwand Bruinisse-RH-005	800.066				1.1
Renovatie toplaag hoofdveld 1 Brouwershaven		27.556			2.1
Renovatie trainingsveld Oosterland	60.000				2.1
Toplaag renovatie hoofdveld Bruinisse	25.000				2.1
Green Clipper Sport frontmaaier		42.000			2.1
Kunstgrasveld Bruse Boys		300.000			2.1
Houtversnipperaar		25.000			2.2
Motorboot haven Zierikzee		15.000			3.4
Restauratie Oude Haven Zierikzee	2.405.400				3.4
Steigers Brouwershaven-N		600.936			3.4
Constructie Damwand Brouwershaven O-003+005	656.121				3.4
Steigers Brouwershaven-O-010	158.318				3.4
Kademuren Brouwershaven-O-010	1.584.216				2.2
Kademuur ZZ-nh-007		1.865.283			3.4
Kademuur metselwerk ZZ-nh-005/6/8	298.446				3.4
Kademuur metselwerk ZZ-nh-009				174.093	3.4
Voetbalkooi Burg-Haamstede		68.630			2.1
Auto zelfindicering 32-TJK-2			9.088		2.4
Peugeot 108 5-XVL-56			12.000		A.2

Omschrijving investering	2021	2022	2023	2024	Sub-programma/ onderdeel
Peugeot 108 5-XVL-54			12.000		A.2
Peugeot 108 5-XVL-53			12.000		A.2
Ondergrondse opstal afval/containers	127.000				2.2
Ondergrondse opstal afval/bekisting	161.266				2.2
Inzamelcontainer plastic 40m3	8.000				2.2
Zeecontainer papier inzameling	6.000				2.2
Track en trace systeem kolkenzuiger	8.000				2.2
Bovengrondse containers (18st)	29.000				2.2
Mobiele perscontainer		20.800			2.2
40m3 containers (4st)		18.000			2.2
Slibbakken (3st)		24.000			2.2
Voertuigen de Zuidhoek	144.000				1.4
Reguliere vervangingen de Zuidhoek	90.000	90.000	90.000	90.000	1.4
Motorgereedschap de Zuidhoek		36.000			1.4
Veegmachine Johnston 00-BKF-7		170.000			2.2
Huisvuilauto BZ-JS-28	195.000				A.2
Aanhangwagen WT-XL-42		40.000			A.2
Huisvuilauto BV-VL-99	200.000				A.2
Haakarmauto BX-PT-40	210.000				A.2
Peugeot 107 67-ZHH-7	10.700				A.2
Peugeot Boxer VB-775-N		22.000			A.2
Peugeot 107 64-ZFP-7	10.700				2.2
Peugeot Boxer VD-055-B			50.000		A.2
Vuilniswagen 19-BBZ-7 Volvo			215.000		A.2
Peugeot Boxer VL-018-G				42.000	A.2
Peugeot Boxer VK-734-T				42.000	A.2
Peugeot Boxer VL-222-G				42.000	A.2
Peugeot Boxer VK-732-T				45.000	A.2
Peugeot Boxer VK-733-T				42.000	A.2
Peugeot Boxer VL-017-G				42.000	A.2
Keukeninrichting bedrijfsrestaurant			33.000		A.2
Couverteermachine FPi2325	7.000				A.2
Peugeot 107 42-ZFS-6		10.700			A.2
Peugeot partner 4-VGS-97	50.000				A.2
Peugeot Boxer VB-292-X		41.000			A.2
DAF FA LF145 57-BBS-3		80.000			2.2
DAF FA LF145 58-BBS-3		80.000			2.2
Peugeot Boxer VB-029-X		41.000			2.2
Bus timmerman 9-VTB-97	37.125				A.2

Omschrijving investering	2021	2022	2023	2024	Sub-programma/ onderdeel
Software management informatie		25.000			A.2
Tablets buitendienst	25.000				A.2
Aanwezigheidsregistratiesysteem	54.000				A.2
VEEAM hardware/backup 2021	43.640				A.2
VEEAM Backup 2023			21.887		A.2
Distributie Switches 2021	11.200				A.2
Acces Switches 2021	30.000				A.2
GGI Veilig 2022		140.000			A.2
Wifi controllers hardware 2024				14.000	A.2
Totaal	7.967.629	4.978.405	954.870	2.134.093	

Overzicht incidentele baten en lasten

Sub-Programma	Activiteit	Lasten 2021	Baten 2021	Lasten 2022	Baten 2022	Lasten 2023	Baten 2023	Lasten 2024	Baten 2024
1.1	Energieagenda	40.000		40.000					
	Duurzame energie adviezen	40.000		40.000					
1.2	Living Labs	45.000							
	Stimulering infrastructuur watercultuur	152.000							
1.4	Extra impuls praktijkgericht onderwijs	45.000							
2.1	Sloopkosten en afboeking boekwaarde Pontes/De Meie	366.000							
	Subsidie sportcentrum Westerschouwen	50.000		48.000		51.000			
	Procesgelden schoolbesturen uitvoering IHP	79.000							
2.2	Bijdrage fietspad Roterijdkijk	512.000							
	Invoeren Omgevingswet	60.000							
2.3	Stedenbouwkundigplan centrum Burgh			50.000					
2.4	Wet Verplichte GGZ	91.000							
	Vitaal Schouwen-Duiveland	75.000		55.000					
	BUIG	440.000		477.000					
3.4	Recht van opstal jachthaven de Val		411.000						
	Storting voorziening baggeren			1.286.000					
Algemene dekkingsmiddelen	Onttrekkingen en toevoegingen algemene reserve		443.200		1.286.000				
	Egalisatiereserve algemene uitkering		180.000						
	Onttrekkingen en toevoegingen reserve uitvoering Strategische Visie		361.000		40.000				
	Algemene uitkering onderdeel jeugdwet		445.000						
Overhead	Projectmanager afdeling Bedrijfsvoering 2	108.000							
	Uitbreiding staf, strategisch adviseur	103.000		103.000					
Totaal		2.206.000	1.840.200	2.099.000	1.326.000	51.000	0	0	0

Overzicht structurele mutaties reserves

Reserve dekking afschrijvingslasten	Onttrekking 2021	Onttrekking 2022	Onttrekking 2023	Onttrekking 2024
Herinrichting parkeerterrein Strandweg/OudeVuur Burgh-Haamstede	15.037	15.037	15.037	15.037
Herinrichting parkeerterrein Oude Moolweg Renesse	9.169	9.169	9.169	9.169
Herinrichting Mosselboomgaard Zierikzee	8.609	8.609	8.609	8.609
Herinrichting parkeerterrein Scheldestraat Zierikzee	8.929	8.929	8.929	8.929
Herinrichting parkeerterrein J. van Renesseweg	6.380	6.380	6.380	6.380
Parkeerverwijzing Zierikzee N-wegen	11.667	11.667	11.667	11.667
Parkeerverwijzing binnen de bebouwde kom	5.500	5.500	5.500	5.500
Reconstructie Kraaijensteinweg Burgh Haamstede	11.437	11.437	11.437	11.437
Uitbreiding Hatfieldpark Zierikzee inclusief parkeersysteem	17.806	17.806	17.806	17.806
Aanleg sportcomplex Bruinisse	32.242	32.242	32.242	32.242
Kunstgrasveld VV Bruse Boys	29.928	29.928	30.000	30.000
Flankerende maatregelen 3e fase Recreatieverdeelweg		30.202	30.202	30.202
Geluidsscherm Malta Zierikzee	12.629	12.629	12.629	12.629
Herinrichting Dreef/Molenstraat Masterplan Bruinisse	12.454	12.454	12.454	12.454
Herinrichting Kerk-Dorpsplein Masterplan Bruinisse		30.000	30.000	30.000
Herinrichting Deestraat Masterplan Bruinisse			16.000	16.000
Museum Zierikzee fase 3 en 4	29.970	29.970	29.970	29.970
Opwaarderen locatie de Dreef Masterplan Renesse	7.525	7.525	7.525	7.525
Ontsluiting transferium Renesse via Stoofweg	12.000	12.000	12.000	12.000
Reconstructie Haringvlietstraat Zierikzee	16.040	16.040	16.040	16.040
Overige investeringen	44.779	48.246	48.246	48.246
Totaal	292.101	355.770	371.842	371.842

Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

INLEIDING

In de Toelichting op het overzicht van baten en lasten is de meerjarige beschikbare budgettaire ruimte vermeld. In dit hoofdstuk geven wij inzicht in de financiële positie. Hierbij betrekken wij de bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte, de herverdeling van het gemeentefonds en de overige financiële ontwikkelingen die wij op ons af zien komen, als ook de beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen.

BESTUURSOPDRACHT CREËREN BUDGETTAIRE RUIMTE 2^E FASE

In het raadsvoorstel Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte 2e fase hebben wij u voorstellen gedaan tot het creëren van budgettaire ruimte. Met deze voorstellen werd in 2021 budgettaire ruimte gerealiseerd van € 2,3 miljoen en vanaf 2022 van € 2,5 miljoen. Wij stelden voor om deze bedragen in 2020 en 2021 toe te voegen aan de algemene reserve en vanaf 2022 toe te voegen aan de budgettaire ruimte. In uw raadsvergadering van 21 september 2020 stemde u via ingediende amendementen in hiervan € 2,1 miljoen te realiseren in 2021 en € 2,3 miljoen vanaf 2022. Dit resultaat betrekken wij via bij de berekening van de budgettaire ruimte 2021-2024. Bij het opstellen van deze programmabegroting is het voordeel op de ICT budgetten, dat in het raadsvoorstel Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte 2e fase is opgenomen, reeds verwerkt. Dit leidt tot de volgende beschikbare budgettaire ruimte:

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte	869	260	997	1.134
Besluitvorming raad bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2	2.171	2.277	2.260	2.254
Deel ICT uit bestuursopdracht reeds verwerkt in budgettaire ruimte	-98	-187	-164	-159
Besluitvorming raad bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2 toevoeging algemene reserve	-2.171			
Budgettaire ruimte inclusief bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2	771	2.350	3.093	3.229

AANKOMENDE ZAKEN

Er loopt momenteel een aantal zaken waarover binnenkort besluitvorming plaats vindt en die een financieel effect hebben op de budgettaire ruimte. Dit effect betrekken wij bij de beschikbare budgettaire ruimte alvorens tot integrale afweging te komen van beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen:

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Volgens afspraak is de P*Q-begrotingssystematiek bij de RUD geëvalueerd. Dat was nodig om deze systematiek waar nodig te kunnen bijstellen. Het up-to-date houden van de PxQ-systematiek is van belang omdat op deze manier de verrekening en de financiële verdeling tussen de deelnemers beter aansluiten bij de realiteit. Deze evaluatie leidt tot een structureel

nadeel voor onze gemeente van € 15.500. Vaststelling van deze evaluatie (inclusief de financiële consequenties) vindt plaats in het AB van de RUD van 30 november 2020.

De financiële gevolgen van deze voorstellen geven de volgende invloed op de budgettaire ruimte (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte inclusief bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte fase 2	771	2.350	3.093	3.229
RUD	-15	-15	-15	-15
Beschikbare budgettaire ruimte	756	2.335	3.078	3.214

ONTWIKKELING BUDGETTAIRE RUIMTE NA 2024

Na 2024 zijn de volgende posten negatief van invloed op de budgettaire ruimte:

Korting apparaatskosten loopt op tot maximum in 2025

In 2025 is de laatste uitname wegens de korting apparaatskosten, ook wel opschalingskorting genoemd. Dit betekent een verlaging van onze algemene uitkering in 2025 van € 265.000. De totale uitname is dan in de jaren 2015-2025 opgelopen tot € 1,7 miljoen. Bij een volgend kabinet blijft het terugdraaien van deze korting onderwerp van gesprek. In de bestuurlijke overleggen gemeentefinanciën, waar de zorgelijke financiële situatie van gemeenten doorlopend is geagendeerd, wordt nadrukkelijk gevraagd om financiële armslag om de herverdeeffecten op te kunnen vangen. Indien deze korting wordt teruggedraaid ontstaat financiële armslag. Hierover wordt doorlopend gelobbyd met tot op heden nog geen resultaat. Vanuit onze gemeente nemen we deel aan overleggen tussen het Rijk en de VNG over de effecten van de herverdeling.

In de septembercirculaire 2020 volgt wel een incidentele terugdraaiing. De gemeenten, provincies en waterschappen krijgen een tweede steunpakket van € 777 miljoen voor de compensatie van inkomsten die zij mislopen en de extra kosten die zij maken door corona. Hoeveel dat voor onze gemeente voor 2020 en 2021 betreft volgt uit de septembercirculaire.

Amendementen Masterplannen Stads- en dorpsvisies

Bij de begroting 2018 en 2019 heeft de raad amendementen voor stads- en dorpsvisies aangenomen voor de uitvoering van de masterplannen. Deze amendementen voorzien erin dat 10 jaar lang een jaarlijkse investeringsruimte van € 2.000.000 beschikbaar wordt gesteld. Via de begroting 2020-2024 zijn tot en met 2028 de uit te voeren plannen geprioriteerd. De kapitaallasten hiervan lopen na 2024 nog op tot een totaal bedrag van € 1.006.365 in 2029. Ten opzichte van 2024 betekent dit nog een oplopende claim op de budgettaire ruimte van € 320.000.

IHP

De investeringsopgave voor de gemeente zoals opgenomen in de herijking van het Integraal Huisvestingsplan basisonderwijs Schouwen-Duiveland (IHP) is tot en met 2024 gedekt met de door uw raad gereserveerde middelen van ruim € 400.000. Na 2024 volgt een aanvullende benodigde dekking van kapitaallasten van ruim € 300.000 in 2025 oplopend naar € 600.000 in 2028. U heeft de voorlopige financiële consequenties van deze herijking ontvangen met onze raadsbrief van 21 juli 2020. Afhankelijk van de inhoud van het uiteindelijk door u vastgestelde herijkte IHP houden wij bij het opstellen van volgende programmabegrotingen rekening met de totale investeringsopgave.

De budgettaire ruimte geeft hierdoor vanaf 2025 het volgende beeld (x € 1.000):

	Vanaf 2025 oplopend naar 2029
Beschikbare budgettaire ruimte	3.214
Korting apparaatskosten	-265
Oplopende kapitaallasten uitvoering masterplannen stads- en dorpsvisies	-320
IHP	-600
Beschikbare budgettaire ruimte voor integrale afweging	2.029

Om ook voor de jaren na deze meerjarenraming een financieel duurzaam sluitende meerjarenbegroting te continueren, wijzen wij u tevens op de in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing beschreven risico's.

HERVERDELING GEMEENTEFONDS

Bij de vaststelling van de Kadernota 2021 is uitgegaan van een drietal scenario's. Op dit moment (medio september) is de uitkomst nog steeds onzeker. Op basis van de lopende besprekingen, rapporten en consultering van een extern deskundige verwachten wij dat Schouwen-Duiveland tot de nadeelgemeenten behoort, zowel bij het klassiek als het sociaal domein. De voorlopige uitkomst van de herverdeling wordt in oktober 2020 gepubliceerd en de definitieve uitkomst in december 2020. Via de meicirculaire 2020 is een buffer van € 300.000 structureel vanaf 2024 opgenomen om een deel van de negatieve effecten van de herverdeling mee te kunnen opvangen. Dit is € 9 per inwoner. Dit bedrag is reeds verwerkt in de beschikbare budgettaire ruimte.

Bovenop deze buffer stellen wij voor rekening te houden met een korting van € 50 per inwoner en dit in mindering te brengen op de beschikbare budgettaire ruimte. Uit onderstaande tabel geven wij weer wat daarmee de beschikbare budgettaire ruimte wordt voor de integrale afweging van nieuwe beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen. Hierbij geven wij ook een doorkijk naar de beschikbare budgettaire ruimte voor integrale afweging na 2024 (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024	Na 2024
Beschikbare budgettaire ruimte	756	2.335	3.078	3.214	2.029
Herverdeling gemeentefonds met een verlaging van € 50 per inwoner		-840	-1.683	-1.683	-1.683
Beschikbare budgettaire ruimte voor integrale afweging	756	1.495	1.395	1.531	346

Door rekening te houden met nog een korting van € 50, zit in de begroting dekking om een korting van totaal € 59 per inwoner op te kunnen vangen.

SEPTEMBER CIRCULAIRE 2020

Het raadsvoorstel over deze circulaire ontvangt u in de 2^e helft van oktober. Dit voorstel is geagendeerd voor de bespreking tijdens de begrotingsraad op resp. 9 en 12 november. De financiële consequenties hieruit bieden wij u aan als een wijziging op de aangeboden programmabegroting 2021-2024.

OPGEVOERDE BELEIDSVOORNEMENS EN UITBREIDINGSINVESTERINGEN VERSUS BESCHIKBARE BUDGETTAIRE RUIMTE

In het overzicht Te honoreren prioriteiten 2021–2024 zijn de beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen opgenomen die wij u voorstellen te honoreren. Hierbij hebben we getoetst of voor de opgevoerde beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen andere dekkingsmiddelen beschikbaar zijn, zoals binnen de begroting bestaande budgetten en reserves.

Dit leidt tot het volgende dekkingsvoorstel van de financiële lasten van de gekozen beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen (x € 1.000):

Prioriteiten	2021	2022	2023	2024	Na 2024
Ten laste van de budgettaire ruimte	952	812	782	448	487
Ten laste van de reserve Strategische Visie	110				
Ten laste van algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf	200				
Ten laste van bestaande budgetten	28	5	5	5	5

Na het verwerken van de financiële consequenties van te gehonoreerde beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen ziet de budgettaire ruimte er als volgt uit (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024	Vanaf 2025 olopend naar 2029
Beschikbare budgettaire ruimte voor integrale afweging	756	1.495	1.395	1.531	346
Prioriteiten ten laste van de budgettaire ruimte	-952	-812	-782	-448	-487
Budgettaire ruimte na prioritering	-196	683	613	1.083	-141

Uit bovenstaande tabel blijkt er in 2021 sprake is van een negatief saldo. Voorgesteld wordt dit saldo te dekken uit de Algemene reserve. De jaren 2022 tot en met 2024 geven een positief saldo. Een doorkijk na 2024 laat zien dat onze budgettaire ruimte nadelig wordt. Dit betrekken wij bij het opstellen van de kadernota voor de programmabegroting 2022-2025. Dan is ook duidelijkheid over de definitieve uitkomst van de herverdeling gemeentefonds en zijn de structurele effecten van Corona mogelijk ook duidelijker.

Zoals u in de conclusies van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt lezen, vallen we conform de vastgestelde Kadernota risicomangement meerjarig in categorie C, minst financieel gezond. Om financieel gezonder te worden is inzet nodig om het eigen vermogen te vergroten en de vaste schulden en de belastingdruk te verlagen. Wij stellen dan ook voor om een deel van de positieve saldi van 2022 tot en met 2024 te gebruiken om ons eigen vermogen te vergroten en inzet te doen om onze vaste schulden te verlagen (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Budgettaire ruimte na prioritering	-196	683	613	1.083
Onttrekking algemene reserve	196			
Toevoegen aan algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit		-373	-385	-862
Budgettaire ruimte na verwerking saldo via de algemene reserve	0	310	228	221

Met de toevoeging aan de algemene reserve van € 0,1 miljoen in 2020 en € 2,2 miljoen in 2021 en met de hiervoor voorgestelde toevoegingen in 2022 tot en met 2024 zetten we een stap om financieel gezonder te worden. Dit is totaal een bedrag van € 3,9 miljoen. Door deze toevoeging komt het solvabiliteitsratio nog niet in categorie B, maar laat wel een verbetering zien (van 16,2% naar 18,6%). Onze weerstandsratio neemt hiermee toe van 2,0 naar 2,4.

BELEIDSVOORNEMENS EN UITBREIDINGSINVESTERINGEN AF TE WEGEN BIJ DE BEHANDELING VAN DE KADERNOTA 2022–2025

Voor een aantal uitbreidingsinvesteringen stellen wij voor nu nog geen middelen in de begroting op te nemen. In het overzicht Af te wegen prioriteiten 2022-2025 is opgenomen welke beleidsvoornemens en uitbreidingsinvesteringen dit zijn en waarom we deze nu financieel nog niet meenemen.

DE STAND EN HET VERLOOP VAN DE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Voor de financiële positie is ook de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen van belang. Voor het inzicht hierin verwijzen wij u naar de betreffende overzichten. Specifiek gaan wij in op de reserve Strategische Visie en de Algemene reserve.

RESERVE UITVOERING STRATEGISCHE VISIE

Zoals hierboven vermeld, stellen we - op grond van de vastgestelde criteria voor de aanwending van het geormerkte bedrag binnen de Algemene reserve voor de uitvoering van de Strategische Visie - voor een deel van de opgevoerde prioriteiten hieruit te dekken. Dit dekkingsvoorstel als volgt (x € 1.000):

	Stand reserve
Stand reserve 31-12-2024	2.812
Af: voorgestelde prioriteiten	-110
Stand reserve na honorering prioriteiten	2.702

ALGEMENE RESERVE

De Algemene reserve bedraagt ultimo 2024 na de hiervoor voorgestelde en besloten mutaties (x € 1.000):

	Stand reserve
Stand reserve 31-12-2024	5.070
Onttrekking voor dekking van het tekort in 2021	-196
Toevoeging vanuit de bestuursopdracht budgettaire ruimte in 2020 en 2021	2.289
Voorgestelde toevoegingen in 2022 tot en met 2024 vanuit de beschikbare budgettaire ruimte	1.620
Stand reserve 31-12-2024 na voorgestelde mutaties	8.783

Gehonoreerde prioriteiten 2021-2024 inclusief amendementen

(Sub)programma	Benodigde exploitatie- en investeringsbudgetten				Dekking uit budgettaire ruimte				Dekking uit reserve Strategische visie				
	Prioriteit	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
1.1 Economie sterk water gerelateerd													
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed		25.000	25.000	25.000		25.000	25.000	25.000					
Realisering online ondernemersloket verduurzaming bedrijven		10.000				10.000							
1.3 Florerende kleinschalige bedrijvigheid													
<i>Opstellen Economische visie eilandbreed</i>		30.000								30.000			
1.2 Innovatieve landbouw en aquacultuur													
Ondersteuning initiatieven stimulering biodiversiteit		15.000	15.000			15.000	15.000						
2.1 Goed en realistisch voorzieningenniveau													
Regionale samenwerking op het gebied van Energietransitie		12.500				12.500							
Onderzoek levensduur lichtmasten en armaturen van alle sportveld complexen		15.000				15.000							
Vorbereidingskrediet revitalisatie JL de Jongeschool en deels inhuizing bij St. Willibrordusschool		140.000					4.900	4.865	4.830				
Dekking kapitaallasten voorbereidingskrediet revitalisatie JL de Jongeschool en deels inhuizing bij St. Willibrordusschool uit stelpost IHP							-4.900	-4.865	-4.830				
Nieuwbouw brandweerkazerne / reddingsbrigade Zierikzee			1.500.000	2.000.000	500.000			15.000	35.000				
Formatie-uitbreiding tbv onderwijshuisvesting		32.700	32.700	32.700	32.700	32.700	32.700	32.700	32.700				
Vervanging armaturen hockeyvelden		35.000					2.100	2.083	2.065				
2.2 Wonen naar wens													
Bomencontroleur		52.000				52.000							
Actualisatie BHV-plan terrein milieustraat		2.500				2.500							
Actualisatie BHV plan terrein milieustraat t.l.v. voorziening vuilverwerking		-2.500				-2.500							
Aanleg van 80 extra parkeerplaatsen in Noorderpolder De Velden Fase 1 (en 2)		200.000					10.000	9.920	9.840				
Dekking aanleg 80 parkeerplaatsen Noorderpolder uit algemene reserve Ontwikkelingsbedrijf		-200.000					-10.000	-9.920	-9.840				
Herinrichting wegvak Grevelingenstraat - calamiteitenontsluiting / aansluiting N-59 dmv rotonde			500.000	2.000.000				5.000	125.000				
Sociale Inclusie			10.000	10.000	10.000		10.000	10.000	10.000				
Bijdrage NME		20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000				
<i>Inventarisatie kansen biodiversiteit</i>		30.000	30.000							30.000	30.000		
2.3 Leefbare kernen met betrokken inwoners													
Achterstallig onderhoud kunst- en cultuurhistorische objecten in de openbare ruimte 2020-2024 (gemeentelijk bezit).		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000				
Structureel onderhoud kunst- en cultuurhistorische objecten in de openbare ruimte (gemeentelijk bezit).		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000				
Inhuur projectleider voor uitvoering dorpsvisie Burgh-Haamstede		50.000								50.000			
Draagvlakonderzoek uitvoering dorpsvisie Burgh-Haamstede		45.000								45.000			
Uitvoering dorpsvisie Zonnemaire		25.000				25.000							

(Sub)programma	Benodigde exploitatie- en investeringsbudgetten				Dekking uit budgettaire ruimte				Dekking uit reserve Strategische visie				
	Prioriteit	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Dekking uitvoering dorpsvisie Zonnemaire uit budget ondersteuning dorpsplannen kleine kernen		-25.000				-25.000							
2.4 Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn													
Jongerenwerk SMWO		107.641	107.641	107.641		107.641	107.641	107.641					
Opbouwwerk SMWO		77.000	77.000	77.000		77.000	77.000	77.000					
Ondersteuning pilots doelgroepen vervoer		35.000	35.000			35.000	35.000						
Begeleidingskosten Wet maatschappelijke ondersteuning			75.000	75.000	75.000		75.000	75.000	75.000				
Uitvoeringskosten implementatie Beschermd Wonen		13.700	13.700	13.700	13.700	13.700	13.700	13.700	13.700				
Focusplan WWL		264.447	264.447	264.447		264.447	264.447	264.447					
Uitbreiding schoolmaatschappelijk werk voortgezet onderwijs SMWO		22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000				
3.1 Schouwen-Duiveland vakantie-eiland													
Overbruggingssubsidie Watersnoodmuseum		45.000				45.000							
Actualisatie/evaluatie archeologiebeleid in 2021		15.000				15.000							
Opstellen plan voor Monumentenverlichting		50.000				50.000							
CO2 nulmeting en CO2 balans		50.000	50.000	50.000	50.000		50.000	50.000	50.000	50.000			
3.2 Krachtige toeristische hoofdstructuur													
Economische impuls toeristisch marketing		500.000	250.000	250.000						500.000	250.000	250.000	
4 Bestuur en Burgerzaken													
Evaluatie en vernieuwing Strategische Visie		15.000								15.000			
Digitale archivering raadsinformatie en audiovisuele verslagen		4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500				
Bijdrage Taskforce-RIEC		12.979	12.979	12.979	12.979	12.979	12.979	12.979	12.979				
Uitbreiding formatie griffie		50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000				
Algemene dekkingsmiddelen													
Infographic masterplannen stads- en dorpsvisies		2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500				
Overhead													
Actualisatie BHV plan gemeentehuis		5.000				5.000							
Actualisatie BHV plan werkplaats UOR		2.500				2.500							
Vervolginterventies Preventief Medisch Onderzoek (PMO)		20.000				20.000							
Verhoging budget juridische en procedurekosten		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000				
Totaal						954.467	864.567	834.550	500.444	720.000	280.000	250.000	0

Bij de vaststelling van de begroting 2012 - 2015 heeft uw raad besloten binnen de algemene reserve een bedrag van € 12 miljoen te oormerken voor de uitvoering van de strategische visie.

Het geoordeelde bedrag stelt ons in staat (tot 2040) te investeren in projecten en activiteiten die bijdragen aan het behalen van de doelen en die niet met 'regulier' geld (volledig) bekostigd kunnen worden.

Voor de aanwending van deze eenmalige middelen is besloten de volgende criteria te hanteren:

1. Projecten of activiteiten waarvoor we het geld aanwenden, moeten bijdragen aan het behalen van doelen uit de strategische visie.
2. De middelen zijn vooral bedoeld om knelpunten te helpen oplossen of onderzoeksvragen uit te voeren.
3. De projecten of activiteiten zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma voor de periode waarbinnen we de uitgaven doen.
4. Alvorens we een beroep doen op de gelden is afgewogen of er regulier geld beschikbaar is in de begroting.
5. Daarnaast is onderzocht of externe bronnen, zoals subsidies, bij kunnen dragen aan bekostiging van het project of de activiteit.
6. Bij het beschikbaarstellen van de middelen handelen we conform de regels van de Financiële Verordening.
7. De uitgaven van de gelden zijn zichtbaar binnen de programmabegroting en programmaverantwoording, zodat de raad in staat is zijn controlerende taak uit te voeren.

Overzicht nog niet te honoreren prioriteiten 2021–2024

(Sub)programma	Benodigde investeringsbudgetten in €				Toelichting
	Prioriteit	2021	2022	2023	
2.2 Wonen naar wens					
Fietstunnel bij nieuwe ontsluiting bij nieuwe ontsluitingsweg Zierikzee				1.500.000	Deze fietstunnel is optioneel. Realisatie hangt af van de te bepalen voorkeursvariant van uitvoering van de aantakking op de N59 en de daarvoor te doorlopen planuitwerkingsfase met betrokken wegbeheerders en stakeholders
4. Bestuur en Burgerzaken					
Herinrichting Burgerzaal	600.000				We willen u ter overweging meegeven het besluit tot herinrichting van de huidige Burgerzaal door te schuiven naar 2022. Het huidige voorstel is immers tot stand gekomen tijdens het 'oude normaal'. Het college verwacht dat het 'nieuwe normaal' in de post-coronaperiode u tot andere inzichten kan brengen over de wijze waarop onze inwoners en andere belanghebbenden bij uw politieke besluitvormingsprocessen worden betrokken. Wij stellen u voor dit in 2021, met ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie, te onderzoeken en een nieuw voorstel te agenderen in de Kadernota voor de begroting 2022.
Totaal	600.000			1.500.000	

Uitvoering amendementen masterplannen stads- en dorpsvisies

Uw raad heeft via het amendement Structureel beschikbaar budget voor masterplannen, stads-, dorpsvisies en –plannen bij de programmabegroting 2018-2021 en via het amendement Structureel beschikbaar extra budget voor masterplannen, stads-, dorpsvisies en –plannen bij de programmabegroting 2019-2022 middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van de masterplannen stads- en dorpsvisies. In de periode 2019-2028 is jaarlijks voor € 2 miljoen investeringsmiddelen beschikbaar (totaal € 20 miljoen). In de programmabegroting 2020-2024 deden wij uw raad een voorstel tot prioritering verdeling van deze € 20 miljoen over de ingediende stads- en dorpsvisieplannen. Hierop bracht u via een aangenomen amendement een aantal wijzigingen.

Om goedkeuring van de Provincie te ontvangen voor onze begroting 2020 hebben we in mei j.l. gekeken naar de via het amendement vastgestelde prioritering en planning van de uitvoering van de stads- en dorpsvisies. Dit heeft geleid tot een herziening van de planning. Op basis van de geactualiseerde planning doen wij u het volgende wijzigingsvoorstel:

BURGH-HAAMSTED E

- Stedenbouwkundig plan Burgh: op dit moment werken we aan de afronding van het 'Procesvoorstel uitvoering Dorpsvisie Burgh-Haamstede', dat vervolgens eind september/begin oktober nog met de stuurgroep besproken wordt. Onderdeel van het procesvoorstel is het tegelijkertijd opstellen van een stedenbouwkundig plan/beeldkwaliteitsplan voor zowel Haamstede als Burgh, bij voorkeur medio 2021, zodat het budget van € 50.000 voor het 'stedenbouwkundig plan centrum Burgh' van 2022 naar 2021 wordt verschoven.
- Inrichtingsplan dorpsas Burgh-Haamstede: het budget van € 80.000 schuiven we voor € 40.000 door naar 2021, aangezien we pas in het 4e kwartaal van 2020 aan de slag kunnen met dit plan.
- De quick wins rotondes en geluksmomentjes (bank/ontmoetingsplek, beweegtuin) schuiven we door van 2020 naar 2021, aangezien hier uitvoering niet eerder kan starten dan begin 2021.
- Voor het verkeersonderzoek resteert nog € 45.000. Gelet op de benodigde werkzaamheden tot afronding schuiven we € 25.000 door van 2020 naar 2021.

SCHARENDIJK E

- Het krediet voor de Akkerbloemstraat schuiven we door naar 2021. Het verbijzonderen van de kruising Akkerbloemstraat / Boutlaan voeren we gelijktijdig uit met de afwaardering van de Boutlaan. De afwaardering van de Boutlaan is een flankerende maatregel na het aanleggen van de Recreatieverdeelweg die, zoals het er nu uitziet, in 2021 wordt aangelegd.
- Het krediet voor het project Elkerzeeseweg schuiven we geheel door naar 2021. Ook het afwaarderen van de Elkerzeeseweg maakt onderdeel uit van de flankerende maatregelen

na aanleg van de Recreatieverdeelweg. Het aanpassen van de kruising wordt ook dan op dat moment uitgevoerd.

RENESE

- Voor wat betreft het aanvullend krediet Strandkerk en omgeving is doorschuiven naar 2022 noodzakelijk, gelet op het feit dat we eerst een uitgebreide (planologische) procedure moeten doorlopen in het kader van natuurregelgeving, meer in het bijzonder het oplossen van het stikstofvraagstuk in de aanlegfase van het wegtrace. Pas na afronding van die procedure kunnen we het werk aanbesteden en (buiten het zomerseizoen) uitvoeren.

BRUINISSE

- Het extra krediet voor de Deestraat schuiven we door naar 2022. De werkzaamheden starten pas nadat bouwwerkzaamheden in het achterliggende gebied (Kop Nieuwstraat en afronding Oranjedok) gereed zijn. Dit betreft een aanvullend krediet op een krediet dat al bestond. Totaal is in 2020 voor de herinrichting Deestraat € 530.000 beschikbaar. Dit hele krediet schuift door naar 2022.

BROUWERSHAVEN

- Het project Uniformiteit Straatverlichting (gepland in 2022) in Brouwershaven vervalt, aangezien dit wordt meegenomen in de herinrichting van de Markt. Hiermee wordt een deel van de overschrijving van € 0,5 miljoen op het totale door de raad geautoriseerde investeringskrediet van € 20 miljoen gerealiseerd.

ZIERIKZEE

- In het afgelopen jaar is het project Beter Bereikbaar Centrum Zierikzee verder uitgewerkt. Inmiddels zitten alle betrokken stakeholders structureel aan tafel. Uit de onderzoeken en studies tot nu toe is duidelijk geworden dat het treffen van fysieke maatregelen aan de westkant van het stadscentrum (Laan van Sint Hilaire, Haringvlietstraat/-plein, Grevelingenstraat en Boerenweg meer urgent zijn dan herstelwerkzaamheden en afmaken van de inrichting van de Calandweg aan de oostzijde van het centrum. We pakken deze projecten daarom later op in 2024.

TOTAALOVERZICHT PRIORITERING PROJECTEN IN TOTALE PLANPERIODE

Voor de totale periode is € 20 miljoen beschikbaar. Het financieel overzicht uitvoering amendement Masterplannen stads- en dorpsvisies geeft over de periode 2019-2028 het voorstel voor de geactualiseerde planning weer. Hierin is voor € 20,3 miljoen aan investeringen opgenomen. Indien er (substantiële) subsidies vrijkomen de komende jaren moet het ons inziens mogelijk zijn dit verschil (€ 0,3 miljoen) op te kunnen vangen. Daarnaast blijven we ook alert op het werk met werk maken met andere projecten, om zodoende juist besparingen mogelijk te maken.

Wij stellen u voor de in het overzicht Financieel overzicht uitvoering amendementen Masterplannen stads- en dorpsvisies opgenomen kredieten in de periode 2021-2024 beschikbaar te stellen.

VERWERKING JAARLIJKSE LASTEN VOORTVLOEIEND UIT PRIORITERING PROJECTEN

Voor de jaarlijkse (kapitaal)lasten is binnen de begroting een jaarlijks oplopend bedrag van € 123.000 geraamd. In het kader van de bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte is onderzoek gedaan naar de mogelijke verlenging van afschrijvingstermijnen, o.a. op infrastructurele werken. De uitkomst hiervan was dat deze konden worden verlengd van 20 naar 25 jaar. Dit leidt tot lagere afschrijvingslasten op de investeringskredieten die in de planning voor de uitvoering van de Masterplannen stads- en dorpsvisies zijn opgenomen. Via het raadsvoorstel Realisatie sluitende begroting 2020-2023 heeft u besloten dat de vrijval van de afschrijvingslasten op investeringen vanuit de Masterplannen stads- en dorpsvisies als gevolg van dit onderzoek wordt ingezet voor de dekking van het begrotingstekort in plaats van deze terug te laten vloeien naar de reserve strategische visie. Waar de lasten het jaarlijkse budget overschrijden, worden deze gedekt uit de reserve strategische visie. Op grond van de huidige planning heeft dit in deze begrotingsperiode het volgende beslag op de reserve (x € 1.000):

	2021	2022	2023	2024
Beschikbare exploitatiebudgetten voor uitvoering masterplannen stads- en dorpsvisies	326	449	572	695
(Kapitaal)lasten geprioriteerde projecten	308	315	670	774
Ten gunste van budgettaire ruimte	18	134		
Ten laste van reserve strategische visie			98	79

Verwerking van bovenstaande tabel heeft reeds in de u nu voorliggende begroting plaatsgevonden.

NOG NIET BELEGDE PROJECTEN VANUIT DE MASTERPLANNEN STADS- EN DORPSVISIES

De gewenste projecten die op basis van het afwegingskader niet binnen de beschikbare middelen vallen, zijn opgenomen op de lijst Projecten masterplannen stads- en dorpsvisies nog niet belegd. Ten opzichte van de programmabegroting 2020-2023 hebben hierin de volgende wijzigingen plaatsgevonden:

Brouwershaven

- Het project Meerpalen als esthetisch element in de Oude Haven (€ 115.000) is in overleg met de Stadsraad van de lijst geschrapt. Dit project gaan we niet meer uitvoeren.

Zierikzee

- Het project Herstel en opwaarderen Kade en Oevers 't Sas (€ 3.500.000) is van de lijst afgehaald. Het gaat hierbij om het esthetisch aspect in het kader van Masterplan 't Sas. Dit project gaan we niet meer uitvoeren. Het onderhoud van de huidige kades en oevers van 't Sas zijn geborgd in de MeerJarenOnderhoudsPlanning (MJOP) van onze haveninfrastructuur.

Via het amendement Verhoging structureel beschikbaar budget voor stads- en dorpsvernieuwing wordt aan de begroting wordt toegevoegd:

1. *Voor de uitvoering van de masterplannen, stads- en dorpsvisies en uitvoeringsplannen voor de kleinere kernen tot 1.500 inwoners wordt een extra investeringsruimte vrijgemaakt van totaal € 15 miljoen, ingaande 2022. Samen met de eerder aangenomen amendementen voor de uitvoering van masterplannen en stads- en dorpsvisies en uitvoeringsplannen is*

hierdoor totaal € 35 miljoen investeringsruimte voor dit doel beschikbaar. Hiermee wordt het jaarlijkse budget voor de uitvoering masterplannen en stads- en dorpsvisies vanaf 2022 met € 1,5 miljoen verhoogd, en vanaf 2024 met € 1,8 miljoen, waarvan vanaf 2022 € 500.000 wordt aangewend voor de benodigde specialismen en passende ondersteuning voor de uitvoering en vanaf 2024 € 300.000 voor de dekking van de onderhoudslasten die uitstijgen boven het huidige onderhoudsniveau als gevolg van de investeringen.

- 2. De extra kapitaallasten uit deze investeringsruimte van jaarlijks € 0,7 miljoen dekken uit de meeropbrengst die vanaf 2022 vrijkomt uit de verhoging (middels tariefdifferentiatie) van de toeristenbelasting.*
- 3. De na 2024 nog ongedekte oplopende kapitaallasten (totaal € 320.000 in 2029) vanuit de reeds beschikbare investeringsruimte van € 20 miljoen dekken uit de meeropbrengst die vrijkomt uit de verhoging van de toeristenbelasting.*
- 4. De budgetten voor de benodigde specialismen en passende ondersteuning en voor de onderhoudslasten dekken uit de meeropbrengst die vrijkomt uit de verhoging van de toeristenbelasting.*
- 5. Indien projecten (nog) niet worden gerealiseerd of door programmering juist eerder worden gerealiseerd dan gepland, dan worden van 2022 tot en met 2028 de niet bestede kapitaallasten toegevoegd aan de reserve strategische visie, dan wel de hogere kapitaallasten dan gebudgetteerd in die jaren onttrokken aan de reserve strategische visie.*
- 6. In de jaren 2021 € 21.000, 2022 € 1.516.000 en 2023 € 1.082.000 (totaal € 2.619.000) aan de algemene reserve toe te voegen. Mede hierdoor valt de gemeente in de categorie "matig financieel gezond".*

Het door de raad aangenomen amendement Prioritering stads- en dorpsvernieuwing is verwerkt in het Financieel overzicht uitvoering amendementen masterplannen stads- en dorpsvisies en in het overzicht Projecten Masterplannen stads- en dorpsvisies nog niet belegd.

Financieel overzicht uitvoering amendementen Masterplannen stads- en dorpsvisies

Investeringskredieten	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Beschikbaar uit amendement begroting 2018	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	13.000.000
Beschikbaar uit amendement begroting 2019	700.000	700.000	700.000		700.000		700.000	700.000	700.000	700.000	7.000.000
Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte inzet lagere afschrijvingstermijn voor budgettaire ruimte											
<i>Beschikbaar uit amendement begroting 2021</i>											
Totaal	2.000.000	2.000.000	3.875.000	1.875.000	3.875.000	1.875.000	3.875.000	1.875.000	3.875.000	3.875.000	15.000.000
<i>Burgh-Haamstede:</i>											
Opstellen verkeers(circulatie)plan Haamstede-Burgh-Westenschouwen	35.000	20.000	25.000								
Quick win verfraaien rotondes en entree's Burgh-Haamstede			40.000								
Quick win geluismomentjes (bank/ontmoetingsplek, beweegtuin)			40.000								
Inrichtingsplan dorpsas Burgh-Haamstede		40.000	40.000								
Stedenbouwkundig plan/ beeldkwaliteitsplan centrum Haamstede		50.000									
Openbare ruimte Noordstraat/Ring/begin Weststraat Haamstede			86.250	862.500	862.500						
Stedenbouwkundig plan centrum Burgh			50.000								
Openbare ruimte Burghseweg, Burghse Ring, Kerkstraat, deel Hogeweg				78.200	782.000	782.000					
Openbare ruimte Burghseweg/Weststraat					57.500	569.250	569.250				
Hogeweg Burgh-Haamstede						184.000	1.840.000	1.840.000			
Structuurvisie entreegebied Haamstede			25.000								
Bestemmingsplan entreegebied Haamstede			25.000								
Projecten in regio bij de stuurgroep			250.000	250.000							
Totaal Burgh-Haamstede	35.000	110.000	581.250	1.190.700	1.702.000	1.535.250	2.409.250	1.840.000	0	0	9.403.450
<i>Scharendijke:</i>											
Bethlehemplein; herinrichting kerktuin fase 1	8.333	191.667									
Quickwin verbijzondering dorpsingang Akkerbloemstraat			17.500								
Uitbreiding herinrichting Elkerzeeseweg met herinrichting kruising Putmeel			135.000								
Dijktrappen			65.000								
Herinrichting Dorpsstraat		30.000	356.125								
Herinrichting Bethlehemplein fase 2, inclusief beplanting en verlichting		230.000	620.000								
Aanvulling op uitvoering Recreatieverdeelweg					105.000						
Onderzoek en verkenning fietsroute op de dijk		50.000									
Onderzoek en planuitwerking Blauwe Boulevard		75.000									
Parkeren op voormalige gemeentewerf			170.000								
Verkenning zonnevelden							15.000				
Aanpassen pand JOP			10.000								
Totaal Scharendijke	8.333	576.667	1.373.625	356.125	105.000	0	0	15.000	0	0	2.434.750
<i>Renesse:</i>											
Aanvullend krediet Strandkerk en omgeving; aanpassing Vroonweg, Kabbelaarsweg en Hooogenboomlaan				850.000							
Hogezoom 1 tussen Kerkring en dorpspodium	505.241										
Hogezoom 2 Watermeterplein en omgeving		577.500	50.000								
Hogezoom deel 3		250.000	250.000								
Aanpassing Roelandsweg		10.000	60.000								
Verkeerstellingen na aanpassing Roelandsweg			10.000								
Onderzoek aanleg rotonde aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium			30.000								
Aanleg rotonde aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium				250.000	250.000						
Kerkring			695.000	655.000							
Herinrichting parkeerterrein aan de Laone			250.000								
Totaal Renesse	505.241	837.500	1.345.000	1.755.000	250.000	0	0	0	0	0	4.692.741
<i>Bruinisse:</i>											
Aanvullend krediet aanpassing Deestraat				134.800							
Inrichting omgeving Dreef inclusief bibliotheek	207.754	648.307	20.000								
Herinrichting Nieuwstraat			275.000								
Onderzoek gebruik OV halte Deltastraat		15.000									
Aankleding havenplateau			20.000								
Totaal Bruinisse	207.754	663.307	315.000	134.800	0	0	0	0	0	0	1.320.861
<i>Brouwershaven:</i>											
Brug/loopplank over sluis Nieuwe haven		286.500									
Maritiem Greenport (gemeentelijk deel)		64.290									
Haventerras		30.000									
Zichtbaar maken en opknappen wallen en redoutes			11.500								
Bebording in kern eenduidig en actueel maken			28.750								
Uniformiteit in straatmeubilair							28.750				
Uniformiteit straatverlichting				0							
Onderhoud en opknappen havenhoofd						40.000					
Bedrijventerrein middels groenvoorziening vriendelijker uitstraling geven						46.000					
Herinrichting Markt Brouwershaven (inclusief Haven Noord- en Haven Zuidzijde)		70.000	942.500	942.500							
Totaal Brouwershaven	0	450.790	982.750	942.500	0	86.000	28.750	0	0	0	2.490.790
<i>Zierikzee:</i>											
Herinrichting stadspark Zaagmolen							228.000				
Herstel en herinrichting wegvak: Trambaan-Julianastraat							197.500	197.500			
Herstel en herinrichting wegvak: 2e deel Calandweg - kruising Scheepstimmersdijk						165.000	165.000				
Herstel en herinrichting wegvak: Scheepstimmersdijk - Duiker 1 Sas						165.000	165.000				
Totaal Zierikzee	0	0	0	0	0	330.000	755.500	197.500	0	0	1.283.000
<i>Noordgouwe:</i>											
Herinrichting parkeervoorziening dorpshuis		100.000									
Totaal Noordgouwe	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0	0	100.000
<i>Kerkwerpe:</i>											
Voetbalkooi		6.000									
Verlichting oefenterrein SV WIK		30.000									
Totaal Kerkwerpe	0	36.000	0	0	0	0	0	0	0	0	36.000
<i>Ellemeet:</i>											
Doorontwikkeling speelveld			25.000								
Totaal Ellemeet	0	0	25.000	0	0	0	0	0	0	0	25.000
<i>Ouwerkerk:</i>											
Uitvoeringsprogramma Ouwerkerk (met ontwikkeling sportveld)			25.000								
Totaal Ouwerkerk	0	0	25.000	0	0	0	0	0	0	0	25.000
<i>Nieuwerkerk:</i>											
Speelruimte Fazantlaan			35.000								
Totaal Nieuwerkerk	0	0	35.000	0	0	0	0	0	0	0	35.000
<i>Zonnemaire:</i>											
Aanleg Buurtplek			50.000								
Totaal Zonnemaire	0	0	50.000	0	0	0	0	0	0	0	50.000
<i>Dreischor:</i>											
Opstellen en realiseren verkeerscirculatie- en parkeerplan			10.000								
Speeltoestellen De Klimop			5.000								
Ondersteunen initiatief Kabouterbos			1.000								
Ondersteunen initiatief Rondje Dreischor			1.000								
Totaal Dreischor	0	0	17.000	0	0	0	0	0	0	0	17.000
Totaal	756.328	2.774.264	4.749.625	4.379.125	2.057.000	1.951.250	3.193.500	2.052.500	0	0	21.913.592
Dekking reserve strategische visie (Begroting 2021-2024 incl. amendementen)											
Verschil	1.243.672	-774.264	-874.625	-504.125	1.818.000	1.923.750	681.500	1.822.500	3.875.000	3.875.000	13.086.408

Financieel overzicht uitvoering amendementen Masterplannen stads- en dorpsvisies

Exploitatiebudgetten/kapitaallasten	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbaar uit amendement begroting 2018	80.000	160.000	240.000	320.000	400.000	480.000	560.000	640.000	720.000	800.000	800.000
Beschikbaar uit amendement begroting 2019		43.000	86.000	129.000	172.000	215.000	258.000	301.000	344.000	387.000	430.000
Bestuursopdracht creëren budgettaire ruimte inzet lagere afschrijvingstermijn voor budgettaire ruimte			-21.985	-130.435	-157.495	-162.495	-162.495	-164.775	-164.775	-164.775	-164.775
Beschikbaar uit amendement begroting 2021				1.000.000	1.000.000	1.000.000	950.000	900.000	850.000	800.000	700.000
Totaal	80.000	203.000	304.015	1.318.565	1.414.505	1.532.505	1.605.505	1.676.225	1.749.225	1.822.225	1.765.225
Burgh-Haamstede:											
Opstellen verkeers(circulatie)plan Haamstede-Burgh-Westenschouwen	35.000	20.000	25.000								
Quick win verfraaien rotondes en entree's Burgh-Haamstede				8.540	8.432	8.324	8.216	8.108			
Quick win geluismomentjes (bank/ontmoetingsplek, beweegtuin)				8.540	8.432	8.324	8.216	8.108			
Inrichtingsplan dorpsas Burgh-Haamstede		40.000	40.000								
Stedenbouwkundig plan/ beeldkwaliteitsplan centrum Haamstede		50.000									
Openbare ruimte Noordstraat/Ring/begin Weststraat Haamstede				1.164	12.808	96.884	95.906	94.929	93.952	92.974	91.997
Stedenbouwkundig plan centrum Burgh			50.000								
Openbare ruimte Burghseweg, Burghse Ring, Kerkstraat, deel Hogeweg					1.056	11.613	87.841	86.955	86.069	85.183	84.297
Openbare ruimte Burghseweg/Weststraat						776	8.461	63.974	63.329	62.683	62.038
Hogeweg Burgh-Haamstede							2.484	27.324	206.685	204.600	202.515
Structuurvisie entreegebied Haamstede			25.000								
Bestemmingsplan entreegebied Haamstede			25.000								
Projecten in regio bij de stuurgroep				13.373	26.611	26.341	26.071	25.801	25.531	25.261	24.991
Totaal Burgh-Haamstede	35.000	110.000	165.000	31.617	57.339	152.262	237.195	315.199	475.566	470.701	465.838
Scharendijke:											
Bethlehemplein; herinrichting kerktuin fase 1		2.168	10.698	10.590	10.482	10.374	10.266	10.158	10.050	9.943	9.835
Quickwin verbijzondering dorpsingang Akkerbloemstraat				3.736	3.689	3.642	3.594	3.547			
Uitbreiding herinrichting Elkerzeeseweg met herinrichting kruising Putmeel				7.221	7.148	7.075	7.003	6.930	6.857	6.784	6.711
Dijktrappen				3.477	3.442	3.407	3.372	3.337	3.301	3.266	3.231
Herinrichting Dorpsstraat			405	5.209	39.703	39.302	38.501	38.101	37.700	37.300	36.899
Herinrichting Bethlehemplein fase 2, inclusief beplanting en verlichting			3.103	45.467	45.008	44.549	44.091	43.632	43.173	42.715	42.256
Aanvulling op uitvoering Recreatieverdeelweg						5.616	5.560	5.503	5.446	5.390	5.333
Onderzoek en verkenning fietsroute op de dijk		50.000									
Onderzoek en planuitwerking Blauwe Boulevard		75.000									
Parkeren op voormalige gemeentewerf				9.093	9.002	8.910	8.818	8.726	8.635	8.543	8.451
Verkenning zonnevelden								15.000			
Aanpassen pand JOP		10.000									
Totaal Scharendijke	0	137.168	14.206	84.793	118.474	122.875	121.205	134.934	115.162	113.941	112.716
Renesse:											
Aanvullend krediet Strandkerk en omgeving; aanpassing Vroonweg, Kabbelaarsweg en Hooogenboomlaan						45.467	45.008	44.549	44.091	43.632	43.173
Hogezoom 1 tussen Kerkring en dorpspodium		27.026	26.753	26.480	26.208	25.935	25.663	25.390	25.117	24.845	24.572
Hogezoom 2 Watermeterplein en omgeving			7.796	33.226	32.888	32.549	32.211	31.872	31.533	31.195	30.856
Hogezoom deel 3			3.372	26.745	26.475	26.205	25.936	25.666	25.396	25.126	24.856
Aanpassing Roelandsweg			135	3.744	3.707	3.669	3.631	3.593	3.555	3.518	3.480
Verkeerstellingen na aanpassing Roelandsweg			10.000								
Onderzoek aanleg rotonde aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium			30.000								
Aanleg rotonde aansluiting Roelandsweg/ingang Transferium						3.375	26.745	26.475	26.205	25.936	25.666
Kerkring				9.376	72.212	71.483	70.755	70.026	69.298	68.569	67.841
Herinrichting parkeerterrein aan de Laone				12.035	11.914	11.792	11.671	11.550	11.428	11.307	11.185
Totaal Renesse	0	27.026	78.056	111.606	222.246	243.386	240.891	238.393	235.895	233.399	230.901
Bruinisse:											
Aanvullend krediet aanpassing Deestraat					7.210	7.138	7.065	6.992	6.919	6.847	6.774
Inrichting omgeving Dreef inclusief bibliotheek		1.946	11.000	46.860	46.387	45.915	45.442	44.969	44.496	44.024	43.551
Herinrichting Nieuwstraat				14.710	14.561	14.413	14.116	13.968	13.819	13.671	13.523
Onderzoek gebruik OV halte Deltastraat		15.000									
Aankleding havenplateau			20.000								
Totaal Bruinisse	0	16.946	31.000	61.570	68.158	67.466	66.623	65.929	65.234	64.542	63.848
Brouwershaven:											
Brug/loopplank over sluis Nieuwe haven			9.595	9.518	9.440	9.363	9.286	9.208	9.131	9.054	8.977
Maritiem Greenport (gemeentelijk deel)			3.439	3.405	3.370	3.335	3.301	3.266	3.231	3.196	3.162
Haventerras			1.605	1.589	1.572	1.556	1.540	1.524	1.508	1.491	1.475
Zichtbaar maken en opknappen wallen en redoutes			11.500								
Bebording in kern eenduidig en actueel maken				3.263	3.224	3.185	3.146	3.108	3.069	3.030	2.991
Uniformiteit in straatmeubilair								6.138	6.060	5.983	5.905
Uniformiteit straatverlichting						0	0	0	0	0	0
Onderhoud en opknappen havenhoofd						40.000					
Bedrijventerrein middels groenvoorziening vriendelijker uitstraling geven						46.000					
Herinrichting Markt Brouwershaven (inclusief Haven Noord- en Haven Zuidzijde)			944	13.659	104.573	103.518	102.463	101.408	100.353	99.298	98.243
Totaal Brouwershaven	0	0	27.083	31.434	122.179	206.957	119.736	124.652	123.352	122.052	120.753
Zierikzee:											
Herinrichting stadspark Zaagmolen								12.196	12.073	11.950	11.827
Herstel en herinrichting wegvak: Trambaan-Julianastraat								2.666	21.129	20.915	20.702
Herstel en herinrichting wegvak: 2e deel Calandweg - kruising Scheepstimmersdijk								2.228	17.652	17.474	17.296
Herstel en herinrichting wegvak: Scheepstimmersdijk - Duiker 1 Sas								2.228	17.652	17.474	17.296
Totaal Zierikzee	0	0	0	0	0	0	4.455	50.166	68.150	67.457	66.763
Noordgouwe:											
Herinrichting parkeervoorziening dorpshuis			5.349	5.295	5.241	5.187	5.133	5.079	5.025	4.971	4.917
Totaal Noordgouwe	0	0	5.349	5.295	5.241	5.187	5.133	5.079	5.025	4.971	4.917
Kerkwerpe:											
Voetbalkooi		6.000									
Verlichting oefenterrein SV WIK				1.505	1.489	1.475	1.461	1.445	1.431	1.415	1.401
Totaal Kerkwerpe	0	6.000	0	1.505	1.489	1.475	1.461	1.445	1.431	1.415	1.401
Ellemeet:											
Doorontwikkeling speelveld				2.837	2.804	2.770	2.736	2.702	2.669	2.635	2.601
Totaal Ellemeet	0	0	0	2.837	2.804	2.770	2.736	2.702	2.669	2.635	2.601
Ouwerkerk:											
Uitvoeringsprogramma Ouwerkerk (met ontwikkeling sportveld)			25.000								
Totaal Ouwerkerk	0	0	25.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwerkerk:											
Speelruimte Fazantlaan				2.805	2.774	2.742	2.711	2.679	2.648	2.616	2.585
Totaal Nieuwerkerk	0	0	0	2.805	2.774	2.742	2.711	2.679	2.648	2.616	2.585
Zonnemaire:											
Aanleg Buurtplek				3.175	3.141	3.107	3.073	3.040	3.006	2.972	2.938
Totaal Zonnemaire	0	0	0	3.175	3.141	3.107	3.073	3.040	3.006	2.972	2.938
Dreischor:											
Opstellen en realiseren verkeerscirculatie- en parkeerplan			10.000								
Speeltoestellen De Klimop			5.000								
Ondersteunen initiatief Kabouterbos			1.000								
Ondersteunen initiatief Rondje Dreischor			1.000								
Totaal Dreischor	0	0	17.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	35.000	297.140	362.693	336.637	603.845	808.227	805.219	944.218	1.098.138	1.086.701	1.075.261
Verschil	45.000	-8.585	-110.612	981.928	914.310	808.127	800.286	732.007	651.087	735.524	689.964

Projecten Masterplannen stads- en dorpsvisies nog niet belegd

Burgh-Haamstede	2020	2021	2022	2023	2024
Aanpassing Horeca/dorpsplein Westenschouwen	15.000				
Onderzoek aanpassingen verkeersmaatregelen Nieuw-Haamstede	28.750				
Onderzoek aanpassing Fiets- wandelpad Kloosterweg	28.750				
Aanleg fiets- en wandelpad Kloosterweg		345.000			
Haalbaarheidsonderzoek nieuwe ontsluiting parkeren strand via Burgh- en Westlandpolder					
Totaal	57.500	345.000	0	0	0

Scharendijke	2020	2021	2022	2023	2024
Onderzoek locatie en mogelijkheden tiny houses				15.000	
Onderzoek ontsluitingen supermarkt			25.000		
Totaal	0	0	25.000	15.000	0

Renesse	2020	2021	2022	2023	2024
Aanpassing Stoofweg				225.000	
<i>Ontsluiting Transferium via Stoofweg</i>					<i>pm</i>
Totaal	0	0	0	225.000	0

Bruinisse	2020	2021	2022	2023	2024
Herinrichting Oudestraat			200.000	200.000	
Verkeersmaatregelen algemeen					50.000
Totaal	0	0	200.000	200.000	50.000

Brouwershaven	2020	2021	2022	2023	2024
Aanbrengen diverse informatievoorzieningen (panelen)	17.250				
Strandje ten zuiden van het Havenhoofd professionaliseren	287.500				
Totaal	304.750	0	0	0	0

Zierikzee	2020	2021	2022	2023	2024
Herinrichting Balie					625.000
Totaal	0	0	0	0	625.000

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal nog niet belegd	362.250	345.000	225.000	440.000	675.000

Projecten Masterplannen stads- en dorpsvisies nog niet belegd

2025	2026	2027	2028	Totaal	Burgh-Haamstede
					Aanpassing Horeca/dorpsplein Westenschouwen
					Onderzoek aanpassingen verkeersmaatregelen Nieuw-Haamstede
					Onderzoek aanpassing Fiets- wandelpad Kloosterweg
					Aanleg fiets- en wandelpad Kloosterweg
50.000					Haalbaarheidsonderzoek nieuwe ontsluiting parkeren strand via Burgh- en Westlandpolder
50.000	0	0	0	452.500	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	Scharendijke
					Onderzoek locatie en mogelijkheden tiny houses
					Onderzoek ontsluitingen supermarkt
0	0	0	0	40.000	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	Renesse
					Aanpassing Stoofweg
					<i>Ontsluiting Transferium via Stoofweg</i>
0	0	0	0	225.000	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	Bruinisse
					Herinrichting Oudestraat
					Verkeersmaatregelen algemeen
0	0	0	0	450.000	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	Brouwershaven
					Aanbrengen diverse informatievoorzieningen (panelen)
					Strandje ten zuiden van het Havenhoofd professionaliseren
0	0	0	0	304.750	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	Zierikzee
					Herinrichting Balie
0	0	0	0	625.000	Totaal

2025	2026	2027	2028	Totaal	
50.000	0	0	0	2.097.250	Totaal nog niet belegd

Overzicht reserves

(bedragen x € 1.000)

Naam reserve	Saldo 1-1-2021	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022	Mutaties 2022
Algemene Reserve	8.369	-1.251	7.118	-1.661
Uitvoering Strategische Visie	3.145	-231	2.914	10
Algemene reserve Zuidhoek	273	0	273	0
Bestemmingsreserves Zuidhoek	2.966	-123	2.843	-123
Algemene reserve ontwikkelingsbedrijf	2.337	172	2.509	24
Bovenwijkse voorzieningen	430	26	456	204
Egalisatiereserve algemene uitkering	821	76	897	609
Dekking kapitaallasten	6.751	463	7.214	-356
Bestemmingsreserve GRP	2.393	0	2.393	0
Bestemmingsreserve Regiovisie	445	-231	214	0
Kabels en Leidingen	2.009	320	2.329	0
Woonwagenlocaties	275	0	275	0
Totaal	30.214	-779	29.435	-1.293

(bedragen x € 1.000)

Saldo 1-1-2023	Mutaties 2023	Saldo 1-1-2024	Mutaties 2024	Saldo 1-1-2025	Naam reserve
5.457	-380	5.077	-7	5.070	Algemene Reserve
2.924	-28	2.896	-84	2.812	Uitvoering Strategische Visie
273	0	273	0	273	Algemene reserve Zuidhoek
2.720	-123	2.597	-123	2.474	Bestemmingsreserves Zuidhoek
2.533	234	2.767	-65	2.702	Algemene reserve ontwikkelingsbedrijf
660	4	664	4	668	Bovenwijkse voorzieningen
1.506	329	1.835	164	1.999	Egalisatiereserve algemene uitkering
6.858	-372	6.486	-372	6.114	Dekking kapitaallasten
2.393	0	2.393	0	2.393	Bestemmingsreserve GRP
214	0	214	0	214	Bestemmingsreserve Regiovisie
2.329	0	2.329	0	2.329	Kabels en Leidingen
275	0	275	0	275	Woonwagenlocaties
28.142	-336	27.806	-483	27.323	Totaal

Overzicht voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Naam Voorzieningen	Saldo 1-1-2021	Mutaties 2021	Saldo 1-1-2022	Mutaties 2022
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.485	-347	1.138	82
Onderhoud gebouwen reiniging	376	-210	166	2
Pensioen (voormalige) wethouders	2.903	-117	2.786	-117
Baggerbeheerplan	371	596	967	-50
Speeltoestellen	167	-42	125	-25
Zuidhoek	815	0	815	0
Vuilverwerking	219	113	332	263
GRP	720	84	804	324
Ruimtelijke ontwikkelingen	9	0	9	0
Riool groot onderhoud	2.280	-30	2.250	-30
Riool vervangingsinvestering	3.707	406	4.113	414
Ruimen begraafplaatsen	129	69	198	69
Leges omgevingsvergunningen	0	0	0	0
Risico Precariobelasting kabels/leidingen	3.821	784	4.605	0
Dubieuze debiteuren WWL langlopend	93	0	93	0
Risicovoorziening leges omgevingsvergunning	2.145	0	2.145	0
Subtotaal	19.240	1.306	20.546	932
Dubieuze debiteuren	700	0	700	0
Dubieuze debiteuren WIZ	261	0	261	0
Bouwgrondexploitatie	929	-7	922	0
Totaal	21.130	1.299	22.429	932

* conform de BBV staan deze voorzieningen opgenomen onder de vlottende activa op de balans in plaats van bij de voorzieningen.

(bedragen x € 1.000)

Saldo 1-1-2023	Mutaties 2023	Saldo 1-1-2024	Mutaties 2024	Saldo 1-1-2025	Naam Voorzieningen
1.220	-248	972	160	1.132	Onderhoud gemeentelijke gebouwen
168	32	200	32	232	Onderhoud gebouwen reiniging
2.669	-117	2.552	-117	2.435	Pensioen (voormalige) wethouders
917	343	1.260	-393	867	Baggerbeheerplan
100	-42	58	-30	28	Speeltoestellen
815	0	815	0	815	Zuidhoek
595	364	959	415	1.374	Vuilverwerking
1.128	382	1.510	482	1.992	GRP
9	0	9	0	9	Ruimtelijke ontwikkelingen
2.220	-30	2.190	-30	2.160	Riool groot onderhoud
4.527	1.157	5.684	1.187	6.871	Riool vervangingsinvestering
267	69	336	69	405	Ruimen begraafplaatsen
0	0	0	0	0	Leges omgevingsvergunningen
4.605	0	4.605	0	4.605	Risico Precariobelasting kabels/leidingen
93	0	93	0	93	Dubieuze debiteuren WWL langlopend
2.145	0	2.145	0	2.145	Risicovoorziening leges omgevingsvergunning
21.478	1.910	23.388	1.775	25.163	Subtotaal
700	0	700	0	700	Dubieuze debiteuren
261	0	261	0	261	Dubieuze debiteuren WIZ
922	0	922	0	922	Bouwgrondexploitatie
23.361	1.910	25.271	1.775	27.046	Totaal

* conform de BBV staan deze voorzieningen opgenomen onder de vlottende activa op de balans in plaats van bij de voorzieningen.

Geprognosticeerde meerjarige balans

ACTIVA

(bedragen x € 1.000)

VASTE ACTIVA	Beginbalans 2021	Eindbalans 2021	Eindbalans 2022	Eindbalans 2023	Eindbalans 2024
Immateriële vaste activa	569	556	543	530	517
Materiele vaste activa	106.566	135.033	138.543	143.141	130.143
Financiële vaste activa	5.123	5.113	5.103	5.093	5.083
Totaal vaste activa	112.258	140.702	144.189	148.764	135.743

VLOTTENDE ACTIVA	Beginbalans 2021	Eindbalans 2021	Eindbalans 2022	Eindbalans 2023	Eindbalans 2024
Voorraden	5.716	4.702	3.991	3.647	2.510
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	10.783	10.988	11.063	10.905	10.935
Liquide middelen	7.732	9.802	16.068	6.436	13.253
Overlopende activa	4.679	4.381	4.418	4.587	5.734
Totaal vlottende activa	28.910	29.873	35.540	25.575	32.432
Totaal generaal	141.168	170.575	179.729	174.339	168.175

PASSIVA

(bedragen x € 1.000)

VASTE PASSIVA	Beginbalans 2021	Eindbalans 2021	Eindbalans 2022	Eindbalans 2023	Eindbalans 2024
<i>Eigen vermogen</i>					
Algemene Reserve	14.945	13.711	12.693	12.848	12.856
Bestemmingsreserves	15.269	15.724	15.449	14.959	14.468
<i>Vreemd vermogen</i>					
Voorzieningen	21.130	22.429	23.361	25.271	27.046
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	76.642	105.366	114.814	107.615	100.409
Totaal vaste passiva	127.986	157.230	166.317	160.693	154.779

VLOTTENDE PASSIVA	Beginbalans 2021	Eindbalans 2021	Eindbalans 2022	Eindbalans 2023	Eindbalans 2024
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	7.326	7.125	6.860	7.200	7.128
Liquide middelen					
Overlopende passiva	5.856	6.220	6.552	6.446	6.268
Totaal vlottende passiva	13.182	13.345	13.412	13.646	13.396
Totaal generaal	141.168	170.575	179.729	174.339	168.175

Geraamde baten en lasten per taakveld

(bedragen x € 1.000)

	Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo
0-1	Bestuur	1.554	0	-1.554
0-2	Burgerzaken	920	444	-476
0-3	Beheer overige gebouwen en gronden	351	306	-45
0-4	Overhead	12.189	194	-11.995
0-5	Treasury	83	534	451
0-61	OZB woningen	418	7.242	6.824
0-62	OZB niet-woningen	114	3.010	2.896
0-63	Parkeerbelasting	7	1.609	1.602
0-64	Belastingen overig	806	1.366	560
0-7	Uitkeringen gemeentefonds	0	55.811	55.811
0-8	Overige baten en lasten	1.270	1	-1.269
0-10	Mutaties reserves	3.053	3.832	779
1-1	Crisisbeheersing en brandweer	3.044	12	-3.032
1-2	Openbare orde en veiligheid	2.246	95	-2.151
2-1	Verkeer en vervoer	8.894	427	-8.467
2-2	Parkeren	986	63	-923
2-3	Recreatieve havens	1.319	1.483	164
2-4	Economische havens en waterwegen	477	388	-89
2-5	Openbaar vervoer	0	0	0
3-1	Economische ontwikkeling	82	0	-82
3-2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	515	825	310
3-3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	299	242	-57
3-4	Economische promotie	970	10.118	9.148
4-1	Openbaar basisonderwijs	538	40	-498
4-2	Onderwijshuisvesting	1.900	74	-1.826
4-3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.435	307	-1.128
5-1	Sportbeleid en activering	169	0	-169
5-2	Sportaccommodaties	2.572	481	-2.091
5-3	Cultuur	761	60	-701
5-4	Musea	1.745	100	-1.645
5-5	Cultureel erfgoed	359	92	-267
5-6	Media	885	20	-865
5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie	6.918	1.511	-5.407
6-1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.459	113	-4.346
6-2	Wijkteams	2.257	0	-2.257
6-3	Inkomensregelingen	9.598	7.280	-2.318
6-4	Begeleide participatie	8.286	3.471	-4.815
6-5	Arbeidsparticipatie	1.129	0	-1.129
6-6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	741	0	-741
6-71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.772	495	-7.277
6-72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.549	0	-6.549
6-81	Geëscaleerde zorg 18+	12	0	-12
6-82	Geëscaleerde zorg 18-	1.637	0	-1.637

	Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo
7-1	Volksgezondheid	1.528	0	-1.528
7-2	Riolering	5.365	6.943	1.578
7-3	Afval	4.512	5.589	1.077
7-4	Milieubeheer	1.701	112	-1.589
7-5	Begraafplaatsen en crematoria	567	524	-43
8-1	Ruimtelijke ordening	2.124	1.029	-1.095
8-2	Grondexploitatie (niet bedrijven)	1.278	1.583	305
8-3	Wonen en bouwen	2.096	1.533	-563
	Totaal	118.490	119.359	869

Verdelingsprincipe taakvelden

Programma	Nr.	Sub-programma	Taakveld	Omschrijving
Werken	1.1	Economie sterk water gerelateerd	TV-0-5	Treasury
			TV-2-4	Economische havens en waterwegen
			TV-3-1	Economische ontwikkeling
			TV-7-4	Milieubeheer
	1.2	Innovatieve landbouw en aquacultuur	TV-3-1	Economische ontwikkeling
			TV-8-1	Ruimtelijke ordening
	1.3	Florerende kleinschalige bedrijvigheid	TV-3-2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
			TV-3-3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
			TV-3-4	Economische promotie
			TV-8-3	Wonen en bouwen
	1.4	Arbeidsmarkt in balans	TV-0-10	Mutaties reserves
			TV-6-1	Samenkracht en burgerparticipatie
			TV-6-4	Begeleide participatie
			TV-6-5	Arbeidsparticipatie
	1.5	Vakantie-eiland toonaangevend in water	TV-3-4	Economische promotie
Wonen	2.1	Goed en realistisch voorzieningenniveau	TV-0-3	Beheer overige gebouwen en gronden
			TV-0-8	Overige baten en lasten
			TV-1-1	Crisisbeheersing en brandweer
			TV-2-5	Openbaar vervoer
			TV-3-3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
			TV-4-1	Openbaar basisonderwijs
			TV-4-2	Onderwijshuisvesting
			TV-4-3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
			TV-5-1	Sportbeleid en activering
			TV-5-2	Sportaccommodaties
			TV-5-3	Cultuur
			TV-5-4	Musea
			TV-5-6	Media
			TV-5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie
	TV-6-1	Samenkracht en burgerparticipatie		
	2.2	Wonen naar wens	TV-0-10	Mutaties reserves
			TV-0-3	Beheer overige gebouwen en gronden
			TV-0-63	Parkeerbelasting
			TV-1-2	Openbare orde en veiligheid
			TV-2-1	Verkeer en vervoer
TV-2-2			Parkeren	
TV-5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie			
TV-7-2	Riolering			
TV-7-3	Afval			

Programma	Nr.	Sub-programma	Taakveld	Omschrijving
			TV-7-4	Milieubeheer
			TV-7-5	Begraafplaatsen en crematoria
			TV-8-1	Ruimtelijke ordening
			TV-8-2	Grondexploitatie (niet bedrijven)
			TV-8-3	Wonen en bouwen
			TV-5-3	Cultuur
	2.3	Leefbare kernen met betrokken inwoners	TV-6-2	Wijkteams
			TV-8-1	Ruimtelijke ordening
Wonen	2.4	Goed en betaalbaar aanbod zorg en welzijn	TV-2-2	Parkeren
			TV-6-1	Samenkracht en burgerparticipatie
			TV-6-2	Wijkteams
			TV-6-3	Inkomensregelingen
			TV-6-6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)
			TV-6-71	Maatwerkdienstverlening 18+
			TV-6-72	Maatwerkdienstverlening 18-
			TV-6-81	Geëscaleerde zorg 18+
			TV-6-82	Geëscaleerde zorg 18-
			TV-7-1	Volksgezondheid
Verblijven	3.1	Schouwen-Duiveland vakantie-eiland	TV-0-10	Mutaties reserves
			TV-3-4	Economische promotie
			TV-5-4	Musea
			TV-5-5	Cultureel erfgoed
			TV-5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie
			TV-7-4	Milieubeheer
			TV-8-2	Grondexploitatie (niet bedrijven)
	3.2	Krachtige toeristische hoofdstructuur	TV-0-10	Mutaties reserves
			TV-0-63	Parkeerbelasting
			TV-1-2	Openbare orde en veiligheid
			TV-2-2	Parkeren
			TV-5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie
	3.3	Toerisme is sterk divers en profiteert van water	TV-3-4	Economische promotie
			TV-8-1	Ruimtelijke ordening
	3.4	Evenementen en activiteiten aan het water	TV-1-2	Openbare orde en veiligheid
			TV-2-3	Recreatieve havens
			TV-3-4	Economische promotie
			TV-5-7	Openbaar groen-(openlucht) recreatie
			TV-8-1	Ruimtelijke ordening
	Bestuur en Burgerzaken			TV-0-1
TV-0-2				Burgerzaken
Algemene dekkingsmiddelen			TV-0-10	Mutaties reserves

Programma	Nr.	Sub-programma	Taakveld	Omschrijving
			TV-0-5	Treasury
			TV-0-61	OZB woningen
			TV-0-62	OZB niet-woningen
			TV-0-64	Belastingen overig
			TV-0-7	Uitkeringen gemeentefonds
			TV-0-8	Overige baten en lasten
			TV-3-4	Economische promotie
Onvoorzien			TV-0-8	Overige baten en lasten
			TV-0-64	Belastingen overig
			TV-0-7	Uitkeringen gemeentefonds
			TV-0-8	Overige baten en lasten
			TV-3-4	Economische promotie
Overhead			TV-0-4	Overhead
Onvoorzien			TV-0-8	Overige baten en lasten

Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Inwoners:	33.839		33.881		33.900	
van 0 - 19 jaar		6.551		6.566		6.550
van 20 - 64 jaar		18.037		18.111		18.100
van 65 jaar en ouder		9.251		9.204		9.250
Participatiewet inkomen:	465		474		504	
cliënten WWB		387		395		434
cliënten IOAW/IOAZ		27		30		25
loonkostensubsidies		51		49		45
Participatiewet werk:	182		186		183	
Nieuw beschut werk		11		15		15
Oud beschut werk		171		160		157
Begeleid werken				11		11

Fysieke structuur	Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Oppervlakte gemeente: (ha)	22.863		22.863		22.863	
waarvan Land (ha)		22.863		22.863		22.863
binnenwater (ha)	7.313		7.313		7.313	
buitenwater (ha)	18.645		18.645		18.645	

Financiële structuur	Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
	Totaal	Per inw	Totaal	Per inw	Totaal	Per inw
Totale exploitatielasten	128.613.000	3.801	117.302.000	3.462	118.490.000	3.497
Opbrengst belastingen	32.897.000	972	33.176.300	979	34.997.000	1.033
Algemene uitkering gemeentefonds	46.600.000	1.377	47.658.000	1.407	49.792.000	1.470
Boekwaarde vaste activa	109.350.000	3.231	140.133.000	4.136	140.702.000	4.153
Eigen financieringsmiddelen:						
Algemene reserve	19.192.000	567	8.941.000	264	13.711.000	405
Bestemmingsreserves	20.498.000	606	23.317.000	688	15.724.000	464
Voorzieningen	18.623.000	550	15.862.000	468	22.429.000	662
Vaste schuld	73.378.000	2.168	76.334.000	2.253	105.366.000	3.110

In de begroting lopende uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen	2020	2021	2022	2023	2024
Halten aanpas invaliden	112.000				
Parkeerverwijzing Zierikzee N wegen	175.000				
Herinrichting Hogezoom Dorpspodium Renesse	627.500				
Reconstructie Haringvlietstraat Zierikzee	550.333	-149.333			
Herinrichting Vroonweg Renesse	237.150	1.230.572	850.000		
Herinrichting Kerkring Renesse	213.000				
Herinrichting Dreef/Molenstraat Bruinisse	1.164.000				
Herinrichting Kerk-Dorpsplein Bruinisse	671.647	828.353			
Herinrichting Deestraat Bruinisse			530.000		
Herinrichting Noordstraat-Ring-Weststraat Burgh-Haamstede		948.750	862.500		
Herinrichting Dorpstraat Scharendijke	30.000	356.125	356.125		
Recreatieverdeelweg Scharendijke				105.000	
Herinrichting Calandweg-Scheepstimmerdijk Zierikzee					165.000
Herinrichting Scheepstimmersdijk-Duiker 't Sas Zierikzee					165.000
Herinrichting Nieuwstraat Bruinisse		275.000			
Recreatieverdeelweg fase3 Scharendijke		460.000			
Herinrichting Parkeervoorziening dorpshuis Noordgouwe	100.000				
Herinrichting Hogezoom deel 3 Renesse	250.000	250.000			
Herinrichting Kerkring Renesse		695.000	655.000		
Bethlehemplein fase2 Scharendijke	230.000	570.000			
Herinrichting Markt Brouwershaven	70.000	942.500	942.500		
Aanpassing parkeerapparatuur	429.489				
Herinrichting parkeerlocaties		448.000			
Parkeren voormalige gemeentewerf Scharendijke		170.000			
Verduurzamen Natransport Transferium	130.000				

Uitbreidingsinvesteringen	2020	2021	2022	2023	2024
Inrichting buitenruimte Pontes/de Meie	200.000	1.658.900			
Renovatie oud gebouw Pontes		220.000			
Nieuwbouw Pontes/de Meie	5.618.941	13.884.493			
Flankerende maatregelen 3e fase Recreatieverdeelweg		878.981			
Electrische installatie Haven Brouwershaven		280.000			
Brug Sluis Nieuw Haven Brouwershaven	250.000				
Toiletgebouw Haringvliet Zierikzee	132.500				
Fietspad Hoogenboomlaan-Duinhoevepad Renesse	139.328				
Ontwikkeling openbare ruimte Dreef Renesse		275.000			
Aanschaf ondergrondse containers	225.000				
Maatregelen OAS Westerschouwen	380.000	1.225.000	10.000	610.000	10.000
Afkoppelen verhard oppervlak	484.778	496.897	500.000	512.500	525.313
Herinrichting Bethlehemplein Kerktuin fase 1 Scharendijke	200.000				
Herinrichting Elkerzeeseweg/Putmeet Scharendijke		135.000			
Restauratie Bolwerk	277.895				
Investeringen < € 100.000	982.576	410.650			78.200
Totaal	13.881.137	26.489.888	4.706.125	1.227.500	943.513

Grote projecten binnen de sub-programma's, niet zijnde investeringen

(bedragen in €)

Sub-programma	Omschrijving project	2020	2021	2022	2023	2024
1.1	Bijdrage waterkwaliteit Grevelingen	1.000.000				
2.2	Bijdrage Rijk verkeersveiligheid N57/59	225.000				
2.2	Bijdrage fietspad Roterijdijk		512.000			
2.2	Sloop/saneringsfonds woningen	1.000.000				
2.1	Regioscholen en breedtesportvoorziening	72.273				
2.3	Procesgeld tbv opstellen stads- en dorpsplannen	193.448				
3.1	Biodiversiteit akkerranden	50.000	50.000			
2.2	Invoering omgevingswet	340.000	60.000			
2.4	Procesgelden schoolbesturen	132.232	78.513			
1.4	Project Deltabanen	99.000	99.000	99.000	99.000	
1.4	Project Wijkwel	120.000	120.000	120.000	120.000	

Laan van St. Hilaire 2
4301 SH Zierikzee

Postadres:
Postbus 5555
4300 JA Zierikzee

T (0111) 452 000

gemeente@schouwen-duiveland.nl
www.schouwen-duiveland.nl